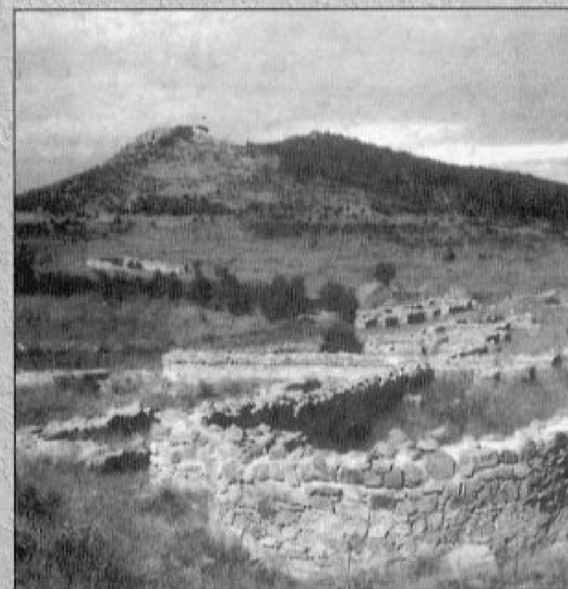
Сергей Иванов

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИТЕ ИНДОЕВРОПЕЙЦИ

МЕЖДУНАРОДНА АКАДЕМИЯ
ПО БЪЛГАРОЗНАНИЕ, ИНОВАЦИИ И КУЛТУРА

акад. Сергей Иванов

ИСТОРИЯ НА БЪЛГАРИТЕ ИНДОЕВРОПЕЙЦИ

(за самоподготовка и обучение
на възрастни, студенти и
учащи от горния курс на средните училища)

София, 2010

ISBN - 978 - 954 - 8930 - 13 - 0

акад. Сергей Иванов
История на българите от индоевропейци

Българска
Първо издание
Редактор акад. Владимир Цонев
Формат 60/84/16
Печатни коли 29
Предпечатна подготовка "ПАМАР"
Печатница "Виктория - Друг"
Издава: Международна академия по българознание, иновации и култура

ВЪВЕДЕНИЕ

Прединдоевропейските ни предци - праисторическите древни българи от хоноро - скитската (масагетска) общност, заедно със събратята си уралци - ура и мурдаси - ари, и етиопи (гети и шопи), дават през неолита и енеолита началото на редица етногрупи и народности - индоевропейци, угрофини, славяни, германци, келти, балти, даки на изток - хонори,хуни, тохари (юеджи) и мизоопите (месопотамци - мизи и сапеи - шопи) и арийците - кимерийци.

Бронзовата епоха извежда на преден план в нашите земи трако - кимерийската общност (траки) и тази на готите (гети) - готи, гепиди, вандали, авари, хуни, както и на хунорите - хуни и древни българи тохари юеджи и динлини, създатели на Великата Хонорска (мизийско - кимерийска) държава и империя.

В Мизопотамия водеща роля играят наред с мизи и шопи и хората - хорити (хурити) и балкарци (големите карийци и кимерийци), творци и създатели на древната Шумерска култура и цивилизация.

Опитът на наши и чуждестранни историци да изведат произхода на българите от други етноси и народи, не случайно не им се отдава напълно и всяка хипотеза остава в историята, в крайна сметка недоказана. Основната причина за това е, че в основата на генеалогичното дърво стоят именно предците на древните българи, мизи, фриги и кимерийци и те не трябва в бъдеще да се представят повече просто като наследници на различни народи, а като техни изначални предци, живели и творили още от Праисторията.

Сегашният български народ от Дунавска България и българският народ от Руската федерация е с несъмнена индоевропейска принадлежност. Археологически, исторически и лингвистични доказателства сочат, че автохтонното население от Балканите и Волго - Уралието е било водещо в процесите на историческото, културно и цивилизационно праисторическо и древноисторическо предантично развитие. Балканското население е водещо и за разселването на индоевропейци и европейци от земите на днешните България и Румъния по цялата територия на съвременна Европа.

Началото на Бронзовата епоха е свързано с откриването на новия метал, опитомяването на коня и появата на нова материална култура. Появява се и се развива тракийската (трако - кимерийска) географска общност.

Време е вече ние, днешните българи, да свикнем с ролята на предци и преки роднини на славяните и преобладаващата част от славяните, европейските и тюркски народи.

Бронзовата и Ранножелязната епохи не само на металургичното производство, но и на писмеността на българите - първи европейци от Балканите, Мала Азия и Волго - Уралието. На прага на Античната епоха основна цивилизация и култура в тази епоха е не само шумерската, но и тракийската и хоноро - скитската (мизо - готска) и арийска култура и цивилизация.

Обективната и безпристрастна оценка за историята, културата и цивилизацията на българите от Стария свят в периода на Бронзовата и Ранножелязната епоха е още един принос на съвременните поколения по пътя за възстановяване историческата памет на човечеството. Това е необходимият ход за показване достиженията на нашите предци и предоставяне на полагащото им се място на първостепенни вносители в световната културна съкровищница.

ИНДОЕВРОПЕЙЦИТЕ - СРЕДИЩНА ЧАСТ НА ЕДИННАТА ПРЕДИНДОЕВРОПЕЙСКА ОБЩНОСТ

Крупните природни бедствия и резки промени в условията на живот довеждат до прегрупиране и разслоения, до териториални размествания и раздробяване на единната прединдоевропейска общност. Около и веднага след Космическата катастрофа вече имаме оформяне на оцелялата мизийска общност на кари и пелазги на Балканите и Мала Азия и оттегляне на преобладаващата част от именците - карийци от Близкия изток (Сирия, Мизопотамия, Ливан, Йордания и Палестина) от първата в света държава Шам. през Балканите и Мала Азия към Идел (Волго - Уралието).

В мизийската общност в Пангея са се включили и бхригите (бригите) - южни атланти от фамилията Варуна на първия Ману - мъдрец от Атлантида. Голяма част от синдийците и северни атланти - кимерийци, вече заемат полагащото им се място след родните си братя ура.

Преходният мезолитен период от развитието на човечеството е наситен със същите процеси на промени в прединдоевропейците. Това е епоха на оформяне на общностите на индоевропейците, уралските народи - ура - синди и мурдаси, с тяхната държава Идел във Волго - Уралието и баските. В Сибир и Далечния изток след преселение от Волго - Уралието са се заселили именците от Мала Азия и Балканите - предци на мизите - хони.

Тези народи вече са с обособено езиково семейство, различно от това на индоевропейците и баските.

От приложените карти е видно, че в периода след краха на Атлантида, а по-късно - след 8300 г. пр.н.е., на Хиперборея и Хайборея, тези три крупни общности с единно езиково семейство заемат съвременните територии на страните, както следва [1]: индоевропейците - Германия, Чехия, Словения, Полша, Украйна на север, р. Днепър, Черно море и Мраморно море на изток, Егейско море, Гърция, Йонийско море, Македония, Сърбия, Хърватия, Австрия; баските обхващат Пиринейския полуостров и Франция, Швейцария, Италия, Босна и Херцеговина, Черна гора, Албания, а уралските народи - Белгия Дания, Холандия, част от Германия, Полша и Северна Украйна, Белорусия, Скандинавия и Латвия, Литва, Естония, Русия до р. Дон и до Урал.

Още през IX хил. пр.н.е. преди завземането на именските владения в Мизопотамия и основаването на Самар [2]. Племената ура се разделили на карасаклани и аксаклани (западни и източни масагети - масгути), кашанци (кушани), сабани, перси, азербайджанци и синдий-

ци. От последните се отделили самарците, които, отивайки най-далеч, в областта на река Кубрат, създали Самар - втора след създадената такава през X хил. пр.н.е. в областта Мустанг край Индия.

В периода по време и след Космическата катастрофа, според Кръстьо Мутафчиев [3] и редица други автори, **месторазположението на племената - наши древни предци от прединдоевропейското езиково семейство в Далечния изток и Сибир** (Виж Приложение №1) **и последвалото го разделение, и разселвания в периода на историческото развитие на индоевропейците след Потопа от 5506 г. пр.н.е. в Черно Море, до края на V хил. пр.н.е. 4200 г. пр.н.е.** [4] (Виж Приложения №2 и №3).

Тогава населението с нашите праотци, живеещи на Изток, е формирало балагурската (българска) общност така, като мизите на Балканите, в земите на днешните България и Румъния и уралските (урски) гури - българи.

Балагурите и другите български племена на изток от Черно море са с родоначалници Уц и Хул, и Боян Имен (на хоните, хонори). Тяхното териториално разположение [5] е видно от приложената карта - Приложение №4.

Специфичното място на етиопи (гети, шопи, кушити), хиперборейци и хайборейци, в периода и тяхното териториално и племенно разслоение в същия етап, са посочени на следващите карти [6]. Те се придвижват от Етиопия и Кения до Балканския полуостров, главно в Родопите, а част от тях - гетите, заедно с мизите (хони), след Потопа от 5506 г. пр.н.е. в Черно море като масагети и тибети достигат Сибир и Далечния изток. **Последните овладяват Тибет. Преобладаващата част от опите (сапи, сапеи, шопи), заедно с кимерийците, стават основа на арабската общност.**

Не по-малко драматично, но устойчиво исторически, се развиват атлантите и фризите не само на територията на днешна България и Балканите, но и в Северна Африка - Мароко, Тунис, Либия и Египет. Част от тях, заедно с етиопите (опи, шопи), остават в Етиопия и Йемен.

В края на Каменната и началото на Бронзовата епоха от индоевропейска общност и уралските ариански и мурдаски - урски (балагурски, булгарски, български) племена са се обособили и отделили балтите, келтите, угро - фините (кари), германците, иберите и славяните. Българите от синдийската група са се преселили в Мала Азия. [7]

Ясна представа за движението и разслоенията на българите - синдийци от най дълбока палеолитна древност ни дава картата, сочеща това [8].

Цялостното развитие на индоевропейците и неиндоевропейците, потомци на древните, с най-дълга генетична линия племена и народи назад във времето български предци - мизи, етиопи, хипербореи, фризийци - атланти и кимерийци от родовете Имен и Синд, е период на устойчиво отделяне в самостоятелни подраси, общности, племена и народи, съхранили през хилядолетията своя родов корен и родова памет, благодарение на своята именна система, календар, наука, светоглед.

Цялостният анализ на разслоението на древните българи от Волго - Уралието сочи, че от синдийците - мурдаси, още през III хил. пр.н.е. се отделят последователно улатите - романски народи, предци на румънците), алманци (германци), артанци (прибалтийци, литовци), анчийци (хунски части от иранци, гети, славяни и българи от Украйна, по-късните украинци) и тирци - древногръцки племена.

Значителни са разместванията на племената и народите в края на неолита и през халколита (каменно - медната епоха), живеещи в Египет, Палестина и Мала Азия, през Балканския полуостров [9].

Принципът, който неизменно следват древните ни предци, е при всички преселения част от тях, запазвайки своята култура и цивилизация, да остават в старите обиталища, в резултат на което запазват своята идентичност и разширен обхват на културно - духовно и материално влияние и светоглед върху по-големи територии и по-голямо по брой население в различни краища на планетата Земя. Това е причината съвременните археолози и други изследователи все по-често да се срещат с феномена за създадена едновременно висока култура в различни краища на света или, както е известна в историческата литература "*култура в готов вид*".

Всичко това говори за единен, изначален родов корен на древните ни предци от Каменната и Медно - каменната епоха, както и в следващите Бронзова и Желязна епохи.

Историческото развитие на българите индоевропейци и неиндоевропейци е пряко продължение на това на преките им предци - прединдоевропейците, изначалните българи - именци и синди, етиопи и хиперборейци, фризийци - бръгои, атланти и кимерийци. Това развитие е перманентно и устойчиво през всички епохи на Стария свят.

Земите, обитавани от индоевропейците от неолита и халколита (енеолита) са били средищната част - прародина на изначалните прединдоевропейци и предците на неиндоевропейските общности от тези епохи.

Това е най-голямото доказателство, до което достигнаха по интердисциплинарен път, независимо едни от други, представителите на над 30 науки, доказали на практика високата научна стойност на **съвременния закон за перманентното нарастване в съответствие с увеличаването на възрастта на човека и на възможността на последния да възстановява в автентичен вид родовата си памет.** А този закон е пряка последица от най-древното и уникално древно откритие на изначалните българи - Именната система - незаменим инструмент за сигурното и вековечно съхраняване за бъдещите човешки поколения.

---

1. *Институт по древни цивилизации. Авангардни изследвания на древните българи. т.1., кн.1. С., 2007. с.18, фиг.18.*
2. *Иман, Бахши. Джагфар Тарихи. С., 2005. с.270 - 271.*
3. *Мутафчиев, Кр. Праотците. т.1., Вн., 2001. с.100 - 101.*
4. *Мутафчиев, Кр. Праотците. т.1., Вн., 2001. с.106.*
5. *Пак там. с.105.*
6. *Иванов, С. Праистория на българите прединдоевропейци (Второ издание под печат).*
7. *Институт по древни цивилизации. Авангардни изследвания на древните българи. т.1., кн.1. С., 2007. с.18, фиг.19.*
8. *Иванов, С. История на древните българите преди Новата ера. т.1. С., 2004. с.246.*
9. *Пак там с.247.*

МИЗИ И ФРИЗИ - ОСНОВНА СЪСТАВНА ЧАСТ НА РАННИТЕ, СЛЕДПОТОПНИ, ОБЩОБЪЛГАРСКИ ОБЩНОСТИ НА БАЛКАНИТЕ И ИЗВЪН ТЯХ

След Потопа от 9570 г. пр.н.е., по данни на арменската библия и по исторически източници, оцелелите древни наши предци вече носят името булгари (българи). Далече на изток, в Манджурия, те носят името балагури, балгури, а преселниците от Балканите и особено северните фризи, синдийците - кимерийци в Шам (Сирия) и Самар (Шумер), както и мизите - хони на територията на Северозападна България, носят името бльгари (брагои) - българи. Както е видно, **първите племена, приели името ни още в дълбока древност - IX хил. пр.н.е., са изначалните ни предци - мизи и северни фризи (кимерийци). Те са продължителите на Карийската империя и Атлантида, заедно с постоянно пребиваващите в земите на Балканите, главно в територията на днешна България, Румъния и част от Сърбия, Черна гора и Македония** в началото на мезолита (мизолит - на името на населението, обитавало тези и в Мала Азия, Близкия изток и Месопотамия, земи), те създават след оцеляването си крупната мизийска племенна общност. В тази общност се включили още от самото начало като съставна, неотделима част от нея, избягналите с преселението си Космическата катастрофа, наследници на Ману - "*Първия мъдрец*", от древна Атлантида именци бхригу от княжество Ману.

От "*Историята*" на Херодот това племе е известно като "*най-старото в света*", "*бръгои*". То се заселва при местните племена и се консолидира с тях. Оцеялото от Космическата катастрофа население в XII хил. пр.н.е. край свещената планина Пангей - днешна Змейница, заедно с атлантите бриги са в основата на главната сила на Балканите - предтракийските древнобългарски племена - общности на мизите, известни след Потопа от 9570 г. пр.н.е. като дако - мизийци в Северозападна България, Югозападна Румъния и Североизточна Сърбия и хони след 6200 г. пр.н.е. в земите на Южна Добруджа и Северна Добруджа до Крим. Техният път и развитие са проследени сполучливо от Константин Каменов в книгата му "*Бог вижда*" [1]. **Те се преселват край Черно море, тогава все още сладководно езеро, в днешните земи на Североизточна България, Румъния и Украйна, в периода на минеледниковата епоха** (6200 - 5800 г. пр.н.е.), търсейки най-добрите климатични условия и наличието на водните басейни на р. Дунав и сладководното езеро.

По същото време другата част от племената на мизите - пелазгите, овладява земите в Южна България и голяма част от Мала Азия.

В разглежданите територии мизите (лелеги/ кари) създават висока мизолитно - неолитна култура, както прави и другата им съставна част - пелазгите, които се заселват от Долна Мизия (планината Пангей) в днешна Змейница, между реките Ангиста, Драма, Атица, Струма и Белица, до южните брегове на сладководното Черно море, където създават друга високоразвита култура, основавайки първите градове Пловдив, Атина - приемник на Платоновата неелинска Атина и на същото пелазгийско (атинянско) население, а така също и Дамаск, Йерихон, Библос, Тир в древната Шам (Сирия), която е тяхно владение, още преди Космическата катастрофа.

Образци на селища на високоразвитата култура и цивилизация на древните мизи са Черноморските селища край Варна, Кунино и Дуранкулак, Девня, селищата по-късно произвеждащи злато край Хотница и край Бакаджиците, произвеждащото сол селище Провадия и редица други на север, както и тези при Небет тепе (в днешния Пловдив) и край гара Филипово, селищата Чатал Хюик, Хаджилар, Суберде, Йерихон, Дамаск и редица други. Те, мизите, са откривателите на първото колело в света и на най-ранните в историята науки и научни открития, служещи и в морското дело, за което пряко доказателство са и най-новите открития на чл. кор. Христо Смолянов и неговия екип, посочени в книга 1 на "*Археологика*", издадена през 2009 г. [2]

За високото ниво на развитие на мизите хони говори не само добивът на злато, сол и мед, но и построените от тях край Севастопол (открити във водите) седем пирамиди. Те са факт 1000 години преди построяването на Египетските пирамиди и са строени с идентичен строителен материал с тях. За разлика от египетските пирамиди, тези край Севастопол са със специално измазване на външните стени с гипс, олово, мед и течно стъкло, с цел предотвратяване на влагата. Легендата за тракийската принцеса Родопиада (Родопида и Родопея) от една доста по-късна епоха от Второмизийската край Черно море (VIII хил. пр.н.е. - VI хил. пр.н.е.) сочи, че **траките - преките наследници на мизите, са носители на познанията за строеж на пирамиди.** Попаднала в плен, красивата българка от Тракия се омъжва за фараона и в знак на благодарност му прави изчисления, чертежи и планове за пирамидално съоръжение. В нейна чест фараонът строи известната като най-малката пирамида в Египет, носеща името й - Родопиада.

Създателите на значимата за времето си Варненска цивилизация, след прецесията на земната ос през VI хил. пр.н.е. и Потопа в Черноморското езеро, превърнало се и то в море, както Средиземно, са принудени на крупно преселение на изток и **стават основатели и носители на Хонорската, а по-късно и Хоноро - скитската общност, култура и цивилизация, простираща се от Поволжието до Далечния изток. Те са първите чугунолеяри във Волго - Уралието, край град Болгар в Р. Татарстан, металурзи край Каргал и Аркаим, заедно със събратята си синдийци. Карите (хони) стават основатели на фино - угрийската езикова, културно - историческа и родово - племенна етногрупа и стават част от началния етап на отделяне и формиране на подгрупите на индоевропейците още преди Бронзовата епоха.**

Те, заедно с преселилите се далеч на изток, в Манджурия синдийци - арии и гети, са в основата на единната балагурска (балгурска, българска) общност, а във Волго - Уралието и по-късно в Самар (Шумер) - хуритска, хурито - балкарска (българска) общност и създатели и творци заедно с братята си пелазги на древнобългарските градове и държави по пътя, изминат от Балканите до Далечния изток и обратно до Шумер и Египет. [3]

По същия път на развитие са и пелазгите - творци и създатели на богата предтракийска, пелазгийска и пелазго - фригийска, а наред с това и атинска, пределинска и долноегейска - египетска, а и критска, и критско - микенска култура, на територията на Балканите, Мала Азия и Балканско - Егейския район, Близкия изток и Северна Африка.

Древните мизи - пелазги и лелеги - кари, заедно с фризите - бриги и етиопите - гети, са създателите на предтракийската, пределинска общност, култура и цивилизация на Балканите, Мала Азия и от Индия и Иран до Урал, известна като индоевропейска и индоиранска древнобългарска общност или като индоевропейци и индоиранци.

Значително е мястото и ролята в този процес на останалата част от мизите хони в Мала Азия - тини и витини, в следствие Потопа в Черно море и образуването за кратко време на общ воден басейн между Черно, Каспийско и Азовско море. Както е известно, по-голяма част от хоните след завладяването на Каспийско (Българско море), достига до Корейския полуостров, а по-късно, заедно със своите събратя от арийско - синдийската група от Волго - Уралието през Беринговия проток достига и Америка. По този път на преселение от тях се отделят племена (във формата на духовни общини), известни в историята като шумери (духовно издигнати) мизи. Продължаване на културата и цивилизацията на предците ни в Мизопотамия в рамките на Елобейдската и други култури, пред-

шестващи и съпътстващи създаването на държавата Шумер за тези български мизи има сведения и в редица по-късни сведения. Между тях с особено голямо значение са "*Слово о Сибиле*" и Анонимният латински хронограф.[4]

Когато говорим за древнобългарите фризи и по-специално бригите - атланти, можем спокойно да посочим, че цялостната им следатлантическа, историческа, културна и цивилизационна дейност се отличава с консолидирането и приноса им в развитието на двете предтракийски древнобългарски мизийски групи на кари и пелазги и особено на вторите и дако - мизийската, и фрако, трако - пелазгическата общности на територията на съвременна България и скитско - хонорската общност извън нейните територии.

Хоните консолидират китайските племена в княжества, а след това и в обединена държава, дават им нова култура. Самите те са основатели на Хонорската държава и империя. Същото постигат те и с голяма част от американските индианци, сред които стават жреческо - владетелска прослойка. Известни са различни източници, сочещи тази им роля[5].

Мизите хони са и вторият клан, заселил се в Африка - в Етиопия, преминавайки от Балк покрай р. Инд и по море достигайки тази страна, заедно с етиопите (бриги, гети и шопи). Заедно с царските саки, те са създатели на жреческо - фараонски династии в Египет. Част от тях са разпространители сред индуските аборигенни племена на ведически знания, известни под името брахмани. От едно от техните племена в Балх е произходът на създателя на граматиката на писмеността санскрит - Панини, а от друго сродно им племе - Заратустра, известен с реформаторското си произведение "*Зенд - Авеста*".

Цялостното историческо развитие на мизите, включващо в своята общност бриги и етиопи, от Каменната и Бронзовата епоха е героична епопея на хилядолетен вековечен древнобългарски основен именски род със значим принос за развитието на българската, индоевропейска, евразийска и световна история, култура и цивилизация.

---

1. Каменов, К. Бог вижда. Пд., 2007. с.10 - 11.

2. Смолянов, Хр., Михайлов, Хр. Божилов, Вл. Археологика. С., 2009. с.47 - 49.

3. Каменов, К. Бог вижда. Пд., 2007. с.49.

4. Пак там; с.50 - 52.

5. Рузо, Д. Културата на Масма. ("Утрото на магьосниците" - превод Цонков, Г.). С., 2000. с.179.

Приложение: по т.5 - Карта на разположението и движението на мизите хони и пелазги.

IV хил. пр.н.е. - ХИЛЯДОЛЕТИЕ ПРЕЛОМНО В РАЗВИТИЕТО НА ОБЩОЧОВЕШКОТО И ДРЕВНОБЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

IV хил. пр.н.е. с основание можем да определим не само като последно за дълготрайната Каменна епоха, но и като отправно за нова, качествено различна за обществото на Стария свят епоха. В края на неолита прадедите на индоевропейската езикова общност говорели на един и същ език. Тези древни народи са с един и същ имено - синдийски родов корен и са живеели на една и съща територия. Наименованията на оръдията на труда, които те са използвали, както и отношението им към жената като водеща в семейството и обществото, говорят красноречиво за единна система на общуване и комуникации, на труд и бит на тези наши древни предци.

Археологическите открития и доказателства в последно време ясно сочат, че тяхната територия и главно нейната найранно населявана част - Балканите, са люлката не само на прединдиевропейската, но и на индоевропейската култура и цивилизация. Последното хилядолетие от Каменната епоха се явява заключителен етап от общото развитие на племената и народите и на тази, макар и най-високоразвита в сравнение с другите общност, голяма част от членовете на която вече развиват металургично производство и земеделие - нещо, което не се отбелязва в трудовете на академичните среди, включително и в наши дни.

Конкретният интердисциплинарен анализ на факти, доказателства и наличните артефакти и паметници на културата ясно говорят за поетапно развитие на процеса на обособяване на народи и общности. Ако за Старокаменната епоха в последния й етап от развитие и в първите две хилядолетия на преходната Мизолитна епоха до Потопа от 9570 г. пр.н.е. е характерно обособяване на много племена в рамките на единна общност, то през Мизолита и Новокаменната епоха разслоението на човешкото общество значително нараства. Това се дължи главно на новите условия на живот в процеса на изменения баланс на общовселенското развитие в рамките на "*природа - човек - общество*". От една страна, голяма част от обществото на човека е погинала, но оцелелите и преминали наново през суровите условия на пещерен начин на живот, ползват големия опит от богати космологични познания и светоглед, натрупан в предните епохи и бързо ги прилагат в практиката. Оцелялото население придобива нови познания, включително научни, и ги прилага в практиката. На ново, качествено високо равнище е поставен процесът на духовно - историческото, научно, културно и стопанско развитие на общността. Новите, по-добри условия на живот

и бит на предците ни, довеждат до увеличаване на броя им и формиране на нови племена, които вече се обособяват в няколко общности с единни езикова култура и писменост.

Разрасналият се брой на населението и новите природни катаклизми са главните причини за по-нататъшното разслоение на обществото и общностите, в рамките на които са положени и основите на тяхното единно народностно развитие.

Така в индоевропейското семейство през IV хил. пр.н.е. са народите, говорещи на германски, романски, ирански, келтски и някои други езици. [1] Говорещите древния език на именци и синди от Волго - Уралието, Причерноморието, земите на днешна България и Далечния изток имат вече своите диалектни форми.

Старите индоевропейци се занимават не само със скотовъдство, лов и пчеларство. В земите на Балканите, Близкия изток, край Памир и Волго - Уралието те развиват вече металургия, земеделие и строителство, което дава възможност за създаване на селища и градове, и висока степен на материална и духовна култура и развитие. В това отношение особено високо водещи са достиженията на представителите на най-древното население на Стария свят, създател и творец на най-древните култури и цивилизации, пренебрегвани от съвременната наука. Това се дължи главно на все още недостигналата необходимото ниво висока степен на възстановяване на паметта за тях в автентичен вид, съгласно с открития преди две години от изследователи от МАБИК Закон за правопропорционално на нарастване на възрастта на човека и човечеството възстановяване на паметта му за автентичната му древност, история, култура и цивилизации, светоглед, познания и духовна същност [2]. В близките години и десетилетия това ще стане по естествен път, въпреки съпротивата на консервативната научна мисъл, характерна при наличието на всяко ново откритие и реалност, неизвестна на обществото до сега.

Съгласно научните доказателства на БАН и други научни институции по света, към края на IV хил. пр.н.е. индоевропейската общност, в ядрото на която са най-преките предци на съвременните българи, се разпада.

Обособилите се в самостоятелни езиково - етнически групи индуси, иранци, хети и други, се отделят първи от индоевропейската древнобългарска общност и поемат на югоизток, последвани от германските и романски езико - етнически групи. Предците на славяните - гетите, са обособени твърде рано, но се разделят окончателно на две крупни общности от племена, полагащи основите на народностното формирование на

славяни и траки, макар и само на принципа на формиране по принципа на ново самосъзнание, както по-късно правят и елините, а не въз основа на биологичен, кръвен, етнически произход. В края на II хил. пр.н.е. от славяните се отделят балтославяните. Техни най-ранни съседи са днешните литовци, латвийци и естонци, финските племена на изток, кимерийски и скито - сарматски на югоизток, литовски на северозапад, германски на запад и на даките (масагети) на юг.

Племената и народите с най-древен родов корен, стоящи в основата на индоевропейското семейство, продължават своя естествен ход на културно - историческо и цивилизационно развитие, постигащи и особено висока степен на развитие и принос на събратята си от индоевропейското езиково семейство през Бронзовата и последвалата я Желязна епоха в общочовешкото развитие.

В края на хилядолетието древнобългарските племена са разположени в различни територии на Европа, Азия, Африка и Америка.

Нахлулите в земите на днешна Добруджа гали, прогонили хиперборейците от крайбрежните земи. В края на неолита овладели земите на север от р. Дунав, на юг от Стара планина и на запад до р. Искър, а част от латините, бивши пелазги, явяващи се по-късно на историческата сцена като гърци, също са в земите на Балканите. Настъпилото мъртво затишие на полуострова, продължило до 4200 г. пр.н.е., когато имало поредно застудяване, което станало причина за ново преселение на племената, известно в историята като нашествие на конните племена.

Пристигналите латински племена по море от Палестина и овладените земи на мизите хони на север от Стара планина, както и последователното придвижване на мизите пелазги на юг и югоизток, поради настъпилото застудяване, станало причина за временно прекратяване на балканската цивилизация на мизите за няколко столетия. От друга страна, поради влошените климатични условия и настъпилия демографски бум на мизийските племена, голяма част от тях по южното крайбрежие на Черно море се придвижва през Мала Азия и Иран далеч на изток, в земите на днешен Афганистан, където, заедно с пристигналите преди това древнобългарски племена от Балканите и Волго - Уралието, поставят началото на Балк - столицата на бъдещата държава Балхара.

За кратко време нашите предци балхарци далеч на изток създават стоици градове в териториите между Амударя и Сърдаря. Същото строителство на селища и градове осъществяват и хоните - балагури, в земите на север от Китай, в днеш-

ните северозападни и югозападни земи на Китай и Монголия. Това строителство те реализират въпреки наложилото се голямо преселение на запад на преобладаващата част от тях.

Така се осъществява придвижване на древнобългарски племена в двете посоки - от запад на изток и от изток на запад, като по пътя си те оставят в Близкия изток и Мала Азия част от своите племена - главно шумери, акадци, арии, етиопи и масагети.

В края на IV и в началото на III хил. пр.н.е., когато приключва голямата климатична аномалия, обхванала цялото земно кълбо за повече от хилядолетие, на Егейско - Балканския басейн са критяните (кари), данаидите (юдеи - хамити) от Египет (долноегипетската земя на долноегейските еги). Тези племена владеели Крит и останалите острови в Егейско море. Пелазгите йонийци, бъдещи древногръцки племена, отседнали в Пелопонес, а останалите земи в Древна Елада се населили от праотците на албанците и клон от турците.

Праотците на галите, изтласкани от пристигащите от изток гети - бъдещи славяни, населявали земите на Албания, Босна и Херцеговина, а самите предци на славяните - гети се заселили в Мизия - Северозападна България и днешните земи на Сърбия.

Гетите - траки, дошли от далечните земи в Тибет, заселили земите на север от р. Дунав, на юг от Стара планина, на запад от р. Искър и на изток от Черно море.

Етиопите, кушити и аргийци (праотци на жълтата раса) се разполагат в земите между Стара планина и Бяло море и от Македония до Черно море, а илирите и ариите, дошли от изток, съответно в днешните земи на Албания и територията на днешна Македония.

Ясно е, че **предците на траки и славяни - гетите, завърнали се от Тибет, заселили Балканския полуостров.** Предците на маджари и скити, шумери и арии - всички те древнобългарски племена именци и синдийци, се заселили съответно на север от Черно море и района на Черно море. [3]

В новите земи, които обитават през Бронзовата епоха племената и народите от древнобългарски произход, продължават успоредно да прилагат познанията и светогледа на предците и праотците си и да създават нови култури и цивилизации.

---

1. БАН. История на България. т.2. С., 1981. с.25 - 26.
2. Иванов, С. Ранноисторически култури и цивилизации. С., 2007.с.8.
3. Мутафчиев, Кр. Древна история на Балканския. т.1., С., 1997. с.34 - 35.

БРОНЗОВАТА ЕПОХА ПО БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ. ПЕРИОДИЗАЦИЯ И ХАРАКТЕРИСТИКА

Наличието на преходен период между Каменната епоха по нашите земи е исторически факт. Старите древнобългарски селища били изоставени за няколко столетия, като част от тях не са заселвани повече. Археологическите разкопки в Тракия показват наличието на стратиграфски хиатус, опожарени халколитни нива в почти всички селища. Всичко това се дължи на различни въздействия - военни, главно на север с придошлите гали, но и в различни райони на юг. Характерен пример за насилствена смърт е селищната могила при с. Юнаците, Пазарджишко, с рухнали жилища върху своите обитатели, което е възможно да се дължи и на земетресение, и друго природно въздействие, съчетано с човешко. Налице е и грижливо погребение на част от жителите между жилищата, което може да се счита и като доказателство за това.

Част от авторите търсят обяснение на това прекъсване на развитието в днешните земи за няколко столетия в екологичната обстановка и свързаните с нея изменения във водния баланс и трансгресия в Егейско море и в Черно море, и р. Дунав, довели до заболявания и малария в нашите земи, което спомага за бързи преселения и принудително номадство на населението на широко отворените ни земи през Добруджа към степите на североизток. [1]

От друга страна е налице поселение на галите - наследници на кимерийците, изтласкали хиперборейците и мизите от Добруджа и Североизточна България, а по-късно и от цялата територия на Северна България. [2]

Този период се нуждае от по-задълбочени проучвания и анализ.

По най-съвременната хронологична периодизация можем да разделим Бронзовата епоха на ранен (3500 г. пр.н.е. - 2000 г. пр.н.е.), среден (2000 г. пр.н.е. - 1650 г. пр.н.е.) и късен (1650 г. пр.н.е. - 1050 г. пр.н.е.) период. Тази периодизация е съобразена със съвременната хронологична периодизация на Крит, континентална Гърция и Албания.

Колапсът на халколитната система и формирането на нова култура по нашите земи не може да се определи като следствие само на единна инвазия откъм степите на Волга и Дон или по морските пътища. Не се достига до пълна смяна на населението, голяма част от което и поради демографския бум в края на периода, се изнася на изток. Във формирането на новата култура откриването на сплавта от мед и калай (бронза), получавана при определени техника, познания и сръчности, придобити в този

процес, участват и се преквалифицират всякакви групи от населението, включително земеделски производители.

Успоредното разгръщане на металургичното производство на бронз по нашите земи и в Предна Мала Азия през IV хил. пр.н.е., а по-късно и в Египет, Индия и значителна част от Европа, е свързано с разселването на големи групи от нашите земи в края на IV хил. пр.н.е. на изток и запад и пренасянето на тази нова култура в новите земи.

Докато на изток тя се пренася от мизийско - фригийските (главно пелазги) преселници, то на запад това става чрез прогонените от нашите земи гали и новодошлите предци на славяните - гетите, заели северната част от земите, достигащи чак до Централна Европа. Определено може да се счита, че те са и част от масагетите даки, друга част от които се преселва в Тракия под името беси (Западни масагети).

С новата датировка на периодите в Бронзовата епоха се създава мост между българската праистория, Троя и Старото, Средно и Ново Долноегипетско царство (Египет) и историческите дати в развитието на тези земи, базирани на астрономичните данни от наблюденията в долините на Нил, Тигър и Ефрат. Радиокарбоновите датирания, подредени в дълги серии, се доближават плътно до историческите. Това най-ясно личи от датирането на селищните могили от Юнаците и Езеро от ранната Бронзова епоха. Тези датировки показват, че част от селищата от Тракия и северна Гърция отново са изоставени в края на III хил. пр.н.е. В самия край на това хилядолетие по линията Троя - Тесалия протичат екологични и социални процеси, неблагоприятни за развитието на старите култури. Това се потвърждава от факта, че селището край Гълъбово - Старозагорско, е с керамично производство с паралели на о. Самотраки (микровоуни) и селища в Анатолия (2000 г. пр.н.е. - 1800 г. пр.н.е.) в единствения обитаван обект. Разкопаница, Дядово и Нова Загора са с материали в периода на границата между III и II хил. пр.н.е. Така се оформят предпоставки, които ни дават основание за изготвянето на по-точна характеристика както за цялостната Бронзова епоха, така и за нейния най-ранен етап. Културата и цивилизацията на древните българи през Бронзовата епоха е със следните по-ярко изразени характерни черти:

1. Силна разслоеност на народите от индоевропейското езиково семейство, на което в основата са те - древните българи, на ярко изразени под групи:

- на изток - иранци, на северозапад и север - славяни, балти, тевтони, на югозапад - трако - фригийци с отделили се от тях по-късно хети и гърци, илирийци и италийци (етруски и латини); на

запад - келти и келтолигури. Това генетично дърво на подрасовите общности на голямата индоевропейска раса се съставя на базата на изследването на езиците в индоевропейското семейство и е в потвърждение на мисълта на езиковеда д-р Джонсън: "Езикът е родословието на нацията".

2. Наличие на металургично производство на бронз, писменост, строителство (за района на Китай, Балхара и други страни в Далечния изток на света, заселени с българи, строителство на градове и ярко изразен уседнал, градски начин на живот.

3. Изградени са държави от нов тип с градове - държави и държави на стотици градове и селища.

4. Миграция вътрешно в общността и/ или на територии в различни краища на света.

5. Стремеж към създаване на общности на независими, многобройни племена - пелазги и траки.

6. Държавност на различна степен на развитие.

7. Изменения в обществения живот с предпоставки за преход към класово общество.

8. Напредък в развитието на стопанския живот и земеделието, и условия за развитие на робовладелческите отношение.

9. Висока степен на духовния живот, културните връзки и взаимоотношение със съседните териториални области.

10. Засилено разширяване на междуплеменните и междуобщностни връзки на древните българи.

11. Налагане на българското име и именната система сред другите индоевропейски и неиндоевропейски племена и народи.

12. По-нататъшно развитие на науката, изкуството, архитектурата, търговията, лечебното дело.

13. Силно развитие на процеса на индоевропеизацията чрез вътрешно движение на родово - племенните етнически народностни групи в Евразия.

14. Консолидация на древнобългарските племена.

15. Прилагането на войната като средство за разрешаване на конфликти и обезпечаване интересите на отделните общности, съюзи и етнически народностни групи.

Загубата на археологическата информация за около 2 - 3 века е характерна и за края на Ранната и началото на Средната Бронзова епоха.

Селището Балай, област Видин, некрополът при Орсоя на Дунав, са основни обекти за Северозападна България, а Асеновец и Разкопаница VII - за Тракия, наред с обектите в Татул, област Хасково и Вратица 1 в Бургаския залив.

За Бронзовата епоха имаме много по-малко известни ни селища, отколкото за Халколитната епоха. Част от селищните могили не са заселени, а новите се появяват доста по-късно. Така например, животът в селищната могила при Нова Загора се концентрира в едно място в една могила, до която възниква ново селище и се създава поселение върху 20 дка площ. Такива концентрации на древнобългарско население има и на други места, като при с. Юнаците върху 40 дка, с около 3 хиляди живущи. Има и цитадели, оградени от каменни стени, а периферията на селищните могили са оградени от ров, вал и палисада.

Още през първия етап от Бронзовата епоха настъпват решителни промени в строежа и архитектурата на жилищното строителство, които личат от археологическите артефакти и историческите паметници, оставени ни от древните ни предци в наследство.

---

1. ИК ICON и Университетско издателство "Св. Кл. Охридски", съвместно издание. Жилбер Лафорг. Ръководители - Жан Гийом и проф. д-р Георги Бакалов. История на света. Праистория ... 4000 г. пр.н.е. С., 2007, с.316 - 317.

2. БАН. История на България. т.1. С., 1979, с.89.

НАЛИЧИЕ И РАЗВИТИЕ НА ПРОИЗВЕЖДАЩА ИКОНОМИКА ПО НАШИТЕ ЗЕМИ

Макар и доста неточни, когато оставяме на заден план резултатите от изследванията на видния български етнограф акад. Петър Петров, за наличието на земеделие и земеделски култури, главно пшеница, в района на Радомир и край Перник няколко десетки хилядолетия преди Новата ера, не можем да не се съобразим с достиженията на съвременните учени. Това се налага главно и от доказаното поради природно - климатичните условия изменение на конкретните условия и възможности за развитие на земеделието и скотовъдството, като основна база за разгръщане на произвеждащата икономика.

Въпреки откритите, датирани с няколко хилядолетия преди Потопа в Черно море, от акад. Йордан Иванов и проф. д-р Васил Николов артефакти за производство съответно на коило и съхранено в зърнохранилища жито - основно пшеница, изхождайки от доказаното прекъсване на поселенията на древнобългарските земи в нашите земи за няколко столетия, трябва да се съгласим с мнението на специалистите по праистория. Главно тези специалисти, които се занимават с праисторията на Югоизточна Европа, търсят корените на произвеждащата икономика в земите на Предна Азия [1], което за ранния период на Бронзовата епоха е така, но не и за предшестващите го епохи, когато тези корени са в земите на Балканите.

Както сочи в своите трудове проф. Васил Николов от Националния археологически институт и музей при БАН, древните селяни от Тракия - пелазгийските предци на траките - мизи, **през VI хил. пр.н.е. вече познават ежегодния природен и обществен цикъл. Те изграждат и собствена стопанска и религиозно митологична система, като двигател на развитието на живота си по тези земи.**

За наличие на земеделие през Бронзовата епоха може да съдим по откритите оръдия на труда в селищните могили при селата Езеро, Биково, област Сливен, Веселиново, област Ямбол, както и от други такива селища, като тези край с. Люлин, област Ямбол, с. Суворово, област Варна, с. Върбица, област Плевен, Асеновград, област Пловдив, с. Побит камък, област Разград, с. Кладоруб, област Видин, Бяла Слатина, област Плевен, с. Арчар, област Видин. Тези оръдия на труда са за обработка на почвата и отбрана - мотички, копачки и сохи, макар и несъвършени дървени рала, бронзови ками, брадви, сърпове, каменни бойни брадви, глинени клъпи.

Новите способи за обработка на земята и технологии за обработка и съхранение на зърното довеждат до разширено производство на зърнени храни за хляб и фуражни култури. [2]

Българите от епохата на бронза култивирали еднозърнест и двузърнест лимец, ечемик, пшеница и бобови растения - грах, леща, фий и бакла. Те използвали наситнена слама, която, добавена в глината, е използвана за измазване на стените на жилищата без напукване.

С цел доставяне на белтъчини, населението на предците ни започнало отглеждането на студоустойчивия, способен да вирее в слабоплодородни почви, бурчук - растение, оказващо влияние върху почвата с грудките си. Бурчукът се използвал за храна на животните. От намерените гроздови семки в селищата в с. Чавдар, област София, и Казанлък (още по времето на неолита) и други факти се съди, че лозарството вече било част от стопанската дейност на предците ни. Овъглените жълъди, черупки от лешници, костилки от трънки и дренки от селищните могили при с. Езеро, област Стара Загора, доказват, че те продължили да събират и горски плодове.

Силно развитие придобива и скотовъдството. За това свидетелстват многобройните животински кости, открити и проучени до сега в селищата. От тях личи, че отците на траките са отглеждали говедото, овцата, козата и кучето. Наред с това е видно, че през Бронзовата епоха ловът е играел ограничена роля, служейки за допълнителен източник на месна храна и за защита на посевите и стадата от нападение на многобройните диви животни - турове, елени, сърни, глигани, вълци, мечки и лисици. Незначителни количества кости от риба и риболовни принадлежности, намерени от изследователи археолози, говорят за по-слабото практикуване на този поминък през Бронзовата епоха.

С развитието на земеделието и скотовъдството се произвеждат излишни продукти, необходима предпоставка за отделяне на занаятите, развитието на размяна, разпределение на труда и възникване на експлоатацията на труда.

Въпреки всичко, **главното в живота на българите от Бронзовата епоха е стопанското производство - главно металургично производство на бронза и керамично производство.**

Както в Югоизточна Европа, така и в Кавказ, предците ни произвеждали изкуствена сплав първоначално на мед с арсен, а покъсно на мед и калай. Медта и бронзът предоставили големи възможности за производство на оръдия на труда и оръжия с най-разнообразни форми - чрез усвояване на по-сложна техника за от-

ливане. Откритите в селищните могили в с. Езеро и Нова Загора, област Сливен, калъпи за отливане на оръдия на труда и оръжия, са доказателство за наличие на развито бронзолеярство през ранната и средна Бронзова епоха. В късния й период, както личи от многобройните калъпи за отливане на брадви, мечове, копия, суров материал за тях и други предмети, намерени при с. Побит камък, област Разград, Врачанско, Хасковско, Старозагорско, Сливенско и други земи от днешните български територии, е постигнато по-голямо развитие на металообработването. [3]

На територията на днешна България през Бронзовата епоха са съществували значителни металургични центрове. За развитието им значителна роля изиграли медните рудни находища край Стара Загора, Родопите, Светиилийските възвишения до Нова Загора, във Врачанско и на други места.

Не само усъвършенстваните каменни, но и значителен брой керамични ножове, остриета и пластини с малки размери и полирана повърхност за зъбци на оръжия, оръдия на труда от кост и рог на елен - сохи, мотики, копачки, чукове и длета, игли, шила и особено оръдията на труда от бронз, допринесли много за развитието на стопанските дейности.

През ранната Бронзова епоха брадви, тесли, длета, клинове, мотики, ножове, шила, игли, се изработвали главно от бронз. Усъвършенстването на произвежданите оръдия на труда от бронз се подобрило значително през средната и по-късната Бронзова епоха, което личи от намерените в селищните могили. Намерените в селищната могила при Нова Загора глинени калъпи за изработка на връх на копие, приличат на намираните в Източна Европа, порядко на тези в Гърция и в Подунавието през втората половина на II хил. пр.н.е.

През тази епоха продължава да се развива и усъвършенства производството на керамика и керамични произведения. Най-голям брой от намерените глинени съдове са паниците, с многобройни паралели на откритите такива в редица селища на остров Лесбос, Лемнос и Полихони, и особено в Троя I - IV.

Значителен е и броят на намерените разнообразни по форма урни. От този период са намерени чашки, кани наскоси, съдове със сферично тяло и цилиндрично гърло, характерни за раннобронзовото производство. През втората половина на ранния период тези архаични форми се запазили, но се появили и такива с поразлични, сходни с тези от Троада, форми.

За синхронността на разнообразните култури на българите от Бронзовата епоха в земите на днешните Егейски острови, Мала

Азия и Тракия, говорят намерените по нашите земи керамични чаши тип "троянски". Характерна е шнуровата украса, изработвана със специфична оригинална техника и малко срещани в земите на Гърция и Сърбия, Троя и Егейските острови.

Откритата във Варненското езеро, в наколните жилища, керамика е с много общи черти на намерени такива от ранния период на Бронзовата епоха на територията на днешните български земи.

През Средната бронзова епоха се срещат рядко или съвсем изчезват типични за ранния период форми на керамичните съдове. Керамиката от този период намира известни паралели през първата половина на II хил. пр.н.е. в петия и шестия град на Троя. Ползвани са и съдове с черна, лъскава повърхност, с две високи дръжки, излизащи от ръба на устието и завършващи в най-издутата част на тялото. Особено характерна за този период е намерената в Пловдив колективна находка от глинени съдове с паралели на подобни съдове, открити на север от Стара планина и Дунав, при гр. Зимнич (Румъния).

От двете страни на р. Дунав, от реките Тиса и Драва до устията на реките Олт и Искър, се развила интересна култура, характеризираща се с изключително разнообразна по форма и украса инкрустирана керамика и с големи по площ некрополи. Тази култура се появила в късния период на Бронзовата епоха и послужила за основа на културата, развила се по същите места през ранната желязна епоха.

Намерените голям брой глинени тежести за стан и прешлени за вретено свидетелстват за по-нататъшно развитие на занаятчийската дейност - главно на предачеството и тъкачеството.

Тези характерни и специфични черти на оръдията на труда и керамичната и металургична бронзова продукция говорят за напреднала фаза на нова, на по-висока степен на развитие материална култура на българите по нашите земи.

---

1. БАН - Национален археологически институт и музей. Древните цивилизации в българските земи. С., 2007. с.5.

2. БАН. История на България. т.1. С., 1997. с.96.

3. Пак там. с.90.

ЖИЛИЩА, СЕЛИЩА И ОБЩЕСТВЕН СТРОЙ НА БЪЛГАРИТЕ ОТ БРОНЗОВАТА ЕПОХА

Населението по нашите земи води уседнал начин на живот, с жилища с по-големи размери, които били първоначално от лека конструкция. Последните били изградени от забити в земята дървени колове, преплетени с пръти и измазани с дебел слой глина, с укрепени в ъглите основи с ломени камъни. Те били с двускатен покрив, покрит със слама или блатни растения, с еднообразно вътрешно устройство.

Всяко жилище имало пещ, изградени зърнохранилища, площадки за сушене на зърното, хромелни камъни.[1] Разкопките от селищната могила в Нова Загора сочат, че жилищата от средния период на Бронзовата епоха са с трапецовидна форма, с тесни - 1 - 2 м проходи (улички). Жилищата с апсидна задна стена (с. Езеро и с. Маноле) са с прилики на жилищата в някои селища в Гърция и страните от бивша Югославия. Този план, вътрешно устройство, начин на изграждане на жилищата на българите по нашите земи се запазили и в късния период на Бронзовата епоха.

Селищната система през Бронзовата епоха в сравнение с Каменната е доста по-усложнена. Селищните системи били отлично планирани, с 4 главни улици, централен площад и жилища, групирани в квартали. Самите жилища били едно- и двуделни, с традиционен интериор.

Селищата се изграждали върху селищните могили от по-ранните епохи. Известни са селищните могили до селата Езеро, Караново, Биково - област Сливен, Юнаците - област Пазарджик, Веселиново - област Ямбол и Маноле - област Пловдив.

Разглеждайки архитектурата, се вижда ясно, че при укрепналите селищни центрове се забелязва йерархия. По-голяма част от селищата от Бронзовата епоха, като тези при Казанлък, с. Кирилово - област Стара Загора, с. Прослав (сега кв. Прослав на гр. Пловдив) и други, били укрепени с каменни стени. Цитаделите доминирали в по-големите територии. Основен център за западната част на Горнотракийската низина бил при с. Юнаците, за Пловдивското поле Небет тепе, Кара сура за Чирпанско, Караново, Езеро за Новозагорско, Гълъбово - Костанция за долината на Сазлийка (Марица) и за Южен Сакар - село Михалич.

В северозападна България селищата нямали дълговременен характер, както в Югоизточна, поради по-слабите обществено - икономически показатели и взаимодействия с останалите области. За това причините са неустойчива стопанска дейност с преобладаващо

скотовъдство и набези на отделни групи степни племена. Селищата в този край възникнали върху естествено укрепени възвишения (селищата при селата Градец, Цар Петрово и Мокреш, област Видин).

Обитавани били и пещерите, предлагащи по-сигурна защита - Магурата при с. Рабиша, област Видин, Деветашката пещера - област Ловеч, Еменската пещера, област Велико Търново. Археологическите материали от пещерата Магурата били сходни с тези от селищната могила при с. Езеро. В откритите наколни жилища във Варненското езеро от ранната епоха имало големи количества битови предмети от дърво.

Много от старите селища в Югоизточна България продължавали да съществуват и през средния период от ранната Бронзовата епоха, като това от селищната могила от десния бряг на река Чатал Азмак, при с. Езеро и Нова Загора.

В структурата на селищата от късната Бронзова епоха като тези от Северна България при селата Балей, Ново село, Връв, Арчар - област Видин, Върбица и Вълчитрън, област Плевен, Нов град - Русенско, за разлика от селищата от предишните периоди на епохата, има значителни промени - по-големи размери и по-голяма отдалеченост със значително по-отдалечено едно от друго селища. Други от селищата, например тези от селищните могили при Русе, село Маноле - област Пловдив, вече не били обитавани.

Поради голямото увеличаване на населението в днешните български земи, нараснал значително и броят на селищата с развито бронзолеене и голямо количество бронзови оръдия на труда и оръжия.

В наличие на много места по днешните български земи, като Карнобат, Севлиевско и други, са халки и многобройни каменни котви, говорещи за широкото използване на корабоплаването от предците ни от епохата - пелазги, кари, мизи, фриги и лиди.

Новостите в ежедневието на населението говорят за подвижност на населението, което поддържало постоянно контакти със своите събратя на по-големи разстояния. Все повече се оформя и развива мъжкото занятие от нов тип - участие в завоевателни войни и походи за придобиване на плячка. Описаните в "Илиада" на Омир героични битки, имали корени векове преди това на Балканите. Наложили се естествени изисквания за производство на нови оръжия. Предполага се, че импулсите за войнствеността идват от степите и техните обитатели, които се блазнели от богатствата на Средиземноморието и Балканите.

Живеещите в днешните територии на България племена, пребивавали тук още в условията на родово-общинния строй, с

обществена собственост на средствата за производство, постигната в резултат на колективния труд. Възникват и се развиват родово - общинните организации, но и лична собственост на оръдия на труда и някои премети, които не били свързани с частното производство. Използването на по-съвършени оръдия на труда дървеното рало значителното развитие на скотовъдството довело до натрупване на богатства от добитък, месо, мляко вълна и други продукти. От друга страна по-голямо развитие получили занаятчийските производства, които, особено металургията, изисквали по-големи умения и размяна на предметите от това производство, по-голяма част от което било в излишък.

С размяната и наложилото се във връзка с нея усъвършенстване на средствата за съобщения се достигнало до по-нататъшно усъвършенстване на производството, както и на товарния транспорт с използване за теглителна сила от едър рогат добитък.

От характера на извършваните през Бронзовата епоха погребения и некрополите, като тези от Берекетската могила при Стара Загора, до Девня и село Търново, област Враца, личи богатството на духовното и материално развитие на племената на древните ни предци.

От гробовете и некрополите личи разслоението на обществото, наличието на имуществено неравенство и социални различия в него.

Натрупването на богатство довело до стълкновения и необходимост от защита на селищата и жилищата на населението по нашите земи, включително и чрез използването на въоръжени стълкновения чрез специализирани нападателни и отбранителни оръжия. [2]

Наред с всичко това, издигането ролята на воините и производителите, настъпили и големи промени в семейно - родовите отношения. В резултат на увеличението на населението и общия подем на производителните сили се наложила и необходимост от сплотеност на племената, образуването на големи родово - племенни съюзи и диференциране на всички членове на обществото.

Значителни богатства натрупало родовите старейшини, жреци и военни, което наложило и възникването на каменни укрепления върху трудно достъпни възвишения.

Свидетелствата от Омировия епос ни показват съществуването на необходимите условия за възникване на първоначални форми на държавна организация.

Обществото на българите по нашите земи през Бронзовата епоха било достатъчно силно, което сочи генетична връзка на населението от тази епоха с последващата Ранножелязна. [3] **В центъра на цялостния обществен живот на това население**

застава процесът, довел до формиране и развитие през тази епоха на тракийската общност. [4]

1. *БАН. История на България. т.1. С., 1979. с.104.*
2. *БАН. История на България. т.1. С., 1979. с.104.*
3. *Издателска къща ICON и Университетско издателство "Св. Климент Охридски". История на света. Праистория. 4000 г. пр.н.е. т.8. С., 2007. под ръководството на Жан Гийом и проф. д-р Георги Бакалов. с.326.*
4. *Александров Ст. и Николов Кр. БАН, Национален археологически институт и музей. Древните цивилизации в българските земи. С., 2007. с.18-20.*

ИСТОРИЧЕСКИ ПЪТ НА ПРЕДЦИТЕ НА ТРАКИТЕ, ЖИВЕЕЩИ В ДАЛЕЧНИЯ ИЗТОК, ДО БАЛКАНСКИЯ ПОЛУОСТРОВ И В ЗЕМИТЕ НА БАЛКАНСКО - ЕГЕЙСКИЯ БАСЕЙН

Най-новите археологически доказателства на българо - френския екип на ст.н.с. Явор Шопов показват, че след изтегляне на мизите хонори на изток до Черно море, развитието на златната Варненско - Черноморска цивилизация продължава в земите на юг от Балкана, като главен неин носител стават мизите пелазги. Потомците на Пелазг - Лид, Миз и Кар, дали начало на нови клонове и многобройно население на лидийци, мизи и кари. Последните, заедно със завърналите се от земите на Унгария техни братовчеди карийци, са създателите на Крит и на по-късната Критско - Микенска култура и цивилизация, и на Долноегейското царство на Египет, и неговото най-древно царство.

Краят на IV хил. пр.н.е. дава ново начало на преселения на древните ни предци не само на изток и юг, но и в обратна посока - от изток на запад, които при пряк досег, било по насилствен начин или чрез пряко културно влияние, се обединяват в по-крупни племена, съюзи и общности. Този обединителен, интеграционен процес на родствените племена на нашите предци се осъществява за дълъг период от време, в някои случаи в рамките на няколко столетия, дори и хилядолетия.

Независимо от всичко това, успоредно протичат два процеса - процес на отделяне от голямото индоевропейско езиково семейство и от друго езиково семейство на подобни наследници на древните ни предци - неиндоевропейци, и процес на обединяване, и окрупняване в няколко краища на Планетата на наследниците на преките потомци на именците и синдите в общности и териториално - държавностни формирования. Тези най-древни човешки общности от неолита възниквали на основата на расова, етническа и езикова принадлежност.

Към земите на днешния Балкански полуостров се насочили конните народи от Далечния изток. По пътя части от увеличилата се многократно в земите на Таримската котловина и в земите около Амударя и Сърдаря древнобългарска общност, остават и овладяват различни територии. От историческите извори личи, че първи на изток потеглили тибетите - гети и балагури (българи), като по-късно към тях се присъединяват арии от Балхара и, преминавайки по Сърдаря, продължили към вливащите се в Каспийско море реки Ур и Урал. Тук те били посрещнати със силна съпротива на колхите и други сродни им племена.След преодоляване на съп-

ротивата им, гетите отсядат в земите между Волга и Долното течение на р. Дон. После продължили похода си към р. Днепър, като след 3050 г. пр.н.е. няколко техни племена останали в тези земи. За да не бъдат унищожени, формирали се вече в отделни съюзи, но не все още в общност, част от гетите, известни по-късно като славяни, както и праотците на маджарите и скитите, идващи също от североизток, се обединили с част от уралските племена. Те се превърнали в праотци на дарданите, известни по-късно като троянци. Нашествието на конните племена малко по-късно станало причина праотците на дарданите и колхите да се преселят в Кавказките планини. Това преселение станало в последните години на IV хил. пр.н.е. По-късно, през III хил. пр.н.е., заедно с прогонените от Балканите етиопи и кушити, те ще построят Троя и ще станат известни като троянци.[1]

Гетите продължили пътя си по крайбрежните земи на Черно море между реките Волга и Днепър, които вече били заселение от шумери, хиперборейци и някои други студоустойчиви племена. Същите племена населявали и земите на днешните Румъня и Унгария, като именно овладяването на тези земи довело до преселението на карите (критяни) на юг.

При пристигането си до р. Днепър гетите заварват земите на запад от нея с гъсто поселение от праотци на келти, друиди, латинци, асите колхи (асколи) или "*бели роби*" и много други племена. Разпадът на общностите от Каменната епоха на многобройни племена и прегрупирането им в нови общности е характерен белег и за уралската - иделска група, и за индоевропейската, и други подобни общностни групи, формирали се на базата на единен произход, раса и език. Идването, т.е. завръщането на древнобългарските племена балагури, балхари и особено на тибетите - гети от изток, поставя началото на експанзията на племената на бялата раса срещу тези от черната раса. **Целият континент Европа станал арена на ожесточени битки за териториално пространство, в които конните племена от Далечния североизток със сила завоювали земите си.**

Въпреки многобройността си, своята сила и характерна воля при битките, изградена в земите на суровата с климатичните си и природни условия Азия, гетите не влезли в директен сблъсък със събратята си мизи по тези земи. Прекосявайки р. Днепър, те продължили по крайбрежните земи на Черно море и преминавайки Дунав, навлезли в Мала Скития (днешна Добруджа), която отнели от праотците на галите - кимерийци, които изтласкали на запад. Заетата от тях територия била със стратегическо значение, защо-

то река Дунав на север и запад била трудно проходима граница за други племена, идващи от изток.

Това предимство им дава възможност да овладеят и други части от териториите, които обитавали тогава предците на галите. Първоначално, още в първото столетие на III хил. пр.н.е. овладели земите, в които била съсредоточена тяхната морска сила, разделяйки ги на две части.

Една част от предците на галите дошли в земите на запад от р. Искър при своите сънародници, предприемайки същевременно походи в земите на илирите и племена от черната раса в днешна Сърбия. Под напора на гетите обаче те напуснали Мизия и Сърбия и се заселват в земите на Босна и Херцеговина.

Движещите се по пътя на гетите тибети, техни сънародници, бъдещи славяни, достигат до делтата на Дунав, но не я пресичат, а срещу течението на реката продължават на запад. Пристигнали от три страни, те били принудени при реките Олт и Жиу да навлязат в Мизия, водейки същевременно битки с илирите и племената от черната раса. След тях настъпвали праотците на маджарите, скитите и други племена, които под натиска на уралските племена от север, се оттеглили на юг от Днепър.

Така само гетите - бъдещи траки и славяни, се заселили на юг от Дунав.

Картата на етносите в Европа и особено на Балканите, главно в днешните земи на България, Румъния и Гърция, а заедно с това и в Мала Азия, през III хил. пр.н.е. е значително променена.

В резултат на широко мащабните разместивания на племената, още в края на V хил. пр.н.е. критяните от Унгария, преодолявайки река Дунав, преминават през земите на днешна Сърбия и в последното столетие на хилядолетието са в земите на днешна Македония. По-късно завладяват Епир и Тесалия и с помощта на наети от Девкалион и водача на войските му Минос, овладяват в 4035 г. пр.н.е. остров Крит. След едно столетие те достигат и долноегейската земя на етите (гетите) Египет, където поставят началото на Староегипетското царство и началото на древноегипетската цивилизация кра река Нил. По-късно, връщайки се на Балканите, те ще станат основатели в средата на III хил. пр.н.е. на Критската цивилизация.

Историческите събития през първата половина на III хил. пр.н.е. коренно променят демографската карта на Балканския полуостров и Егейско - Балканския басейн. Това е времето на непрекъснати битки между старото население и новодошлите им събратя - конници и племена, пристигащи от долината на

р. Нил. Битката е не само военна, но и битка за по-успешно културно взаимодействие и влияние.

Още в последната четвърт на IV хил. пр.н.е. днешните български земи са част от общност на археологически култури[2], известни като Черна вода III - Болераз с трансмисионно значение между териториите на Централна и Югоизточна Европа. Това е и начална стъпка за начало на формиране и единение на древнобългарските племена в нашите земи в нов етнос перманентен продължител на мизийския - дако - мизийски (хоноро - карийски и пелазгийски) етнос и нов, цивилизационен, културен модел на развитие - трако - кимерийския (тракийски). Главният етап от този процес обхваща периода от 2300 г. пр.н.е., когато местните мизийски и придошлите гетски, ариански и други балагурски племена от изток, оформят своето единодействие, етнокултурно развитие в рамките на земите в днешните Словакия, Унгария, бивша Югославия, България, Северна Гърция и Северна Турция. В рамките на вече трако - карийската и пелгическа (тракийска) общност се оформят като регионални центрове Езеро и неговия хинтерланд за Тракия, Радомир за Централна и Западна България и Якимово за северозападната част.

Както се вижда, настъпило е разместване и групиране на племената на новата общност, което, към 2250 г. пр.н.е., довежда и до миграции на племенни общности в посока изток - запад в Долнодунавския басейн и север - юг по течението на реките Искър - Струма и Морава - Вардар. Тези миграции прекъсват установените взаимовръзки в посока Централна - Югоизточна Европа и Азия, като източната част на Балканите, Тракия и Черноморският басейн остават в страни от тези движения и са все по-тясно интегрирани със северния ареал на цивилизациите от Анатолия. Големите миграции на племенните общности довеждат племената участници в тях в Гърция и те по-късно стават участници в създаването на Микенската цивилизация.

В тези нападения вземат активно участие праотците на гърците аркади, преселили се в Балканските земи, по-късно васални племена в Месопотамия и земите на Мала Азия и особено важните за нас племена, преселили се на Балканския полуостров от Африка (Египет) и по вода достигнали до Йонийско море. От тук те, отправяйки се от остров Корфу срещу илири в Епир, заемат южната му част, а по-късно и земите на черните племена в Южна Македония и Северна Тесалия.

В началото на III хил. пр.н.е. те са пълни господари на Пелопонес по суша и море. След смъртта на предводителя им, се разпадат на 3 клона, като само една част от тях, смесила се с други

племена, по-късно ще се появи на историческата сцена като "*леони*", а другите части от тях са асимилирани от местните племена.

Още през 2800 г. пр.н.е. гетите завземат земите, разположени между Стара планина и Бяло море, и от Струма до Черно море. Един клон от тях нахлува в земите на Древна Елада и отсяда в Пелопонес. Там те изграждат селищата Микена и Спарта, а по-късно и крепост Микена, превръщайки я в свой център.

Гетите се разделят на траки и славяни, като първите се разпадат на три клона. Единият клон от тях населявал земите между Дунав и Стара планина, вторият в земите на Тракия, а третият - в Древна Елада.

Другият клон на гетите - праотци на славяните, овладяват земите на Македония и Тесалия, като част от тях се заселват в земите на Северен Пелопонес. Част от населилите се в Тесалия праотци на славяните, размесени с племена на ариaните, известни като великани "*лапити*" в историята, прогонват в Мала Азия предците на турците, известни с името кентаври.

През тази ранна част на Бронзовата епоха настъпва разпадане не само на големите, но и на малките племена на по няколко клона, които по-късно се съюзяват и, размесвайки се в продължение на столетия, се появяват на историческата сцена под нови имена.

Праотците на славяните също се разделили на части - клонове. Една част от тях останала в Мизия, а тези, които се преселили в земите на днешна Сърбия, се преселват по-късно в Македония и Тесалия. Част от тях се преселва в областта Ахея на полуостров Пелопонес.

В земите, владени от гетите през първата половина на III хил. пр.н.е., археолозите откриват не само предмети, но и оръдия на труда и особено напоследък, с разкопките при гр. Момчилград и на други места - артефакти, оръдия на труда и оръжия, работилници и мини с развито рудопроизводство, доказващо приоритетното стопанско развитие. Пелазгите и особено етиопите от Родопите са на по-висока степен на културно строителство и израстване от Крит и Микена и то в по-ранен етап от тях. Това е конкретно най-значимото доказателство за нашите земи като люлка на слединдоевропейската, най-ранна европейска култура и цивилизация, като естествен център на разпространението и развитието ѝ в земите на древна Европа. Племената и народа на съединилата се в едно древнобългарска общност на мизите - кари и лиди, мизи и кари - пелазги и на фригийците (бриги) и етиопите - шопи и гети, на масагетите - мизи и гети, даки и беси и синдийците - ари, главно кимерийци и балагури - всичките те българи, още в първата половина

на III хил. пр.н.е. образуват трако - кимерийската общност (съкратено име - траки). Тази именно общност, ползвайки космологичните познания и високите си достижения в материалната, духовна и научна област още в тази дълбока древност, става първооснова на древните исторически култури и цивилизации в цял свят.

Поставя се началото на развитието на новите мизи - минойците, критяните и етиопите - гетите ахейци, в обширните райони от Елада, колонизирани хилядолетия преди това от лелеги и пелазги и по-късно от мизите - финикийци и критяни.[3]

1. *Мутафчиев, Кр. Древна история на Балканския полуостров. т.1. С., 1997, с.26.*
2. *БАН, Национален археологически институт и музей. Древните цивилизации в българските земи. С., 2007. с.18.*
3. *Вачкова, В., Радев, Ог. Нова история на Стария свят. С., 2007. с.42.*

ЕТНОГЕНЕЗИС И КУЛТУРНО - ИСТОРИЧЕСКИ РАЗВИТИЕ НА БАЛКАНСКОТО НАСЕЛЕНИЕ В ЗЕМИТЕ НА ДНЕШНИТЕ БЪЛГАРИЯ, РУМЪНИЯ, ГЪРЦИЯ И ЕГЕЯ ПРЕЗ ВТОРАТА ПОЛОВИНА НА III ХИЛ. ПР.Н.Е. И II ХИЛ. ПР.Н.Е.

В историко-географско отношение земите на Балканите и тези в Предна и Мала Азия и в Кавказко - Черноморския регион са тясно свързани и населяващите ги племена и народи си взаимодействат и подпомагат. Тези земи са земите на индоевропейските народи. Вътрешното движение на племена в тази огромна територия, включително и в Централна и Източна Европа, обуславя процеса на тяхната индоевропеизация.

В резултат и на последните археологически находки и доказателства се потвърждава факта, че **непосредствено след обединяването на уралските и идващите от изток гети, и създаването на новия народ на дарданите, на Балканския полуостров настъпват решителни размествания. Живеещите в Родопите етиопи под натиска на нахлулите от север гетски племена са се преселили в Мала Азия, където на базата на големите си строителни и други умения, създават селища, голяма част от които прерастват в градове.** Те се явяват заедно с мизите пелазги строители на Троя, където, след пристигането от Кавказ, се заселват и дарданските племена. Така, смесвайки се с етиопи, кушити и пелазги, приемат името троянци.

Те достигат висока степен на развитие през втората половина на III хил. пр.н.е. В този период Троя е била мощна крепост с каменни стени от 6 до 10 метра. Според археолозите тази крепост е била разрушена и опустошена в края на III хил. пр.н.е. и II хил. пр.н.е. В продължение на няколко столетия крепостта е в упадък.

Според "*Шах - Наме*" ("*Царската книга*") на Фирдоуси, етиопите и кушитите, заедно с хуритите, имали едни от най-могъщите владения.

Споменаваният в "*Одисея*" на Омир, "*Теогония*" на Хезиод и "*Енеида*" на Вергилий **етиопски цар Мемнон, води оцелелите в битките с гетите - праотци на траките, в Западна Мала Азия. По-късно етиопци и кушити се преселват на юг.**

Всички тези преселения на родствените древнобългарски племена по-късно ги довеждат до най-известната битка в периода на Бронзовата епоха - Троянската война през XIII в. пр.н.е. Това е периодът, когато те дошли от различни посоки, водели жестоки военни битки помежду си, обособили се като самостоятелни. Раз-

деляйки се окончателно, преобладаващата част от тях запазили първоначалната си расова идентичност, а други запазили идентичността си в по-малка степен.

От литературните и исторически източници са известни племената, участвали в битката за Троя като нейни защитници с реч "... *различна, смесени разни езици и много събрани народи*".

На страната на Троя воюват онези от гетите - траки, населяващи в този период Странджа, Сакар и земите чак до Босфора. Предводителят им е известният в историята цар Резос с войни с бойни колесници, теглени от "*два коня впрегатни*" и "*доспехи чудесни*" и още [1]:

"... *В злато и сребро му блести колесницата нова.*
Има и златни, огромни доспехи, за чудо и приказ!
Не подобава на смъртни да носят такива доспехи,
а съвършено подхождат те на боговете безсмъртни."

Видно е, че траките от II хил. пр.н.е. притежавали висока материална култура, уникални знания в духовната и материалната култура. Те били създатели на високоразвита цивилизация на територията на Балканския полуостров, която пренасят по-късно на юг, в Егейския басейн и цяла Елада.

Именно тази историческа истина столетия по-късно историците елинисти фалшифицират и поставят началото на най-голямата мистификация в човешката история. Така Омир, Музей, Орфей и редица други български тракийски творци са обявени заедно с цялото им творчество за древни гърци. Присвоявайки чуждо творчество, история и култура, по-късните древни гърци приемат като своя цивилизацията на древните българи от Балканите и обявяват, че тя е възникнала в Древна Елада като продукт на ахейци, данайци и аргийци, обявени неоснователно със събирателното за тях име елини. И всичко това е факт, въпреки неясния етноним "*елин*" и безспорно принадлежащите към други народи племена, обявени за елини.

Наивни и недостоверни са обясненията на историците елинисти за произхода на елините. Явно е, че този етноним и общност са плод на нов вид мислене и духовна съпричастност, а не на биологичен произход.

Твърдението на историците елинисти за Девкалион, Пира и Хелен, за сина на последния Дор, че са предци и съответно родоначалници на елините (Хелен) и дорийците (Дор), е в пълно противоречие с "*Илиада*" на Омир и разказаното за Данай и мита за Данаидите. Според този мит Данай и Линкей напуснали Хемис в Египет и се преселили в Елада.

Ако етнонимът "*елин*" произлиза от Хелен, то с него трябва да се назовават критяните от остров Крит и преселилите се в долината на Нил строители на пирамиди. С този етноним трябва в този случай да се наричат и техните наследници, които отново дошли в Егейско - Балканския район заедно с евреи и атиняни.

Всичко това ясно и категорично доказва, че нито елините, нито данайците, аргийците (представители на жълтата раса), са гърци. След като престояли на Балканите няколко хилядолетия, аргийците се преселили няколко столетия преди Троянската война в Мала Азия, а по-късно се отправят на изток.

Новите аргийци и техните вождове, дошлите от изток, слуги на бог Арес са представители на клон от траките, преселили се в земите на Древна Елада.

От "*Илиада*" [2] се вижда кои племена населявали земите на Балканите и Егея в началото на II хил. пр.н.е. От Омир са сведенията за доспехите, колесниците, мечовете и други оръжия и оръдия на труда, сочещи високата материална култура, която притежавали траките. Недвусмислено е показано, че люлката на човешката цивилизация, наречена Елада, е дело на каритяните (кари) и мизите и гети - траки. В изопачен вид в историята възникването на цивилизацията на местните пелазги и придошлите от изток техни събратя траки, наречени аргийци, микенци, спартанци, абанти и други, е обявена за история на гърците. Това личи от сега съществуващата история на Елада.

Обективната историческа истина, включително поредицата доказателства от най-новите исторически и археологически резултати, на базата на комплексния интердисциплинарен подход показват, **че на земите на Балканите имало относително компактен племенен състав от български произход с относително самостоятелно местно народностно развитие, доразвити с дошло от изток население на конните племена.**

Етногенетичните процеси на Балканите и в днешните български земи не са плод само на миграционни процеси и вътрешни размествания, а и на перманентно развиващата се висока материална и духовна култура и цивилизация на автохтонното население.

В обширната територия на Балканите, Мала Азия и край Кавказ се установява наличието на древните етнически групи, имената на които се появили в сигурни писмени извори в края на II хил. пр.н.е. и началото на I хил. пр.н.е. - мизи, илири, пео-

ни, фриги, траки [3]**, а така също йонийци, ахейци, дорийци и други.** Явно личи негръцкият произход на всички най-древни племена и народи по тези земи. За да се изясни напълно етногенезисът им, трябва да държим ясна сметка за всички, включително и най-новите писмени доказателства и веществени данни за всички исторически условия.

В края на 2300 г. пр.н.е. е налице прекъсване на контактите между Централна Европа, Балканите и Азия и появата в земите на Гърция на племената, които създават Микенската цивилизация.

Блестящите находки от Дъбене край Сопот и миниатюрните керамични изделия в Тракия говорят ясно за по-голяма интеграция на древнобългарските племена от новата им тракийска общност в земите на Балканите и северните земи на Анатолия. Това поставя реални основи на формирането на тракийския етнос, което придобива елементи на по-голямо интегриране на културите от района на Тракия (селищна могила Гълъбово) и източноегейския свят (XXI в. пр.н.е. - XVII в. пр.н.е.). В тази епоха живеещите в тракийските земи развиват все по-голяма по количество търговия на далечни разстояния и играят ролята на свързващо звено между егейските и минойски цивилизации - дело на техни събратя.

Оформят се основните региони на разпространение на древнобългарския етнос в Долнодунавския басейн, Балканите и Тракия.[4]

В дейността на тези наши древни предци се е оформила и институцията на владетелите - вождове/ жреци - царе, като това личи от творчеството на тракийските, известни в историята като древногръцки, творци и преди всичко на Омир.

Така краят на средния период на Бронзовата епоха се характеризира с ярко изразен процес на интеграция и превръщане в единна общност.

---

1. Омир. Илиада - X песен. с.404 - 444.

2. Пак там.

3. БАН. История на България. т.1. С., 1979. с.112.

4. БАН, Национален археологически институт и музей. Древните цивилизации в българските земи. С., 2007. с.19.

ПРОИЗХОДЪТ, РОЛЯТА И МЯСТОТО НА ДРЕВНОЕЛИНСКОТО НАСЕЛЕНИЕ НА БАЛКАНИТЕ И МАЛА АЗИЯ

Атиняните, описани в творчеството на Платон, не са предци на древните елини. Населението, изградило в Египет древния град Атина, е от неелински, пелазгийско - латински произход. По-късните строители на град Атина са пелазгите. Това древнобългарско мизийско население, от което се отделят и пристигат в VI хил. пр.н.е. в Египет идейските дактили (иделските дактили - масагети и илири) е древното изначално атинско население в Египет и Елада, за което пише Платон. По-късно, заедно с част от латините, това население е в основата на автохтонното население в Атина, известно в историята като атиняни. То именно е строител на новата Атина на територията на Древна Елада, първоначално като крепост, а по-късно, през Бронзовата епоха и като селище - град от полисен тип.

Всичко това показва, че древната история, култура и цивилизация в днешните земи на Гърция, обявена за люлката на цивилизацията в Европа, не започва с древните елини, а с част от пелазгийското население, владеещо в периода след VI хил. пр.н.е. и земите на Древен Египет.

В епохата на Бронзовата ера нахлуването на предците на траки и славяни от изток, както и на племената на масагети и илири от долината на Нил, коренно променя етническия облак на Балканите, включително и под формата на биологичен произход, а и чрез влагане в името на отделната племенна общност на мисловността, т.е. на тези, които споделят обща култура. Така "елините" се оформили от общността на траките и тракийския етнос - наследник на мизийско - пелазгийския им родов корен, въз основа на споделяне на нов вид обща култура и самосъзнание. Отделяйки се от корена на тракийския етнос, те не се различават от него и племената му, за което по-подробни сведения черпим от Херодот и Страбон.

Херодот в "*Ксеркс срещу Елада*" [1] сочи, че йонийците, по сведения на елините, "*се наричали пелазги айгиалей, а по името на Йон, син на Ксутос - йонийци ... те били пелазгийски народ, който по-късно бил наречен йонийски по същата причина, както и йонийците от съюза на дванадесетте йонийски града дошли от Атина ... Те били както останалите участващи в похода роби.*"

Страбон в "*География*" казва, че Омир никъде не говори за варвари, "*... защото елините още са се наричали с общо име, особено и противоположно на варвари*". Той съобщава, че според Аполодор "*... на мирмидони и елини носели името "само" гърците, живеещи в Тесалия*".

Много по-голяма яснота за тях придобиваме от участието им в историческите събития на Балканския полуостров, което не съответства с изучаваната версия сега в учебниците и научната литература за тях. **Още в началните години на IV хил. пр.н.е. племената праотци на гърците в долината на Нил участват в битката между предците на белите евреи и атиняните - мургави юдеи. Вече смесили се с либийците, после се разделят, като акадците се преселват в библейските земи, а другият клон се появява от остров Корфу в Йонийско море, водейки битка срещу илирите от които овладява земите на Южен Епир.** По-късно от черните племена те отвоюват южната част на Македония и земите на Северна Тесалия, а в края на IV хил. пр.н.е., под напора на гетите - праотци на славяните, **отиват на юг и в 3000 г. пр.н.е. са господари на полуостров Пелопонес.**

Смъртта на вожда на йонийците довежда до тяхното разделение на 3 части, две от които само за няколко столетия са асимилирани, а третата част се съюзява с част от предците на турците.

Така в началото на III хил. пр.н.е. Балканският полуостров е населен с различни по расов тип и език, по светоглед и степен на развитие племена. И докато предците на траките тибети гети и автохтонните пелазги разпространяват своя светоглед, основан на знанията им за Космоса и вярата им в Тангра, то предците на древните елини, отделили се от пелазги и гети, вече са в основата на своя етнос, формиран на базата на споделяне на различна от останалите древнобългарски племена култура. Неелините по произход - йонийци, водят след себе си и други две последователни вълни на ахейските и дорийски племена. Размесването на ахейците е в резултат на вътрешни племенни движения. [2] Във втората половина на II хил. пр.н.е., когато запада критската цивилизация, те са в основата на нова висока материална култура - културата на Микена, Пилос, Тиринт и са носители на предкласическия гръцки език - линеарно писмо Б. Играят голяма икономическа и политическа роля в Егея, Мала Азия, Егейския свят и Егейските острови, остров Крит, южните и източни области на Балканите, Сицилия и Южна Италия.

Между племената, дошли от Африка и от Североизточна Азия, има и физически различия. Докато първите били ниски, мургави и с черни коси, то другите били албиноси, високи на ръст, със сини очи. Тези различия са отразени в исторически хроники и в творчеството на Омир. Интерес представлява племето магнети[3].

"А Тентредонов Протий бе водач на магнетите силни -
волно живееха те край Пеней и Пелион гъстолистен.
Знатният пъргав Протий ги предвождаше в люти битки."

Името на племето идва от брата близнак на Магнес - Македон, чийто баща е Зевс. Гръцкото прилагателно Македонос на български означава висок, дълъг, снажен, едър, строен - качества, присъщи на племената тибети - гети (траки и славяни). Следователно те не са нито критяни, нито гърци, нито кари. Воденият спор за името ахейци и ахиява, и къде е царството им, се изяснява от Омир. Ето какво казва той в разказа си за Троянската война:

"Тия, които живееха в мир в Пеласгийския Аргос,
тия, които владееха Алос, Трехин и Алопа,
плодната Фтия и малка Елада с жени най-красиви,
тях мирмидонци, ахейци и елини всички зовяха,
имаха кораби те петдесет със Ахила начело."

Ахил е бил вожд не само на ахейците - праотци на славяните, но и на мирмидонците - подвластни (васали) на ахейците. Когато след Троянската война ахейците се преселват в Западна Мала Азия, подвластните им мирмидонци остават при други славянски племена на Балканите и смесвайки се с тях, се появяват на историческата сцена под името македонци.

Военната мощ на племената, дошли от изток през Троянската война, била по-голяма от тази на дошлите от Африка племена.

Разполагайки ги на картата на Балканския полуостров, показват ясно земите, владени от отделните племена. Сведенията, изложени от Омир в "*Илиада*", показват символично участието на гърците във възникването на високоразвитата цивилизация.

Участието в Троянската война на аргийците (траки) и ахейците (славяни), водени от Ахил, предопределя бъдещето на тези най-могъщи във военно отношение племена. Според "*Одисея*" и в двете племена съществували вътрешни борби за власт. И тук Омир е категоричен, че със сина на Ахил от Троя се завръщат мирмидонците, но не и ахейците.

По този начин Омир ни дава отговора на спора в средите на историците, а именно, че ахиява, ахейци и ахилейци са конно племе, предци на славяните и, че от това племе произхождал Ахил. След Троянската война те заемат земите в северозападната част на Мала Азия.

Най-важният извод е, че племето ахиява или ахейци не е гръцко и няма нищо общо с това, за което е представено в историята на Елада. Многото сведения от творчеството на Омир показват много градове, крепости и земи във владението на конните неномадски племена. От тях личи, че разкритите от археолозите в Микена, Аргос, Пилос и други крепости и градове са строени от предците на траки и славяни, а не от гърци, атиняни или данайци от Крит.

До края на Троянската война първостепенната роля е на конните племена - могъща сила по суша и море и експанзията в Мала Азия е станала под тяхна егида.

Последиците от самата война обаче не са благоприятни за тези племена, понесли големи загуби в жива сила. Оставането на предците на славяните ахейци в североизточна Мала Азия и прерасналите в борба за власт вътрешни раздори, довеждат до обособяването на многобройни независими племена.

От този разпад се възползват критяните (кари) - пелазги, които успешно овладели много острови в Егея и не малко земи на Балканския полуостров, превръщайки крайбрежните градове и земите около тях във васални. Те вече притежавали най-многобройния търговски военен флот и станали господари не само на Егейско, но и на Средиземно море. Търговските връзки с крайбрежните и на Балканите, в Мала Азия, Египет, Либия земи, а така също и с библейските земи и градовете на Италия, са в основата а развитието на високата цивилизация на остров Крит.

Същевременно атиняните също се възползвали от създадената историческа ситуация, като привличайки данаидите, с които имали общ корен и език, разширили своите земи, завоювайки част от Тесалия. Те последователно покорили лапитите и поробили илирите.

Разцветът на Критската цивилизация след 1750 г. пр.н.е. личи от построените дворци в Кносос, Фестос и Мокия, от достигнатото високо развитие на занаятчийството и производството на най-разнообразни предмети като кинжали, ножове, мечове, обикновени и двойни брадви и високото златарско майсторство, надминаващо дори това на египтяните, усъвършенстването на изкусната резба върху камък, слонова кост и фаянс.

Крупният природен катаклизъм - вулканът, изригнал на остров Тара, известен под името Санторин, слага край на тази велика цивилизация, която е била плод на негръцки племена. За предци на елини и гърци се сочат дорийските племена, чието нашествие до-

вежда до голямо егейско преселение на племена и народи и до значимо прекрояване на етническата карта на Балканите и в Мала Азия.

---

1. Херодот. История. Книга седма.Част II. С., 1990. с.183 - 184. Превод на български език от френско издание, Париж, 1925 - 1934 г. Ангелов, П.
2. Омир. Илиада - II песен. с.65.
3. Пак там.

МИКЕНСКАТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ. ЕГЕЙСКОТО ПРЕСЕЛЕНИЕ. ОКОНЧАТЕЛНО ФОРМИРАНЕ НА ТРАКИЙСКАТА ОБЩНОСТ И ПОЯВА НА ТРАКИТЕ НА ИСТОРИЧЕСКАТА СЦЕНА.

Последната четвърт на II хил. пр.н.е. е времето, когато в Древна Елада се появяват дорийците. Тези племена не са строители, а рушители на микенските центрове, средище на бронзовата култура.

Известно е от историческите източници, че **строители на Микена, нейната цивилизация и култура, са онези племена, които** застанали начело на **културните и други движения в цялото** Средиземноморие, а не само в Елада. **Това са ахейските племена, създателите на Микена и нейната златна култура и цивилизация.** Това злато обаче е със севернобалкански произход от Трансилвания или днешна Северозападна България. В добиването и доставката му главна е ролята на пелазгите, населяващи земите на днешна Южна България и служейки за доставчик на суровини и материали за Микена. **Характерно за гетската (ахейската) цивилизация, за разлика от критско - микенската, е нейната суровост и агресивност, както например случаят с Троя, като едни от последните прояви на тази експанзия.**

Тази битка те водят срещу своите родствени племена - троянците, техен противник по пътя към Анатолия, която била богата на железни находища. **Залезът на Микена започнал с края на Троянската война и последвалото намесване на новите древногръцки племена дорийците в момент на ярко противопоставяне между ахейските държави. Този период от развитието на териториите в Древна Елада (XII - IX в. пр.н.е.) историците, поради недостатъчна яснота на процесите, свързани с ролята на дорийците, наричат период на тъмните векове.** Дорийските племена, които нахлули и разрушили из основи достиженията на Микенската цивилизация, и избили значителна част от населението, били индоевропейци по произход. Те принудили голяма част от старото население да се пресели в Мала Азия, а друга част от него покорили изцяло, превръщайки го в зависимо население. Част от ахейското население останало в населяваните от него земи и сливайки се с придошлото от североизток дорийско население, поставило основите на древноелинската народност.

Последните археологически доказателства сочат, че в походите им към Мала Азия ахейците откриват новия метал - желязото, но успяват да наложат неговата употреба в цяла Елада след пристигането на дорийците.

Тази епоха била начална за Древна Елада и древноелинските племена. Дорийците предизвикали разместване и усядане на древните ахейци (минойци) - елински племена, които още в първия век на I хил. пр.н.е. били консолидирани в три основни области - континентална, островна и малоазийска, с три основни посоки от север към юг: еолийци, йонийци и дорийци.

В днешните български земи съзряват и се реализират генезиса, оформянето и развитието, както и характерът на древнобългарската тракийска общност. Оформя се тракийска (трако - кимерийска) диаспора, разпределяща се върху обширна територия с разселването в различни райони на Мала Азия, Северното Черноморие, Кавказ, Подунавието, Източното Средиземноморие, а също Двуречието и Египет, Северна Африка и Италия.

Получило се смесване на придошлото от изток древнобългарско население и автохтонното древнобългарско население - етническо и духовно, което впоследствие носи наименованието "*траки*" - съкратен вариант на трако - кимерийци. Между племената от изток и сегашните български земи настъпили процеси на взаимопроникване и взаимодействие на поведение и начина им на мислене.

Според тълкуванията в йонийския, а по-късно атически език, етнонимът "*траки*" има смисъл "*смел*", "*храбър*", "*дързък*". По-късно, през класическата епоха, по законите на елинското етимологизиране терминът получава противоположно значение, а именно "*остър*", "*див*", "*груб*", "*суров*", "*необуздан*". [1]

Първоначално терминът определя едно племе или племенна група, а по-късно се разпростира върху целия етнически масив - на мизи (пелазги, кари, лиди и мизи), етиопи (гети и шопи), фризи (фриги и синди - кимерийци). Според гърците това остава чак след VI - V в. пр.н.е., но това е факт още в края на Бронзовата и началото на ранножелязната епоха. Свидетелства за траките се срещат върху паметници на о. Крит и Пелопонес с линейното А и Б писмо. Текстовете представят ахейски (микенски) форми на тракийски лични имена като Питак(ос), Биза (Бузес), Диза и на тракийските племена на одриси и тини.

През късната Бронзова епоха по цялата територия на Европейския изток селищните могили са напуснати, а нови селища се изграждат в равнините и долините. Напрегнатата военно - политическа обстановка, увеличенията брой на населението и други условия довеждат до обществено - икономичес-

ки промени и преминаването от патриархално - родовата към териториална община. Това разпадане най-ясно личи в тракийската диаспора още в средата на II хил. пр.н.е.

Родовата аристокрация и социалната диференциация е плод на мощна вълна от грабежи и насилие, пречещи на развитие на тракийската общинно-родова общност на диаспората. Това много ярко се показва през Късната Бронзова епоха (XVI - XII в. пр.н.е.). Съвкупното развитие на земите, населени от древнобългарските племена от единната общност, се обозначава с Микенска Тракия. По този начин се показва сходството, родството, близостта и социално - икономическите и политически процеси между Ахейска (Микенска) Древна Елада и Древна Ария (Тракия). Историците елинисти определят племената от тази епоха като пелазги и траки. Не е случайна приликата между двете териториални общности - тракийската и елинската (древногръцката), създадени и единени от едни и същи племена ахейци, пелазги и бриги (фриги). На базата на езикови и други данни се вижда движението на мизите (кари и пелазги, мизи, лиди и кари през Бронзовата епоха) на юг и изток, с крайна точка Горна Мизопотамия (Северозападна България).

Няма писмени, археологически, езикови и други данни, които да показват присъствието по българските земи след Космическата катастрофа до Бронзовата епоха на други, освен древните мизийски племена. Тези земи първоначално са обитавани от тях и техният племенен състав е придал окончателния индоевропейски облик на тези области. Остатъци от мизийския диалект са документирани в северозападните предели на бъдеща Тракия, южно от Карпатите и на Егейските острови. В писмените извори е обилно засвидетелствано за I хил. пр.н.е. присъствието на долнодунавските мизи. Най-ярко свидетелство на това е дълбоко вкорененото наименование Малоазийска Мизия.

Езикът на другата съставка на предците на траките (мизите - траки) по българските земи - фригите, потомци на древните атланти от княжество Ману, е от индоевропейското семейство и е мизийски диалект. Фригите към средата на II хил. пр.н.е. и след това е най-старото засвидетелствано в областта на Двуречието Струма - Вардар. Тяхното име гръцките автори от класическия период се сочи като бриги. Голяма част от това племе след нахлуването на гетите се изселила в Мала Азия. **С преселението на мизи и фризи в тази част на света и на масагетите на изток се разпада и дако - мизийската културно - цивилизационна общност и започва разпадът и на много племена и държави, които покъсно са в основата на новата трако - кимерийска общност.**

Дарданите и пеоните са другите две големи етнически групи, части от които вземат участие в движенията към Мала Азия по времето на егейското преселение. В Мала Азия пеоните са известни със своето име, а дарданите с името троянци. Независимо от тяхната етническа принадлежност тези две племена са на-старото индоевропейско население по Струма и на запад от нея. [2]

Общият преглед на населението от Балканите показва автохтонното развитие в индоевропейския слой обитатели южно от Карпатите на Балканския полуостров, Егейските острови, Черноморския регион. Това население са мизите, фризите, елините, илирите, дарданите, пеоните и с по-късния древнобългарски тракийски произход - македонците. Тези обитатели са клон от индоевропейската, а придошлите от изток и от уралска група - също индоевропейци, народностна общност.

През Бронзовата епоха се заражда тракийската общност и народност с участие в нейното изграждане на старо автохтонно население и придошлите при тях от изток техни събратя, с чието пристигане се достигнало до разместване на населението в Балканския и Малоазийския район. В периода, когато дорийските племена настъпили в Древна Елада, от североизток от териториите между реките Днепър и Днестър, на Балканите навлезли кимерийските племена, оформили окончателно облика на тракийската народност.

Това наложило прехвърляне на юг на тези племена, които достигат Тракийския Херсонс и Халкидическия полуостров и върху част от Егейските острови и Северозападна Мала Азия. Името на траките излиза на историческата сцена [3] и трайно навлиза в сведенията на древните и по-късните историци елинисти.

---

1. Издателска къща ICON и Университетско издателство "Св. Климент Охридски". Лафорг, Жилбер. История на света. Древни цивилизации. С., 2007. с.178.

2. БАН. История на България. т.1. С., 1979. с.113.

3. БАН. Национален археологически институт и музей. Древните цивилизации в българските земи. С., 2007. с.19.

ОКОНЧАТЕЛНОТО ФОРМИРАНЕ НА ДРЕВНИТЕ ТРАКИЙСКИ И ЕЛИНСКИ ЕТНОКУЛТУРНИ ОБЩНОСТИ

В Тракийската равнина населявалите я мизийски племена пелазги и етиопо - кушити (гети, шопи и кушани), както през неолита и халколита, така и по-късно, след разпадането на пелазгийската общност на много племена, осъществяват перманентна приемственост в развитието си. Пристигането от изток на гетите и балагурско - синдийски племена и преселването на етиопо - кушитите в Мала Азия, и създаването на общността на траките през Бронзовата и Ранножелязната епохи, продължава същата тенденция. Това е пряка последица от факта, че въпреки вътрешните движения и миграционните процеси, те запазват своята етническа и културна индоевропейска същност и идентичност. В основата на това население основната етническа маса е автохтонната. Всичко това категорично се потвърждава от археологическите и други интердисциплинарни проучвания и доказателства, артефакти и езикови данни.

Палеоантропологията показва наличието на вливането на малки и по-големи етнически групи през всички периоди на следпалеолитното развитие на региона. На тези вливания се дължат наличните чужди расови типове сред местното автохтонно население.

Представата за тракийската древнобългарска народност се изгражда окончателно на резултатите от езиковите наблюдения. Относително сигурни данни за етнически единна принадлежност на това население, живяло в Тракийската равнина в твърде отдалеченото време от края на Бронзовата и по-късно в Желязната епоха, дават топонимите и особено устойчивата при демографски промени хидронимия. Речните имена като Асамос - Осъм, Ятрус - Янтра, Нестос - Места, Оский (Ойскос) - Искър, Сирмеос - Стряма, Стримон - Струма, Тонзос - Тунджа и редица други местни и планински наименования, са безспорно доказателство за наличието на тракийски пласт. [1]

Преобладаващата част от тези имена са засвидетелствани от преди 2500 - 3000 години. Безспорно е и наличието на население от пелазгийски произход по тези места още от началото на новокаменната епоха.

Преминаващите по тази територия в различни времена различни племена и племенни групи, част от които оставали тук за различен период от време, също е исторически факт. Те са оказвали различно влияние върху местното население, но не са били фактор с голямо значение при оформяне на етническия облик на населението в Тракия.

Траките - местни и завърнали се от Далечния изток, главно от Тибет и Тарим, от Волго - Уралието, Скандинавия и други обитатели на Балканския полуостров и Мала Азия, са родствени племена, живели по тези земи при едни и същи природно - географски условия. Появата на нови средства за производство, битови възможности и нов начин на живот ставали едновременно по тези земи, поради което служели като силен тласък за развитие на човешкото общество. Новите открития пораждали нужда от племенни движения в условията на екстензивно развитие на производствените сили. Заселилите се в Ария, Панион (Древна Тракия) в тези хилядолетия древнобългарски индоевропейски племена, в периода VI хил. пр.н.е. - II хил. пр.н.е. постепенно придобили окончателно единен, тракийски етнически облик, езиково обвързан с широко разпространен единен език и облик, отразен в етнокултурните описания на древните елински автори и в епиграфските паметници.

В своето име те отразяват съвкупността от главните образуващи общността широко известни етнически групи в древността на техните предци от мизийската общност - мизи и фриги, а така също и на техните събратя от Волго - Уралието фризите синдийци - кимерийци . Така сборното наименование придобива вида на фрако - кимерийци, трако - кимерийци и своя български вариант траки.

Тази древнобългарска мисловна общност се различава от мисловната общност на отделилата се по-късно от нея нова общност - древноелинската (древногръцка).

В човешката история започнало формирането на етнически групи (подгрупи на индоевропейците) на базата не на биологическия, а на мисловно верския им произход и развитие. Този процес придобил окончателното си развитие с дорийските нашествия в Егея, които принудили оттеглянето на юг и на север на траките, чиито езикови следи там се губят с образуването и укрепването на елинската етнокултурна общност.

В хода на този процес траките напускат Средна Гърция, областта Давлида от Фокида, Беотия, Делфи и островите Лемнос, Тасос, Самотраки и Иброс. В същото време в Мала Азия се развиват усилено племената мизи, фриги, витини, мигдони, още от края на II хил. пр.н.е. Очертава се приблизителната карта на разположение на племената от тракийската общност във вида, в който е заварена от "*писаната*" гръцка история от VI - V в. пр.н.е. Започва

да се долавя тяхната единна етнокултурна общност в пълен обем, известен в по-късните исторически писмени извори.

Стотици разкопани селищни могили в днешните български земи и в Карпатите сочат хилядолетното съществуване на това древнобългарско население. Съществуващите селищни могили в североизточните области и в Тракийската низина се различават от възникналите на запад и северозапад селища и по високите плата. Последните били природно, естествено укрепени на трудно достъпни места и възвишения, най-вече поради преобладаващата роля на животновъдството в бита на тези хора.

През късната Бронзова епоха по цялата територия на Европейския югоизток могилите са напуснати, а новите селища се изграждат в равнините и долините, настъпил процесът на разпадане на племената. По-късно според Омир, под въздействието на микенските владетели - "*микенските царе*", тракийските племена ще овладеят региона, в който формират тракийски държавни организации от микенски тип. Тези организации в Тракийския Херсонс и по долното течение на Хеброс (Марица), в земите на цар Резос, между долните течение на Хеброс и Нестос, по долното течение на река Аскос (Вардар) - област Пеония) и други места, възникват и се развиват като необходим резултата от обществената диференциация в рамките на родовата община, като постоянно укрепват в хода на борбите за локална, а по-късно и за всетракийска хегемония.

По тракийските земи племената изживяват социално - икономическо и политическо развитие близко до онова на Елада. Чрез трите си морета и големите си реки те са генетично свързани с егейския свят и Мала Азия - главно Анатолия и в тази посока осъществяват преките си взаимодействия . Това взаимодействие между Балканите и северозападните области на Мала Азия се осъществява през всички периоди на следпотопното развитие на древнобългарските племена по нашите земи.

Подемът в материалната култура допринесъл много за разширяване не само на междуплеменните връзки, но и особено на взаимоотношенията с по-далечните области. Тези взаимовръзки имали своя, различна от тези от предшестващите епохи, специфика.

Самостоятелното развитие на балканските земи дало своето влияние върху по-изосталите в развитието си области в Централна и Източна Европа. Културните връзки с тези области придобили взаимен характер. Особено развитие придобили взаимовръзките с областите на егейския басейн и особено на Мала Азия.

До началото на II хил. пр.н.е. от материалите от археологическите разкопки в Мала Азия се очертава по-голяма близост на западните райони в културно отношение с Балканско - егейския регион, отколкото с източните области и Двуречието. **С разделянето на Мала Азия през по-късен период на Бронзовата епоха на две културно - исторически области тези взаимоотношения придобили по-отчетлив характер.** Западните райони на Мала Азия се свързали по-тясно с Балканските и егейските земи, а тези от централната му част със Северна Сирия и Месопотамия. [2] Това е периодът на формирането на Троя III (2400 г. пр.н.е. - 2200 г. пр.н.е.). Не случайно има сходство на изделията от Троя II с находки от Тракия, Македония, Гърция и области на север от Дунав, както и от Бесарабия и Южна Русия.

Хронологическите рамки на добре описаното в творчеството на Омир общество на Троя VI и Троя VII обхващат втората половина на II хил. пр.н.е., от 1600 г. пр.н.е. до 1200 г. пр.н.е., включително периода на Троянската война, когато в помощ на Троя, в противовес на ахейското нашествие в Мала Азия, дошли много племена от Тракия. В това отношение за балканския произход на това население данни се забелязват не само в археологическите материали, но и в ономастиката и топонимията на Западна Мала Азия и някои райони на Балканите.

Започнало преселение на племена от тракийската общност, като първи, прекосявайки Балканите и протоците на няколко етапа, напуснали Долнодунавския басейн и се установили в Мала Азия още в средата на II хил. пр.н.е. част от мизите.

Те се заселили в околните на Троя области, получили по-късно името Мизия. До началото на Троянската война в северозападната част на Мала Азия се настанили армено - фригийски племена, носеща по-късно името Фригия. Тези разместванния дали възможност, макар и с бавни темпове, за развитието и разпада на Хетската държава, включваща към XIII в. пр.н.е. тракийския свят от района на Мала Азия.

Троя и Троада, и нашествието на ахейците от Егейско море станали причина за значителни изменения на положението в Мала Азия. Краят на II хил. пр.н.е. за Микенска Гърция е време с голяма нужда от желязо, което тласнало ахейците към южното крайбрежие на Черно море.

Троянската война съвпаднала с етническите промени в Балканско - Егейския басейн. Малко по-късно проявената активност по море на "*морските народи*" - пелазгите, е запазила спомен в писмената историческа традиция. Това ново раздвижване дало отра-

жение и на установилите се преди това мизийски, армено - фригийски, дардански и някои други племенни групи.

Движенията от края на II хил. пр.н.е. изменили значително картината на Мала Азия и оказали силно влияние на историческото развитие през следващите столетия.

Преходът между късната Бронзова епоха и Ранножелязната епоха е процес на бавни, еволюционни промени в материалната и духовната култура на тракийските племена. [3]

Този процес на протичане се отнася към II хил. пр.н.е. и е време на разпад на материалната култура в общобалкански мащаб и окончателно обособяване на отделните тракийски племена, а по-късно и на отделните по-крупни общности - тракийската и елинската.

---

1. БАН. История на България. т.1. С., 1979. с.117.

2. БАН. История на България. т.1. С., 1979. с.119.

3. БАН. Национален археологически институт и музей. Древните цивилизации в българските земи. С., 2007. с.20.

ТРАКО - КИМЕРИЙСКАТА ОБЩНОСТ (ТРАКИ) ДО КРАЯ НА IX В. ПР.Н.Е.

Проблемът за произхода на траките и тяхната най-ранна история все повече придобива ясни и точни измерения, така както и проблемът за тяхната прародина. Сега, в XXI век е ясно, че **древните мизийски племена, по-късните кари и пелазги са праотците на пелазгите - лиди, мизи и кари. Пелазгите от своя страна са преките праотци (прадеди) на древнобългарските племена, образуващи единната общност в земите на днешна България, част от Гърция и Турция, наречена тракийска. В крайна сметка точният отговор на проблема за траките е, че са единна общност на древнобългарските мизи и фризи, по-късните пелазги и сродните им кимерийци. Тяхна естествена прародина са Балканите и Волго - Уралието. Следпотопното (след 5508 г. пр.н.е.) разселване на по-голяма част от тях, заедно с това през IV хил. пр.н.е. на изток и последвалото ги завръщане от изток в края на IV хил. пр.н.е. и началото на III хил. пр.н.е. поставя началото на тяхното ново единение - трако - кимерийската общност (траки).**

В основата на тази голяма общност са мизи, лиди, мизи и кари и фризи - фриги и кимери и етиопите - гети и шопи (сапеи). Това не е епоним на племенна общност по произход, а е название на крупна етнокултурна общност на Балканите, обединила в едно пределинските, предтракийски племена от Балканите с тези от Тибет, Тарим и други части на Далечния Изток. **Още в началото на своя единителен процес на духовно религиозно равнище, а по-късно и приоритетно в мисловно отношение, особена роля играели племената на мизи и гети (масагети), които на територията на Родопите в нашите земи се наричали беси.**

В периода след завръщането на гетите и кимерийците бъдещите траки и славяни са настъпили големи размесвания на отделните племена, които засягат териториите главно на България, Гърция и Турция. Настъпили значителни промени в Мала Азия и особено в Близкия изток. Късното дешифриране на древнобългарската гетско - тракийска писменост не дава възможност да се изучи напълно в къси срокове периодът на формирането на етнокултурната тракийска общност и да се проследят в подробности разместванията на Балканите, допринесли и до появяването на древноелинската етнокултурна общност, формирана на принципа на формирано самосъзнание като елини, произхождащи пряко от древнобългарската тракийска общност.

Общността на елините също започнала да се формира от живеещите на Балканите пелазги и придошлите от изток гети, главно от отделилите се от тях в самостоятелни племена ахейци - славяни.

Невъзможно е да се отрича ролята на дошлите от изток гети (траки и славяни), поради ярките археологически доказателства, като например появата на нови керамични съдове и орнаменти, нов начин на тяхната изработка и промяната в погребалния обред. Пресилено е обаче да се подценява или отрича и ролята на автохтонното население.

Отразявайки от своя гледна точка формирането на тракийската общност, историци и автори на произведения на формиралата се по-късно, чрез разделяне от нея елинска общност, съвсем в духа на своите интереси, оприличават племената от тази общност като "*остър, груб и див*" народ.

"*После идват народите, които живеят около Хемус (Стара планина) и под него чак до Панта (Егейско море), а именно корали, беси, някои от медите и данталетите. Всички тези племена са твърде разбойнически. Особено бесите, които заемат по-голяма част от Хемус и се наричат "разбойници" от самите разбойници. Те живеят в колиби и прекарват оскъдно.*"[1]

Като прибавим към това и фалшификацията на тяхната култура и обявяването им за безписмени от онези, които вземат писмеността си именно от наследниците на пелазгите - финикийците, картината на "*реалното*" отчитане на историческата действителност за траките и тяхната общност явно се очертава напълно.

Тяхното име най-рано се споменава в "*Илиада*" от Омир, който се учудва от великолепното оръжие и конете на цар Резос. Според него това име не е събирателно, а на едно отделно племе, така както всички други си имат различни имена - серди, беси одриси, мизи, трибали, гети и други, което по-късните елини възприемат като име на всички племена, живеещи на север от Егея.

Поради недобрите отношения между гърците - колонисти и местните племена за елините траките били варварско, чуждо население. Разграничаването на елини и "*варвари*" оставило следи в литературата от класическия античен период на историята. Тази традиция била следвана и от гръцките историци Херодот, Тукидит и Ксенофонт и продължена от елинистични и римски автори Полибий, Диодор Сицилийски и Страбон.

В края на II хил. пр.н.е. по време на етническите движения на Балканите многобройните тракийски племена проникнали в цяла Северна Гърция, Средна Гърция, Пелопонес, Тесалия, Беотия, Атика, Фокида.[2] Те се прехвърлили по островите на

Егейско и Мраморно море (Пропондата) Тракийското население е най-гъсто населено в островите в северната половина на Егейско море, наречено Тракийско море. Някои от тези острови като Самос Тракийски, Саонесос - остров на саите - Самотраки, били наричани с тракийски имена. С такъв произход е името на остров Имброс. С траки били населени островите Лемнос, Тасос, Наксос, Галиполският полуостров и Тракийският Боспор (днешният Босфор). Почертано етнически облик имало населението по двата бряга на протоците, свързващи Черно, Мраморно и Егейско море.

След Троянската война траките останали господари на морето. Необикновеното по своя обхват разселване на траките през XII хил. пр.н.е. - XI в. пр.н.е. е породило легенда, намерена и преразказана в "*Историческа библиотека*" на Диодор. В тази легенда се сочи, че траките се разселват по континенталната суша на Балканския полуостров в морските райони на Егея, но и в югоизточна посока в Мала Азия. Земите на юг от долното течение на Дунав, Хемус и Родопите станали, заедно със северния вятър Борей, синоними на Древна Гърция. Климатичните условия на Южна Тракия се отличавали чувствително от тези на север от Балкана и определят познатия ни от писмените извори облик на страната. Най-добрите черноземни почви на Балканския полуостров се простирали в Югоизточна Тракия и в Дунавската равнина.[3] Доминиращи в Родопите, Рила, Пирин, горното и в голяма част от средното и долно поречие на Марица били горите. Дървеният материал широко бил използван в корабостроенето, за дървени въглища, за домакински и култови потребности и извличане на смола.

От особено значение за икономическото развитие на Тракия през I хил. пр.н.е. били подземните рудни богатства и преди всичко добивът на злато, сребро, медни, железни и други минерални залежи. Тракия разполагала и с многобройни минерални извори.

Както за тракиеца Рез, така и за цялостното тракийско въоръжение като цяло, сведенията на Омир са със същата приблизителна локализация, посочвана и в историческата литература чак до елинистичната епоха - двуречието на Струма и Вардар.

Обликът на цялата епоха се определя от усвояването на желязната металургия. Разглежданият период обхваща първата половина на Старожелязната епоха. Това е периодът на технологичните процеси на усвояване добива на новия метал - желязото. Благодарение на търговията, главно осъществявана от финикийците - пелазги, се постига усилване на разпространението на желязото в много европейски области. Рударството в Тракия и до-

биването на желязото в богатите планински масиви между Вардар и Струма, Струма и Места, Централните Родопи, Стара планина, Средна гора и Странджа било развито още през Медно - каменната и Бронзовата епохи. Желязото дълго време било рядък материал и най-ранните железни предмети възпроизвеждали формата на бронзовите. Намерените няколко меча от X в. пр.н.е. повтарят бронзови по-стари мечове от Карпатско - дунавски тип.

Макар и малкото сведения за рудодобив в Тракия, не може да се подминат по-късните антични извори, според които бесите обитаващи Родопите, били прочути рудари и, че мини има в Самоковско, Благоевградско, Софийско и други области. Налице били множество местни метални изделия, даващи основания да се предполага активен металодобив през този период.

Още в началните векове на Ранножелязната епоха тракийското общество преживява бурно развитие. Данните за селищния модел показват съществуването на йерархия сред отделните селищни системи (селище - сателити), а вероятно и известен вид специализация в определени сфери на дейност като металодобив и производство на керамика.

В духовната сфера в Тракия това е времето на развитието на металната култура и изключителна почит към мъртвите.[4]

Продължило социалното разслоение и формирането на племенната аристокрация. Материалната култура на тракийското общество е с характерни черти на уседналото общество.

Поставено е началото на ново цивилизовано общество, нова култура и цивилизация на Балканите - тази на трако - кимерийската етнокултурна общност.

---

1. По Страбон. География, История на стария свят. Арнаудов, В., Ц. Цветански. С., 1994.с.98.

2. БАН. Институт по история. История на България. т.1. С., 1979. с.122.

3. Пак там. с.138.

4. БАН. Национален археологически институт и музей. Древните цивилизации в българските земи. С., 2007. с.22.

ФРИГИТЕ - НАЙ-ДРЕВНИ ПРЕДЦИ НА ТРАКИТЕ

Фригите, с най-древно име фризи - бръгои, според Херодот са най-древните хора на Земята. Той е пропуснал да посочи, че фризите, известни по-късно като атланти със северен клон кимерийци, са по произход имено - синдийци, т.е. те произхождат от най-ранните (първи) древнобългарски родове. На историческата сцена в дълбока древност синдийците - кимври - северни фризи, са известни като уйгури, по-късно маи и арии. Южните фризийци - атлантите бръгои, са известни като Шемсу хор - последователи на Хор в Древен Египет и като мизи в земите на днешна Македония и България след Космическата катастрофа, а след Потопа в Черно море - мизи - хони и мизи - пелазги. Тук те носят и името бриги, а след преселването си в Мала Азия - фриги. Част от фризите участват в общностите на масагетите и бесите (общности на мизите и гетите).

Историята и културата на древните ни предци фризите е хилядолетна и легендарна. Върха на своето цивилизационно развитие след Потопа от Черно море те постигат на територията на Мала Азия. След завладяването на Хетската държава, в резултат на етнически придвижвания и размествания на тракийските племенни групи, фригите станали владетели на централните области на Мала Азия. През това време фригите създали първото по-сериозно държавно образувание и продължили държавно - политическите традиции по тези места.[1]

Фригите възстановили част от старите градски центрове и основали нови такива. Известни са имената на градовете Мидас и столицата Гордион на около 100 км западно от днешна Анкара. Тяхно присъствие е регистрирано и в редица други центрове като Богазкьой - Хатушаш, Аладжах Бойюк, Пазарлъ, Апишар, Анкара, Кюлтепе и други. Фригите оставили следи в културно - историческото развитие на Мала Азия през първата половина на I хил. пр.н.е. Един от най-значителните градове в Мала Азия по това време била столицата на Фригия - Гордион. Главната порта на града, който бил обграден от висока, каменна стена, била импозантна, висока 10 м. Построените в Гордион дворци били основно от камък и дърво. Съществена особеност на архитектурната декорация са преобладаващите орнаменти с каменни мозайки и геометрични мотиви.

От фригийската епоха в Мала Азия са останали повече от 100 могилни гробници. Най-голямата от тях е край столицата Гордион и е с диаметър 300 м и височина 50 м. Тя се свързва с един от

последните фригийски царе - Мидас. Фригите били твърде големи майстори в металообработването. Останали много произведения на фригийското изкуство. В творбите на изобразителното изкуство най-често се срещат мотиви с военни сцени, борба с лъвове и бикове, и други. Керамиката е богато украсена със сцени от ежедневния живот, сцени с животни и други. Фригите играели самостоятелна и твърде значима роля в Мала Азия. Те изпълнявали ролята на междинно звено между древноизточния свят, който, както никога до тогава, проникнал толкова близо до Европа и Балканско - егейските цивилизации. Последните през тази епоха излезли на широк географски фронт.

Отбелязахме, че фригите, когато живеели край Струма, са били известни като бриги. Това са онези преселници от Атлантида - княжество Ману, след Космическата катастрофа. Част от тях останали да живеят по тези земи и през I хил. пр.н.е., когато обитавали различни области край Северен Епир и Югоизточна Албания, долното течение на реките Халиакмон и Еритон, земите под планината Бермион и около езерото Лихнида (днешното Охридско езеро) [2]. Запазено е името на митичния им цар Мидас, който превежда своя народ през Хелеспонта в Мала Азия. Известни са няколко бригийски градове - Кидрий (Свързва се с името на фригийския град в Мала Азия Кидрара), Бругиада по горното течение на река Еригон, Бригизес до езерото Болбе и други. На Балканския полуостров те живеели в съседство с македонците.

Миграцията им се осъществила на етапи и се отнася във времето на унищожаването на Хетското царство - XIII в. пр.н.е. Страбон сочи мнението на лидиеца Ксант, че "*фригите са дошли след Троянската война от Европа и от най-левите брегове на Понта и, че ги е водел Скамандриос от берекинтите и от Аскания*". [3]

Според Херодот фригийците се разположили между Лидийското и Мидийското царство, като граничели с тях посредством река Халис "... *След лидийците - продължил да разказва той - идват фригите, които живеят на изток и от всички хора на света, които знаем, са най-богати на стада и плодове. След фригите следват кападокийците, които наричаме сирийци.*"

Херодот ни съобщава: "... *Фригите имали облекло много близо до това на пафлагонците - разликите били съвсем малки. Фригите, както твърдят македонците, се наричали бриги по времето, когато живеели в Европа заедно с македонците, но само като се преселили в Азия, заедно със страната сменили и името си на фриги. Арменците били снаряжени като фригите, бидейки фригийски колонати ...*"

Тук той ни насочва към арменците, с които фригите били с кръвна връзка. От сливането на част от фригите и част от източните кимерийци се появяват арменците. Прокопий ни съобщава: "... *А зад тях скити и таври държат цялата земя, част от която сега се нарича Таврика. Казват, че там именно е бил храмът на Артемида, където някога е била предстоятелка Агамемноновата Ифигения, ако и арменците да казват, че този храм се намирал в тяхната така наречена Келесинска земя*". Арменците казват това, защото са потомци на кимерийци и фриги, а таврите стоят на своето, защото те са от останалите в Крим кимерийци.

Според древните хронисти двете племена създават "*полулидийски*", "*полуфригийски*" език. Създаденият език е на новосформирания етнос.

Еврипид, пишейки за царицата на Фригия, съпруга на Приам, ни говори за династична кръвна връзка между фриги и троянци. Археологически данни сочат наличието на висока фригийска култура. Във Фригия изработвали изкусно предмети от бронз, дърво и слонова кост. Столицата Гордион се отличава със забележителна архитектура с монументален характер.

Фактът, че дори овчарите са знаели фригийски език, говори ясно за наличието на високоразвита култура. Редица древни автори говорят за фригийските градове. Тракийският пират Хиполгий в създадената от него епитафия говори за Велика Фригия, която сочи отношението към тази древнотракийска държава.

Много от инструментите за музика са изобретени от фригите и носят тяхното име. За други такива се споменава и от Софокъл в "*Тамирис*" и "*Мизи*". Сред многото изобретения на мизите са и вид свредели, използвани за огнива. [4]

В някои от индийските пурани се говори за племето брики, наричано и като врики. Това е племе, отделило се от бригите при преселението им в Мала Азия и установило се по-късно да живее в държавата Бълг. Според Петър Добрев коренът Блг (Бълг) произлиза от Бриг, тъй като индоевропейското "*ри*" е преминало в "*ъл*". Древните автори съобщават за бълги и българи, едновременно с бриги и брики.

Отделянето на бриките от бригите при преселването в Мала Азия се потвърждава и от факта, че Александър Велики при похода си в Индия е имал идея да пресели малоазийските фриги в района на Бактрия. Той знаел за връзката на племената и чрез посредничеството на фригите се надявал да контактува по-лесно с българските племена в Бактрия.

Бригите - фриги са родоначалници на келтите. Древно-

българската общност - болги (Фир Болг) - хора на Болг, е обожествена. Фир Болг е боготворен като създател на ирландските келти. Неговата майка Бриг от древнобългарското племе бриги е известна и като Бригита, Британи, Бригантия и е почитана от всички народи, консолидирани от учениците (келти). От тук и името Британия.

Другата наследница на общността на бригите е келтската общност на белгите. Незабравили корена си - произлезли от бригите - древните белги кръщават първите два големи града на тях - Брюж (от Бриг) и Брюксел (селище на бриги). На Оринейските острови, край северното крайбрежие на Шотландия, се намира найточният кръг на света - "*Пръстена на Брогар*" (Блъгар), а съвременната държава на белгите, днес център на Европейския съюз, се нарича Белгия.

Името на Брен, по-малкия брат на принца на духовната общност на болгите, носят Берн - столица на Швейцария, и италианският град Брендзи (Брен - потомък на Зиези). А древнобългарската песен "*Бог се роди Коледо*" е с истинското название "*Болг се роди Коладе*".

Фригийската религия има свои облик, чужд на малоазийските богове от II хил. пр.н.е. и I хил. пр.н.е. Те открито честват култа към главната си богиня Кибела. Фригийският език като самостоятелен индоевропейски език е запазен чак до VI в. пр.н.е. **Рижекосите и синеоки фригийци са оставили трайни следи в тракийската и общочовешка история.**

---

1. БАН. Институт по история. История на България. т.1. С., 1979. с.121.

2. Тракийска древност. Кратка енциклопедия. Институт по тракология на БАН. С., 1993. с.50.

3. Каменов, К. Небето помни. т.1. Вн., 2000.с.263.

4. Пак там. с.113.

ГЕТИТЕ - ВЕЛИЧИЕТО И СЛАВАТА НА ТРАКИТЕ

Гетите са преки потомци на древните етиопци почтени. След хилядолетия **съвместно съществуване заедно с братята си сапеи - шопите, заедно с древните бръгои (бригите - фриги) в рамките на единната мизийска общност, групи от гети и сапеи тръгват в различни посоки. Част от тях още в V хил. пр.н.е. са в основата на масагетите - хонори. Друга част от тях, сливайки се с други древнобългарски племена, поставят началото на народа на хетите.**

Като неотменна част на мизите - хони гетите са локализирани в североизточната част нас днешна България.

Крупната фигура на тяхната величава история на достойни потомци на древните етиопи е Залмоксис. Неговият и на гетите образи са перманентно, културологично и семиотично свързани. Залмоксис е обожествена, реална, историческа личност. За неговото име в легендите пише: "... *понеже, когато се родило (детето), било поставено върху меча кожа (руно), а кожата (руното) траките наричат залмос* ..." [1]

Като атрибут на древната индоевропейска митология, руното е свързано с божествени персонажи и е част от тяхната символика. Херакъл, Дионис, Орфей и още много други тракийски исторически личности са свързани по този традиционен за древнобългарите начин.

Гърците не успели да приобщят Залмоксис и учението му. Опитвайки се да омаловажат стореното от него, пускат неистинската версия, че той - бивш роб на Питагор, научил от него за обезсмъртяването и го предал на гетите. За тази научена от елините версия Херодот ни съобщава още: "... *Салмоксис излагал своето учение, че нито той, нито неговите сътрапезници, някога ще умрат, но че ще отидат на едно такова място, където ще живеят вечно и ще имат всякакви блага ... строял подземно жилище и когато било готово, изчезнал от очите на траките, слязъл долу, в подземното си жилище, и там прекарал три години. Траките скърбели по него и го оплаквали, като че бил умрял. Но на четвъртата година той им се явил: Така те се убедили в това, което им говорел. Това - заявяват - направил той* ..." [2]

Гети и траки се обръщали към Залмоксис и с друго название - Гебелейзис, Белейзин или Булейзин - дума, равностойна (смислово) с етнонима "*българи*". Значението на тази дума е

"*високо (духовно) издигнати*". Те са легендарен, храбър народ строител и воин, със своя писменост и висока материална и духовна култура. Един от царете на гетите приел Залмоксис като другар и започнал да управлява страната, спазвайки неговите съвети. Хората започнали да му се подчиняват повече, защото считали, че той управлява в съответствие със законите на боговете.

В гетската история има много други исторически личности като Залмоксис, заслужаващи особено внимание. Много учени слагат наравно със Залмоксис прочутия гет Декеней, който сам се обожествил. Както Орфей, така и Декеней, научил различни способи от Египет.

Гетите са разполагали не само с духовни водачи. Те са построили много големи градове - центрове на богат материална и културна дейност. Това строителство е осъществявано под ръководството на видни техни владетели.

Олицетворявайки светската власт, най-почитаният от поданиците си гети техен владетел Буребиста, станал другата найзначима личност в тяхната история. Той завладял териториите на всички съседни племена.

Другата част на гетските племена, живеещи в района на Тибет още след Космическата катастрофа и завърнали се в земите на прародината си в началото на III хил. пр.н.е., по пътя се разделила на части - предци на славяни и дардани (бъдещите троянци). Най-голямата част от тях се вляла в голямата трако - пелазгийска, трако - кимерийска общност на траките. По-късно, преселвайки се на изток, те ще станат родоначалници, заедно с мизите, на западните масагети - беси на Балканите и на хетите в Мала Азия. На юг преселилите се гети - ахейци, част от предците на траките, се самоопределят, заедно с част от фригите от мизийската общност, на елини.

Гети - това е сборното наименование на севернотракийската общност, заемаща обширна територия в североизточната част на Балканския полуостров до двуречието Днестър - Днепър.[3] В края на Ранножелязната епоха тази територия е утвърдена контактна зона на етнокултурно и политическо взаимодействие със скитите. В гетската племенна общност са племената кробизи, теризи, агатирси, миргети и тирагети.

Гетите са отците на готи, с които са от единен древнобългарски произход. Историята и литературата на всички тези племена и народи, потомци на гети и мизи, слагат своя исторически отпечатък върху световната културна съкровищница и цивилизация.

---

1. Каменов, К. Небето помни, Протобългарската история. т.1. С. с.269, цит.278.
2. Херодот. История. т.2., кн.4. Дарий в Скития. С., 1990. с.36.
3. Институт по тракология при БАН. Тракийска древност. Кратка енциклопедия. С., 1993. с.70.

МИЗИТЕ - ПЪРВИТЕ ИЗНАЧАЛНИ ДРЕВНОБЪЛГАРИ И ПРЕКИ ПРЕДЦИ НА ТРАКИТЕ

Именците (първите) Хор (хора) са древнобългарските предци с родоначалник изначалния богочовек, легендарната личност Миези - Зиези, Зиасудра - Зевс. Известно е от праисторията на Стария свят, че тя завършва и дава начало на Новокаменната епоха с ерата на мизолита. Не случайно цяла епоха носи името на именците Хор - мизийци, оцелели и преживели Космическата катастрофа от 69 хил. пр.н.е. и по-късната от 12 хил. пр.н.е., края на Атлантида и Хиперборея, крупния потоп от 9570 г. пр.н.е. Именно те са в основата на оцелялото балканско и атлантическо население на мизите и фризите (бриги), създали единната общност - мизи, край легендарната планина Пангей. Към него са се присъединили и дошлите от Мизоамерика (през Атлантида на Балканите и в Мала Азия) легендарни кари и пелгари - мизийци. Космическата катастрофа и последвалият потоп от 9570 г. пр.н.е. са принудителни природни условия, довели изначалните хора - именците и братята им по кръв синдийците, които от 33 хил. пр.н.е. са населявали съседните на Итилско - Черноморската Кавказка водна и планинска системи по това време, единна, съответно от началото (извора) на р. Итил (Дунав) в планината Шварцвалд на днешна Германия и през сегашните речни корита, тогава свързани в едно днешните реки Дунав, Днестър, Днепър и Дон, чак до Волга. Планините Хемус (Стара планина), Рила, Родопи, Кавказ, чак до Памир и Хиндукуш, също били единна планинска верига - Кавказ. В това огромно пространство, а след 17 хил. пр.н.е. и 11 хил. пр.н.е. и чак до Китай и Атлантическия океан, заедно със събратята си синдите кимерийци и други урски и мурдаски народи от Волго - Уралието развиват своята цивилизационна дейност и голяма част от изначалните ни родове и племена на мизите.

През Новокаменната епоха, изнеслите на плещите си преходния период между двете епохи в Източна Европа, вече потърсили прехрана и земи и далеч на изток. Мизите - хони от Пангей, Северозападна България и Североизточна България и Черноморието през Волго - Уралието и през Сибир достигнали Алтай и земите на пустинята Гоби. По-късно те завземат и живеят **край Тян Шан и в Тарим, където създават заедно със кимерийците - потомци на легендарните уйгури и маите от Америка неповторимата тангристка (Езическа според древногръцките автори) култура и цивилизация, съществуваща и по нашите земи почти до края на I хил. пр.н.е.** Именно мизите - хони дават началото на многото племена и народи от древнобългарски произход, живеещи на изток в Далечния и Близкия изток. Най-известните сред тях са хонорите и саките (сакити, скити), както и шумери и акадци от Мизопотамия. Древните и по-късни етиопци почтени и техни събратя етиопи - родоначланите на шопи (сапеи), араби, гети, готи, хати, хети и заедно с мизите - мизопотамци и масагети, акаджири, атрячи, а смесени със синдийците - урци и мурдаси и главно с кимерийците и фригите - египтяни и асирийци и хурити - кутии са техни първи братовчеди.

В писмените източници на древните автори името им се споменава много точно вместо името на другите древнобългарски имена като балагури, булгури, траки, кимерийци, хонори и редица други. **За византийските летописци безусловното име на нашите прадеди е мизи и скити. Получава се така, че много често името мизи се употребява вместо името българи.** Мизите пелазги са създателите на богата култура и цивилизация на Балканите и в Мала Азия - главно в земите на днешна Турция, Сирия и Палестина в Близкия изток и на хуритите, населяващи Загроските планини, Сирия и Палестина през Бронзовата и Ранножелязната епохи.

Лъв Дякон, Йоан Скилица, Никита Хониат, Йоан Кантакузин, Георги Акрополит и други византийски летописци сочат, че се настанило южно от целия Дунав племето българско - "*диво и мръсно племе*", което обозначавали като скити, мизиали - мизи чак до падането ни под турско владичество. Това правят настойчиво и натрапчиво. Неубедително изглежда вече фактът, че древните мизи наричали себе си мези. На нас сега ни изглежда, че мизи и Мизия (с буквата "*и*") са се появили и настанили в езика ни незнайно откъде. Това се приписва на начина на записване на името на основните ни древни предци в "*История славянобългарская*" на Паисий. В близкото минало и един град в днешна България получи това име - Мизия. Колкото и да ни се считат неоснователни, двете етнически определения мези и скити, прикачени на нас, българите, от византийските летописци, това е добре, защото сочи древния ни родов корен и изначалие.

Територията, обитавана от мизите от най-стари времена, според Дион Касий Кокцейон (I хил. пр.н.е.), се простирала: "*... между Хемус и Истър. След това името Мизия обхванало всички земи над Далмация, Македония и Тракия, които отделят Панония от река Сава, приток на Истър ...*" [1]

Територията, която според автора "*открай време са обитава-*

ли мизите", включително в хилядолетията пр.н.е., исторически винаги е принадлежала на българското население, макар че за едни то е мизийско, а за други българско. Това население, както и населението кимерийско в Бронзовата епоха трако - кимерийско (траки) винаги е принадлежало по произход на древните българи, т.е. винаги е било и ще бъде в бъдеще изконно българско.

В повечето от историческите документи на гръцки език първобългарите (древните българи) са наречени мези (мизи). В нова светлина това е показано в краткото житие на великия български просветител от IX - X век Св. Климент Охридски от Димитър Хоматиан. В него се казва: "... *Българите са европейски мизи (те преминали с големи сили Дунава и) наследили Панония и Далмация, Тракия и Илирия (както и голяма част от) Македония и Тесалия ...*"

Текстът в скобите е записан от съвременни историци, за да покажат, че така наречените от тях прабългари са дошли от някъде. Добавилите тези пояснения са се смущавали от това, че тези прабългари не са завоеватели, а наследници на тези земи. Когато пренебрегнем тези двусмислици и приемем историческата истина, то вече ни става ясно, че Аспаруховите българи не са "*малка и гонена от враговете си ордица на Аспарух*", а голяма и силна армия на потомци на древните българи от Балканите и Шумер, които са живели в земите на Далечния изток и са се завърнали в изконните български земи. Тези воини са европейски мизи, а всъщност има и други, азиатски мизи (азиатски скити, саки) и масагети (мизи и гети), докато европейските масагети са бесите, едно от основните племена на обединената древнобългарска общност на траките през II хил. пр.н.е. - I хил. пр.н.е.

Не е точно определението на познаващите древната ни история гърци, римляни и на териториите, населявани от мизите шумери, кари и кимерийци като Мизопотамия в смисъл на Междуречие, не като на страна, населена от мизите (шумери и кари), опите (шопи) и масагети, и даки (дако - мизийци), а като мизийско поречие. Това действително включва в тази територия и действително намиращи се извън Междуречието исторически градове Ур, Ериду, Самара, Ниневия, Дур Шаркун, Нимруд, Калах и други.

Когато се говори в този текст за далечните територии извън днешните земи на България, следва да се има предвид, че те са били поселени преди идването на Аспарух в Североизточна България от местните балкански мизи, тези древнобългарски племена, които никога не са напускали Балканите и посочените европейски земи.

Европейските (балкански) мизи са онези древнобългарски племена, с които кан Аспарух, заедно с водените от него българи - азиатски скити, овладял и създал своята България край Дунав. От този извод следва, че при княз Борис след езически бунт местните българи - мизи, а не "славяни" са успели да разбият монопола на властта в България докрай и завинаги на придошлите от изток азиатски скити.

Потвържденията за този извод не са едно и две. Братът на Аспарух Кубер няколко години преди това овладял Керамезийското поле (Мезийския кър). Археологът Божидар Димитров, на основание извършените в първата половина на XX в. разкопки в Македония на поселища от VII - VIII в. сочи, че по тези места не е имало никакво славянско население, а само "*протобългари*", т.е. българи известни до тогава като мизи и доведените от Кубер скити (азиатски мизи).

В справочника на Древния свят със съставители В. Данова и А. Данов четем: "*Мизи - тракийско племе, населявало главно областта около р. Цибър в Днешна България*" и още "*Племе от Северозападна Мала Азия, което се преселило през II хил. пр.н.е. от Балканския полуостров*".

Това преселение е известно в историята като следствие от дошлите в тези земи предци на траките и славяните - гети от Далечния изток.

В Мала Азия са се заселили мизи и фриги, лиди и други древнобългарски племена. След Потопа в Черно море от 5508 г. пр.н.е. балканските мизи по нашите земи и в Мала Азия са известни с името пелазги. Според библейските източници родоначалникът им Пелазг е с трима сина, дали началото на нови племена и народи лиди, мизи и кари. Именно тези племена населявали Мала Азия заедно със събратята си фриги. В Мала Азия те, мизите и фригите, са известни и с името мушки. Най-важното е, че в далечните предантични времена, мизите на Балканите са се считали за българи.

И след сформирането на Дунавска България за елините българите продължавали да се наричат мези и скити. Така и днешният град Несебър векове преди Аспарух се наричал Мезембрия (Месамврия). Такива са имената Мезек, Мездра, Места и други, съдържащи единен прагматичен корен.

Царете Асен и Петър, възстановители на българската държавност, също са с мизийски (мезийски) етнопроизход.

Ето кратък откъс от една византийска хроника, сочеща това:

"... *така подействали, братята Асен и Петър - двамата по*

произход от племето на мезите, на своите съплеменници - варвари, преди това неискащи въстание - у всички смелост и заблуда вдъхнали ..."

На основание всички тези примери се налага изводът, че идващите от изток скити на Аспарух са дошли при етнически сродния на себе си братски народ на европейските мизи (местните българи), именовани от гърци и римляни като мези, близки роднини на траки, трибали, серди, гети и други. Азиатските мези на Аспарух и Кубер са повече известни като саки, сакити, скити и сакалиби.

Най-рано ги споменава Омир. Страбон приема, че първоначално те заемали земите от двете страни на река Дунав, както и гетите. От тези мизи според него произхождат и преселилите се в Северозападна Мала Азия. В края на II хил. пр.н.е. техният етноним в тракийските земи се замества от името беси. По-късно те се споменават във връзка с походите на римляните Лукал и Марк Лициний Крас. В изворите на Дион Касий се твърди, че били събирателно понятие за населението на римската провинция Мизия, съставено от трибали, дардани, гети и други. Херодот [2] пък сочи, че мизите заедно с тевкрите се преселват от Мала Азия в Европа, прогонват стримоните, заемат земите от витините и стигат до река Пеней в Тесалия. Хелник също смята мизите за съседи на македоните.

Битките между мизи и римляни и преселването им преди това през Бронзовата ера от Балканите в Мала Азия, а по-късно и обратно, са отразени в историческата литература, където, наред с делата на кари и мизи, е отделено място и на техните братовчеди лидийците, както и на държавните им формирования на тези територии. Във вените на всеки съвременен българин тече кръвта на древните изначални предци - мизите. [3]

---

1. Денев, Д. Неизвестното в българската история. С., 2004. с.205.

2. Институт по тракология при БАН. Тракийска древност. Кратка енциклопедия. С., 1993. с.180.

3. Иванов, С. Праистория и история на древните българи. С., 2005.

ЦЯЛОСТНА ЕТНОГЕНЕТИЧНА КАРТА НА НАСЕЛЕНИЕТО НА БАЛКАНСКИЯ ПОЛУОСТРОВ ПРЕЗ БРОНЗОВАТА И НОВОЖЕЛЯЗНА ЕПОХИ

Разглежданите исторически събития и етногенетични процеси на Балканите и Егея дават основание да се направят по-точни хронологични оценки на развитието на древните народи на тази територия. Когато разглеждаме цялостно тези процеси и явления, не бива да пропускаме тяхната взаимовръзка, преди всичко със земите на Предна и Мала Азия, и Кавказко - Черноморския басейн. **Пределно ясно е, че през и след III хил. пр.н.е. земите на Балканите и Егея като цяло са център на важни исторически събития, променили коренно етническата карта в тези земи.** На Балканите вече са тибети (гети) - предци на славяни ахейци и траки и пристигналите от долината на река Нил в Египет критяни (кари) и атиняни (пелазги), а така също и долноегейци (египтяни).

В резултат на тяхната експанзия по-голямата част от населението на Балканите и Егея от предбронзовите епохи се преселило в Мала Азия. Това население е древнобългарско от общностите на етиопците, чиито цар Мемнон, според Омир, е бил убит в Троянската война от Ахил, както и на кушитите (кушани) - племе от бялата раса, с тъмни коси и сини очи, дошло на Балканите след Космическата катастрофа от Североизточна Африка. Тези известни древнобългарски общности живеели главно в Родопите, а когато се преселват в Мала Азия, застават в основата на самобитната култура в този регион.

Наред с тях в Мала Азия са се преселили пелазгите - кари, и техните братя мизи и лидийци. Преселването им в Мала Азия заедно с фригите е в резултата на действието на ахайци и траки (акаджири), но преди всичко и на нахлулите на Балканите от Панония илирийци. Фриги и пелазгийци, в това число и лидийци, още в XIII в. пр.н.е. се преселват в Мала Азия. Лидийците образуват своя царство Ассува (Лидия) южно от Троада. **В началото на XIII в. пр.н.е. силно земетресение разрушило град Илион (Троя), което възбудило интересите и апетитите на гетите (ахейци) - предци на славяните и на лидийците. След поредица от техни набези е предизвикана и осъществена Троянската война.** Въпреки победата си обаче, те са наказани от хетския император Тутхоли IV, който прогонва ахейците, но и разрушава столицата на Лидия Сарди в 1230 г. пр.н.е. Този неуспех на ахейците предизвиква създаването на мощно обедин ение на "*морските народи*" - пе-

лазги и ахейци, включително шердани (от Сарди - Ассува) [1], които помитат всички царства в Предна Азия, включително и Хетия. Около 1190 г. пр.н.е. Хетската империя престава да съществува, а в Западна Мала Азия поцъфтяват Фригия (Бригия) и Лидия.

Древната държава на лидийците - пелазги в Мала Азия е в западната й част и е разположена по долината на река Хермус (днешен Гедия) и река Коистър (днешен Кючук Мендерес, Турция). Според Омировия епос това са меоните, които по-късните автори и съвременната литература показват като лиди. Езикът на лидийците принадлежи към хетската група на индоевропейските езици. Корените на лидийската държавност и култура се долавят във II хил. пр.н.е. след племенните размествания на Балканите и Източното Средиземноморие. Лидия е неразривна част от пелазго - тракиската древност на лиди, мизи и кари. Генеалогията на царете й започва с династията на Хераклидите през XIII в. пр.н.е. [2] В историята са известни царете Меринади от VII в. пр.н.е. - VI в. пр.н.е.

В края на II хил. пр.н.е. и началото на I хил. пр.н.е. народностите в границите на Югоизточна Европа и Мала Азия освен на мизи, фриги и траки са на другите древнобългари илири, пеони и дардани.

Същинските илири - племена от Адриатическото крайбрежие, дошли от Панония, като населявали териториите, според Плиний Стари [3], на север по река Кръка, на юг в Епир, на изток до областта Кисово. Техният етноним се разпространява върху редица области на Балканския полуостров много по-късно, в резултат на римските завоевателни походи.

Понятието Илирик - земите от Адриатическо море до река Морава и от Епир до Средния Дунав, се появява у Демостен. Това старо схващане, свързано и с индоевропейската проблематика обаче сега сочи, че в Бронзовата и Ранножелязната епоха има приемственост в материалната култура и поселищната система в горепосочените земи. Сегашното схващане позволява да се разбере, че коренна промяна в народностния облик на областта не е настъпила в резултат на миграции, а в резултат на окончателна консолидация на илирийския племенен състав в началото на I хил. пр.н.е.

Пеоните през I хил. пр.н.е. живеят по долното течение на река Стримон, около езерото Прасиада и река Аксий, и около изворите й. Известни са имената на пеонските племена сиропеони, добери, агриани, лееи и други, от което личи, че етнонимът им е със сборен характер.

Пеонската история е слабо документирана. Според епоса пеони са наречени бойци с колесници, сражаващи се с извити

лъкове и дълги копия, предвождани от Пюрайхмес и Астеропей. Тези сведения говорят за раннокласови държавни организации и интензивен политически живот. Според Омир в Троя те идват от областта Пеония (Амидон) по средното течение на река Аксий и басейна на река Астибус (днешна Брегалница). По-късно, както сочи и Херодот, част от пеоните вече са проникнали по долното течение на река Стримон. Според Полибий и Страбон Ематия (Македония) някога се е наричала Пеония. Най-големият град в Пеония е бил Билазора (днешен Тито Велес). Известни са и пеонските градове Аистрей (по р. Струмица), Добер, Стоби при устието на река Еригон), Бимаз, Сирис (днешен град Серес). С траките през I хил. пр.н.е. ги свързвали дълбоки културни връзки така, както и на траките със събратята им дардани, дошли в тези земи на две вълни с гетите в началото на II хил. пр.н.е. и с други преселници от Троя след прочутата Троянска война.

Независимо от всичко, тези две племена - дардани и пеони, са най-ранното индоевропейско население по река Струма и на запад от нея, както сочи и Омир. [4]

В същия регион през I хил. пр.н.е. се появяват и първите македонци. Ползвайки данни от езиково естество, които са недостатъчно убедителни, и имената на македонските царе, антични, древногръцки автори се опитват да **наложат мнението си, че македонците са клон от северногръцките племена.** Други антични автори ги представят като напълно обособена в народностно отношение племенна група, различна от елини, траки и илири, като се позовават на факта, че Александър III Велики говорел на войниците си на роден език, а не на гръцки.

Етногенезисът на македонците може да се разглежда само на основата на всички писмени и веществени доказателства и исторически условия. [5]

Омир не познава понятие Македония или древни македонци, а Ематия - равнината и плодородната част на земите между Халиакмон (днешна река Бистрица) и Аксий (днешна река Вардар). Приписването на старогръцко съдържание на името Ематия - пясък, песъчливо крайбрежие, не отговаря на облика на плодородната равнина. Певците на Омир са наричали Древна Македония с неизвестно за нас име на тракийски език. С разширяването на границите на Македония при първите й владетели географските представи за нея се променят. Централните части и Ематия отрано били в пряко етническо и културно взаимодействие с елините и владетелите й от династията на Аргеидите вземат активно участие в елинския живот. Населението от северните й части било с тра-

кийски облик. Свързването на името Ематия с митичния цар Ематион, включен в късно изработения списък на македонските царе, включително и на основание легендата, че той бил владетел на област Пиерия, говорят за тракийския им произход. За това говорят и косвените, митологични и преки исторически извори за ранните етнокултурни връзки между Тракия и Троада, използвани от римските и гръцки поети от елинистичната епоха. Те говорят за делата на няколко троянци с това име, свързано с многобройното вече тракийско население на малоазийския бряг, появило се там след преселението на витините от долината на Струма.

Витините са мизийско племе на тракийската общност, населявало областта Витиния в Мала Азия, преселило се с групите на древните мизи още през IV хил. пр.н.е.. Според Херодот Ксеркс е покорил витини и тини. Преди преселването си това население се наричало стримони, понеже живеело по поречието на река Стримон (Струма). Областта Витиния в Мала Азия, която те населявали, е планинска и с единствени плодородни земи в центъра ѝ около долното течение на реките Санторий и Хепий. Елинската митология свързва Санторий с амазонките и мизите.

През втората половина на II хил. пр.н.е. областта е в рамките на Асува - страна, известна с клинописните си паметници, а след Троянската война и с разгрома на Хетия - в рамките на Фригия. През IX в. пр.н.е. - VIII в. пр.н.е. при етническите размествания, породени от кимерийските нахлувания в освободените земи от фригите по долината на р. Санторий се настаняват витините, които дават името и на областта Витиния.

Един от митичните владетели на о. Самотраки от предгръцкия период се нарича Ематион (Ематий) - баща на Брусос - родоначалник на тракийското племе бруси край брега на Солунския залив и на Галадрос.

Тракийското селище Ойсиме недалеч от река Вардар, споменавано още от Омир, впоследствие било прекръстено на Ематия (Ематида).

Името на древните македонци се среща за пръв път на гръцки език в края на VII в. пр.н.е. Споменава се и името на герой Македон, роден заедно с брат си Магнес от Зевс и Тюйя (дъщеря на Девкалион) от Хезиод. Те били страстни конеукротители и обитавали "*земите при Пиерия и Олимп*". С това не може да се обясни произходът на по-късни етноними на македонците. Името им в гръцката литература се е появило не чрез гърцизиране на едно усвоено от елините местно название, а обратно, чрез пренасяне на гръцката представа за страната върху нея самата и върху жителите ѝ.

Не само отявлените противници на Македония като Демостен, но и промакедонски настроените автори като Изократ, гледали на тях като на неелини - "*варвари*". Разликата между гръцкия свят и страната на македонците е не само в различните езици, на които говорели, но и в редица други области на културното развитие.

Имената на македонските царе са като ахейските (северно тесалийски) по строеж и фонетика. Според легендата македонската династия произлиза от Аргос в Пелопонес, поради което се нарича династията на Аргеадите. Археологическите находки също сочат връзки между Тесалия и Вардар. Но това са доказателства за движение вътре в страната. Това може да е доказателство за различни политически и културни влияния с посока юг - север, характерни за цялото Егейско крайбрежие на Тракия през първите векове на I хил. пр.н.е.

В Македония има и илирийски следи от класическата епоха в някои имена на жени от македонската племенна върхушка.

Основният състав на Македония в края на II хил. пр.н.е. е от мизийски (трако - фригийски) кръг, впоследствие прорязан от повърхностни инфилтрации поради елинизация на политическата върхушка. **Историко - материално и етнокултурно Македония била напълно обособена от Гърция, както и Тракия, но в някои сфери останала по-близо до егейския свят.**

На база прегледа на засвидетелстваните най-често в писмени източници племенни групи - елини, мизи, илири, фриги, дардани, пеони и македонци, се вижда, че **автохтонното народностно развитие се разгръща на базата на индоевропейския обмен на обитатели на огромната територия от Карпатите и Балканите, Егейските острови, Мала Азия, части от Предна Азия и Кавказко - Черноморския басейн.** Независимо от ясните езикови и културни разлики между племенните общности, през II хил. пр.н.е. - I хил. пр.н.е. обликът на населението на Балканите е напълно индоевропейски. [6]

---

1. Гютербок, Х. Хетите. Древни митологии. кн.III. С., 2000. с.11.

2. Институт по тракология при БАН. Тракийска древност. Кратка енциклопедия. С., 1993. с.180.

3. Пак там. с.122.

4. Fol, A. L'unité politique thraco - péonienne. - EH, 7, 1975, 13 - 23.

5. БАН. Институт по история. История на България. т.1. С., 1979. с.113.

6. Пак там. с.117.

ВЪЗНИКВАНЕ НА ДЪРЖАВНОСТ И МЕГАЛИТНА КУЛТУРА У ТРАКИТЕ

Още през втората половина на II хил. пр.н.е. в Тракия съществували форми на политическа организация, като следствие от разпадналите се родово - общинни отношения сред населението по тези земи. **Обособена е родова върхушка, чието присъствие - социално и политическо, личи от планинските крепостни съоръжения, строежът и керамиката на които са характерни за последната фаза на Бронзовата епоха.** Тези материали са открити главно в Странджа и Стара планина. Намерени са и някои модерни оръжия и други предмети на лукса. **Безспорно най-добрият образец на тези находки е знаменитото Вълчитрънско златно съкровище за дома на владетеля от края на II хил. пр.н.е.** Това съкровище съдържа златен сервиз от 13 съда с изключително висока художествена стойност, с тегло 12.5 кг. Открито е през 1924 г. от двама селяни, обработващи нивата си. В края на 80-те години на XX в. в София е открит златен съд, тежащ 1 кг, който по изработка и стил се доближава до Вълчитрънското съкровище.

През XVI в. пр.н.е. - XII в. пр.н.е. в Тракия се открояват предпоставки за политическия живот. **Съществували държавни образувания във вътрешността на Тракия - Западна и Източна България, сходни на тези от Микена.** Не случайно историческото развитие на тракийските земи през този период се обозначава с Микенска Тракия. Този термин обединява близостта, сходството и родството между процесите и цивилизациите на древна Тракия и Ахейска (Микенска)Тракия. По-точният термин обае би бил Тракийска Микена, тъй като създателите на тези две култури и цивилизации са племена от два клона на един и същ родов корен, още повече, че Тракийската култура и цивилизация предхожда, а по-късно се развива успоредно с Микенската. Само дълбокото познаване на етногенезиса на трако - фригийския клон от индоевропейските народи може да послужи на всеки изследовател и обикновен гражданин, интересуващ се от този период на развитие на общността и социално политическото развитие на племената и народа на Тракия. Еднакви са укрепителните съоръжения в планинските местности, крепостите и погребалните съоръжения, строени от клоновете на един и същ народ - пределинския тракийски и ахейски (микенски). Не случайно и в Тракия, и в Микена, ръководителят на племето е жрец и цар. Разликата е в многообразността на тракийските племена в сравнение с тези на ахейците, по-късните колонизатори на Мала Азия - йонийци.

Сведенията на Омир дават възможност за едно по-прецизно райониране по социални и политически принцип на отделни области от Тракия в края на Бронзовата и началото на Ранножелязната епоха и за очертаването на политическата карта на Микенска Тракия. [1] Това райониране обхваща Тракия покрай Егейското крайбрежие. От запад на изток се открояват три големи области с политическа централизация както в Микена.

Според Омир **най-западната е земята по най-долното течение на Вардар - Пеония.** [2] Ако съдим по описанията на участниците в Троянската война, то с вижда, че най-много вождове от Европа са тези на пеонците. Втората област това е земята на киконите в областта между Места и Марица, където е и градът на Омир - Исмар. С тях воювали войските на Одисей. Третият район е областта на изток от Марица с Тракийския Херсонс.

"*Тлъстопочвена Тракия*" опитните коневъдци, "*бойци на колесници*", "*копиеборци*" имали знатни и могъщи първенци, най-първият между които е цар Резос.

Наследник на пеоните е цар Резос, а по-късните наследници на киконите са одрисите.

От митографските данни може да се посочат и други подобни тракийски обединения. Така например цар на траките в Давлида (Фокида в Средна Гърция) е Терей. Тракийска е династията, управляваща остров Наксос с първи предводители Ликург и Бутес. Широко известни са вождовете Сарпедон и брат му Палтис на устието на река Хеброс в Енос и Финей - цар и жрец с владения в Салмидесос (Източна Тракия на брега на Черно море - днешна Мидия).

Водачът на едоните Ликург прогонил Дионис от царството си в долното течение на река Стримон (днешна Струма), за което е наказан от Зевс и наследен от Хеопс, чиито внук е Орфей. Не по-малко прочут е легендарният цар на бистоните Диомед, митологичното предание за който отразява и действителния процес на държавно строителната практика, характерна за времето преди гръцката колонизация (VIII в. пр.н.е. - VI в. пр.н.е.). Дворецът му е укрепен и носи името "*крепко село*".

Има и други митове и предания за още владетели, но най-много са тези за Орфей. Царството на тракийския певец, поет и музикант, лечител, прорицател и владетел се поставя в Югоизточна Тракия, Хелеспонта или в земите на киконите. Посочените три местонахождения на владенията му са и най-сигурните със съществуваща утвърдена военно - политическа практика и присъствие на стабилни династични домове.

Държавните организации възниквали и се развивали като необходим резултат от обществената диференциация в рамките на териториалната община. В борбата за локална и общотракийска хегемония те укрепвали и достигали политическото социално и икономическо развитие на Егея и Елада.

Извън Орфическата литература образът на Орфей се свързвал с образи, познати от историческата епоха, като цар и бог на гетите Залмоксис - владетел с подчертани религиозни функции като жрец.

Орфизмът бил държавно - религиозна доктрина, съчетаваща и утвърждаваща вярата в едно главно божество, Слънцето и безсмъртието на душата. Материално доказателство за съчетаването на соларния култ и хтонизма като най-висша изява на върховния предводител са открития скални гробници в Родопите, издълбани по скалните върхове и достъпни за слънчевите лъчи и поклонение през целия ден. Култът към Слънцето като върховно божество е практика, съществувала в живота на траките от още по-ранни епохи.

Държавно - религиозната доктрина била отразена по-късно в нумизматичните материали. В прочуто сведение на Херодот за тракийската религия Хермес - божество от Микенската древност, бил посочен като божество на царете, което те почитали отделно от съплеменниците си. [3]

За тракийското общество от периода на Каснобронзовата и Ранножелязната епоха, наред с възникването на държавността е, характерно и развитието на широк фронт на мегалитната култура.

Различни по вид и предназначение, "*големите камъни*" (превод от гръцки на "*мегалит*") са известни в три вида менхири (единични или в подредени каменни стели), кромлехи (кръгове от изправени камъни или плочи) и долмени (камери с покрив, изградени от цели каменни плочи). Такива паметници на мегалитните култури са запазени на много места по света: Западна Европа, Северна Африка, Близкия Изток, Индия, Далечния Изток и Северна Америка. **Изучаването на долмените и другите мегалити в България сочи еднотипен подход към строителната задача, своеобразен тип мислене и проява в една и съща епоха - II хил. пр.н.е. до средата на I хил. пр.н.е.**

В сърцевината си мегалитите са преди всичко обекти от огромни каменни блокове, наследници на скално изсечените през предишните епохи от едно и също население, т.е. древнобългарското население. Двата вида паметници могат да се обединят в наименование "*скално насочен тип култура*". [4]

По нашите земи главните типове мегалити са менхири и долмени. Менхирите са големи, вретеновидни или колоновидни блокове, грубо отцепени от скалите и забити вертикално в земята на равно място. Каменните творби от този тип се срещат и в усложнен вид - комбинации чрез право групиране или множество от тях групирани в правоъгълни решетки. Тези индивидуални или няколко успоредни редици менхири, както менхирните кръгове или решетки, са проектирани и се възприемат като единни архео-архитектурни обекти ансамбли. Има и сглобени каменни блокове - трилити - комбинация от три блока - два носещи, забити вертикално и трети, хоризонтален, висящ ("*Стоунхендж*" на английски).

На Балканите менхири има само в България, като известните индивидуални са 3 - 4 броя (един при с. Овчарово в Сакар планина и 2- 3 при с. Петокладенци, област Плевен), а менхирни редици и трилити няма. В Североизточна България, край Плиска, съществуват и са оцелели и до днес решетки от менхири, наречени от Карел Шкорпил "*девташлари*", удивително приличащи на подобни обекти в Бретан, Северозападна Франция.

Най-съвкупният архитектурен белег на долмените е, че са съставни, а не монолитни обекти, което значи, че са градежи. Първите долмени напомнят гигантски каменни маси, но не се намират на Балканите и в Кавказ. Вторият тип долмени напомнят гигантски къщички - своеобразна отворена или затворена "*камера*". Населението у нас ги нарича "*гробници за великани*", "*змеюви къщи*", "*пещерички*", "*хамбарчета*", "*конаклийки*" и други. Те са разпространени предимно в Източна България (Източна Стара планина, Източните Родопи) и в турската част на Странджа и техни създатели са племената на траките одриси. Тяхното изграждане в земите на Балканите заглъхва завинаги в края на VI в. пр.н.е.

Съществуват междинни между мегалитните и скално изсечени обекти - "*скално изсечени менхири*", като тези при с. Побит камък на река Доспат при град Сърница и близо до село Старосел в Южните склонове на Същинска Средна гора. В Северен Сакар, до с. Хлябово, в местността Евджика, има обект с името "*скално изсечен долмен*" - камера с човешки ръст, майсторски изсечена и загладена изолирано стърчаща скала, подобно на пещера, затворена с каменна плоча. Такъв древен долмен е намерен в светилището Беглик - таш на Маслен нос, край Приморско.

По-късно тези строежи в източния край на Балканския полуостров се реализират във формата на подмогилни храмове, мавзолеи, "*гробници*"

Вече е в наличност колосална нова информация, позволяваща да се тълкуват отново мегалитите в Тракия, да се социализират и популяризират. [5]

В България има над 100 долмена с основни масиви в планините Странджа - 60, Сакар - 40, Източните Родопи - 20, строени главно в края на XII - VI в. пр.н.е. Великолепни образци на мегалитната култура са менхирите девташлари и от досега откритите обекти възниква изводът, че Североизточна и Югоизточна България са били една огромна територия на единна, скално ориентирана култура (на скално изсечени мегалитни обекти), която се развила в периодите съответно в III хил. пр.н.е. - II хил. пр.н.е., във II хил. пр.н.е. - I хил. пр.н.е.

Много са скално изсечените камери от мегалитните райони в Източните Родопи (с. Небразка и с. Ночево). Както съобщава още Карел Шкорпил, в Североизточна България имало шарп-таши и шарп-хани - легеновидни, плоскодънни ями с преливници (чучури), каквито обекти имаме в Сакар и в Източните Родопи. В Североизточна България има и две скално изсечени светилища при Демир баба теке, в резервата Сборяново, до село Свещари и при Мадара. Те са стилистично подобни на многобройните светилища в Южна България като Перперикон, Татул, Глухите камъни - с. Ангел войвода. **За нас е безспорен фактът, че населението от тракийската общност е българско. Следователно и обектите са древнобългарски, както и цялата тракийска мегалитна и друг вид култура и цивилизация. Периодът, който разглеждаме в региона на Балканите - главно в нашите земи, се нарича тракийски.** Спорът дали светилищата край Мадара и Плиска, и по други места са езически на дошлите от изток българи, или на автохтоните (трако - кимерийци, траки), част от които също в определена епоха в началото на Бронза са дошли след хилядолетно поселение в Далечния изток, е неточен и лесно оспорим. В основата си цялостната култура и цивилизация, сътворена от тракийската общност, е на българите - тракийци. Това личи и от факта, че така **наречените ранни българи от средновековието не са посегнали да рушат паметниците на траките (край Мадара, Плиска и други места), а са построили основните средища на младата балканска държава, част от Стара Велика България, в непосредствена близост до тях, уважавайки завареното наследство от по-старото българско население по тези земи, с което са постигнали приемственост - най-великото постижение на цивилизацията.** Тракийските мегалити - долмени, кромлехи или други, са в основата на историческата ни памет за древните българи - траки, по нашите земи - нашите предци с най-голям български принос в световната културна съкровищница.

1. *Издателска къща ICON, Университетско издателство "Св. Климент Охридски". История на света. Древни цивилизации. С., 2007. с.184.*
2. *БАН. Институт по история. История на България. т.1. С., 1979. с.176.*
3. *Herodotus. Historiae. ИТМ, с.24.*
4. *Доклади от Първи симпозиум. Мегалитите на Балканите. С., 2007. с.18.*
5. *Пак там. с.32.*

ДРЕВНИТЕ БЪЛГАРИ В МАЛА АЗИЯ

Земите на Мала Азия и Близкия изток от дълбока древност са били населени с древнобългарски племена. След егейското преселение в Мала Азия, наред с етиопо - кушитите (гети, шопи и кушани) вече са преминали в Мала Азия и част от бригите - фриги, лиди, кари и мизи, както и населявалите през халколита Балканите лики и пизди, кападоки и ликаонци.

Тези племена коренно променят политическата карта на Мала Азия и играят ключова роля в развитието както на нея, така и на Сирия, Палестина, Мизопотамия (Шумер) и други страни от Близкия изток. Древните именци - хати, бащи (кападоки - сирийци и ликаонци) и лувийците - пелазги, лиди, кари, лики и пизди, се смесват със синдите - ари, дошли от Волго - Уралието и китаите тюркмени, както и с етиопите (шопи) и гети - семити, и се пораждат племената и народа на хетите.[1] **Този процес в Мала Азия е период от етногенезиса на българите и езика им, сходен с този на етническите остатъци от тях в ареала на Кавказ. Заселен е главно регионът на Анатолия.** Големите контрасти в температурата и пейзажа от безводните Ликаония до буйната гора на Понт и платата, и високите равнини в центъра, определят добри условия за комуникация и разнообразен начин на живот и развитие.

Тази страна е една от люлките на земеделието, керамиката и медните сечива в дълбока древност, още в края на мизолита, когато е населена с пелазгийски племена, когато две условия съдействат за това. На първо място блатистите котловини в центъра не били така сухи като днес, а изобилните метали в района на Таурус давали възможност за размяна между съседните области. Именно тук през неолита пелазгите - мизи, основават и превръщат последователно някои селища в най-голямо село и най-голямо занаятчийско средище в Близкия изток през VII хил. пр.н.е. - VI хил. пр.н.е. По-късно, в V хил. пр.н.е., последвало голямо засушаване и превръщане на селцата в големи укрепления срещу други племена, които окупират западната половина на Мала Азия, поради което цивилизационното развитие на Анатолия спира, но все пак в известна степен запазва самобитното си развитие. Понататък местните култури на тези селища от Анатолия са под непосредственото влияние на Мизопотамия.

Подемът в металургията, настъпил след 3300 г. пр.н.е. (епохата на бронза) в големите държави на Близкия изток, довел и до развитието на минното дело в Анатолия, където се произвеждало вече злато, сребро и мед. Така например, усъвършенствайки технологията си за производство, жителите на Троя произвеждат в 2500 г. пр.н.е. и бронз. Построени били и първите градове Алишар в Кападокия, Троя, Полиошни на остров Лемнос. Изключителните гробници на вождовете и съкровищата от това време - 2600 г. пр.н.е. - 2200 г. пр.н.е. в Троя II и Полиошни, открити в разрушените "*дворци*" и "*царските гробници*" в Алака Хююк, близо до Черно море, говорят за наличието на аристокрация. Нейните свещени символи, "*бойни флагове*" с изображение на бога - елен, или на слънчевия диск, не са повлияни от Мизопотамия. Изобилието от оръжие говори за подкрепа от вождовете на оживена международна търговия и получаването от тях на съответния данък.

Окопо 2350 г. пр.н.е. в Анатолия нахлуват племена на пастирите, което довежда до изчезването на уседналите обиталища в Западна и Южна Мала Азия. Благодарение на част от тези племена и народи - лувити, хети и полоити, индоевропейският език е записан в Анатолия още през II хил. пр.н.е.

Местното население възстановява бързо една култура в Кападокия (страна около устието на река Халис), която през епохата Акад в Мизопотамия улеснявала идването на търговци от Мизопотамия и Сирия за търговия и производството на тукашните рудници.

Появяват се нови градове. Най-важен от тях е Каниш (днешен Кюлтепе). Той дава модел за производството в Кападокия на красива, рисувана керамика, алабастрови идоли на женски божества.

Писмените свидетелства на хетите документират присъствието в Анатолия през II хил. пр.н.е. на много индоевропейски народи. Констатирано е, че хети (нешити), настанили се в Кападокия, се претопяват в местното население. Новият народ, получен при това сливане, носи името на малоазийския народ от III хил. пр.н.е. хати (хатийци) и говорел на своя индоевропейски език. Страната им се наричала Хати, а владетелите им - Великите хати, както ги наричали съвременниците им.

Разкопките в бившите хетски градове показват, че те били големи и богати. Първите центрове на хетите възникнали в края на II хил. пр.н.е. и са основани от асирийски търговци от град Асур. По това време и Асирия, и Анатолия, са част от Шумерската държава. Първите селища са Каниш, Нес (Неша), Чалка и Хатуса (Хатуша). От разкопките в Каниш личи, че акадският език е записван с клинописно писмо. В по-късните ръкописи на хетите се говори за династията от този град Кушмар, оято разрушава Хатуша и започва обе-

динението на Кападокия, но не успява да се пребори в 1775 г. пр.н.е. в битката си срещу асирийските търговци.

Употребата на писмото в Мала Азия прекъснала, а при появата на клинописното писмо отново в края на XVII в. пр.н.е., заето от царство Алеко, то е от друг вид. По-късно Куш премества столицата си в Хатуша. Само двама царе са излизали извън границите на Кападокия. Първият от тях - Хатушип I - за битка срещу хуритите и техните царства в Анти Таурис и срещу царство Алепо. Наследникът му Муршил I останал в историята с превземането на царство Алепо - 1600 г. пр.н.е. и Вавилон в 1595 г. пр.н.е. Силата на царската власт на Муршил I е ограничена от аристокрацията и той е убит от приближените си в стремежа им за узурпиране на властта.

Установената връзка между сирийци и хурити издига народа на Мала Азия на културното равнище на старите цивилизации в Близкия изток.

В XV в. пр.н.е. новият царски род от хуритски произход, настанил се в Хатуша, оспорва властта на Митани в Алепо и Горна Киликия. Първото блестящо царство на тази династия - това на Шупилулиума I (1380 г. пр.н.е. - 1344 г. пр.н.е.) е отразено в много текстове в хетската столица. Този цар е създател на империята. Отначало заздравява властта си над малоазийските царства. Използвайки инертността на наследниците на фараона на Египет Аменхотеп III, той отнема от Митани Североизточна Сирия, подчинява Кипър и подтиква Централна Сирия за освобождаване от Египет. Дълго време Хати и Асирия си оспорват протектората на Митани, докато Асирия успява да я погълне при Муршило II (1336 г. пр.н.е. - 1306 г. пр.н.е.). Интересите на Хетия и Египет се сблъскват и Рамзес II е разбит при Котеш, но хетският владетел е детрониран от чичо си Хатушило III, който сключва мир с Рамзес II. Нестабилната власт в Хетия позволява усилването на Асирия. Хатушило III се стремял да противопостави каситския цар на Вавилон Кадишман Таргу на Асирия. Асирийците разбиват Вавилон и нахлуват в Митани (Хари). Хатушило III с огромни усилия успява да спре техния набег.

Последните успехи на Хетската империя са свързани със завладяването на Троада [2], когато прогонват ахейците и техните съюзници от Троя. След 1200 г. пр.н.е. под напора на "*морските народи*" Хетската империя се разпада, но последният й век - XIII в. пр.н.е., ни е оставил в наследство голям брой паметници и текстове, позволяващи ни да можем по-пълно да характеризираме културата й.

Върху глинените плочки от Хатушаш - столица на хетите, били

открити надписи на осем различни езика (широк кръг търговски наречия от Индия - шумерски, акадски, хетски, древноиндийски, хурийски, древнохатийски, лувийски и палийски). Хетите са индоевропейски народ. Хетският език е бустрофедон. Хетите всъщност са дошлите от Южна Индия и Слънчевия остров тамили - етиопи. Първите преселници от тях се заселват в Мала Азия.

Хетската империя е съществувала няколко столетия и е имала граница с Египет. Повече от която и да е друга писменост, тяхната йероглифна писменост е подобна до египетската. Също като египтяните, те извайвали масивни гранитни сфинксове с циклопски (монолитни) размери и почитали Слънцето. За символ на техния бог - Слънце, те, също като египтяните, използвали мотива на крилатия диск. Като изкусни металурзи, производители на железни и бронзови изделия, и известни мореплаватели, хетите били широко известни по света. Още през 7500 г. пр.н.е. те са населявали най-древните градове Чатал Хююк в Турция и Йерихон. След наводняването на плодородните преди това равнини от Средиземно море, те първи заселили Кипър и Крит. Като потомци на оцелелите от Атлантида, те създават общността на мореплавателите - известния "*Атлантски съюз*" и около IV хил. пр.н.е. полагат основите на финикийците (филистимяни, палестиняни). От пристанищните си градове Угарит (днешен Рас Шарм) в Ливан (древна Либия), Мерсин (недалеч от Адана) и от тези в Кипър те достигнали до Северна Европа. Контролирайки търговията с калай, както и прекосявайки Атлантическия океан, достигнали до двете Америки. По-късно, в III хил. пр.н.е., пътували с метали, като договореният от тях чист мед в Северен Мичиган, в района на Горното езеро и продавали железни оръжия на маи и толтеки. Те достигнали и до Андите, и Тиахуанако. Намерени са много етиопо - хетски остатъци в Северна Америка. В Нюбъри Мичиган, през 1896 са намерени 3 каменни фигури изработени от мек пясъчник, подобни на човек в наведена поза и каменна плоча с размери 19 на 16 см с надпис на хетски. **Угарит в Сирия 7000 г. пр.н.е., Дамаск 9000 г. пр.н.е. и Евмолпия (Пловдив) 9500 г. пр.н.е. говорят ясно за присъствието на най-древната, следпотопна цивилизация** - дако - мизийската, и нейните представители даки, мизи, хети, бъдещите гети, опи - сапи бъдещи шопи (етиопи) и пеларги, пелазги, лелеги - всички те именци. Хетите, заедно с кана (хонионците - сирийци) са тяхна съставна част. Не е без значение фактът, че Мизопотамия носи тяхното име на мизопите (мизи и шопи), а Хати, Хетия - на хетите (гети). Във II хил. пр.н.е. Угарит преди неговото разрушаване от морските народи след войната с Троя, бил

внушителен град с масивни каменни постройки.Той бил с два храма в чест на арабския бог на растителността Баал.

Според Библията хетите са основатели на Йерусалим. Те са живеели в Баалбек. Храмовият комплекс в Йерусалим е изграден подобно на тези в Баалбек. Явно е, че те са непосредствени съседи на събратята си семити - сапеите араби. Империята е владеела цялата територия на Мала Азия и части от Сирия и Северна Мизопотамия. Като се обръща към Сирия преди да завърши унифицирането на Мала Азия империята на хетите запазва разнородна структура в периода на съществуването си.[3]

Липсата на единство личи от разнообразието от езиците използвани клинописа на плочките на Хатуша. Най-често ползваните са акадски и нешитски (индоевропейски диалект от древната столица на империята Неша - официален език) и шумерски, хуритски, хати (народният език на хетите), лувийски и палаитски (индоевропейски диалекти). С тези езици обслужвали култа към божествата, хрониките и договорите (харти предоставени от Великия цар на васалите му) с историческо въведение - свидетелство за връзките на хати и васалната държава.

Историята на Хетската държава е поредица от войни срещу градове или народи, намиращи се близо до столицата й. След XV в. пр.н.е. към царя в империята се обръщали със "*Слънце мое*" и със смъртта си той се превръщал в бог, но властта му остава на царя - жрец.

Известни в хетския пантеон са "*хилядата богове на хати*", сред които най-важни са Богинята - Слънце на град Арина, Богът на бурята асимилиран от Тешуб на хуритите, Богът - Слънце на небето, Богът - Слънце на земята. Политическата роля на многобройното жречество е само от местно значение.

Освен многобройно свещеничество, хетското общество се състои от аристократи с големи имения, сражаващи се с колесници, войници от пехотата, получаващи земя в отплата за службата си, земеделци, закрепостени към земята си и роби. В едно писмо на хетския владетел от XIII в. пр.н.е. до царя на Вавилон се чете: "*В страната Хати не убиваме никого, дори и убийците, защото не е прието да се убива*".

Хетското царство се опирало на земеделието, но и на черната металургия, практикувана в горната част на Киликия, където се произвеждала стомана. Хетите ползвали камъка в самобитното си изкуство, като в съчетание с дърво и тухли (печени) го влагали в строителството. От изкуството на хетите ни е познато това от някои светилища на открито и двата града - древна Хатуша и Алишар. Резиденцията в столицата била запазена с укрепление от печени тухли и монументални порти, украсени с релефи изобразяващи сфинксове, лъвове и войни. Градът разполагал с много храмове, като централният е посветен на Бога на бурята идол. Само върху портата на Хатуша скулпторите са изобразили боговете с конични тиари, къси туники и островръхи обувки, а богините - с дълги роби и високи, цилиндрични шапки. **Хетската цивилизация надживява унищожената империя, благодарение на новохетските царства, оцелели до VI в. пр.н.е. от двете страни на планината Таврус.**

Новохетските държави са редица малки царства. През XII в. пр.н.е. - VI в. пр.н.е. заемали Югоизточна Анатолия и Северна Сирия, управлявани от лувитска или хетска аристокрация над население от мушки (мизи, фриги), хурити, ханаанци и арамеи. Личи влиянието на сирийските семити и Урарту (държавата на бреговете на езерото Ван и Асирия). В края на VIII в. пр.н.е., въпреки анексията на новохетските държави, царете на страната Табал (Кападокия, Ликаония) са независими. **Нейната независимост продължава до VII в. пр.н.е. Последната столица от империята на хетите е царство Хати**, разположено около Каркамъш (Керкемиш), което през 717 г. пр.н.е. е превзето и унищожено след кръвопролитна война с асирийския император Саргон III.

По-късно на историческата сцена хетите се появяват под името алани.

---

1. Гютербок, Х. Хетите. кн.III. С., 2000. с.11.
2. Пак там, с.10.
3. Лафорг, Ж. Издателска къща ICON, Университетско издателство "Св. Климент Охридски". История на света. Древни цивилизации. С., 2007. с.142.
4. Мутафчиев, Кр. Древна история на Балканския полуостров. т.1. С., 1997. с.105

ОСНОВНИТЕ ДРЕВНОБЪЛГАРСКИ ПЛЕМЕНА И НАРОДИ - ОСНОВАТЕЛИ И ВЛАДЕТЕЛИ НА САМАР (ШУМЕР) И МИЗОПОТАМИЯ

Основателите на древните държави Шам (Сирия) - XV хил. пр.н.е., Самар - IX хил. пр.н.е., Сувар - VIII хил. пр.н.е., са древните българи мизите - именци и синдите - ари, а на Шумер, последователно акадци, хурити и шумери. По-късно древнобългарските племена на амореите, арамеите, вавилонции асирийци са преките продължители и наследници на великите хони - мизите - шумери в тези земи богати на материална и духовна култура и цивилизация.

Мизите и етиопите са владетели и носители на именската и имено - синдийската култура и цивилизация от преди Космическата катастрофа. По-късно мизите - кари от Самар, придвижвайки се от Мала Азия през Кавказ, достигат Волго - Уралието, където за известно време са подвластни на синдийците ура, а по-късно заедно с тях овладяват наново Самар.

И тъй като тези племена принадлежат към конните народи, сведенията послужили на историците след това да ги сложат под един общ знаменател с останалите племена. Всичките били наречени от византийските и други древни автори - диви, невежи, варварски.

Това е едно несправедливо отношение към прото и древната ни история и то изисква нейното неотменно изясняване и разграничаване.

Народите, които населяват Месопотамия между 3200 и 500 г. пр.н.е., са заели видно място сред най-изобретателните и влиятелни народи, допринесли много за напредъка на човечеството. Освен автори на изобретения, месопотамците са и задълбочени мислители и първооткриватели в духовния живот. Нововъведенията им в теологията, правото, астрономията и повествователната литература полагат основите за следващото развитие в тези области на мисълта и изразяването. Разбира се месопотамците имат и отрицателни качества: войнолюбие и неприемливо изкуство, изразяващо положително тяхната дейност в това направление. Независимо от това със своите дела и документи те стават основатели в дела и документи на глава първа от Историята.

Между 3500 и 3200 г. пр.н.е. земята между Тигър и Ефрат (Месопотамия) става цивилизована територия. Съществуването на обществото и културата на населяващите я племена и народи е изградено на базата на тогавашните градове. Времето 3200-2000 г. пр.н.е. известно като "Шумерската ера" отразява събитията

в тогавашната най-развита част от Месопотамия - Южен Шумер. Тази част представлява област с мочурливи низини с площ, равна на площта, заета от щата Масачузетс в САЩ. През периода 3200-2320 г. пр.н.е. Шумер няма единно управление. Областта е осеяна от много градове-държави, най-значими сред които са Урук, Ур и Лагаш. Към 2320 г. пр.н.е. Шумер е завладян от могъщ воин от областта Акад в Северна Месопотамия, чието име не ни е известно. Знаем само титлата му Саргон и това, че съвременниците му го наричат **Саргон Велики.** Към 2130 г. пр.н.е. Шумер възвръща независимостта си и навлиза в епохата на своето "възраждане", което продължава до към 2000 г. пр.н.е. под господството на царете на Ур.

Тук донасят със себе си високата материална и духовна култура първобългарските племена, дошли от Балканите, Кавказ, Волго-Уралието и Североизточна Азия. Тяхното присъствие в историческата хроника е отразено, но под различни имена. Това не принизява ролята на конните племена, пряко участвали в развитието и процъфтяването на високоразвитата цивилизация в Мала Азия и особено в Месопотамия. И тук, както и в долината на р. Нил и на Балканския полуостров, цивилизацията не е само дело на шумери, акадци, а и на много племена, трайно отседнали по тези места.

В историческата хроника се казва, че в края на IV-то и началото на III-то хилядолетие пр.н.е. Северна Месопотамия е населявана от семитски племена. **Езикът на народите, населявали долините на Тигър и Ефрат се нарича акадски** и се разделя на много диалекти, а в по-късно време - главно на два диалекта - в южната част на Месопотамия - вавилонски, а в северната част - акадски.

Акадите са древните българи от Балканите, обитавали през неолита и халколита земите в Югоизточна България, чиито естествен некропол е Бакаджик - древнобългарският Акад. От тук водят началото си предците на хаджиите - пелазгите акадци. Те са първите след шумерите в Шумер още в края на IV хил. пр.н.е. още в самото начало на Бронзовата епоха. Те са онова семитско население, което от края на IV хил. пр.н.е. и в началото на III хил. пр.н.е. вече обитавало Северна Мизопотамия. Пристигнали от Предна Азия, сирийската степ и Арабия. Езикът им се наричал акадски, чийто диалекти се свели от няколко на два: в Южна Мизопотамия - вавилонски, а в северната част - асирийски. На територията на Мизопотамия асирийците владеели средната част на Двуречието. Те са след основателите на градове, като техният главен град Акад по-късно е център - столица на царството и империята Акад. Нейният

владетел Саргон II сваля Лугал - Загиси (Зиези) - мизиеца - хонор. По-късно името на древния град не само ще даде името на Северната Долна Мизопотамия, но и на Великата Акадска империя на Саргон, обхващаща Междуречието, но и нестабилните до тогава империи Аканус и Суизана. **Край на тяхното могъщество поставят западните - амуру племена - амореите.**

Вторите по време пристигнали в Шумер племена през Бронзовата епоха (през 3266 г. пр.н.е.) - шумерите, са онези мизийски племена, които при преселването на мизите хони от Североизточна България и Северното Черноморие на изток, се оттеглят и остават в земите на Мала Азия и главно в Мизопотамия.

В "*Слово о Сибиле*" те са представени символно като "*Второто слънце*" - наследници на древните българи мизи в Шумер след местния потоп в Двуречието от IV хил. пр.н.е. (3266 г. пр.н.е.). От текста на запазените глинени плочки се вижда, че от страшния потоп се спасява и "*златният българин*" Зиудзуду (Зиези, Ксисутрус, Зиусудра), прародител на великите "*сребърни*". "*бронзови*" и "*железни*" хора на Земята. [1]

Прилагайки в земите на Двуречието познанията от древнобългарската Варненско - Черноморска цивилизация, те стават основатели на велика култура, държава и цивилизация и са продължители на древната държава Сумер (Сувар). Тук пристигат на два пъти - веднага след Потопа в Черно море (5508 г. пр.н.е.) и стават основатели на древните култури в Шумер - "*Самара*", "*Обейд*", "*Халаф*", заедно с братята си синдийци и кари от Волго - Уралието и в края на IV хил. пр.н.е.. Не случайно те са описани в изворите като два вида пристигнали на два пъти от две различни страни от изток и юг. Шумерите говорели на хонски (мизийски) език. **Шумерите са част от хоните, които съхраняват познанията за духовността. Първите шумери дошли още след Космическата катастрофа поради застудяване от Шотландия се заселили в днешните земи на Унгария и Румъния, по-късно са част от мизийската Балканска общност. След VI хил. пр.н.е. покрай Черно море, отделяйки се от хоните, през Кавказ, достигат заедно със синдийците в Сувар (Шумер).** Втората група шумери през IV хил. пр.н.е. покрай южното крайбрежие на Черно море и Мала Азия и достигат земите в Долен (Южен) Шумер. Цивилизацията, възникнала в Шумер, е дело не само на шумерите, но и техните родственици акади и хурити. Между шумерите от Южна Мизопотамия и акадите (даки) в продължение на столетия се водела битка за надмощие. Тяхното изтощаване при тези битки

довежда до раздробяване на малки градове - държави в Двуречието. Въпреки всичко, през III хил. пр.н.е. са единни пред техния общ враг - хуритите, населяващи най-северната част на Мизопотамия. [2]

В началото на III-то хилядолетие пр.н.е. на територията на Месопотамия вече живеят различни народности - на юг шумери, в средната част на Двуречието - акади, а в най-северната част хурити.

Съвременната историческа наука е установила, че по време събитията в Библията са неточно отразени, но в замяна на това съдържат много ценни сведения, които помагат да се запълнят "*белите петна*" в историческата хроника на Мала Азия и Месопотамия.

От древно предание е известно, че **родоначалници на протобългарския род са синовете на Арам - Уц и Хул и се наричали уцури и хули**. По време на преселението им към Шумер и Мала Азия се обединяват, а впоследствие се разделят на **три клона**. [3]

През втората половина на III хилядолетие пр.н.е. единият клон населявал земите на изток от Тигър - на север до езерото Урмия, а на юг - горното течение на река Диала, извираща от Загроските планини. Тези племена са известни под името **кутии.**

Останалите два клона се заселили в Северна Месопотамия и Северна Сирия под името хурити. Те създават държавата Митани с индоевропейски етнически черти.

Акадският цар Саргон I (2316-2261 г. пр.н.е.) предприема поход и завзема Мари и Ебра в земите на хуритите и разширява границите на царството си до Тавър, близо до Средиземно море.

Конните племена на първобългарите - кутии и хурити първи влизат в сблъсък с шумери и акади. По-късно в Месопотамия се намесва и клон от арийските племена.

И така първобългарите от различни племена отново са съседи в земите на Месопотамия. Ариите - племена, познати още като **субареи**, са тогавашните асирийци. Те са семитски племена.

Асирийската държава всъщност разделя хуритите и кутиите.

Самите хурити са разделени също на два клона - единият населявал Северна Сирия, а другият Северна Месопотамия.

Нашият род, според Библията, произтича от Уц и Хул (синове на Арам, син на големия син на Ной - Сим). Обединените уцури и хули в земите на изток от Тигър се наричат хурити-балхарис, т.е. големите или многобройните българи. После те се разделят на 3 клона:

Първият клон е на древните българи хурити, по-късно наречени кутии. Тяхната история е свързана през II-то хилядолетие пр.н.е. с така наречената държава Урарту, с праотците на турците. Те са на-

зовавани и с имената шубарейци, чубари, сувари и т.н. Те са били съседи с праотците на турците.

Древните българи хурити населявали земите в Сирия, обособили се в самостоятелна държава през II-то хилядолетие пр.н.е., са били съседи с древните българи хурити, които населявали северозападните земи на Месопотамия. В определени периоди от време са техни васали.

В последствие и тези племена се разделят на няколко клона. За тях има сведения както в Библията, така и в историческата хроника.

Днешните българи сме преки потомци на тези древни българи хурити, които са населявали северозападната част на Месопотамия. Те са от династията Худони. Тази династия се появява около 1226 г. пр.н.е. - един век преди Навуходоносор I (Набу Кудуру Уцур I).

В първите столетия на изграждане на Шумерската цивилизация навсякъде господстващи са боговете на завоевателите - небесно ориентирани богове, отразяващи предимно патриархален и изцяло космологичен светоглед. С постепенната промяна на демографската ситуация се променя и религиозният пантеон на шумерските градове. Шумерските владетели са били и наследствени първожреци, а в случаи, когато са управлявали градове с преобладаващо семитско население, изпълняват своите функции, персонифицирайки се със семитски или семитизирани богове-покровители.

Въпреки религиозната търпимост на господствуващия в Месопотамия народ, в продължение на първото хилядолетие на съществуване на Шумерската цивилизация се забелязва практическо религиозно поляризиране на тази цивилизация.

В Кембриджката "Древна История", издание 1923 г., този проблем е отразен така: *"Всички стари градове, намиращи се в Централен Шумер и на север от Лагаш до Алшан, постепенно и постоянно са били обвързвани с боготворене на земно ориентирани божества. Само в крайно южната част по долното течение на Ефрат могат да се открият групирани заедно другите велики култове, които завършват общия пантеон - култът към Ану, небесният бог на Ереч, култът на Бабор - слънчевият бог на Ларса, на Зуен (Син), лунният бог на Ур и богът на прясната вода Енки (Еа) на Ериду".*

От оставените ни шумеро-арийски свидетелства (митологии), ще направим извода, че в Месопотамия е назрявал религиозен конфликт.

Съгласно шумерските документи, появата на **Зиези** маркира и първото споменаване на **народ с име хунори**, наричани преди

това *"северни варвари"* и *"лъконосци"*. Името хунори означава *"могъщи господари"*.

Вероятният начален регион, откъдето те, начело със Зиези, като престолонаследник, започват завземането на Месопотамия, е бил районът на север от точката, където река Деола се влива в река Тигрис, на юг от някогашната Ниневия. През XXIII в. пр.н.е. те са владетели на цялата територия между река Тигрис на запад и подножието на планините на Елам на изток, с център град Ума. **Те са владетелският народ на първата световна империя със столица Ереч.** През този период техните военни губернатори управляват всички територии на империята и са гарантирали шумерските търговски и политически интереси в такива отдалечени сфери на влияние, като Египет, Крит, Индия и равнините на север от Елам в Централна Азия. След смъртта на Зиези хунорите се преселват по принуда в земите на изток и югоизток от днешния град Басра и започват миграция към провинциите на империята и дълбоко във вътрешността на Азия.

Войните по време на **Пураш-Син** (Парасурам) 2277 - 2276 г. пр.н.е. са причина за масово изтегляне на хунорите на изток от Елам, Индия и Централна Азия.

Народът, наричан в Междуречието ху-хунори (могъщите господари), свързан във всичките свидетелства с владетелския род, от който произхожда **Зиези - първият шумерски император**, е бил известен в Индия с патронизма "Зиези, зиезиевци, народа на Зиези".

Зиези е първият владетел, обединил всички градове-държави в Месопотамия. Той е самотна и противоречива фигура в историята на Шумер. Създател е на империя, управлявана цели 25 години справедливо, с осигурен просперитет на населението ѝ от наследника му Саргон. Хипкрехт отбелязва: *"Зиези е бил един от найвеликите монарси на Древния изток и въпреки това, дори самото му име е било забравено от следващите поколения"*.

Той сваля от власт владетеля на Шумер Урукагана и е водач на първата семитска интервенция в Месопотамия. Неговият период е наречен "*шумерско господство*". Той е носил титлите "*Цар на света*" и "*Цар на четирите посоки на света*" - титли на неговите праотци.

Наред с календара и колелото, Шумер завещава на последвалите го Западни цивилизации и писмеността, като постоянен процес на развитие в периода 3500 - 2800 г. пр.н.е. Този период е период на преминаване от изображение на идеи чрез пиктограми към писмеността (клинопис). Тази единствена писмена система на

Месопотамия се ползува до 500 г. пр.н.е. Клинописните текстове са отпечатвани върху глинени плочки. От тях 90 на сто са търговски и административни документи и само 10 на сто от тях се отнасят към литературата, като диалози, поговорки, химни и фрагменти от митове.

През шумерската ера вярванията в боговете са се развивали постоянно, както и да са се развивали боговете. Шумерските храмове господстват през целия период до 2000 г. пр.н.е. Те се възвишават над градовете и над целия равнинен хоризонт на Шумер, построени от глинени блокове и тухли. Някои от боговете стават покровители на градовете, други - повелители на различни сфери, като: небето, земята и подземния свят. Само един от тях - **Енлил** - е бил **повелителят на всички богове.**

Народът на Зиези - тези основни древнобългарски племена са творци, създатели и разпространители на висока култура и цивилизация, известна в историята като Шумерска.

1. Каменов, К. Бог вижда. Небето помни. кн.II. Пд., 2007. с.50.
2. Мутафчиев, Кр. Древна история на Балканския полуостров. т.1. С., 1997. с.95.
3. Иванов, С. Праистория и история на древните българи. С. 2005. с.55.

НАШЕСТВИЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА КУТИИ, ЕЛАМИ И СЕМИТИ. АМОРЕИТЕ - АГРЕСИВНИТЕ ПРЕСЕЛНИЦИ В БЛИЗКИЯ ИЗТОК

Земите на шумери и акади в Мизопотамия са обект на нападения и управление в различни периоди от елами, кутии и амореи. Първите, които навлизат в земите на Мизопотамия са кутиите - бъдещи кутригури, клон на хуритите, последвани от клон на арийците и еламите.

Според историеските хроники, в края на XXIII в. пр.н.е., в Междуречието нахлуват кутиите [1] (бъдещи кутригури) и покоряват другите племена за едно столетие. Названието им идва от "*ка*" - "*жизнена сила*" и "*ути*" - "*Слънце*". Те живеели в Северните земи и управлявали чрез наместници и военачалници, и с помощта на хуритите от Мари. Южните области на Шумер останали почти автономни. Най-малко пострадало от тяхното господство е селището Лагаш. Сред владетелите - царе на кутиите, е и известният Тарикан [2], в името на който е включена титлата на древните българи "*кан*". След приключване на господството им над останалите племена, кутиите започват да се наричат хурити. Те, заедно с хуритите, са първите племена, влезли в пряк сблъсък с шумери и акади.

Това личи от факта, че при нахлуването си в Мизопотамия кутиите покоряват акадите и шумерите, но не и хуритите от другите два клона на единната хуритска общност. В края на III хил. пр.н.е. атаката срещу шумери и акади е от две страни, от изток и запад, съответно от еламите и амореите.

От изток нахлуват еламските племена, заемащи обширни територии на изток от Шумер, с непосредствени съседи на север от тях племената на лулибеите и кутиите.

Широко отворена към Шумер, котловината на Суза е неразделна част от историята на Мизопотамия и Южен Загрос. Напояваната в ограничени размери, населена още през 5400 г. пр.н.е. земя, позволявала създаването на големи села. Едно от тях, с некропол с керамика в стил Ел Обейд, се превръща в град Суза. През 4000 г. пр.н.е. и по-късно това е столица на царство Елам. Суза привлича в своя полза богатствата на днешен Иран и усвоява писмеността малко след Урук, през 3300 г. пр.н.е. Това е протоеламското писмо на Суза. От епохата на древната династия в мизопотамските текстове се говори за змията Елам и царство Аван. Еламците, древните предци на съвременните чуваши, говорели на език, различен от шумерския и семитския. Първоначално намиращият се високо в планината град Аван е престолнина на царя на Елам, а Суза - търговско средище.

Шумерите получавали суровини чрез Суза, който град се опитват да контролират заедно с водещите на изток пътища. Еламците от своя страна не се задоволявали да бранят независимостта си, а и периодично нападали и ограбвали мизопотамските градове.

По расов тип еламците били близки с мизите шумери. Същото се отнася и до тяхната материална култура. По времето на Саргон Акадски династията превръща Аван в акадско културно средище, а после, използвайки упадъка на Акад, еламецът Кутикин - Шушнак отхвърля господството на Акад и се обявява за цар на четирите области. По негово време в Суза се създава нова писменост, в наличие е и по-различна религия от мизопотамската. Както и при редица други древни народи, така и при еламците, в религиозния пантеон господства една Велика богиня - майка, но култът към змиите, многото светилища, важното място на магията и големият брой богове са нейното отличие. Кутите (кутии), с нахлуването си в Елам, са сложили край на династията Аван. При появата им Суза отново се управлявала от третата династия на Акад чрез висшите си функционери, държащи Елам и нейните принцове под постоянен контрол. Противопоставящата се еламска династия от Симаш, подронваща властта на Ур, е заплашена от аморейските царе, които подновяват претенциите на голямата изчезнала династия на Ур.

В края на II хил. пр.н.е. еламите завладели територията на шумерите и превърнали град Ларса в един от опорните си пунктове.

Елам обединил войнствените си съседи от Загроските планини лулибеи и гути (кутии) също повлияни от цивилизацията на Шумер и гражданите на Суза натрупали богатство от търговия. Елам не достига равнището на цивилизацията на Мизопотамия и се разпада на дребни княжества. Гордият и непокорен народ на Елам и националната му култура обаче оцеляват през хилядолетията.

Когато династията на Симаш събаря империята на Ур, тя е нападната от царете на Исин и Ларса и поставят Елам под васалитета на Великите регенти. Влизайки в коалиция срещу Хамурапи обаче еламците отмъщават жестоко на наследниците му, ограбвайки храмовете на Шумер.

Семитите - потомци на Сим, са арабите, сирийците, древните асирийци, етиопци, финикийци и вавилонци. Групите семити, населяващи Близкия изток, главно Предна Азия, в периода между XXIII в. пр.н.е. - XIX в. пр.н.е., наричани от мизопотамците амуру - западняците от Сирия (Шам), хората от Запада, днес се наричат със съвременния термин амореи. Тяхното културно - историческо развитие било на по-ниска степен на развитие от другите племена и народи. Сирийската пустиня е територията, от която тръгват преселническите вълни на тези племена по пътя на завладяване на нови територии през III хил. пр.н.е. Те още не са усвоили писмеността и само за някои от тях са запазени писмени сведения от мизопотамските писари. Имената от тяхната епоха представлявали къса молитва като: "*Бог Аду е моето слънце*" и изиграват голяма политическа роля. За разлика от бавното, перманентно нахлуване на надничари в Двуречието и Сирия, те нахлуват на големи тълпи - често агресивни и с разрушителни действия.

След 2300 г. пр.н.е. племената на амореите превзели Сирия, разрушавайки градовете и разполагали лагерите си върху развалините, но същевременно изграждали мегалити в Трансйордания и Палестина. От Палестина в началото на XXII в. пр.н.е. поставят началото на прониканията си в поречието на река Нил, последователни, едно след друго, през целия междинен период. Използвайки слабостта на Сирия, заедно с амореите се смесват и други етнически елементи като скулпторите на бронзови фигури от Анатолия - представители на културния ренесанс в тази област. В Северна Сирия се съсредоточават и многобройни племена от хурити, които през епохата Акад, проникват в Горна Мизопотамия и възприемат културата на Междуречието. Вождовете на послабо развитите, но добри воини амореи, основават династии в Северна Сирия. Архивите от Мари - държава на р. Ефрат, и Мизопотамия сочат тези династии в началния им стадий на развитие. Нападенията си срещу Мизопотамия през XXIII в. пр.н.е. по време на епохата на Акад започват първоначално победени и задоволяващи се с постепенно проникване, но променящи с течение на времето състава на населението в тези земи. Масовото нашествие на амореите от 2025 г. пр.н.е. води до падане на Урската империя и основаването на малки държавици в мизопотамските градове. Тези градове - държави около 1900 г. пр.н.е. са превзети от нови вълни амореи, които основавали в тях свои династии. Докато за съдбата на нашествениците в Сирия няма сведения, то за амореите в Мизопотамия се знае, че ръководните им кланове бързо възприемат градския живот и са асимилирани от говорещото акадски език население. Низшите съсловия амореи се препитавали със земеделие в Долна Мизопотамия, където пустинята достига до напояваната земя. В средната част на Ефрат обаче амореите използвали просторната степ, където продължавали своя неуседнал начин на живот. Пристигналите амореи отначало почитали авторитета на властниците. Следващите изгонени от пустинята номади не създават проблеми на мизопотамските царства.

Не след дълго победителите амореи са привлечени от културата в Междуречието, в която внасят през XXI в. пр.н.е. - XVI в. пр.н.е. нов дух. Поради слабостта на Елам през този период по-важна роял е отредена на Сирия, където отново се появяват градове и големите й държави започват усвояването на писмеността. Борбата за власт в Мизопотамия се води главно в периода XXI в. пр.н.е. - XVIII в. пр.н.е., наречен Исин - Ларса на името на два града, претендиращи помежду си за наследството на империята Ур. Първенството е поето последователно от три града Асур (1811 г. пр.н.е. - 1778 г. пр.н.е.), Мари (след 1778 г. пр.н.е.) и Вавилон в последните години на царството на Хамурапи (1793 г. пр.н.е. - 1750 г. пр.н.е.).

Племената на амореите заграбили обширни територии в страната на Акад и създали силната държава Вавилон. Възниква Старовавилонското царство, в което династията на амореите има 11 царе. Най-видният представител на тази династия е Хамурапи, който обединява под своя скиптър цяла Вавилония.[3] По негово време вавилонската култура и законодателство придобиват небивал разцвет.

После те отново попадат под васалитета над слабите вавилонски царе, а в страната настъпва анархия.

Разкопките в Суза сочат богатството на ръководната класа и трайната културна самобитност на Елам. Тази самобитност се доказва с изрисуваните глинени маски, поставяни върху лицето на мъртвите. Писмените документи, с изключение на 1 - 2, били съставяни на акадски. Елам е в културен подем чак през XII в. пр.н.е., когато оспорва надмощието на отслабените в битките Асур и Вавилон. Най-великият сред еламските царе Шилхак - Шушинак в края на XII в. пр.н.е. прогонва асирийци и вавилонци на запад от Тигър и започват два успешни века на еламското изкуство. Скулптурите от бронз без съперници в Ориента особено статуята на царица Напирасу - 1750 кг, са колосални творби, а сградите в Суза са с релефи от печени в калъп тухли. В Мизопотамия са повлияни от еламските обичаи[4]: кремиране - непознато за тях действие, сводести гробници за принцовете от двора и различен начин на строежи. Но по-слаба от съперниците си в Мизопотамия, победени и управлявани от вавилонския цар Навухудоносор I, еламската империя се разпада на части и отново попада в мрака.

---

1. Мутафчиев, Кр. Древна история на Балканския полуостров. т.1. С., 1997. с.95.

2. Цонев, Вл. Древните българи, шумери и Вавилон. С., 2004.

3. Пак там. с.56.

4. Лафорг, Ж. Университетско издателство "Св. Климент Охридски". История на света. Древни цивилизации. т.2. С., 2007. с.149.

СИРИЯ И ДРЕВНИТЕ СИРИЙЦИ - СРЕДИЩЕ И ДУХОВЕН И КУЛТУРЕН ЦЕНТЪР В ДРЕВНИЯ ИЗТОК

Първото название, което има Сирия, това е Шам, държавата на древните българи от XVI хил. пр.н.е., обхващаща териториите на съвременните държави Сирия, Йордания, Ирак, Ливан, Иран и Палестина. Тя е творение на древните синди и именците от рода Дуло.[1]

Няколко хилядолетия по-късно под името Сирия (Западната) се разбира страната на общността в земите между Средиземно море и пустинята - от Антитаурус до Синай. В определени периоди малки области от Палестина, благодарение на връзките си с Египет, проявяват самобитността си или попадат, като Киликия, под малоазийско влияние. Крайбрежните равнини и вътрешни котловини, образуващи страната, били с общо призвание - доставка на селскостопански продукти, дървен материал и минерали от интерес на големите съседни области на Анатолия, Египет и Мизопотамия. Търговията с тях задължително преминавала по пътищата и пристанищата на Сирия.

Пленените ловци от Палестина със средище Йерихон (град на хоните - мизи), първи събират семена от диви растения. Средището е с най-хубав извор, където още през X хил. пр.н.е. има малко светилище и се появяват първите колиби със стени от буци глина. По-късно, през VII хил. пр.н.е. няма следи от истинско земеделие и развитие на грънчарството в това селище. В началото на същото хилядолетие в други сирийски области се появяват и първите труженици на земята, но с по-оскъдни резултати. В Палестина за по-дълъг период от време 6000 г. пр.н.е. - 4500 г. пр.н.е., поради засушаване тази дейност е изоставена. В северната част на Сирия, където валежите са по-големи, селата се развиват и населението им няколко пъти се опитва да колонизира Палестина. Животновъдството им се развива по-добре от примитивното земеделие върху спечената от слънцето земя.

В 3300 г. пр.н.е. в Сирия се издигат наследници на един от най-древните градове в света Дамаск - малки населени места, отличаващи се по дебелите (широки 8 м) крепостни стени и обществени постройки от тухли и камък. От жертвоприношенията по култовите места и кръглите олтари личи, че Сирия е била населена още от първата вълна семити, които запазват същите обичаи и през следващите хилядолетия.

Първите додинастични фараони - Хор, от Египет овладяват Палестина и още през I-вата си династия получават палестинска керамика , дървен материал, смоли и метали от пристанището Библос. В замяна египтяните оставят скъпи дарове в градския храм, посветен на Майката.

Разкопките на гробницата Мардук на 70 км от Алепо показват единствения за тази древна епоха сирийски град и значението на царството с шумерско производство и формирано изкуство, което по-късно влияе на Сирия и Хетия.

След края на IV хил. пр.н.е. селскостопанска Сирия развива богата търговия с лозята и маслините, но е разпокъсана на много държавици. Разпокъсаността не й дава възможност да спре амореите, които разрушават градовете й и след 2308 г. пр.н.е.

Наред с аморейските разрушения анатолийците донасят в Сирия бронза и голямата търговия. [2] **Това спомага за оживяване на пътищата и пристанищата, за придобиване на богатства и урбанизация.**

Новите градове в Сирия са с по-голяма площ от епохата преди II хил. пр.н.е., с храм и дворец, твърде различни в сравнение с тези от Египет и Междуречието. Защитени с крепостни стени като малки държавици, някои от заменилите съветите на племенните вождове с царска власт, успели да подчинят десетки от съседните им крепости и царства.

Дворците по това време се ползвали за услугите на писарите от мизопотамската школа, пишещи на акадски. Разкрити при разкопки са средищата с писмено слово в град от средно значение Алала, васал на голямото царство Алепо и Катна в долината на Оронта с храм, посветен на шумерска богиня.

Сирийските династии с аморейски произход са създадени към края на XIX в. пр.н.е. в момент на ликвидиране на варварството на чергарите - животновъди. Това е времето, когато средното египетско царство отслабва и малко по малко сирийците разбиват паметниците на владетелите на Нил. Единствено пристанищният град Библос, търгуващ най-вече с Египет, поддържа привидния си васалитет спрямо царете Хор още един век.

Големите царства в Сирия водят една и съща амбициозна политика спрямо събратята си от Междуречието. Царят на Алепо Ерим - Лим - най-силният монарх за времето си, не само че поставя на трона на Мари своя зет Зимри - Лим, но държи в подчинение и два града на изток от река Тигър. Наследниците му не успели да задържат васалите си под робство и отслабеното царство Алепо пада под робство на хетите.

Разрухата в главната аморейска държава в Сирия е в полза на хуритите от Горна Мизопотамия, които проникват в Северна Сирия, където, макар и в малцинство, играят важна политическа роля.

След 1600 г. пр.н.е. хуритските главни божества Тесхуб (Бурята) и Хепат, и съпругата му, засенчват семитските богове.

В Палестина напредъкът не е толкова явен като в Северна Сирия и започва проникване под водачеството на вождове амореи и до създаване на империята на хиксосите за сметка на Египет. Жителите в долината на Нил, освободени от чуждата окупация на хиксосите, веднага с помощта на хети и хурити, се заемат да победят веднага Сирия.

Най-забележителните съкровища от сирийската епоха са в егейски, мизопотамския и египетски стил. Оригиналното в сирийската цивилизация е религията от семитски тип, най-примитивен, но и действен.

Напредъкът на хетите и Крит и след XVI в. пр.н.е. подтикнало елините да увеличат значително обема на търговската и културна размяна в западната част на Близкия изток. Рухването на голямата културна общност от долината на река Инд и изместване на търговските потоци на запад съсредоточава търговския обмен в тържищата по сирийските пътища, свързващи Мала Азия и Междуречието с Египет и в пристанищата на Сирия.

Поради липсата на водни потоци с бавно течение сирийците не разширяват обхвата на земеделието си и се отдават все повече на търговията и свързването й със занаятчийството. От XVI хил. пр.н.е. сирийците се стремят да не копират чужди образци на модата в Ориента и да постигнат синтез на различните стилове в нея.

Широко разпространение достигат клиновидното писмо и мизопотамската култура. Писмеността е опростена със силабичните (сричковите) системи и азбуката. Изобретяването на азбуката станало дело на безразлични по отношение на книжовните хубости, излъчвани от старите писмени системи, сирийски търговци. През тази епоха се появяват и двете нови угаритски азбуки от специално приготвени за случая клинописни знаци, представляващи само съгласните, подбрани да бъдат записани върху глинените плочки. Най-използваният знак се пише от ляво на дясно, а следващият от дясно на ляво.

По-късно, през XI в. пр.н.е. триумфира една линейна азбука изписваща само съгласните. Тя се появила в Библос и палестинските села и е наречена финикийска, защото е позната първо от надписите във Финикия от I хил. пр.н.е. През II хил. пр.н.е. в Сирия се заселват завоеватели или търговци - хурити, арийци, кипърци,

егейци и египтяни, които са асимилирани от амореите. Триумфът на сирийските диалекти е придружен и от такъв триумф на сирийската култура през II хил. пр.н.е. **Силата на тази култура в Сирия е разкрита от находките в голямото пристанище в Угарит - XIV в. пр.н.е. - XIII в. пр.н.е.** В библиотеките се намирали преписи от класическите творби на Шумер, Акад, а в държавните архиви акадски, угаритски и цели хуритски текстове. **Националната литература на сирийците е от семитски митове, разказани от угаритите (автохтонно население на Сирия, говорещо на семитски диалект)през XIV в. пр.н.е.**

Главният бог Ел[3] (бог на семитски) е по-слабо застъпен от Баал (господар на семитски) - планинско и буреносно същество, оплодотворяващо почвата. Същата разлика има между Ашерат - съпругата на бог Ел и жестоката сестра на Баал, и богиня на изворите Анат. В познатата поема се разказва за победите на Баал.

От Библията и от разкопките на храмове в Сирия има допълнителни сведения, съгласно които богът обитава свещено място - хълм или изкуствена могила, която може да се ограничи до стъпалата на олтара. За да спечелят благоразположението на божеството, в Сирия принасяли в жертва децата си. Тази религия от първобитен тип оцелява сред сирийските секти чак до Новата ера и влияе върху обичаите на евреите. **През периода XI в. пр.н.е. - VIII в. пр.н.е. в Сирия се настанили арамейските държави.**

---

1. Иванов, С. Праистория и история на древните българи. С. 2005. с.33.
2. Лафорг, Ж. Издателска къща ICON, Университетско издателство "Св. Климент Охридски". История на света. Древни цивилизации. т.2. С., 2007. с.110.
3. Пак там, с.155.

ГРАДОВЕ ДЪРЖАВИ И ЦАРСТВА НА ДРЕВНОБЪЛГАРСКИТЕ ПЛЕМЕНА В БЛИЗКИЯ ИЗТОК ПРЕЗ БРОНЗОВАТА ЕПОХА. ШУМЕРСКАТА ТРАДИЦИЯ И ВЪЗХОД НА НАУКИТЕ

Населяващите Мизопотамия древнобългарски племена са строителите и организаторите на редица градове, като по-висока степен в развитието на обществото. Съсредоточаването на хора на едно място изисква власт от нов тип, разпростираща се от града към околните съседни села. В началото тази власт се упражнява от духовенството в името на божеството (теокрация) - своя бог, собственик на цялата територия. Жреците поели задачата да намират работа, изхранват и обличат цялото население. Според занаятите е създадена социална йерархия, като след жреци и управляващи в нея идват занаятчии и търговци. **В долната част на обществената стълбица за дълго време е голямото мнозинство от населението - земеделците, експлоатирани по всевъзможен начин.** На плещите им са заложени аренди, налози и ангарии, принудени са да продават по-голямата част от реколтата, като при лоши климатични условия остават без зрънце жито за себе си. Тази несправедливост я има поради пасивността на населението, което е без издигнати личности в обществото.

По-късно градското управление придобива светски характер. Въпреки че повелител на града все още е божеството, властта вече се упражнява от съвет на старейшини, избран сред богатите, търговците и собствениците на земя, които обсебили част от благата на божеството. Дори по някога градът се управлявал от цар. **Така след известно време, придобивайки по-големи богатства и земи, градовете се превръщат в градове - държави,** а по-късно и в царства, начело с могъщ владетел на обширно царство. Реалната царска власт на един човек е упражнявана до края на живота му за първи път в 3100 г. пр.н.е. в Египет. Този владетел бил с абсолютен контрол на обширна територия вече "*от Бога владетел*" (негов земен представител, първожрец), най-голям земевладелец и водач на войската на царството. Тази реална власт често е ограничена от аристокрация - наследствена класа, съставена от воини, достатъчно дръзки да си присвоят част от земите на божеството и да налагат властта си над обработващите ги.

Появата на металургията и обработката на металите, получаването на бронз и желязо, изработката на оръдия на труда от тях, както и на оръжия, прилагането на войната като средство за принуда, вече са характерни черти на градовете - държави и

царствата в Близкия изток. През II хил. пр.н.е. особена известност придобиват три града - Асур, Мари и Вавилон. С шумери и акади след сблъсъка на хурити и кутии в Мизопотамия пристигат арийските племена, чието население е с черни коси и сини очи. В историческата хроника се казва, че в края на III хил. пр.н.е. и в началото на II хил. пр.н.е. в Субарту, чието име произхожда от името на племената субари (суб-арии, субарийци) и на родоначалника Асур идва името и на държавата, създадена от придошлите семитски племена арийци. Те постепенно се смесват с местното хуритско население в Субарту. Част от тях остават в старите си земи в Кавказ и Загрос. След обединението си те преминават земите по горното течение на р. Тигър, където отсядат трайно. Тук овладяват Ашур (Асур) - наречено така старо семитско селище на името на техния бог. Това селище дълго време, до падането на империята Ур, е било васално на владетелите на Долна Мизопотамия.[1] Падането на империята му позволява да трупа богатство, контролирайки големия търговски път покрай река Тигър, което не може да се постигне чрез земеделието. **Според прочутите глинени плочки от Кападокия, в периода 1950 г. пр.н.е. - 1775 г. пр.н.е. търговците от Асур имат вече монопол на търговията с метали между Анатолия и Междуречието.** Владетелят на града се наричал и "*божи наместник на Асур*" и насърчавал поданиците си за търговия с Мала Азия. Чрез нарежданията на властта в Асур той упражнява, поради единствения факт - стопанското върховенство на Асур, протекторат върху малоазийските пътища. **Ашур е превърнат в център на арийците - арии, с което се поставя началото на нововъзникналата Асирия, като арийците започват да се наричат асирийци.**[2]

Също като мизопотамските царства асирийската държава е нестабилна и династията й е детронирана от силната личност Шамши - Адад I. Според архивите на държавата Мари, използвайки убийството на царя на Мари Яхдун - Лим в 1798 г. пр.н.е., той овладява големия град и обявявайки се за цар на Вселената, прави царствата в страната Акад свои васали. Неговата държава обаче не го надживява. Поради обединяването на Кападокия от първите хетски принцове, асирийските колонии там замират. Синът и наследник на Шамши - Адад I е принуден да признае върховенството на Вавилон. Аморейската династия била изгонена от Асур, чиято територия намаляла усилено.

След падането на Акад Мари е управлявана от независими наместници. Той е разположен на хълм близо до река Ефрат и следи за речния трафик и кръстопътя между Сирия и Анатолия от една страна, и Долна Мизопотамия от друга.

Разкопките на двореца в Мари предизвикали учудване.[3]

"*А инсталациите на двореца* - пише проф. Перо - *в кухните и баните биха могли и сега, четири хилядолетия след разрушението, да бъдат поставени отново в действие, без да е потребна за това някаква направа.*"

Асирийската държава разделя хуритите и кутиите.

Хуритите са разделени също на два клона - единият населявал Северна Сирия, а другият Северна Месопотамия.

След завладяването на Шумер от **Саргон Велики** (2316 - 2261 г. пр.н.е.), с което се поставя **началото на междудържавно съперничество**, шумерските божества придобиват политически характер, а храмовете - "*зикурати*" са "*държава в държавата*". Поставя се началото на ерата на робството.

Въпреки възраждането на Шумер, поради недостатъчното внимание към екологичния фактор, настъпва осоляване на почвата и шумерската икономика запада. В историята на Месопотамия настъпва **Старовавилонската ера (2000 - 1600 г. пр.н.е.)**. Не само преходът от шумерско към вавилонско господство е бил постепенен, но и когато Вавилон е бил на върха на своя разцвет (1770 г. пр.н.е.), културата му не се е различавала особено много от предхождащата го шумерска култура. Шумер вече е под семитско господство. Центърът на цивилизацията е изместен на север, към Акад и се съсредоточава за дълъг период от време в нововавилонския град **Вавилон**. **Основател на Вавилонската цивилизация и безспорен неин най-велик владетел е Хамурапи** (1792 - 1750 г. пр.н.е.). В Ак Кад - божествената "*горна земя*", езикът се изменя на база на семитския език.

По това време в Двуречието имало две велики държави. Едната от тях - тази на семитите, с център Вавилон, наложила влиянието си и властвувала над цялата южна и средна част на Месопотамия. Другата е с център град **Мари**, с цар Зимрилим, току-що освободила се от Асирия. Той се наричал "*владетел на северната страна*". Дворецът на царя в Мари бил "*чудо на света*". Неговите владения включвали Ебра и редица други градове по Ефрат. Под негова власт били скотовъдните племена от Сирийската степ.

Подържал връзки с островите Кипър и Крит, с господарите на Средиземно море през този период - критяните.

Поради нарушаване на мирния договор между Мари и Вавилон, през 1759 г. пр.н.е. Хамурапи завладява столицата и по-голямата част от владенията на Зимрилим. След падането на Акадската държава неизбежно се възстановява и държавата Мари

- държавата на хуритите, но при Хамурапи и неговите наследници престава да съществува и тя.

Съседните на древнобългарските племена кутии - **каситите** - от земите на юг край Каспийско море, в продължение на повече от хилядолетие и половина нахлуват във Вавилон. Най-известният им вожд Гандиш си присвоява титлата цар. **Каситите създават Средновековното царство на Вавилон.**

При каситския вожд Агум II (1595-1571 г. пр.н.е.) каситите се настаняват във Вавилон, а после завладяват и цял Шумер и Месопотамската степ в областта на Горен Ефрат. В един надпис той гордо съобщава, че е докарал от страната **Хана (Митани)** статуите на Мардук и Сарпанит, украсил ги със златни одежди, скъпоценности и великолепни корони, и отново ги поставил в храма Е-Сагил във Вавилон.

За държавата Митани съобщават и в историята на Месопотамия, Египет и Хетската държава.

Каситите управляват Месопотамия, както и древните българи-кутии са управлявали шумери и акади, в продължение на едно столетие.

След разрушаването на цветущия град Мари и двореца на цар Зимрилим, този клон от хуритите се преселил на север, а друга част останали в земите на Северна Сирия.

През 1600 г. пр.н.е., произхождащите от централно-азиатските степи **хети**, говорещи индоевропейски език, завладяват изцяло Анатолия (днешна Турция), а през следващите два века разширяват империята си на юг и прибавят към нея Сирия и Ливан. След като през 1595 г. пр.н.е. разрушават Вавилон, хетите решават да управляват пряко Месопотамия. Библията сочи точно, че владенията на хетите достигнали "*до голямата река Ефрат*" (Иисус, 1:4).

Родословното дърво на Зимирлим - царят на Мари, води към Уц, по-големия син на Арам - владетел на известните в историята хурити. Той е бил не само владетел на древните **българи-худони**, но и на още четири племена, между които **хиксосите** - праотците на хунори и хазари, **субареи** - арийци и две итало - гръцки племена.

Смъртта на Навуходоносор става причина съюзът да се саморазпадне. Потомците на хиксосите се преселват в земите в Средна Азия, а итало - гръцките племена се разселват в Мала Азия. Тук се разделят, като гръцките племена се присъединяват към своите събратя - акадите, а италийските племена по море се преселват на Запад.

През 1036 - 1034 г. пр.н.е. Вавилония е управлявана от двама владетели. Единият от тях Набу Шуму Алибур произхожда от династията на худоните. През 979 - 944 г. пр.н.е. Вавилония е покорена от нашите праотци - худоните и нейни владетели са били Набу Мукин Апли и Нинурта Кудри Уцур.

По време на последния в западната част на Северна Месопотамия е била населена от худони. Един от клоновете на хуритите - наши събратя, населявал земите на древна Сирия. Историята на хуритите е свързана не само с историята на Хетската държава, но и със събитията, развивали се както в Месопотамия, така също и по Библейските земи.

Най-многобройни са били хуритите-худони, населявали земята на север от Вавилон. Те владеели и земите в държавата Митани. Митани и нейната столица Васугони през 1360 г. пр.н.е. са завладени от хетския **цар Шупилилулилума** и става васал на Хетската държава. Краят на тази държава поставя **Навуходоносор I**, като нейните племена се преселват в Приморската страна, където отсядат трайно.

Шумерите били създали голям брой легенди за обяснение на материалния свят - неговия произход, най-големи физически явления, най-важни растения и минерали. След Хамурапи на новогодишния празник във Вавилон се цитирала Поемата за Сътворението, използваща за нуждите на вавилонската пропаганда шумерската космогония. В нея се сочи, че боговете са излезли от първичния океан и, както в гръцкия мит за Кронос и Зевс, се разказва за сблъсък между божествените поколения. Чудовищното божество Тиамат не е Енки, както е в шумерския текст, а богът на Вавилон синът му Мардук, създава сегашния свят и човечеството.

В другите митове се говори за героите от историята на Шумер и най-силния от тях - гордият със силата си цар на Урук - Гилгамеш, когото свързваме и с проблема за отвъдното.

Съвременният човек не тачи достиженията на другите литературни жанрове от шумерския епос като химните в прослава на боговете, описващи съдбата на превзетите от неприятеля градове и други.

Шумерите - мизи, преселници от Балканите, прилагат познанията и в Междуречието, създавайки и тук науките. Участвайки в напредъка на техниката, писарите записват грижливо производствените процеси в различни съсловия - в производството на стъкло, медицината и други. Най-добре шумерите проявяват интелекта си в областта на математиката, която ползват първоначално за земемерството и пресмятане на дажби и лихва. Наред с обикновената бройна система те ползват позиционната бройна система на шестдесетичната система, от която сме запазили разделе-

нието на кръга на 360°. Упоритите акадци са с богат научен дух - създават алгебрата, знаят теоремата на Питагор и редица други научни открития на мизите още от времето на Черноморската цивилизация. Те изпреварват като изследователи много другите народи от Близкия изток.

През тази епоха в Шумер се появява и астрологията, породена от семитското вярване, приписващо по една звезда на всеки бог и страна. Продължилите с хилядолетия наблюдения се ползвали и за ориентиране на храмове според астралните направления и за изчисляване на лунните месеци. В Мизопотамия ползват лунен календар.

Натрупвайки изчисления върху движението и позициите на звездите, мизопотамците със астрологията дават принос за извеждането на важните астрономични закони. Развитието на науките тук бележи непрекъснат възход в интерес на развитието на народите от древнобългарското общество и на цялото човечество.

---

1. Лафорг, Ж. Издателска къща ICON, Университетско издателство "Св. Климент Охридски". История на света. Древни цивилизации. т.2. С., 2007. с.96.

2. Мутафчиев, Кр. Древна история на Балканския полуостров. т.1. С., 1997. с.97.

3. Цонев, Вл. Древните българи, шумери и Вавилон. С., 2004. с.57.

СИРИЯ И АРАБИЯ В РАННОЖЕЛЯЗНАТА ЕПОХА. АРАМЕИТЕ И АРАМЕЙСКАТА ДЪРЖАВА В СИРИЯ. ФИНИКИЙЦИТЕ

В Ранножелязната епоха Сирия остава разпокъсана. Арамеите са във вътрешността на Сирия и се прегрупират около Дамаск. Създаденото Еврейско царство също се разделя на две, а новохетите на север и финикийците в центъра, откъм страната на Сирия, са разпокъсани в малки градове - държави. Откъснали се не задълго от претенциите на Египет и Мизопотамия, тези малки народи са с основна роля в духовното и културно развитие не само на Арабия, чиито търговски пътища достигали Сирия, но и за целия Близък изток.

Тъй като столиците на групите племена разорили Сирия и Мизопотамия и съсредоточили се под формата на гарнизони, чиито вождове управлявали градове - държави, са затрупани от съвременни градове за тяхната история съдим само по свидетелствата за съперниците им израилтяни и асирийци. **Още в X в. пр.н.е. арамеите вече са създали свои княжества в Сирия.**

Арамеите са древни българи от династията на Навуходоносор с племенно име Набу Кудуру Ацур I с родословно дърво от Уц - големия син на Арам. Тези арамейски племена са известни в историческата хроника като хурити - българи, които около 1750 г. пр.н.е. са били под влиянието на царя на амореите Хамурапи и за да се освободят от тази зависимост се преселват на север. По-късно по времето на хетския цар Муршил I - 1590 г. пр.н.е. те отново се появяват на историческата сцена под името худони. Худоните са нашите преки праотци, населявали земите на север от Вавилон, представени в историческите карти като държавата Митани.[1] По-късно те отсядат в земите на север от Мизопотамия и са най-многобройният клон на прабългарите балкарис (хурити).

В периода на Ранножелязната епоха водещо царство сред арамейските княжества в Сирия е Цоба на царица Балкис, известната в историята Савска царица. Силата на тази арамейска държава я прави главен съперник на асирийците. Първият сблъсък на Цоба (Саба, Сава) - главен град на арамеите, бил израелските племена от царството им във времето на цар Саул (1020 г. пр.н.е. - 1004 г. пр.н.е.). Той е този, който тръгва да защитава израелските племена от древните българи - хурити, приели в края на II хил. пр.н.е. името арамеи. Още в началото на I хил.

пр.н.е. арамеите - хурити претопили аморейско - хуритското население, населяващо в този период Сирия и Северна Мизопотамия. [2]

Арамейският език се наложил като втори разговорен език в много държави на Предна Азия и вече се използвал и широко в асирийските документи.

Центърът на държавата Сава по-късно ще бъде в Йемен. Напускайки земите на Древния изток, арамеите - хурити балхарис на Савската царица, обединявайки се с ирански древнобългарски племена се появяват на историческата сцена като сармати.

Асирийците успяват да победят арамеите - българи, чак през 732 г. пр.н.е. Последният бунт на арамеите при Саргон II Асирийски, който е потушен, е от 720 г. пр.н.е. Асирийците залавят царя на арамеите Хамат, който е убит по жесток начин. През IX в. пр.н.е. асирийците превзели арамейските царства в Горна Мизопотамия.

Първият, оригинален вариант на Библията е дело на арамеите. Царете им оставили малко надписи след възприемането на езика им от местното население. Тяхната азбука е създадена през IX в. пр.н.е. в Дамаск по финикийски модел.

Отглеждащи и използващи в керваните си едногърбата камила, те са опитни сухоземни търговци, завързващи широки връзки с други племена надалеч от страната. **Без национално единство арамеите разпространявали езика и писмото си до сърцето на Асирийската империя, която ги побеждава изселва и разпръсва из Ориента. Поради големия си брой те успяват да претопят останалите народи. Значима е ролята на финикийците (филистимяни) палестинци от пелазгийски произход в историческото, културно и цивилизационно развитие на народите от Близкия изток.** Общата цивилизация на семитите в Сирия от II хил. пр.н.е. (ханаанската) след нашествието на морските народи оцелява. По-късно тя е видоизменена от победителите - арамеите в Дамаск и в Йерусалим, филистимците (филистимяни) и новохетите. Ханаанската цивилизация в цялостен вид се запазва само в Централна Сирия. Финикийци е еламски термин, разпростиращ се върху жителите в този район през I хил. пр.н.е., когато те вече са семити.

Разкопани са финикийските некрополи от I хил. пр.н.е. в Тир, Сидон и Библос, намерени са царски и други саркофази, положени на дъното на пещери или кладенци, издълбани за тази цел. Религията след текстовете в Угарит от XIV хил. пр.н.е. се е променила, което личи от надписите. Всяко селище на ханаанския богохранител се познава само по прозвище: в Тир е Мелкарт ("*Царят на града*"); в

Сидон е Ешмун, богът на растителния свят, наречен Адонис ("*Мон сеньор*" - "*Господарю мой*"); в Библос е Астарта (Богинята на плодородието). За други страни на финикийската цивилизация съдим по разкази на евреи, асирийци и елини. Всеки град на Финикия притежавал част от плодородната крайбрежна равнина и гора на Ливан и можел да продава маслото, виното и дървесината си, но основният му доход идвал от занаятчийските произведения.

Цялостната сложна миграционна картина през този период оказва влияние на социалното развитие на подготовката на прехода към териториалната община с още по-изявено етническо, социално, икономическо и културно обособяване. Епохата в края на I хил. пр.н.е. (на Античността) е епоха на образуването в Евразия на етнокултурните и политико-религиозни зони.

При разглеждането на тези процеси и явления, е необходимо да се отбележи и еднаквостта между пелазгите и библейския народ филистимляни, населяващи южното Примориe на ханаанската земя, наречена Филистия, Филистимска земя или Палестина. От Египет филистимляните се заселват на Крит, а по-късно в равната и плодородна земя между Юдея и Средиземно море, където създават много градове и китни села. Прочута е крепостта на им Газа, която заради силната си съпротива е разрушена до основи.

Разкопките край Газа показват следи от Микенска култура - керамика от къснояминойския период, теракотени статуетки на стоящо и седящо женско божество. Скалните гробници по крайбрежието на Палестина от XII в. пр.н.е. и скалните рисунки на кораби, твърде различни по конструкция от египетските, говори за присъствие на балканско-егейския народ на пелазгите.

Допълнителни доказателства за това са разкритите при разкопките на градовете на Ханаан керамични съдове, кани за пиво, снабдени с човки и филтър за задържане на ечемичните люспи в прясната бира - питието, което било ползвано масово от микенци, гърци и филистимяни.

Производството на метали от филистимляните превръща техните земи в оръжеен център и монополист в региона. [3] На няколко места в Палестина са открити находища от пещи за топене на желязна руда. С използването на желязото за направа на оръжия, те изпреварвали израилтянските племена, които воювали с бронзови оръжия, нанасяли им сериозни поражения. Филистимяните (пелазги) създали съюз на градовете - крепости, които контролирали и завладели юдейски опорни пунктове и силната им крепост Лалиш, както и крепостта - светилище на израилтяните Силам.

В началото на I хил. пр.н.е. те се връщат отново при своите събратя от Балканите и Егея. Останалата по крайбрежието на Ливан част от тях е наречена финикийци. Филистимянците (финикийци) са специалисти по плавателни съдове, пурпур, стъкло, златарство, на изкуство, представено от изделия от слонова кост с голям успех из целя Ориент. Именно тирски работници издигат първите паметници в израилтянското царство, в което се строят дворци в техен стил.

Те са племена наследници на пелазгите, известни с плавателните си способности хилядолетия преди Бронзовата епоха. Основават нов град в Кипър - Китон. Навлезли в този остров на малки групи сред кипърците - смесено местно население и бежанци от Микена от VII в. пр.н.е. С посредничеството на кипърци, финикийците внасят в земите на днешна Гърция ориенталски предмети в 1100 г. пр.н.е. - 800 г. пр.н.е., а гръцки моряци занасят в Сирия финикийската азбука и предмети от бронз и слонова кост. **Те участвали с пълна сила в изграждането на древноелинската култура и цивилизация.**

По пътя си на Запад, в зоната на Сицилийския залив - Малта, Картаген и Утика, Западна Сицилия, те се появяват в IX в. пр.н.е. - VIII в. пр.н.е.

Финикийците емигрират под натиска на асирийците срещу градовете във връзка с желанието им да конкурират гърците и поемат пътя към рудниците на Тоскана. Връзките на колониите и финикийските кантори с Тир, като главен организатор на този род дейности, придават на пристанището му значението и живописността, за която говори Езекиил.

Богатствата на Финикия, оставени за два века в мирна пауза, след IX в. пр.н.е. привличат в ежегодни войни с асирийските царе. Тир и Сидон бързо са подчинени да плащат, вместо да бъдат подлагани на обири и обсада, но не престават да се бунтуват, защото не искат да бъдат отрязани от Египет - техен снабдител със много суровини - главно зърно, папирус, злато.

Тези търговски градове проявили непокорство също като "*избрания народ*" верен на своя бог, но приносът им в човешката цивилизация е различен. Те доразвиват изкуствата в Близкия изток, както и писмеността.

В Библос [4] гърците за първи път виждат египетски папирус. Тяхната азбука е за модел на арамейското писмо. Още от Античността до Средновековието то вдъхновявало създаването на нови писмености в Азия, включително и гръцкото писмо, имитирано на Запад и породило латинската писменост.

От IX в. пр.н.е. според Библията и асирийските текстове има нова семитска вълна - тази на арабите, които излезли от безплодните си степи и заплашили цивилизованите държави в Сирия и Мизопотамия. В Южна Арабия расте тамяновото дърво, което се превръща в нейно богатство. След 1200 г. пр.н.е. Египет престава да изпраща корабите си до Пунт (Сомалия) за благовонията и сирийците отварят път за доставянето на тамян през днешните територии на Аден, Йемен, Асур и Хедяз. Това довежда в края на II хил. пр.н.е. Сирия до уседнал начин на живот и земеделие с напояване в югозападния ъгъл на Арабия. Около 1100 г. пр.н.е. жителите на тази област създават южноарабско писмо - дериват на сирийската азбука, която е по-стара от тази на Финикия.

Тук, в Сирия, е запазен в оригинал езикът на който е написана арамейската Библия. Тук се създават през I в. пр.н.е. и държави, ръководени от Мухариби (велики жреци) - Сава (около 800 г. пр.н.е.), Катаван (700 г. пр.н.е.), Мойн на североизток и Хадрамут на запад от Йемен. Строежи като тези в Сава показват значението на търговията, предизвикала създаване на държави отвъд пустинята на 2 хил. км от Палестина. Настъпва ерата на Асирийската и Вавилонска империи.

---

1. Мутафчиев, Кр. Древна история на Балканския полуостров. т.1. С., 1997. с.113.
2. Пак там, с.117.
3. Иванов, С. История на древните българи преди Новата ера. т.1. С., 2005. с.293.
4. Лафорг, Ж. Издателска къща ICON, Университетско издателство "Св. Климент Охридски". История на света. Древни цивилизации. т.2. С., 2007. с.289-290.

БЪЛГАРИ И ЕВРЕИ

История на хуритите - худони е тясно свързана с тази на евреите израилтяни. [1]

Худоните успели да запазят своята етническа принадлежност, благодарение на начина си на държавно управление. Имало смесени династични бракове с определени политически мотиви, посочени в брачните договори.

Техните събратя в земите на Сирия и нейните степи прилагали същия начин на управление, но били размесени с чужди племена, поради това, че по-често са превръщани във васали и войската им е била използувана от новите владетели. Историята на тези два клона древни българи-хурити е тясно свързана с евреите-израилтяни. Тя датира от времето, когато техният главен град е Мари.

Според Библията, Битие, Глава 10, родословното дърво на евреите израилтяни е от третия син на Сим Арфаксаду, а в глава 11 е посочено, че родоначалници на библейското племе са Аврам - живял 175 години и неговата съпруга Сара. Те живели в град Ур, който бил халдейски и тръгнали за Ханаанската земя. Когато пристигнали в Харан, живели там 30 - 40 години. Този град принадлежал на древните българи - хурити.

За да пристигнат в Египет, те прекосили Сирия, принадлежаща на другия клон на хуритите. Според далечните потомци на Аврам, Сирия означавала Аадан - Арам. Там се говорело на арамейски език, който изместил еврейския. На този език се говорело дори по времето на Исус Христос. На този език говорели и християните в Сирия.

Според историческата хроника това преселение на израилтяните е станало в периода 2000 - 1500 г. пр.н.е. [2] За него в Библията, Битие, Глава 12, се казва:

5 - "И взе Аврам със себе си жена си Сара, братеницата си Лота и всичкия имот, що бяха спечелили, и колкото души бяха придобили в Харан: и излязоха да идат в Ханаанската земя.

6 - Аврам премина на длъж тая земя до мястото Сехим, до дъбравата Море: в тая земя тогава (живееха) хананейци ...

9 - И дигна се Аврам, та продължи пътя си на към юг.

10 - И настана глад в оная земя. Излезе Аврам в Египет, да поживее там, понеже глада се усили в оная земя."

През тези векове едно еврейско племе, произлизащо от внука на Авраам - **Исак**, започва да нарича себе си "*израилтяни*". След тривековно скитане из Египет евреите били поробени от фараоните на Новото царство, опитващи се да покорят повече племена и да създадат египетска империя.

Сред големите и могъщи източни монархии в края на II хил. пр.н.е. и началото на I хил. пр.н.е. е и държавата на евреите, царството на бог Яхве. Народът й потомък на пелазгите - латини, не е построил величествени пирамиди и войните му не са спечелили бляскави победи подобно на асирийците и персите. **Но неговата религия, необичайна в сравнение с тези на останалите държави, го извисява.** Преписът на арамейската Библия - свещената книга на евреите, сочи, че бог Яхве е създал света и човека и е избрал своя народ, който сключил с него завет (съюз) и му посочил земята, в която да се засели. Тази земя била Ханаан - територията на Палестина. Тази земя е голямо плато, между бреговете на Средиземно море, арабската и Синайската пустиня, и в нея родоначалникът на еврейския род Авраам заселил първите еврейски племена през 2000 г. пр.н.е. Номадските еврейски племена са семитски народ - египтяни, неприемащи реформите в религиозната система в Египет, където, напускайки Ханаан, останали да живеят 100 години. След изтласкването на хиксосите от Египет, на поддръжниците им евреите били наложени високи данъци за плащане, което ускорило решението им да напуснат Египет.

Своето място в историята те дължат на свещеното си писание Библията - Стария завет (от латински "*Стария алианс на евреите с Бог*"). Това е един труд, отразяващ духовната нагласа в Близкия изток, като авторите му са проникнати от културата на съседните народи и особено на българите арамеи, първи създали своя Библия. Те смятали, че е важен само земният живот. **Но в Библията - свещеното писание на евреите, е изразена мисъл, радикално различна от тази на съседите им.** Техният бог е без божествена съпруга и не се притеснява да използва магия. Израелтяните сочат точно кога в историята Бог е сключил завет с тях, който бива освещаван и подновяван във времето. Изключителното значение на Библията за религиозната мисъл е напълно признато, но не така стои въпросът за историческото й значение. Още от ренесанса Старият завет е бил подложен на критичен анализ на научна основа. За да го предпази от това, Трентинският църковен събор напомня, че авторите на този завет са боговдъхновени, а това са многобройните й съчинители в периода X в. пр.н.е. - VI в. пр.н.е., на базата на устната традиция, писани текстове и модели на чуждестранни произведение и главно модела на Библията на арамеите.

Виждайки разцвета на литературата през XX в. с научни претенции по текста историци и други мислители сочат [3]: "*Библията*

казва истината, библейските разкази се доказват от археологическите открития." Тя е ценна, защото разкрива всекидневния начин на живот и дух на евреите през II хил. пр.н.е. - I хил. пр.н.е. **В това отношение тя е анахронична с опита си да включи в миналото религиозните реформи от VII в.**

В Библията добросъвестно са разказани събитията в Палестина през епохата на израелтяните, но за периода през II хил. пр.н.е. възстановката е литература, известна им от устната традиция. Участта на бедните номади, обикалящи из пустинята, днешните хора не могат да си обяснят нито от официалните текстове на големите държави, нито от архивите, по убедителен начин.

Първата книга на Библията "*Битие*" - за Сътворението на света и греха на Адам И Ева, като основа на израилтянското богословие, е казано: "*След като опитали от забранения плод Адам и Ева били прогонени от Еден и трябвало да се запознаят с трудната съдба на човешкото съществуване. Те първи сред хората се познали плътски. От тяхната любов се родил Каин, след него Авел.*" [4]

Разказвайки за Каин и Авел в Стария завет не се говори повече за тях, но в Новия завет се сочи невинната жертва на Авел, наказан за добрите си дела от брат си Каин. Той бил смятан за първия светец - олицетворение на Христос. С течение на времето историята на двамата братя придобила по-общо звучене, превръщайки се в символ на злото, разкъсващо света на невинните, който трябва да бъде защитаван.

---

1. Иванов, С. История на древните българи преди Новата ера. т.1. С., 2005. с.62.
2. Пак там, с.63.
3. Лафорг, Ж. Издателска къща ICON, Университетско издателство "Св. Климент Охридски". История на света. Древни цивилизации. т.2. С., 2007. с.218.
4. Пак там, с.220.

КАСИТИ И ХУРИТИ.
АСИРИЙСКАТА ИМПЕРИЯ И ДИНАСТИЯТА НА ХУДОНИТЕ

В периода, през който Вавилония се владее от каситите, в Асирия и южната част на Предна Азия важна роля играят хуритите. Тези древни племена започват своето преселение от Азия в края на IV хил. пр.н.е. За това спомага поредното застудяване около 3000 г. пр.н.е. Огромни територии - Западната сибирска равнина, земите на запад от Урал, представляват своеобразни ледени пустини още от предишното застудяване - 4200 г. пр.н.е. Новата климатична аномалия и рязкото спадане на температурите принуждават древните праотци на българите, които дотогава са владели земите около езерото Балхаш, пустинята Такламакан, поречията на Сърдаря, Амударя, Инд, както Памир и Каракум, да търсят пътища на юг. За кратко време те заемат обширни пространства, като северна граница им става връх Арарат в Армения, а южно стигат до днешен Багдад и Техеран. На запад граница се явява р. Тигър.

Движението на югозапад на хуритите (наричани и хорейци) е всъщност завръщане на траките и други сродни племена, изселили се от Балканския полуостров и съседните земи около Черно море на изток към Азия още в най-дълбока древност. Една от основните причини за това е и Потопът в Черно море (5508 г. пр.н.е.).

Езикът на хуритите е известен още като "*език на субир*". В шумерски текстове още, от III хил. пр.н.е. се споменава често субир. Очевидно това е население в Северна Месопотамия, което се е приемало за местно.

Синът на Хамурапи Самсу-илуна (1749 - 1712 г. пр.н.е.) не притежава качествата на баща си и губи голяма част от придобитите територии. По средното течение на р. Ефрат се образува държавата Хана (другото име на Митани), а в Южна Вавилония избухва въстание, след което идва на власт Династията на Крайморската страна - Приморие. На тримата наследници на Самсу-илуна също им липсват управленски качества и царството продължава да се смалява.

След Хамурапи Вавилония е важна сила не повече от едно столетие. Като съществена причина за упадъка се сочат не само чуждите нашествия, но и промяната в условията и начина на живот. Настъпва засоляване на почвата, което нанася тежък удар по развитието на икономиката. За преодоляването на тези пречки местното население хвърля сериозни усилия чрез извършване на

специални дренажи, отглеждане на култури като ечемик и други, растящи по-добре в новите условия (солената почва). Вавилонците се опитвали да запазят плодородието на земите си, като част от тях оставяли незасяти.

В началото на II хил. пр.н.е. от района на днешна азиатска Турция се спускат индоевропейски племена. Най-многобройни сред тях са хетите, които образуват държава. През 1595 г. пр.н.е. техният владетел Мурсилис I (Муршил I) нахлува от Мала Азия и по р. Ефрат стига до Вавилон. Градът е опожарен, след което нашествениците бързо се изтеглят на север, откъдето преди това са дошли. Свален е последният наследник на Хамурапи - Самсудитана (1625 - 1595 г. пр.н.е.). Управлението преминава първо в ръцете на южната Династия на Крайморската страна, а по-късно се поема от *каситите*. Така за около 300 години земите на Месопотамия потъват до известна степен в забрава. Това е време, през което Акад и Шумер се владее от каситите, а на север господстват различни враждуващи племена.

Още при царуването на Първата династия във Вавилония живеят касити. Хамурапи влиза в спор с тях на изток от р. Тигър. Постепенно каситите успяват да се заселят в Североизточна Вавилония и по средното течение на р. Ефрат. Някои изследователи посочват, че тези племена са сродни с кутиите (т.е. и те са от древнобългарски произход), които населяват Кутиум, като към тях се присъединяват и други племена от Балхара. Интересна е етимологията на името "*касити*" - от "*ка*" - "*жизнена сила*" и "*аси*". По всяка вероятност названието означава "*жизнената сила на асите*".[1] Каситските царе възприемат и езика, и клинописа на Вавилон. Това е напълно естествено, защото вавилонската култура продължава да влияе в Близкия изток и Предна Азия.

В историята хуритите са познати като племена, чиито родоначалници са Уц и Хул. Техният произход е от най-големия син на Ной - Сем. Обединени в земите на изток от р. Тигър, те са познати като хулите/ хурите-балхарис. Впоследствие те се разделят на три части.

Първите са известни като кутии. Заемат горното течение на р. Тигър - на север до езерото Урмия, а юг до горното течение на р. Диала (напомняща за името на митичния род Дуло), извираща от Загроските планини. Изследователи като Кр. Мутафчиев и др. предполагат, че кутии е съкратено название на *кутригури*. Има се предвид, че тези племена са потомци на гурите, населявали пустинята Такламакан. Оттам произлиза и името гури/ хури. Смесването на неконните племена на гурите и древните конни български

племена, които успяват да се наложат, слага начало на името "*бала гури*", означавало "*могъщите гури*" (близко до звучене с балгури, българи). В миналото "*гур*" се употребява и в смисъл на род.

Както вече отбелязахме, **кутиите управляват около столетие (XXIII - XXII в. пр.н.е.) Шумер, с помощта на хуритите от държавата Мари.**

Другите две части от **племената, познати като хурити (траки), овладяват земите на Северна Месопотамия и Северна Сирия. Хуритите, които населяват Сирия и Палестина създават свой център около гр. Харан (Кхаран).** Заслужава да се отбележат древните имена на Сирия - Хару (Кару) и на Палестина - Ханаан и Паканан (имена, свързани с праотците на траките - карите и с името титла кан/ хан при древните българи). Тези хурити основават държавата Ямхад, а по-късно през XVI в. пр.н.е. и *Митани* - двете в Северна Месопотамия.

По всяка вероятност днешните българи произхождат от хуритите и присъединилите се кутии, които населяват Северна Месопотамия. Още през III хил. пр.н.е. те създават силната държава Мари - по средното течение на р. Ефрат и притоците ѝ Хабур и Балих. След превземането на Мари от Хамурапи част от тях участват в оформянето на мощната хуритска държава в поречието на Хабур - Митани.

Митани е създадена от хуритите (траки), смесени с амореи (кимерийции). Името се появява от карийците, владели и Каркхемъш/ Каркемис - каро-кимерийци, които се наричали Мита, по названието на един от техните царе. Под Каркемис р. Ефрат тече в югоизточна посока и се получават два леви притока - Хабур и Балих, свързани с поселенията на древните българи. Сведения за Митани се откриват във важните центрове на кутиите - Нузи и Арапха. Държавата била известна с отглежданите елитни породи коне.

През втората половина на XVI в. пр.н.е. Митани може вече да съперничи успешно на *Хетската империя* и Египет. В 1595 г. пр.н.е. хетският владетел Мурсилис I воюва не само с Вавилон, но и с Митани. През XV в. пр.н.е. владетелите на Египет прогонват митанийците зад р. Ефрат, но Северна Сирия с излаз на Средиземно море, остава владение на Митани.

От историята е известно, че много митанийски принцеси (дъщери на царе) стават жени на египетските фараони. Такава е и прочутата царица - Нефертити, съпруга на Ехнатон. Но това не означава, че спорът между двете страни е решен. При Аменхотеп III и сина му Ехнатон връзките между Египет и Асирия укрепват, докато Митани и Вавилон се противопоставят на този съюз.

Когато е на върха на своето могъщество през XV в. пр.н.е., Митани успява да превземе за около 50 години Асирия - държавата, намираща се на север от Вавилон, владее територията от Ванското езеро до средното течение на р. Ефрат и от Загроските планини до крайбрежието на Сирия.

Постепенно, под натиска на хетите, силата на Митани започва да отслабва, а това допринася за възхода на Асирия в Северна Месопотамия. Тези промени обаче не водят до сериозни сътресения в региона, защото историята и културата на Асирия са тясно свързани с Вавилония.

Около средата на III хил. пр. н. е. в средното поречие на Тигър вече е утвърдено *Асирийското царство* с главен град Ашур [2]. След това то става част от Акадската империя, а по-късно влиза в империята на Третата династия на Ур. Своята независимост Асирия извоюва в началото на II хил. пр.н.е. Освен Ашур на юг, още два града - Ниневия на север и Арбайл - на изток очертават границите на държавата.

Тук следва да отбележим, че **редица изследователи сочат хуритите за създатели на Асирия и отново хуритите (субареи), основали Мари, Митани, *Урарту* (днешна Армения) и др. Става дума за два клона на едно и също племе.**

Във Вавилония повече от градовете са разположени на р. Ефрат и притоците ѝ, и съседната р. Тигър се явява естествена преграда срещу набезите на планинските племена. Докато Асирия е защитена от север и изток от планини, но няма преграда като р. Тигър. Нещо повече най-плодородните ѝ площи са на изток от Тигър. Затова щом бъде прибрана реколтата, асирийците нахлуват в Загрос и водят всяка година завоевателна политика срещу планинците преди да застудее.

В началото на XIII в. пр.н.е. асирийците осъществяват цяла поредица от военни походи на север. Ададнерари I (1307 - 1275 г. пр.н.е.) предприема нападения в Митани. Той разгромява митанийските войски и превзема столицата Вишукани (Висукани). Така асирийският цар присъединява към своите земи и част от Митани, известна като Ханигалбат и стига до владенията на хетите. На югоизток Ададнерари I измества границата с Вавилония до р. Диала.

Около 1270 г. пр.н.е. неговият син Салманасар I (1274 - 1245 г. пр.н.е.) разбива окончателно митанийската армия и ослепява около 15000 войници. След този удар Митани не успява да се съвземе и се разпада на малки княжества, които попадат под асирийска власт. Разбити на север са и войските на урартците, и Салманасар I достига до Ванското езеро.

През XII в. пр.н.е. в съседство с хуритите се настаняват групи племена, наричани от **асирийците "*мушки*" (мизи, фриги) и "*уруме*" (навярно от скитски произход). Държавата Урарту се формира като съюз от различни племена, говорещи език, сходен с хуритския (тракийски). Затова и урартците са смятани за трако-фригийски (трако-кимерийски) племена.** Страната е известна и като Наири. Населението живее около езерата Ван и Урмия, и непрекъснато воюва с асирийците. Между двете езера е разположен гр. Мусасир - център на култа към общохуритския бог на небето Халди. По всяка вероятност оттам идва названието на Южна Вавилония - *Халдея*.

Наследникът на Салманасар I - Тикулти-Нинурта I (1244 - 1208 г. пр.н.е.) продължава завоевателната политика с походи на север и запад. Северните племена умеели да обработват металите, имали много коне и добитък. Решен да завладее богатствата им, асирийският владетел провежда мащабна операция в планините и разбива около 40 царе от Наири. По-късно Тикулти-Нинурта I воюва и с царя на Вавилония - царя на каситите Каштилиаш. Завоевателят разгромява войските на противника си и разграбва Вавилон. Взета е в плен статуята на бог Мардук. Така Вавилония за първи път е покорена от северната си съседка Асирия.

След превземането на Вавилон Тикулти-Нинурта I напуска Ашур и строи друг царски дворец Картукулти - Нинурта на другия бряг на р. Тигър. Напрежението расте и то е свързано и със статуята на Мардук, която засилва културното влияние на Вавилон сред асириицитe. Извършен е преврат от сина на царя и благородниците на Ашур. Тикулти е свален от престола и убит.

Вавилония възстановява независимостта си, но отново е принудена да се справя с поредица от набези, главно на племената в Елам. През 1157 г. пр.н.е. еламците побеждават каситите, които владеят Вавилон. Статуята на Мардук пак е открадната.

Тогава на преден план излиза нов център - Исин. Създава се "*Втората династия на Исин*", която дава начало на царското коляно на *худоните* (кимерийци). Те са обособила се част от хуритите (траки), потомци на цар Зимрилим и държавата му Мари. В превод името "*худони*" е еднозначно с "*хухунори*" и се превежда като "могъщите господари" или "*могъщите воини*". С тази династия е свързан и владетелският род Дуло. След гибелта на Мари худоните участват и в управлението на Митани. По-късно те се преселват към Приморие - южна провинция на Вавилонското царство, управлявана от династиите Ларса и Исин.

Четвъртият владетел от династията на Исин е цар Навухудоносор I (1126 - 1103 г. пр.н.е.), познат и като Набу Кудури Уцур I. Той успява да овладее цяла Вавилония. Новият цар разбива еламците и продължава да се разширява на север, като завзема главно асирийски територии. По това време Навухудоносор I е владетел не само на древните българи (худоните), но и на хиксосите (хуритско-семитски племена), арийското племе субареи и др.

Какво е значението на този велик владетел откриваме в летописа на българската държавност *"Именник на българските кханове"* (в текста след Умор, в превод на П. Добрев): *"Преди така наречените асирийски царе царува, както казахме и Навухудоносор"*. Явно е, че **българите са свързвали своя произход с династията на худоните.**

Неговата смърт води до разпадане на сформирания племенен съюз. Хиксосите поемат към старите си поселища в Средна Азия, а други племена тръгват на запад.

Това не е пречка худоните още дълго време да продължават да играят значима роля във Вавилония. **Около век след Навухудоносор - 1036 - 1034 г. пр.н.е. държавата е ръководена от Набу Шуму Алибур от династията на худоните.** През периода 979 - 944 г. пр.н.е. начело на Вавилон застават също худони - Набу Мукин Апли и Нинурта Кудури Уцур.

Между худоните и коляното на цар Давид се осъществява династичен брак, след което тези племена тръгват към Кавказ и стигат до източното крайбрежие на Черно море. Походът продължава до устието на р. Дунав, а по-късно и до земите на Странджа и Сакар планина. В тези територии те престояват няколко десетилетия.

Преди да напуснат Балканския полуостров към Мала Азия, тяхната царица. Калиностра избира за военачалник Худоносор. Той бил от худоните, наричани още балхарис и взел жена от коляното на цар Давид. От този брак в Странджа - Сакар се родила дъщеря им Бастет, която умира много млада около 920 г. пр.н.е. Интересно е, че малко преди смъртта на Бастет египетският фараон Шешоник I (Сусаким) нахлува в иудейската държава и ограбва Ерусалимския храм, където се е съхранявал ковчегът. По всяка вероятност той е принадлежал към кимерийците, родствени със северните евреи - израилтяните, за което свидетелства и самото му име Сусаким.

Последното желание на Бастет е да бъде погребана в земята, където се е родила. Изпълнител на волята й е баща й Худоносор. Участници в траурната церемония са българите худони, израилтяни, египтяни, асирийци. В специален кораб, според преданието,

била сложена мумията и нейното копие от злато на царица Бастет. Били натоварени златната чаша на цар Давид, много дарове и писмената история на народите, подвластни на Бастет. Корабът акостира на р. Марица.

За тези събития говори и самата пророчица Ванга. Дошлите са носители на богата материална култура от долината на р. Нил и Месопотамия. Те оставят важни и значими следи в нашите земи. Такова е и названието на р. Марица, носела името Мари, идващо от царство Мари на хуритите-балхарис. Бастет е позната като египетска богиня на Луната, плодородието и любовта. Тя е тази, която пръска светлина в мрака. Днес Бастет е пряко свързана с известния у нас празник Сирни Заговезни.

Към хуритите-балхарис принадлежи още една позната личност - Савската царица. В историческа хроника е записано: *"Хуритите са и химарити, а сред химаритите се натъкваме съвсем неочаквано на българското племе балхарис, а така също и на името на царица, носеща същото име Балкис, така наречената Савска царица от царството Саба."* [3]

Сведението е важно, защото сочи, че хуритите - част от голямата тракийска общност, всъщност произхождат от по-древните химарити/ кимарити (кимерийци). Името на царицата Балкис в превод означава *"звездата на Балк"* и ясно говори за принадлежността й към древните българи. Нека напомним, че Балк (Балх) е столицата на Балхара - държава на нашите предци в Индия (днешен Афганистан). Колкото до другото й название Савска царица, явно става дума за главния град на хуритите в Сирия Цоба (Саба - Сава), на който тя е владетел.

Етиопците я смятат за своя митична родоначалничка. Родното й място е неизвестно, въпреки че някои изследователи сочат югозападната част на Арабския полуостров (територията на днешен Северен Йемен). Мариб - един от градовете-оазиси се предполага, че е бил резиденцията на Савската царица. Чрез система от канали савейците напоявали своята земя. Като световно чудо е сочен язовирът на Мариб, дълъг около 600 метра. За негова строителка в легенда е обявена Савската царица.

Смята се, че царицата произхожда от египетски фараонски род, владетелка е на Етиопия, Арабия, както и на южноегипетската област Мерое. Тя носи титлата кандазе. А племето кандазе откриваме в земите около поречията на Сърдаря и Амударя, населявани хилядолетия от древнобългарските племена, живеещи около Каспийско море.

Във времето след царуването на Соломон (началото на IX в. пр.н.е.) българите худони са заплашени от асирийско нашествие. Цар Ададнерари II (911 - 891 г. пр.н.е.) ги принуждава да напуснат владените от тях територии. Водени от цар Тимоти - брат на Савската царица и следвани от хуритите на Савската царица, те се движат на север. Така двамата владетели от рода Дуло и хората им преминават Кавказките планини и навлизат в територии на изток от р. Дон. По-късно, начело с цар Тимоти, продължават на изток и се заселват в своите стари поселища в Таримската котловина и Джунгария. Това са предците на Кубратовите българи.

Другият клон на хуритите-балхарис, предвождани от Савската царица, се обединяват с други родствени племена - главно *сармати* (*скити*) и *алани*. Има сведение, че на пределна възраст сестрата на цар Тимоти отново тръгва на поход на запад, срещу течението на р. Дунав, за да достигне със своите подвластни до земите на днешна Австрия.

Според старо предание (на Дарий) оттам те стигат до Южна Италия, територии обитавани от *етруските* и по-късно участват в основаването на Рим.

---

1. Цонев, Вл. Древните българи, Шумер и Вавилон. С., 2004. с.66.

2. Пак там, с.70.

3. Мутафчиев, Кр. Древна история на Балканския полуостров. т.1.С.,1997. с.122.

ХАЛДЕИТЕ И НОВОАСИРИЙЦИТЕ

В началото на I хил. пр. н. е. в Южна Вавилония прониква племе, което спада към северните народи, наричани семити. Това са *калду*, известни преди всичко като халдеи.

Названието безспорно е свързано със споменатия вече гр. Мусасир (между езерата Ван и Урмия) - център на култа към общохуритския (тракийски) бог на небето Халди. Аналог вероятно може да се търси и със *скалдите* (скандинавски жреци-певци), които предават историята на поколенията чрез своите песни. В техните балади се говори за *хиперборейте* ("*асите*") [1], а това е легендарен народ, здраво свързан с традициите, митовете и фолклора на българите. Освен че легендарното крилато същество Борей е родено в Тракия и обитавало нашите земи - пещера в Стара планина, така се нарича и старото име на гр. Стара Загора - Боруй (Борей). Последните изследвания показаха, че с хипербореите се родее и истинското название на стария скален град Перперикон край Кърджали, чиито сравнения с известния (но доста по-млад) Мачу Пикчу в Перу се налагат сами.

Според Петър Добрев "*бори*" е старинна памирска дума, употребявана със значение на камък, каменна преграда. Това е и слово, познато на Аспаруховите българи. С него се назовават крепостите - бори. А оттам идва и титлата бори-таркан (бори-таркхан) - управител на крепост.

В ромейски летописи, когато се отразява сватбата на цар Петър с византийската принцеса Мария, се говори и за друга, помалко срещана титла на таркхан - калу-таркхан. Думата "*калу*" се среща при кавказците като "*калум*" - "*кълна се*". Идентична като значение и изписване е тя отново в Памир - "*калам*" Близка до тях е и използваната персийска титла колу, давана на лицата, които съблюдават реда. Очевидно главната функция на калу-таркхана е била да надзирава спазването на определен ред.

Прилика може да потърсим и между "*калду*"/ "*халду*" и "*кадуцей*". Втората дума е всъщност названието на жезъла на Хермес (Тот) - кадуцей, познатата ни българска сурвачка. Любопитно е, че древният кадуцей е известен и като тобахон.

Понятието "*калду*"/ "*халду*" (халдеи) вероятно е свързано и с шумерското "*гал*"/ "*кал*" - в превод "*велик*", от двете си части "*ка*" - "*жизнена сила*" и "*ал*" -"*бог*". **В началото халдеите живеят в селища около обширните мочурища в Южна Вавилония.** От времето на асирийския цар Ададнерари II (911 - 891 г. пр.н.е.), който

завоювал големи части от Вавилония, тя се нарича *Кардуниаш*.

През IX в. пр. н. е. асирийските царе оставят надписи, в които дълго и подробно се говори за превзетите селища и покорените владетели. Един от тях е Ашур-нацир-апал II (883 - 859 г. пр.н.е.) - основател на *Новоасирийската империя*. **Както своите предшественици, той води завоевателна политика и въпреки, че разширява значително границите на Асирия и влиянието на цивилизация с богата материална и духовна култура, Ашур-нацир-апал II не се ползва с добро име в историята, заради извършените жестокости в покорените територии.** Под неговите удари попадат арамеите около р. Хабур и средното течение на р. Ефрат, Кюрдистан, Източен Тавър, държи в зависимост Вавилония. След това той успява да осигури на Асирийската империя излаз на Средиземно море чрез използване на пристанищата на Финикия.

Ашур-нацир-апал II (Ашурнасирпал II) придобива популярност с изграждането на новата столица Калху (Калах) през 879 г. пр. н. е. **Хвърлени са много средства за превръщането на града във важен притегателен център на империята - прокопани са канали, оформени са градини с екзотични растения и цветя, има и зоопарк. Любопитно е, че Калху е заселен преди всичко с пленници. Навярно, за да бъдат премахнати вътрешните етнически граници в Асирия.**

Синът на Ашур-нацир-апал II - Салманасар III (858 - 824 г. пр.н.е.) не променя следваната политика. **Той утвърждава влиянието на империята. Контролират се търговските пътища за Мала Азия, което противоречи на интересите на държавите в Сирия и те се обединяват в съюзи.** Начело на Южния стои дамаският цар Азаил - цар на непреселилите се със Савската царица и Тимоти хурити-балхарис. **Той обединява Тир, Сидан и Израилското царство.** Водещи в Северния съюз са древните българи от арамейското княжество Бит Адини със столица гр.Тил Барсиб. Но въпреки съпротивата, Салманасар III разбива Бит Адини ("*Дома Едонов*") и от васална държава я превръща в 856 г. пр.н.е. в провинция от Асирийската империя. След 16 похода срещу Южносирийския съюз, цар Азаил е разбит и Съюзът се разпада. Завоевателна кампания е предприета и към Урарту, заради производството на желязо. Бавно, но сигурно се завладяват все повече от ресурсите на Предна Азия. [2]

В годините на Салманасар III Вавилония се управлява от Набу-апла-идина, който царува и при Ашур-нацир-апал II. **Помежду им е сключен договор за взаимопомощ.** Това ще помогне по-

късно на наследника на вавилонския цар Мардук-закир-шуми I да потуши избухналото въстание в Северна Вавилония.

Южна Вавилония, населявана от калду (халдеи), се облагородява. Започват да се строят укрепени градове. Халдеите се опитват да играят важна роля в търговията с Персийския залив. За да спечелят благоразположението на Мардук-закир-шуми I те му изпращат богати дарове - злато, слонова кост, абанос и др.

Любопитно е, че асирийският престолонаследник Шамши-Адад V (823 - 811 г. пр.н.е.) идва на власт едва след помощ от Вавилония. На практика това става срещу унизителен договор,превръщащ го във васал. Обидата не е забравена и когато се утвърждава на север, асирийският цар се устремява в наказателен поход. Опустошена е Източна Вавилония. Въпреки яростната съпротива и подкрепата на племенните вождове на арамеите, халдеите и еламците Асирия взема връх. **Настъпват тежки години за Вавилония, която около два века е управлявана от своята северна съседка.**

---

1. Цонев, Вл. Древните българи, Шумер и Вавилон. С., 2004, с.79.
2. Пак там, с.83.

КУЛТУРИ, ГРАДОВЕ И ЦАРСТВА НА ШУМЕРИТЕ И СЕМИТИТЕ В МИЗОПОТАМИЯ ПРЕЗ III хил. пр.н.е.

В края на първата половина на IV хил. пр.н.е. Долна Мизопотамия достига решителен етап в развитието си. Обединени в истински държавни образувания са жреците от градовете.

Културата на Урук (3700 г. пр.н.е. - 3000 г. пр.н.е.) е продължение на Обейд. Архитектурата през този период остава идентична, но с внушителни размери. Появяват се гигантски постройки с външен декор (ниши, мозайки от цветни каменни конуси), които представляват седалища на социалните елити. Издигнати са били в акрополи, зикурати, храмове, които се определят като градски.

С възникването на градовете се развива нова организация на труда, за която способства и изнамирането на колелото, на грънчарското колело, на платното и на ралото. Това същевременно е епохата, през която възниква металургията. Около 3400 г. пр.н.е. - 3300 г. пр.н.е. в Шумер бива сътворена и писменост.

Главният град на свещените средища на жреците и целия персонал, свързан пряко със службата на божествата, е Урук (дн. Варка). [1] В него е намерена рампата на най-древния зикурат, в сектора за култа към Ану - бога на Небето. В свещената зона на Инана - богинята на плодородието, е разкрито богато архитектурно богатство от 15 сгради, някои от които с размери 80 на 30 метра. За строителството на тези сгради са използвани технически методи: каменни основи, вид бетон, стени с тухлени колони и полуколони, украса на някои от стените с мазилка. На майсторите - строители е било известно и скулптирането върху камък.

Жреците ползвали печат с цилиндрична форма от твърд камък, който удряли върху глинени "*запушалки*" за да не бъдат отваряни съответните съдове или опаковки. Изобретяването на писмеността в Шумер е предшествано от система за преброяване на живите на божеството чрез малки топчета, оформени по различен начин и съхранявани в хранилища, издълбавани в глината.

Успехите на Урук в архитектурата, скулптурата и писмеността оказват сериозно влияние и имат продължения не само в Долна Мизопотамия, но и в Горна Мизопотамия, Сузиана, Иран и върху Долен Египет.

Малкото, което ни е известно за културата на Урук от IV хил. пр.н.е. е, че са налице неголеми държави, ръководени от съвети на старейшините.

В средата на III хил. пр.н.е. определен брой държави си поделят напоената равнина и съседните долини. Известни са около петнадесетина подобни образувания. **Те са държави от градски тип, за които често се говори като за градове-държави - един термин, заимстван от римската история,** но лишен от значение, когато бива прилаган към Мизопотамия. Градовете са политически единици, съставени от различен брой социални групи, които признават принадлежността си към една и съща общност и се вписват в пространството, върху което разпростират своя изключителен контрол и упражняват своите общинни права.

С утвърждаването на изключителните права върху определена територия природата на политическите отношения със съседите изведнъж придобива отрицателна същност. **Те заживяват в почти непрекъснато състояние на война. Войната между съседи имала за цел промяна на границите или вземането на плячка, но не и унищожаването на противника. Най-известното стълкновение от това време е почти столетният конфликт, противопоставил две съседни държави - Лагаш и Умма.** Друг двубой изправя един срещу друг Ур и Урук, приключил през XXIV в. пр.н.е. с обединяването на двете царства.

Периодът 2650 г. пр.н.е. - 2325 г. пр.н.е. в Шумер (Долна Мизопотамия) е известен като Епохата на Божиите наместници. Налага се превъзходството на един бог с постоянен характер. Появяват се първите текстове, произхождащи от един цар. Този период е известен само с един царски дворец в град Мари. Това сочи още веднъж безспорната истина, че древните ни предци са създатели на царската институция. Благодарение на държавата Лагаш, където са открити 1600 плочки, отразяващи стопанската област, е създадена картината на цивилизацията от тази епоха. От текстовете се узнава съществуването на 9 поредни владетели на този град - държава.

В Долна Мизопотамия имало около тридесет такива държави, начело с Божи наместник в главния град. той действал от името на Бога и давал нареждания на Храма, събирал войската и я командвал във време на война.

Въпреки разпокъсаността си, поданици в тези държави разбирали общото помежду си и факта, че принадлежат към една и съща цивилизация - мизопотамската, сега по-често наричана "*шумерска*".

Стремежът на градоначалниците бил да наложат властта си над съседните държави, запазвайки за себе си престижната титла "*цар*", а за управление на победените поставяли наместници. [1]

Около 2500 г. пр.н.е., по странен обичай, заравят в гробници с изключителна архитектура цар или божи наместник, заедно с десетки слуги, жертвани за "*царското погребение*". Подобни гробници са намерени и в древните градове - държави Киш и Суза. Тези погребения са с украшения, живописни и изображения, мозаечни пана, мебели, украсени с мозайка, метални предмети (огърлици, юзди, царски шлем) с висока естетическа стойност. Това показва наличието на изобилен внос на метали и за сръчността на металурзите, получаващи вече бронз с калай.

В амбициите на някои монарси се съзира опит за нарушаване на това равновесие в Мизопотамия. От друга страна, в **редица извори от първата половина на III хил. пр.н.е. прозира волята да бъдат учредени институции, надхвърлящи местните рамки и стремящи се да обединят повечето регионални сили в общността на един съюз.** Разбира се, в този случай би могло и да става дума единствено за стремеж да бъде договорено общото управление на някое голямо светилище, тачено и почитано навсякъде в Шумер, каквото е например това на бог Енлил в Нипур.

Единични са случаите като Месалим от Киш, които урежда някои спорове между съседни царства, като Еанатум от Лагаш, който за кратък период завладява редица царства, и като Еншакушана, който ръководи едновременно царствата Ур и Урук. Несъмнено е обаче, че всички равновесия са нарушени някъде около 2300 г. пр.н.е., когато Лугалзагеси от Умма налага своята хегемония над всички съседи и поставя основите на първата държава, чието предназначение е да обхване цялата територия на Шумер.

Особено място в историята заема царство Ебла в Северна Сирия.

В периода между 1974 и 1976 год. в Ебла, южно от сирийския град Алеп, са открити архиви от XXIV в. пр.н.е., съдържащи 1727 изцяло запазени плочки и почти 10000 фрагмента с първостепенно значение. Това събитие освети в значителна степен едно твърде важно сирийско царство от III хил. пр.н.е. Обработката на тези архиви все още не е завършила и това на този етап не позволява да се напише историята на тази държава по един задоволителен начин. Ебла е разгромена през XXIII в. пр.н.е. от царете на Акад. Оттогава насетне тя никога не ще се възстанови от руините.

---

1. Университетско издателство "Св. Климент Охридски". Лафорг, Жилбер. История на света. Древни цивилизации. т.2. С., 2007. с.43.

2. Пак там, с.49.

АКАДСКАТА ИМПЕРИЯ - 2325 г. пр.н.е. - 2160 г. пр.н.е.

Акад е основан през XXIII в. пр.н.е. от Саргон Стари, или Саргон Акадски. След една безкрайна война той съкрушава своя основен противник Лугалзагеси, пречупвайки в сюблимния момент опита му да подчини Месопотамия под своя скиптър. **Саргон е първият монарх, който обединява цялата мизопотамска равнина под една - единствена власт. Управлението на неговия внук Нарам-Син бележи апогея на империята, която вече носи името на своята столица. Акадската империя просъществувала почти два века.**

Вместо да се има предвид империя в смисъл на сбор от територии, признаващи върховенството на един владетел или на едно централно правителство, за Акад е за предпочитане да се говори за империализъм в смисъл на "*разгръщане на определена агресивност, която се подхранва от самия успех на своите начинания и, която сама по себе си е самоцелна*".

Начинанието се характеризира с глобален размах, изразен по един категоричен начин в титлата "*цар на Акад и цар на четирите бряга (на света)*", с която Нарам-Син заявява своите претенции да бъде владетел на целия свят. Този проект се разгръща посредством централизаторски усилия и войнолюбиво функциониране на царската власт. Той най-сетне се конкретизира в натрупването на значително лично богатство - поземлената основа на режима.

Империята никога не е нещо друго освен прибавяне и напасване една към друга на нови територии - тези на победените царства. Структурите на институциите и администрацията показват в достатъчна степен, че древните местни власти запазват голяма част от своето влияние. Централизацията си проличава единствено в средищното място, което новата столица заема в рамките на държавата. Но тази централизация е също така личностна. Владетелят присвоява всички власти и превръща физическото си присъствие в правителствена процедура.

Съществуването на империята е подчинено на избора на оръжията. Походите в рамките на Месопотамия и водените в далечните й предели войни са двете страни на една и съща действителност - победата. Акадските владетели съзират двойна перспектива: да побеждават силите на противника, за да стимулират някои от движещите сили в икономиката, които разглеждат като особено важни и да се сдобиват с плячка.

Войната е постоянна икономическа дейност.

Победителите получават и разпределят част от поземлените имоти на победените. Притежанието на земя е производно на победата, тъй като кастата на победителите разпределя завоюваното между своите членове. Създадените по този начин големи владения се отличават със способността си да произвеждат пряко всичко, което е необходимо за задоволяването на материалните нужди на своите притежатели. Всички дейности в тях са предопределени от необходимостта да се отговори на потребностите и нуждите на ръководните касти. По този начин били материално обезпечавани техните политически и военни проекти.

За следващите поколения епохата на Акад изглеждала като най-блестящата и най-славната в мизопотамската история.

Установената от Саргон система предизвиква съперничества около личността на царя и поражението довежда до прогонването на довчерашния победител. Конкуренцията за властта причинява разрухата на империята.

На границата между XXII и XXI в. пр.н.е. акадските царе губят контрола върху шумерския юг. Тяхната власт вече се разпростира само в околностите на град Акад и по поречието на Дияла. Урук, Лагаш, Умма, Ур и още редица други градове провъзгласяват своята независимост. Някои царе като Утухегал от Урук, претендират за наследството на западналата империя, а други, като Гудеа от Лагаш, се задоволяват да властват над неголеми княжества. В Умма за един твърде кратък период на трона се възкачват чуждестранни владетели от гутски произход (гутите са народност, населяваща планината Загрос и препитаваща се със скотовъдство). От това разделение се възползват еламитите, които провеждат редица набези в Централна и Южна Мизопотамия. Но Ур-Намму (Ур-Намма) - царят на Ур - бързо се справя с възникналата опасност.

Царят на Урук Лугал - Загиси (2350 г. пр.н.е. - 2325 г. пр.н.е.) наложил властта си от Персийския залив до Средиземно море. Имперското му господство е прекъснато от Саргон, който го надминава с победите си. Саргон основава до Акад своята столица Киш и властва над Шумер и Акад. Той поощрява търговията, строежа на търговски пътища. С морска експедиция Саргон стига до Дилмун (страна, обхващаща Бахрейн и съседния бряг на Арабия) - складовата база на Персийския залив. При други военни кампании подчинява Субарту в Горна Мизопотамия, Загрос и еламитската династия, държаща голямия пазар в Суза, а на северозапад, през Ефрат, достига и изследва кедровата гора (Аманус). Той пресича река Таурус и напада Сребърната страна в басейна на река Халис. Завладяната от него територия обхваща междуречието, Аманус и Сузиана (нестабилна империя, но сложила начало на централизация, по-сполучлива от системата на сюзеренната власт в Шумер).

Внукът на Саргон Нарам - Син побеждава народите в Кюрдистан и Загроските планини и се обявява за цар на четирите страни (Шумер, Акад, Амуру - на запад и Среден Ефрат и Субарту на север). Той се обявява и за вселенски цар и бог на Акад.

Акадският говор заменя шумерския в империята, като последният е усвоен и от семитите в Мизопотамия за религиозен език. Акадците възприемат приноса на Шумер и създават оригинална цивилизация. Управлението на по-силната династия от тази на Божиите наместници допринася за напредъка на изкуството за създаването на непринудени и елегантни творби. Първият портрет, създаден в Мизопотамия е скулптурата на царската глава от Ниневия. **Акадската култура превзема уплашените от войските на Саргон съседни страни Елам на планинските племена лулибеи и гути (кути) в Централен Загрос.** Горна Мизопотамия с писмеността си влияе на най-силния народ в този период - този на хуритите, с език, различен от шумерския и акадския. Царете им оспорвали властта на Акад в Горна Мизопотамия.

Акадците, чиито земи привличали чужди нашественици успяват да възпрат първоначалната експедиция на амуру - запад (днешно име амореи) излезли от Сирийската пустиня, но търпят поражения от племената от Загрос - лулуби и гути (кутуу), които събарят властта им.[2] **Около 2160 г. пр.н.е. династията на Саргон постепенно се изгубва и в крайна сметка властта преминава в ръцете на кутиите.** след вековно властване в Шумер бунт на благородниците от страната прекратява властването на гутите (кути, кутии) над Двуречието.

---

1. Университетско издателство "Св. Климент Охридски". Лафорг, Жилбер. История на света. Древни цивилизации. С., 2007. с.51.

2. Цонев, Вл. Древните българи, шумери и Вавилон. С., 2004. с.53.

ИМПЕРИЯТА УР И НЕЙНОТО НАСЛЕДСТВО

Староакадската власт все още се държи здраво в Централна Мизопотамия, когато **в шумерския юг започват процеси на отцепване. Господството на царете е заплашено да бъде поставено под въпрос. В тази ситуация Ур-Намму, а след него и синът му Шулги реагират енергично, основавайки империята Ур, която трае приблизително един век.** Те основават своята власт върху мощна бюрокрация, чието влияние е толкова впечатляващо, че историците го сочат като запазената марка на тази държава. **Новата империя си осигурява стабилни граници, които придобиват политически, фискален и военен смисъл.** В тези предели владетелите налагат своите право, администрация, данъчна система, мерки и теглилки, и календар, своя ред. Силата и историята на тази династия управлявала земите чак до Библос на Средиземно море, е слабо позната. Царете ѝ воюват главно на изток за да държат под властта си търговските пътища и да предотвратят набезите на планинските племена. Те завладяват Суза и част от планинските еламити.

Силата и педантичността на службите в Ур личат от големия брой на намерените административни плочки. Владетелят на Ур не само, че приема титлата цар на четирите области, но отива и по-далеч, като нарежда да му строят храмове и да бъде обожествен от поданиците си. В качеството си на бог той въплъщава правосъдието, развива абсолютизма и централизацията, стои по-нависоко от Божиите наместници - управители. Последните също се превръщат в по-висши функционери, откъснати от града, който управляват. Те са назначавани и сменяни от владетеля.

Обожественият владетел слага ръка върху богатството на храмовете, [1] **които се строят и възстановяват с изпечени тухли и средствата отпуснати от него. Това е епохата на оформяне на зикурата** - вид храм на висок постамент, строящ се с надградени тераси с намаляващи размери, подобно на стъпаловидната пирамида на фараона от XVIII в. пр.н.е. в Египет. В столицата си царете на Ур изграждат цитадели в чест на богинята Луна и Нана (Суан или Син), с дълга 900 м стена, обграждаща грандиозните сгради. До цитаделите на Луна и Нана изградили храмове на Нингал - съпруг на Нана, и на Енки, както и дворци на владетелите.

Скулптурата от епохата на Ур е позната най-вече от находките в Лагаш - едно от най-големите средища при Божия наместник Гудея, издигнал 15 светилища, пълни с красиви статуи, представящи го в молитвен апоза.

Блестящата епоха на Ур обаче е кратковременна. Срещу агресивните амореи от Сирийската пустиня не помогнала дългата 275 км тухлена стена, преграждаща провлака между двете реки на линията на Багдад и подсилваща десния бряг на Ефрат. Решителен е нанесеният удар от еламския цар, който, начело на съюзилите се племена от Загрос, завладява Ур (2025 г. пр.н.е.), чийто владетел умира в плен.

По бреговете на Тигър и Ефрат, за разлика от Египет, последователно земеделието и търговията пораждат твърде рано мощни градове, където временният владетел е засенчен от местните божества и обединението е нетрайно дори, когато монархията претендира за божествена същност. Шумерската цивилизация надживява политическите катастрофи, но народът от Междуречието не показва силен национален дух и обновяването ѝ се осъществява от външни сили.

Между 2004 (годината, в която еламитите завладяват Ур) и **1595 г. пр.н.е. (годината, в която Вавилон е превзет от хетите) Мизопотамия се люшка между обединението и взривообразното раздробяване.** [2]

В град Исин, на река Ефрат, Ишби-Ерра - висш чиновник в империята Ур и един от главните причинители на нейното падение, основава династия, която за известно време се налага като наследник на царете от държавата Ур. Той и наследниците му заимстват от Ур титулатурата, начина на управление и държавните институции. Краят на династията бележи изоставянето на държавните структури, характеризиращи империята Ур.

До царя на Ур Ибби-Син Ишби-Ерра пише:

"На Ибби-Син, моя цар, аз казвам; така говори твоят слуга Ишби-Ерра: Ти ме изпрати на поход в Исин и Казала, за да купя зърно. Зърното достигна цена от 1 сикъл (шекел) за всеки гур (1 гур = 252,6 л) ... (и днес) за закупуване на зърно бяха похарчени 20 таланта (1 талант = 30,3 кг) сребро.

Но сега, когато дочух вестта, че враждебните марту (амореите) са нахлули в твоята страна, аз докарах в Исин 72000 гур зърно. Сега марту - всички до един - нахлуха в сърцевината на страната (Шумер) (и) превзеха великите крепости една след друга. Заради марту аз не съм в състояние да превозя това зърно; те са много по-силни от мен (и) аз не съм подготвен за това. Нека моят цар има 600 кораба (побиращи по) 120 гур всеки, нека всеки да бъде засмолен; нека той ... корабът 72 ... нека той ...

50 ... 1 вход ... корабът; и нека (да събере) всички (тези) кораби.

Нека да ги докарат надолу по течението на реката до тесния ... "планинските реки", и изкуствените канали; и аз ... пред него.

Постави ме начело на тези места, където трябва да пристанат корабите, (и) всичкото зърно ще бъде натоварено непокътнато. Ако у тебе възникне нужда от зърно, аз ще ти доставя зърно. Мой царю, еламитите отслабнаха в битката; тяхното зърно ... беше на изчерпване. Не бъди слаб. Не се съгласявай да станеш техен роб, не върви подир тях. Аз имам зърно за 15 години, (за да утоля) глада на твоя дворец и неговите градове. Мой царю, постави ме начело на стражата на Исин (и) Нипур!"

Царете на Исин не могат да възпрат трайно нито нашествието на амoритските племена, нито образуването на неприятелски царства, някои от които се вписват в съществуващата традиция, други - точно обратното - се отдалечават от модела, който съкрушената империя им предлага. Начело на редица малки царства се установяват аморитски династии и това е естественото следствие от един процес, при който аморитите постепенно превземат всички равнища на политическия живот. Главните държави от този период са: на юг - царствата Ларса, Лагаш, Урук и Вавилон; в долината на река Дияла - Ешнунна; на север - Асирия; по поречието на Ефрат - Мари. **Мизопотамия отново се е превърнала в мозайка от малки враждуващи помежду си държави.**

В края на XIX в. пр.н.е. и началото на XVIII в. пр.н.е. се очертава относително равновесие между три царства: Алеп в Северна Сирия; царството на Шамши-Адад (Шамши-Адду) в Горна Мизопотамия, което обхваща Асирия и Мари и Ларса, чиито зенит на развитие достига по време на последния и цар Рим-Син.

Действията на мизопотамските царе биват зорко следени от владетелите на Елам, които се намесват със своите войски в мизопотамските отношения, успявайки при това да постигнат относителни успехи. И наистина великата сила по това време е извън външните граници на Мизопотамия, възприемани в тесния смисъл на думата, тя се намира в Иран. Става дума на царство Елам, чиято столица е Аншан и чийто владетел носи титлата суккалмах - една заемка от речника на институциите, присъщ на империята Ур.

Истинският победител от всички войни е Хамурапи от Вавилон. Той е наследник на невзрачно царство, разположено по бреговете на Ефрат, надарен с остър, дипломатически нюх и забележителни качества на пълководец. **Хамурапи съкрушил един подир други своите съперници и обединил за кратък период от време под своя скиптър цяла Мизопотамия. Победите му над Ларса и Мари [3] са най-важните.** Всеобхватното законодателство, което той оставя на бъдещите поколения, обхваща голям кодекс от писани закони, културната и литературната му дейност, кипящи по време на управлението му, налагат своя отпечатък върху цялата по-нататъшна история на Мизопотамия. Но изградената от него държава рухва скоро след смъртта му. Той оставя в наследство на своя приемник Самсуилуна една недовършена система, която последният няма нито възможностите, нито времето да довърши. Южните части на царството скоро се отцепват. Начинанието се оказва мимолетно

1. *Университетско издателство "Св. Климент Охридски". Лафорг, Жилбер. История на света. Древни цивилизации. С., 2007. с.55.*
2. *Пак там. с.95.*
3. *Мутафчиев, Кр. Древна история на Балканския полуостров. т.1. С., 1997. с.101.*

НЕПРИМИРИМОСТТА МЕЖДУ ВЕЛИКИТЕ СИЛИ - ВАВИЛОН, МИТАНИ И АСИРИЯ ПРЕЗ ТЪМНИТЕ ВЕКОВЕ

През първите години на XVI в. пр.н.е. Вавилон е превзет от хетския цар Мурсил I. Градът вече не е нищо друго освен столицата на едно умиращо царство. Югът на страната е под властта на царете от "*Приморската страна*".[1] След оттеглянето на хетите тронът на Вавилон, останал в един момент незает, бива завладян от един касит. **Каситите са пелазги - кари. Появяват се в Шумер през XVIII в. пр.н.е., предлагайки на първо време своите услуги като надничари или наемници на тогавашните владетели. В крайна сметка обаче се превръщат в сериозна военна и политическа заплаха за цялото Двуречие.** Напорът им отначало е пренасочен към Северна Сирия и долината от средното течение на Ефрат.

Основаната от тях династия царува безразделно над Вавилония, назовавана вече Кардуниаш, чак до средата на XII в. пр.н.е. Това име на Южна Вавилония дадено от тях, се споменава често в оригинални надписи. В превод името значи "*Земя на халдеите*".

През XVI в. пр.н.е. Асирия е васално княжество на държавата Митани, наричана още Ханигалбат, която обхваща цяла Северна Сирия и осъществява своята доминация над поне още две други царства - Мукиш и Арафа. Арафа (наричан първоначално Арабха) е древен асирийски град основан в началото на II хил. пр.н.е. на мястото, където днес се намира иракският град Киркук. Градът е споменаван в асирийски извори като център на култа към акадското божество Адад. През царуването на вавилонския цар Навуходоносор (605 - 562 г. пр.н.е.) крепостта на Арафа била възстановена, което било отбелязано върху обелиск, издигнат в чест на завладяването на град Арабха.

Начело на Митани стоят хуритите, примесени с групи синдо - арийци. Дипломатическият език в нея е хуритският. Столицата им Вашукани все още не е идентифицирана.

Историята на това царство е слабо позната. Царете му воюват с различен успех ту срещу налитащите откъм Анатолия хетски пълчища, ту срещу войските на Египет, който се стреми да разшири своите азиатски владения. **Към края на XIV в. пр.н.е. царство Митани, раздирано от граждански войни, е победено и анексирано от Асирия.**[2]

Според свидетелства на съседите й, Митани е основана около 1500 г. пр.н.е. от род, разкриващ имената на царете и боговете й (Митра, Индра, Варуна, близнаците Насотия). Тези имена по-късно се намират в Иран и Индия. Хуритският народ под властта на тези

войнствени групировки от индоевропейски произход навлиза в Горна Мизопотамия и Сирия и образува държави, където той и индоевропейците са само управляващо малцинство.

Под заплахата на Египет и Хати тези малки и големи царства са под защита на най-голямото от тях Митани в областта Хабур - Горна Мизопотамия. Разкопки са разкрили само текстове и предмети от васални на хуритите градове, поради което трудно можем да съдим за тяхната култура и цивилизация. Това се дължи на факта, че те са древен мизийски (шумерски, дакийски/ акадски), карийски и кимерийски корен. Най-ясни са резултатите от града Нузи, отстоящ на 100 км от Асур, от първата половина на XV в. пр.н.е. Градът е управляван от хуритската аристокрация, но текстовете са писани на акадски. Дворецът е украсен с красива фреска по мотиви, приличащи на египетските. Разнородността на държавата я довежда до обреченост да отстъпва пред Египет, Хати и Асирия - царства, снабдени с по-добри естествени граници и изградени върху национална основа.

От XV в. пр.н.е насетне в Мизопотамия процъфтяват две велики държави, които нямат нищо общо със смесицата древни царства, победени и механично навързани едно за друго. Този път те са създадени и уредени, за да бъдат устойчиви и трайни. Става дума за Асирия на север, където бързо се развива силно чувство за национална принадлежност и Вавилония, на юг, здраво привързана към своята столица Вавилон, където единството и целостта се превръщат в ръководно начало.

Асирия незабавно се хвърля в завоевателна политика по посока на днешна Армения, Северна Сирия и Вавилония. При царуването на Тукулти - Нинурта I Вавилон е покорен и превзет[3], а асирийският монарх се превръща в носител на две корони. След смъртта му Асирия се натъква на вътрешни трудности и Вавилон извоюва своята независимост. Но от изток се появяват арамейците, които прекъсват търговските пътища. В същия миг Елам за пореден път предприема завоевателна политика към Вавилония. Цар Шутрук - Нахунте - обединител на Елам, завоювал Акад и посветил целия си живот на завладяването на Вавилония. Няма град във Вавилония, който да е пощаден. Всички основни свидетелства за нейното славно минало - от стелата на акадския владетел Нарам-Син до издълбано върху камък копие от законодателството на Хамурапи - са отнесени като плячка в Елам.

В края на XII в. пр.н.е. Тиглатпаласар I възстановява асирийската мощ, предприемайки ожесточена война срещу арамейците, които стават все по-агресивни, и за втори път завладява Вавилон. Действията му обаче нямат бъдеще.

Тиглатпаласар (Тиглат-пилесер, Теглат - фаласар) - еврейска форма от Тукулти- апил - Ешарра (*"моята вяра е в сина на Ешарра"*) е цар на Асирия между 1115 г. пр.н.е. и 1076 г. пр.н.е. Той е сред най-големите асирийски завоеватели, постигнал успех срещу хетите и вавилонците.

Асирия е ударена около 1165 г. пр.н.е. от мушки (мизи - фригийци) и касити, мигриращи от Североизточна Мала Азия към изворите на Тигър, а след това и от арамеи, които правят първите си набези чак до средното течение на Тигър.

По-късно възкачилият се на престола славен цар Тикулти I (1115 г. пр.н.е. - 1077 г. пр.н.е.) прогонва мушките и каситите и прекосява 28 пъти река Ефрат, за да напада убежищата на амореите в Сирийската пустиня. По брега на езерото Ван той навлиза и във Вавилон, както и в Горен Ефрат. Плячката, събрана в тези войни, му помага да възстанови паметниците в Асур и Ниневия. След смъртта на владетеля на престола били поредица от владетели, които не са оставили никакви текстове и паметници. Арамейците населяват градовете в Горна Мизопотамия и ограничават Асирия около долината на река Тигър, чиято земя е била разорена от пастирите чергари.

Вавилонското царство, нападнато от арамеите, е в началото на XI хил. пр.н.е. в по-тежко положение. Династиите на царете се редували в ускорени темпове, а големите градове се управлявали от жреците на местните божества. **Докато в края на X в. пр.н.е. Асирия е в подем, позволил й да започне офанзива срещу арамеите, то Вавилон започва да преговаря със завоевателите, подсилвани от нови арамейски и арабски заселници.** Те приемат царе от арамейското племе халдеи. Напорът на морските народи пелазги и тривековни нападения от различни други племена довеждат до разпад на духовните ценности на напредналите народи от Близкия изток.

Междувременно една нова династия, произхождаща от Исин, се възкачва на трона във Вавилон, откъдето каситите вече са прогонени. Нейният основен представител Навуходоносор I слага край на еламските амбиции, но търпи неуспехи в действията си срещу Асирия.

---

1. Иванов, С. Праистория и история на древните българи. С., 2005. с.60.

2. Пак там. с.62.

3. Университетско издателство "Св. Климент Охридски". Лафорг, Жилбер. История на света. Древни цивилизации. т.2. С., 2007. с.148.

ЕКСПАНЗИЯ НА АРАМЕИТЕ И СЪПРОТИВА НА АСИРИЙЦИТЕ И ВАВИЛОНЦИТЕ

Преди края на XIII в. пр.н.е. арамейците се споменават в историческите извори рядко. Родовото им название е свидетелство, че не става дума за обединен народ. Свързващото звено между отделните племена от Сирийската пустиня би могъл да бъде единствено езикът, който принадлежи към северозападната група от семейството на семитските езици. В посредствеността на малките държавици и невзрачните източни княжества те представляват слабо развито население, произхождащо от различни места и нееднородна среда. Но **от края на XIII в. пр.н.е. арамейците вече представляват ключов фактор в политически и културен план от историята на древния Близък изток.** От XI в. пр.н.е. те се разпръскват в множество политически независими единици с променлива значимост в региона, главно в Леванта. Това са териториите по горното течение на Ефрат и по на изток - в земите по източните части на Тигър. В Леванта редица малки царства, обозначавани често като градове - държави, са групирани около дадена столица, обикновено град с блестящо минало. Най-известните измежду тях са Дамаск, Хамат, Бит-Агуси със столица Арпад, Бит-Адини със столица Тил-Барсип, Самал, Бит-Бахиани със столица Гузана.

Хамат е древен град в Централна Сирия на река Оронт. Обитаван от ранния неолит (VI хил. пр.н.е.). През II хил. пр.н.е. е крупен център на Хетската цивилизация. От края на XI в. пр.н.е. попада под арамейска доминация. През 835 г. пр.н.е. Ирхулени от Хамат и Хадад-езер (Бар-Хадад) от Дамаск предвождат коалицията от арамейски градове срещу асирийската войска, начело със Салманазар III. Превзет е през 738 г. пр.н.е. от Тиглатпаласар III, който депортирал 30000 жители на Хамат в планината Загрос.

Арпад е град - държава в Горна Мизопотамия, днешен Тел-Рифат, в Северозападна Сирия. Столица е на арамейската държава Бит-Агуси. През 743 г. пр.н.е., завоюван след тригодишна обсада от асирийския цар Тиглатпаласар III, който разгромил край него войската на Урарту. Впоследствие е разрушен от Саргон II и повече не се споменава в историческите извори.

Тил-Барсип е древен град в Горна Мизопотамия, днешен Тел-Ахмар в Сирия. Обитаван от неолита насам (V хил. пр.н.е.), но с най-важни находки от желязната епоха. От XI в. пр.н.е. е столица на арамейското племе Бит-Адини. Превзет от асирийския цар Салманазар III [1] в 856 г. пр.н.е., в последствие е важен център на

асирийската администрация в региона, благодарение на стратегическото си положение.

Самал е хетски град в планината Тавър в Южна Централна Турция, днешен Зинджирли Хююк. След падането на Хетското царство, около 1190 г. пр.н.е. станал част от Асирийската империя, впоследствие попаднал под арамейска доминация.

Гузана е арамейски град в долината на река Хабур, ляв приток на Ефрат в Горна Мизопотамия, близо до днешното селище Рас ал-Аин на хълма Тел-Халаф (Североизточна Сирия, близо до турската граница). Най-старата култура на това място датира от VI хил. пр.н.е. (неолит). Тя е наречената по името на хълма и представителна за цяла Мизопотамия от VI хил. пр.н.е. "*Халафска култура*", отличаваща се с полираната си керамика, украсена с геометрични и животински мотиви, както и с триделната си архитектура.

Сипар (шумерски - Зимбир) е древен град във Вавилония на левия бряг на Ефрат, северно от Вавилон, известен от III хил. пр.н.е. Градът бил разделен на два квартала: "*Сипар на Бога-Слънце Шамаш*" и "*Сипар на богиня Анунит*".

На изток, по долното течение на Тигър тези градове формират редица племенни обединения - гамбулейци, пукудейци и итуейци. От IX в. пр.н.е. някои от техните групи възприемат финикийската азбука, за да пишат на своя език.

Групите арамейски племена разоряват Сирия и Мизопотамия и се съсредоточават под формата на гарнизони, чиито вождове управляват градовете - държави. Столиците им са затрупани под съвременните градове, поради което свидетелства за тях може да се намерят при техните съперници - асирийци и израелтяни.

Всъщност именно отслабването на великите държави от региона, намиращи се в постоянна борба помежду си, е онова, което им дава възможност в течение на XII в. пр.н.е. да се организират в малки царства, стимулирани и от нахлуването на пълчища разорени селяни или обеднели номади. В контекста на това не става дума за нашествие в тесния смисъл на думата, а за постъпателно движение към завземането на властта от едно население, което се настанява все по-масово върху обезлюдени територии или земи, оставени безстопанствени от безпомощните централни власти. Най-големите си успехи арамейците извоюват в Леванта, където основават и най-мощните си държави.

С цената на неимоверни усилия асирийците успяват да отклонят арамейската вълна към Вавилония, която се показва неспособна да организира значителна съпротива. Културите в нея

са прекъснати, храмовете - разграбени. Показателен е примерът със Сипар. Стига се дотам, че дори празникът на Новата година във Вавилон не може да бъде честван редовно.

Обременена от борбата с нахлуващите арамейски племена, изтощена от войната, която я противопоставя на Асирия, западащата вавилонска монархия не е в състояние повече да контролира цялото царство, особено централните и южните му области. Някои градове се поставят под върховенството на Асирия, а други се сдобиват с различна степен на свобода. Същевременно се появяват още едни племена - халдеите, които се настаняват върху значителна част от територията и основават различни малки държави. Най-важните от тях са Бит-Дакури, Бит-Якин и Бит-Амукани. Тези нови държави са начело с членове на богати вавилонски родове, опитващи да избягат далеч от безредието, царящо в столицата.

Първите сведения за халдеите (Калду) датират от IX в. пр.н.е. в аналите на Салманазар III. Те живеели в мочурищата по долното течение на Тигър и Ефрат. Организацията им била племенна и всеки халдейски "*биту*" ("*дом*", "*род*") бил под предводителството на шейх, наричан понякога и "цар". Най-мощните племена, наречени Бит-Дакури, са локализирани южно от Борсипа, недалеч от Вавилон. По на юг били Бит-Амукани, а по поречието на Тигър, на източната граница с Елам - Бит-Якин. Асирийците описват халдеите като обитатели на процъфтяващи райони, покрити с финикови палми, а не като бедни одърпани номади.

Целият период може да се охарактеризира като период на перманентни противоборства и крах на големите държави в Близкия изток.

---

1. Мутафчиев, Кр. Древна история на Балканския полуостров. т.1. С., 1997. д.133.
2. Пак там. с.136.

АСИРИЙСКАТА ВЕЛИКА ИМПЕРИЯ ПРЕЗ НАЧАЛНИТЕ ВЕКОВЕ НА I ХИЛ. ПР.Н.Е.

Двете крупни империи в Близкия изток през I хил. пр.н.е. са Новоасирийската и Нововавилонската. След двувековната мъчителна борба в защита от арамейските нашествия Асирия започва възхода си.

От началото на своето възраждане асирийската държава приема арамейците като част от населението на империята. Забележително свидетелство за усилената арамеизация е статуята от Тел-Фехерие (IX в. пр.н.е.). Изобразеният на нея персонаж носи арамейско име - това на баща си. По правилата на асирийското произношение, въпросната особа е титулувана като "*цар*" в арамейската версия на надписа и като "*управител*" - в асирийската. Видно е, че става дума за някой арамейски цар, приел да положи клетва за вярност към Асирия и възнаграден с интегрирането му във висшата администрация на империята.

Асирийската империя представлява крупно обединение за експлоатация на ресурсите, принадлежащи на победените народи. Завладените страни са интегрирани и превърнати в провинции. В Леванта оцеляват някои васални държави, които обаче са принудени да плащат годишни данъци и да търпят строгия надзор на асирийски чиновници.

От зората на империята до залеза й, войната заема ключово място в живота на обществото. Великите битки са истински катастрофи, които съсипват хора и материални ценности, изтощават икономическите ресурси и предизвикват все потежки пробойни в тях. Несъмнено това е цената, която трябва да бъде платена за възпирането на най-могъщите врагове: на север - Урарту, който заплашва големите търговски пътища, водещи към Средиземно море; на изток - Елам, който подклажда вълненията във Вавилония; най-сетне Египет, който, макар и по-отдалечен в пространството, поддържа бунтовете и изблиците на неподчинение в левантинските княжества.

През първите векове на I хил. пр.н.е. асирийците водят войни срещу арамеите, живеещи в Горна Мизопотамия, или като номади в Среден Ефрат, разпокъсани от продължителните набези в Урарту (днешна Армения) и Загроските планини. Ашурназирпал II (884 г. пр.н.е.) започва с операции от рода: [1] "*Срещу град Дира се бих. Два дни след разсъмване хвърлих гръмотевици, извиках огън и буря. Моите войници се нахвърлиха срещу срещу него със сила - като Бурeносната птица. Превзех града, съсякох с меч и отрязах главите на осемстотин негови войници, останалите залових и хвърлих в огъня.*"

По-късно, през 876 г. пр.н.е., той прекосява Ефрат и ограбва новохетските, арамейски и финикийски градове в Сирия, стигайки чак до Тир.

Синът му Шулман - ашареду (859 г. пр.н.е. - 824 г. пр.н.е. - Салманасар от Библията) има намерение да получава постоянен данък от цяла Сирия. Той превзема арамейското царство, преграждащо достъпа му река Ефрат - Бит-Адини, като подчинява новохетите, а после напада и арамеите. При битката за Коркар, близо до Хамат, го спира коалиция от събрани под ръководството на Дамаск войски на царете Израел (Ахав), Хамат, Аммон Арабски и някои египетски царе. Той се връща обаче няколко пъти в Сирия, като през 841 г. пр.н.е. разорява околностите на Дамаск и получава откуп от Шеху Израелски. Винаги новохетите и арамеите продължавали да се бунтуват веднага, щом асирийската войска напуснела земите им.

Придобитата плячка от тези грабежи владетелят е вложил в Калху - неговата и на наследниците му столица. Дворците - цялата им украса, са с белезите на асирийското изкуство. Това изкуство е посветено на царя - велик жрец на Асур, избран от висшето духовенство в свещеното (едно и също за хилядолетие) семейство. Релефите сочат как получава данък от подвластните му, как пирува с боговете, как пронизва със стрелите си зверове. Показан е и като участник в бойни сцени. По скалните светилища бог Асур е в човешки образ, а в дворците ще видим само меч - негов символ, или крилат диск (както в Египет). В дворците пресъздават образите на духовете покровители - лъвове или крилати бикове с човешки глави, пазещи портите и редица други.

Асирийското изкуство [2] е богато с барелефи, скулптури върху каменни плочи, статуи по-тежки и по-конвенционални от барелефите. Надделява рекламното над естетичното чувство в асирийските паметници. В замяна на това, владетелите - просветени любители, притежавали колекции от десетки хиляди изделия от слонова кост, задигнати от Сирия или изработени от пленници от Сирия, преминали през асирийската школа.

В края на царуването на Шулман - ашуреду III между синовете му започва сблъсък, прераснал скоро в гражданска война.

Шамши - Адад V (824 г. пр.н.е.) е принуден да даде гаранции пред висшата аристокрация, започваща да упражнява по-тесен контрол над наследяването на царската власт и централното управление.

През 7-годишния конфликт асирийската власт се сгромолясва на запад от Ефрат, като царете се прехвърлят в Сирия, но са с по-ограничени действия. Владетелите от първата половина на следващия век вече са безлични фигуранти. В страната се множат бунтовете срещу високопоставените семейства. Това позволява на преден план да излезе нова държава по асирийски образец, дължаща много на тази от Калху - Асирия. Тази държава е Урарту - царство, намиращо се на изток от езерото Ван. Около 850 г. пр.н.е., поради твърде честите нападения на асирийците над дребните феодали от арменските планини, последните приемат опека от страна на Урарту. **Новосъздаденото царство Урарту (Найри, Биайни, Шура или Халди в собствените му текстове) покорява и колонизира околните територии и особено страните, намиращи се на север и останалите до тогава настрани от цивилизационните процеси** (котловината на езерото Севан и долината на река Аракс). Дейността и напредъкът на царството нарастват през периода на Античността.

---

1. Университетско издателство "Св. Климент Охридски". Лафорг, Жилбер. История на света. Древни цивилизации. т.2. С., 2007. с.242.
2. Пак там. с.244.

ЕВРЕИТЕ ОТНОВО В ОБЕТОВАНАТА ЗЕМЯ. НАДМОЩИЕ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С БЪЛГАРИТЕ - БАЛХАРИС

Около 1250 г. пр.н.е. този, който организира и провежда бягството им от робство на евреите е Мойсей. Той ги води към Синайския полуостров и ги убеждава да станат поклонници на бог Яхве, чието име след време изписват като Йехова, че това е бил бог на Авраам, Исак и Иаков, че богът на Израил е Господ, поради което всички евреи стават израилтяни и се покланят на бог Йехова.

След като скитат в продължение на около едно поколение из Синайската пустиня, евреите решават да се върнат в много по-богатата страна Ханаан. [1] Бавно и мъчително, в боеве с местните племена те се сдобиват с малка част от тази земя, предвождани от наследника на Мойсей - **Иисус Навин**. След смъртта на водача си израилтяните имат още по-малък успех, поради надигащия се сепаратизъм на племената, съпротива на ханаанците и нашествието на филистимяните към 1050 г. пр.н.е. През 1025 г. пр.н.е. Самуел - племенен съдия с огромен авторитет, избрал за тях **един общ цар Саул**, който да ги обедини в един народ. Съдията очаквал да остане на власт, макар и в сянката на трона и насърчава младия воин Давид, който изкусно маневрирал с народната подкрепа. Още повече, че победата му над "*Голиат*" (филистимяните) го прави много популярен. През 1005 г. пр.н.е. цар Саул е убит. **На власт идва Давид, който започва най-славния период в историята на евреите преди съвременната епоха.** Той се превръща в абсолютен монарх, събиращ данъци от поданиците въз основа на въведеното от него преброяване.

Поради преждевременна смърт, макар и доста напреднал в осъществяване на целите си, той не постигнал мечтата си да построи величествена столица и религиозен център в Йерусалим.

Главният център на хуритите в Сирия - град Цоба (Саба - Сова) има сблъсък с цар Саул (1020 - 1004 г. пр.н.е.).

Цар Давид (1004 - 965 г. пр.н.е.) обединил Израил и Иудея. От битката си с филистимяните владетелят възвръща "*ковчега със скрижалите на Мойсей*".Той обявява Йерусалим за столица на обединената държава, но срещу него тръгва третият му син **Авесалом**. Давид нарежда на населението да напусне Йерусалим и да оставят ковчега на Божия завет и свещената чаша.

Битката между баща и син е описана във Втората книга, царства, Глава 20:

2 - "И всички израилтяни се отделиха от Давида и отидоха подир Савея, син на Бихри, а иудеите останаха на страната на царя си, от Йордан до Йерусалим.

4 - И Давид каза на Амасея: свикай в три дни иудеите при мене и ти сам се яви тук.

5 - И Амасей отиде да свика иудеите, но закъсня повече от даденото нему време.

6 - Тогава Давид каза на Авеса: Бихриевият син Савей сега ще ни докара повече злини, от колкото Авесалом: вземи слугите на господаря си и го преследвай, да не би да си намери укрепени градове и да се скрие от очите ни.

7 - И излязоха след него Йоавовите люде, и хелетейци и фелетейци, и всички юнаци тръгнаха от Йерусалим да преследват Бихриевия син Савея."

Савей, заедно със семейството на Авесалом, ковчега със скрижалите и чашата, прекосяват река Ефрат и попадат в земите на худоните. Между древните българи-худони и Давидовото коляно е осъществен династичен брак, след което библейските племена прекосяват Кавказките планини и се заселват трайно в земите на Странджа и Сакар планина.

Тук те се заселили, отвоювайки тази земя от траките и престояли няколко десетилетия. **Преди да напуснат Балканския полуостров и да поемат към Мала Азия, тяхната царица Калиностра[2] поставя за военачалник Худоносор, по произход от древните българи-худони, наричани балхарис, който взема жена от царското коляно на Давид.**

Сакар планина става наследник на богата материална и духовна култура, пренесена в тези земи от долината на река Нил и Месопотамия.

Давид - царят на Обединеното еврейско царство, е наследен от своя син **Соломон** (973 - 933 г. пр.н.е.). Той продължил строителството, започнато от Давид и издигнал величествен храм, известен като Храма на Соломон, за съхранение на "*Ковчега на Завета*" - библейското име на сандъка, съдържащ каменните скрижали, които Яхве дал на Мойсей в Синайската пустиня, според Библията.

Разточителните строителни планове донесли неприятности на Соломон, тъй като Палестина била бедна на суровини и материали, да не говорим пък за злато и сребро .Той се видял в невъзможност да заплати строителните си дългове и отстъпил територии на главния си доставчик - съседите от Финикия, а после събрал и изпратил евреи, да работят във финикийските мини и гори.

Северните му поданици, които били изпращани във Финикия, след смъртта му отказали да се подчиняват и при наследника му престанали да плащат данъци. **Основали Царство Израил със столица Йерусалим, което просъществувало два века, а през 722 г. пр.н.е. било унищожено от асирийците.**

През 586 г. пр.н.е. Царство Юдея било завзето от вавилонците на Новуходоносор II, които разгромили, разграбили и изгорили храма в Йерусалим, а знатните граждани на Юдея откарали във Вавилон.

През 536 г. пр.н.е. Вавилон е превзет от персийския цар Кир, който великодушно разрешил на евреите да се завърнат в Палестина. През 520 - 516 г. пр.н.е. те възстановили храма в Йерусалим и живели в мир до 322 г. пр.н.е., когато Палестина била завзета от **Александър Македонски**. През 186 г. пр.н.е. Алтиох Емитрофон осквернил храма и се опитал да разруши еврейската религия, което предизвикало евреите на въстание с водач Иуда Макавей, основател на династията на Макавеите. Тя съществувала до 63 г. пр.н.е., когато римският пълководец Помпей се възползувал от междуособиците в нея и превърнал Палестина в протекторат на Рим.

Втората книга на Библията на евреите разказва за края на престоя им в долината на река Нил, който не е отбелязан в нито един египетски документ; защото, както доказаха в началото на XXI век двама видни френски граждани от еврейски произход, те са египтяни. Един фараон на Египет забравил за добрините, направени му от Йосиф, им наложил тежка строителна ангария. Обратно към Обетованата земя ги води Мойсей, който получил видение при "*горящия храст*" в пустинята. Той поискал да узнае името на бога, но поради това, че евреите са със забрана да споменават името им, Бог му отговаря "*Аз съм*". В Библията записали името му Яхве, Йехова - "*Той е*".[3]

Мойсей получава нареждане да изведе народа си от Египет и понеже фараонът пренебрегва предадената му заповед, египтяните са наказани и фараонът отстъпил. От тогава започнали да честват големия еврейски празник Пасха (на еврейски "*преминаване*" на Бог) съвземайки се, фараонът преследвал бягащите евреи в пустините около Палестина.

Другите части на Библията освен "*Изход*", "*Битие*" и "*Петокнижието*" (пет свитъка на Закона) са съставени от Мойсей. Поради заслужената слава на законодател, по-късно на Мойсей започват да му приписват и славата на най-великия автор на Библията. Именно той организира исторически поклонение до Божията планина в Синай.

Описаното в книгите продължение на Петокнижието по овладяването на семитските земи в Палестина е необходимо да се разглежда в критичен дух в исторически план.

Застанал начело на съюза от 12 еврейски племена, всяко от които със съвет на старейшини от предводители на родове и на върховен съвет на съюза от 7 души, Мойсей организирал повторно отвоюване на земите в Ханаан - обещаната им от Бог земя в XIII в. пр.н.е. [4]

Последвали трудни битки на филистимците от Библос, Тир и Сидон, начело с военачалници - съдии и управлението на еврейските царе Саул, Давид и Соломон. **След смъртта на последния царството на евреите се разделило на две царства - Израил на север и царство Юдея на юг, с постоянна връзка между тях.**

Ханнанският език с арамейски изрази станал езика на Библията. Надмощието на Израил е записано в Книгата на Самуил и продължило и "*Книга на царете*" и "*Книга на летописците*". **Победата над филистимците е посочена в Библията като двубой между Давид и Голиат, в който Давид - бъдещ цар на Израил, е пълен победител.**

Мечтата за мирен, обединен свят, когато "*вълк ще живее заедно с агне и леопард ще лежи заедно с козле*", ако не се осъществи по бързо, никаква традиция няма да има значение за никого.

Съдбата и пътищата на нашите и на еврейските праотци се преплитат още в земите на Месопотамия, Сирия, Египет и Палестина, още в зората на историята. В историческите хроники се споменава за Савската царица. Най-точното име на царицата е Сава, което носи подвластният й град-държава. Така е назована тя и в Библията (Трета книга, Царства, Глава 10).

Древното предание казва, че Савската царица е сестра на Тимоти - цар на клон от древните българи-худони. И двамата принадлежат към рода Дуло от династията на худоните. При нападение от асирийския цар Адад Нерари (911 - 891 г. пр.н.е.) срещу земите на худоните, подвластните племена на двамата, водени от Тимоти и неговата войска от древни българи-худони, следвани от Савската царица с нейните българи-хурити, като се придвижват във формата на стрела, прекосяват Кавказките планини и се отправят към Азовско море и земите на изток от Дон. Покъсно те отсядат трайно в Манджурия.

Това са праотците на Кубратовите българи - Балхарис, име пренесено от земите на Месопотамия, както от нашите преки праотци, така също и от нашите събратя - кутиите Балхарис в Средна Азия.

Хуритите Балхарис, предвождани от Савската царица, се обединяват с ирански племена под името сармати и алани. Покъсно, когато тя е на пределна възраст, тръгват на поход на запад, стигат до р. Дунав и срещу нейното течение достигат до Австрия.

Според преданието на Дарий, който е от смесен брак с майка от рода Дуло и баща от династията на иранците-алани, хуритите прекосяват Алпите и достигат до най-южните земи в днешна Южна Италия, в земите на етруските. В земите на Италия, много покъсно, участвуват в поставянето на основите на Рим.

Асирийският цар Саламансар III (859-824 г. пр.н.е.) предприема поход към Средиземно море, но не успява да се справи със сирийските съюзи - Северен и Южен. Начело на последния, в който са обединени Тир, Сидан и Израилското царство, стоял дамаският **цар Азаил** - цар на непреселилите се със Савската царица хурити Балхарис.

Начело на Северния съюз стоят древните българи худони от арамейското княжество Бит Адини със столица град Тил Барсиб.

В похода си срещу тях през 856 г. пр.н.е. Саламансар III подчинил земите им. След 16 похода срещу Южносирийския съюз, царят на хуритите Балхарис Азаил е разбит и Съюзът се разпада. Без да успее да спре експанзията на кентаврите от турските племена, Саламансар III опустошава Вавилон и достига Приморието, и бреговете на Горен Ефрат.

Вярата на евреите в тяхната собствена изключителност, произтичаща от религията им, издигала прегради около тях и ги превръща в затворена общност. Затова юдейската религия не се превръща в световна, както християнството, islямът и будизмът.

---

1. *Иванов, С. История на древните българи. С., 2005. с.63.*
2. *Пак там, с.65.*
3. *Лафорг, Ж. Университетско издателство "Св. Климент Охридски". История на света. Древни цивилизации. т.2. С., 2007. с.221.*
4. *Арнаудов, В. и Цветански, Ц. История на Стария свят. Учебник. С., 1994. с.39.*

БУЛГАРИТЕ ОТ ВОЛГО - УРАЛИЕТО. СИНДИЙЦИ И КИМЕРИЙЦИ

Живеещите във Волго - Уралието от XXXIII хил. пр.н.е., от XI хил. пр.н.е. със собствена държава Идел българи, са с произход от рода Синд. Името на родоначалника носят и почитаният от тях алп Вълк, нощният ловец Синби. Синд е брат на Имен и техните родове първоначално живеят заедно в земите на днешна България, Румъния и Украйна по течението на древната Итил (Дунав). След XXXIII хил. пр.н.е. тези синдийски племена наричали себе си арии. След Потопа от 9570 г. пр.н.е., когато именците кари вече са пристигнали в Идел, предците ни са с управляващи династии Ман (Мун, Мен, Май), Хищдек (Ишяк) Куман (Кубан), Сармат (Черича). Последвали събития, които довели до разделение на древнобългарите синдийци - арии на изток и на юг от Волго - Уралието, преобладаващата част от които тръгнали заедно със събратята си по произход, потомци на родоначалника си Имен. Синдийците, както и именците мизи на Балканите още в тази отдалечена от съвременността с хилядолетия епоха се самоопределили като булгар (с други фонетични варианти - бул, бал, болгар, балкар, малкар, локър, буляр, боляр, биляр, бухар, бегер, бояр, биер). И през епохата на бронза и желязото държавата на синдийците във Волго - Уралието носела името си Идел (с други фонетични варианти Итил, Атил, Тел, Тил, Дил и други).

Названието им "*булгар*" се закрепило от седемте рода, основатели на държавата, първоначално означаващо "*потомци на седемте рода*", с по-просто обяснение "*черни или вълчи хора*" и още по-кратко "*черни булгари*".

Синдийците от Идел се разделили на синдийци - ура и синдийци - мурдаси [1], а през IX хил. пр.н.е. синдийците - ура, преселвайки се на изток, се разделили на карасаклани (западните саклани, скити), роксолани (източни саклани, масгути - източни скити, мизогети), кашанци (кушани), сабани (сабари) - баджанаки (печенеги на тюркски), азербайджанци и синдийци. След това деление, още през същото хилядолетие, синдийците се отделили от останалите племена, които междувременно заели областта на река Кубрат, където основали държавата си Самар и приели да се наричат булгари - самарци, с пръв вожд Май (Мар) - проповедник. За него легендата говори, че бил пренесен след смъртта от Тангра на осмото небе. В действителност той бил погребан в седеметажна гробница - кула. По-късно булгарите самарци заселили степта.

Още при този свой пръв владетел самарците покорили арабите и на южната част на Големия Рум - Мала Азия, дали названието Балистан (Господарска земя), а северната му част - Кимер или Камир Батир, на името на главнокомандващия на булгарите. След напускане на службата Кимер с хората от своето племе се заселил на север в Мала Азия, с най-голям град Атряч (Троя), в който живеели мизи - именци, араби (етиопи - гети, шопи) и синдийци - кимерийци. **Началото на Бронзовата епоха по тези земи е предшествано от Потопа от 3226 г. пр.н.е., наречен Шумерски и Всемирен. След него броят на самарците намалял и затова в Самар (Шумер) надделял арабският език. Булгарите - отишлите най на запад кимерци (кимерийци), преселници от Идел, запазили самарския си език, а останалите самарци, които започнали да говорят арабски език,** започнали да се наричат берджули, а езиците им - берджулски. Булгарите - войни не престанали да слушат своите царе - берджули. Водачите - владетели на българите, също били потомци на първия владетел на Самар - Мар (Май) и на неговата жена от рода Дуло Себерчи. Както е известно, завзетите от синдийците - ура самарци земи, са владени преди това от именците мизи и шопи (сапеи) от рода Дуло. След принудителното им изселване от арабите и влошените климатични условия, през Балканите те се разселили във Волго - Уралието и далеч на изток. В тези земи те са се настанили заедно с част от именците - мизите хони. **Същевременно в Самар пристигнали шумерите - хони и акадите (даки) от днешните земи на България и Румъния, и синдийци, и именци от Идел, и съвместно изградили новата българска култура и цивилизация. Днес тя е световно известна под името Шумерска (Самарска). Важни участници в този процес са синдийците - кимерийци.**

Самият Сувар запазил булгарското си име Самар - Шумер. Местното афразийско население бързо възприело българската култура и българското гражданство. "*Черноглавият*" народ, за който се говори в историческите хроники в Шумер, е този на именците мизи и синдийците - кимерци, камирци - кимерийци.

След Потопа в Шумер сред именците - мизи (хони) в Хин (Северен Китай, Монголия и Прибайкалието) избухнала борба за власт. Техният цар отишъл на запад и покорил тюрките, а потомците му хони започнали да говорят на тюркски. Този народ на именците - хони запазил чисти именските традиции, включително и да заплитат косите си на плитки. Маджарите не оказали съпротива на именците - хони, както се опитали да сторят това тюрките, и получили права на свободни хора. Тях хоните изпратили във II хил.

пр.н.е. на поход на запад. Поучили обещание да получат по-голяма част от овладяната земя, те проявили усърдие и появилата се тълпа от обезумели от страх арии и маджари разстроило мурдасите, които отстъпили панически на запад през гъстите гори. От тях се отделили последователно: [2] улагите - романски народи (румънци), аламанците (германци), артанците - прибалтийци (литовци), алчийци - хунски части от иранци, славяни и булгари от Украйна (Украинци, тирци - древногръцки племена) и други.

С помощта на тирците (гърци) карасаклани и акаджирци (идващи откъм Китай при преселението си гети - предци на траките) овладели Балканите и остров Крит, като безпощадно избивали живеещите там мизи пелазги. Неправилно в "*Джагфар тарихи*" е посочено, че те избили всички именци (мизи). Тирците се нарекли румци, а акаджирите (траки) получили Кара - Саклан Предкавказието, заедно със северните части на Балканския полуостров. Част от имнеците - пелазги, заедно с тюркмените, отстъпили в Атряч (Троя) и взели участие по-късно в Троянската война.

Тогава се появили кимерийците и кара - сакланите, свалили от власт династията на древните гети - траки. По-късно, с помощта на гръцките племена тази династия отново дошла на власт, прогонвайки кимерийците на Таргиз (Тарвил). Постъпили на служба при могъщия берджулски цар Азарион в Шумер. Последвали действия на потомъка на Таргиз - Ат и свалянето наново на династията на гетите - траки, и новото й възстановяване с помощта на предците на гърците. Ат бил принуден да се оттегли в Урал на изток, а страната там и реката Урал приели неговото име Атил.

Синдийците - самарци берджули били свалени от власт от Персия, като част от булгарите дошли от Волго - Уралието в Шумер започнали да служат на техните царе в Карска (Кавказка) област и Гурджа (Грузия). Друга част от тях били преселени в Азербайджан, а трета част (азарканците) в Хоросан (Източен Иран, Афганистан) в съседство на тюркмените, които не приемали персите и тяхната власт. А тормените самарци живеещи край планината Балканатау, оказали се преселени в Хоросан нарекли и местните планини Балкантау в памет на своята родина в Мала Азия. **Изведени от Шумер, животът на тези самарци преминал понататък в древнобългарската държава Балхара (Бактрия) и в Кавказ.**

Най-продължителен и героичен е животът и историята на древните ни синдийски предци кимерийците, започнал далеч на север, преминал Волго - Уралието и през Атлантида, като творци на Великата Уйгурска империя, през Америка и Индия,

като маи и маи - нага, като дин-лини в Далечния изток - Китай, балагури и худони - кутии балхарис в Далечни изток и Шумер, като кутии гури и утигури в Кавказ, Стара Велика и Волжка Българии от Урал до Западна Европа.

В Библията един от питомците на Йафет е Гомер, от който са кимерите. Гамери са наречени кимерийците в асирийките източници, когато през VII в. пр.н.е. те се отправят към България - Бактрия. Гамери е най-вероятно старото име на кимерийците.

Въпреки многобройните исторически извори кимерите все още не са достатъчно проучен народ. Това е така, защото до нас са достигнали единствено записките на техните врагове - асирийци, елини и римляни. **От древните източници научаваме, че кимерите са един войнствен и свободолюбив народ.** Те са конен народ, отглеждащ и ползващ ценни породисти коне камарци, носещи тяхното име.

За култа на кимерийците към коня разбираме не само от писмените източници на Страбон. За това свидетелстват предметите, намерени при разкопките на кимерски селища - брадва с формата на конска глава и украшение във формата на свастика, съставена от три конски глави.

Според древните източници кимерите живеели в северните области на Германия, близо до полуостров Ютланд в днешна Дания. Плиний съобщава, че те са населявали днешна Литва, близо до Балтийско море, което в древността се наричало Кимерийско. Следи от кимери намираме и по на изток. В Русия, на 100 км северно от Москва, е съвременният град Кимври. Летописът на Г.С. Раковски започва със спомен за Скандинавия - северната родина на нашите прадеди.

От разказа на Херодот не бива да оставаме с впечатление, че описаната от него Кимерия е единствената прародина на кимерите. Още повече, че познанията на елините за северните народи са били доста ограничени. Някои от съвременниците на Плутарх съобщават:

"*... познатите на древните гърци кимери са били неголяма част от целия народ ... докато по-голямата част и войнствена част от този народ е останал накрая на земята, покрай външното море. От тези области тогава тези варвари се отправиха срещу Италия, и първо бяха наречени кимери, а после кимбри, което съвсем не е погрешно.*"

Най-ранният извор за кимерите е "*Одисеята*" на Омир. [3] Той отъждествява страната им с Царството на Хадес. Тя е "*обхва-*

ната от мъгла-и студ, там Слънце не грее и не ги докосва със своите лъчи (хората), то нито се издига на звездното небе, нито се връща обратно до земята, а само печална нощ се простира над нещастния народ". Митологическите представи на гръцката митология за царството на смъртта Хадес ни насочват към неговото местонахождение - северните брегове на Европа.

Не са достатъчни и познанията за източните области, в които живеят кимерите. Когато Птоломей описва народите около Каспийско море, казва: "*нагоре живеят кимери*". Той е имал предвид земите около Волга. Точно там, в Ростовска област, на левия бряг на Волга се намира село Кимра. Останките от древните селища, разположени около това селище, са показатели за историческата приемственост на неговото име.

Кимери са живеели и в Средна Азия. Сталтенберг открива следи от тях в Бухара. В земите до Имеон (Памир) са живеели българските племена утигури и кутригури. Прокопий Кесарийски ги нарича кимери, а Херодот утии и кутии.

В летописа на Г. С. Раковски кимерите са описани като един голям и силен народ, разпрострял се в древността по Евразия.[4] Те се разселват от Скандинавия към Волга, Черно море и земите на Северна Германия. Така на север от Черно море възниква описаната от Херодот Кимерия. Географските названия, производни на името кимери, по всички тези земи, както и историческите извори доказват историческото им присъствие в тях и ценността на историческия документ, оставен ни от Раковски.

По-късно кимерите са отъждествени с хуните. От тях произхождат древнобългарските племена кутригури и утигури.

Развитието на държавността и културата на Древен Египет са повлияни от културата и светогледа на оцелелите от потопа преселници, което обяснява сходствата в разбиранията и светогледа на древните българи, египтяни и шумери.

Самите египтяни, чието име е дадено в по-късен исторически период от гърците, са наричали себе си хората от земята Кем (Черната земя), а земята на Египет наричат Тамеру (Та Меру - възлюбена земя). Под черна земя се разбира не само плодородността й като черноземна, а и земя, преживяла нещо ужасно. Вероятно са я свързвали със земята на кимерийците. Понеже Кем и Ким фонетично са много близки, явна е връзката със земята на хората, преживели Черноморския потоп. Съвпадението в принципното образуване на имената Ки Ме Ру (кимерийци), Шу Ме Ру (шумери), Та Ме Ру (египтяни) и много прилики в светогледа им по принцип, говори че древната египетска култура не е възникнала

"*за един ден и една нощ*", а е пренесена в готов вид от заселниците, оцелели от потопа в Черно море. Сложната йероглифна писменост, архитектур-ното строителство, изкуството и развита религиозна система са потвърждение за това.

В храмовете в записи са запазени исторически сведения за събития и времена, които предхождат появата на заселниците в района на река Нил. В разговор със Солон египетският жрец от град Сайс уточнява, че в храма в града се пазят исторически сведения отпреди 8000 години, от времето на разговора им. Ако приемем, че става дума за 8000 лунни години, то тези сведения се отнасят за събития преди повече от 10300 години от наше време.

Черноморската цивилизация е имала историческо развитие най-малко 2800 години преди Потопа в Черно море, или във времето от 8400 - 5600 г. пр.н.е.

Херодот, описвайки похода на Сесострис, **разказва за критичен момент в египетската история, в преодоляването на който са взели участие кимерийците.** Макар и взети като роби, траки и кимерийци със своите строителни възможности и умения извършват прокопаването на канали на река Нил, с което допринасят за обезпечаване на реколтата, прехраната на населението и за отпадане на необходимостта от търсенето на нови земи за заселване на египетското население.

Решаването на проблема с водата и прехраната е предпоставка за стопански възход на Египет, позволяваща на фараоните от Четвъртата династия да предприемат мащабно строителство на пирамиди, ползувайки труда и умението на кимерийците. Наред с това, според Херодот, прокопаването на каналите е стимулирало развитието на геометрията в Египет и приложението й в практиката.

Този невероятен хилядолетен живот на предците ни синдийци и кимерийци е неотменна, най-съществена част от нашата древна история, култура и цивилизация.

---

1. Иман, Б. Джагфар Тарихи. Оренбург. 1993. Колевски, В - превод от руски. С., 2005. с.221.
2. Пак там. с.221.
3. Иванов, С. История на древните българи. С., 2005. с.219.
4. Пак там, с.222.

БУЛГАРИТЕ ОТ ВОЛГО - УРАЛИЕТО И КАВКАЗ В МАЛА АЗИЯ ПРЕЗ БРОНЗОВАТА И РАННОЖЕЛЯЗНАТА ЕПОХИ

При голямо преселение след Космическата катастрофа част от булгарите от Волго - Уралието - самарците овладели Мала Азия. Според тяхната легенда, водени от легендарния дух Самар в облика на бика Тюрк, те, заедно с именците - мизи и етиопи (гети и шопи), хилядолетия наред владеят Мала Азия.

Могъществото на древните булгари е разклатено от Потопа в Шумер и през 3000 г. пр.н.е. те губят Северен Египет, овладян от етиопските афразийци (Африка, Етиопия и "*кара оба*" род), област на черните, т.е. чернокожите хора - според булгарите, откъдето произлиза думата "*гараб*" - "*араб*").

Малко по-късно синдийците - кимерийци нахлуват в Мала Азия и, възползвайки се от слабостта на братята си булгари овладяват цялата Яна Идел (Мала Азия) с изключение на Атряч. Те застават в основата на Хетската държава.

Загубилите независимостта си янаиделски булгари започнали да наричат земята си Турция на името на духа Тюрк и за първи път в края на II хил. пр.н.е. въвели новото название на Яна Идел - Турукку (Турция). Според Фаргат Нурутдинов, в "*Джагфар Тарихи*", живеещите в тази страна булгари създали своя тюркска етническа група [1] с огузки език. Тези булгари стават основа на тюркската (турска) нация и на езика "*тюрки*" (във Волго - Уралието наричан "*булгарски тюрки*", а Турция - "*анатолийски тюрки*"). Това показва, че **булгарите от Волго - Уралието и Турция (турците потомци на янаиделските булгари от Шумерската епоха) са единна, изначална родственост и езичност.**

Загубили Северен Египет и по-късно Палестина, **булгарите реално участват във формирането на булгаро - шумерската (мизийска, българска) култура.**

Афразийско - шумерските царе още от Саргон възприемат булгари, шумери и афразийци (етиопи) като единен български народ, което е показано по красноречив начин в творбата "*Гилгамеш*".

В Шумер и Мала Азия се създава единна древнобългарска общност със значителна роля на кимерите, които заедно с мизите не случайно наричаме първобългари. Най-добро потвърждение за това е тезата на българския велик революционер и будител Г. С. Раковски за произхода на народа от двете основни народностни групи кимери (българи) и арии, още повече, че те са

кръвно и неразривно свързани с първобългарите именци - мизи.

В книгата си "*Вкратце о болгарословенском народе*" [2] Г. С. Раковски осветлява епохата на началото на Европейската цивилизация, водеща началото си от II хил. пр.н.е., според съвременния германски културолог и философ Пиер Кребс. Последният пише за епохата: "*индоевропейските номадски племена се превърнаха в келтски, германски, елински и римски народи и чрез високите култури на езическата древност тя (европейската цивилизация) постигна своя разцвет.*" [3] Раковски, а по-късно и българския историк Ганчо Ценов защитават тезата за българския народ, като един от най-старите народи в Европа. А тази истина сега, в XXI в., е категорична - това е най-старият европейски народ (българите от Р. България и булгарите от Волжка България). В различни исторически епохи се появяват двама царе Болг - един на българите и друг на келтите.

В "*Джагфар тарихи*" е казано: "*Камирците са клон на синдийското племе. те се наричат така, защото вярват в легендата, че Всевишният направил тяхната прамайка от тесто*".

По-късно кимери и хуни са заедно в Хунорската империя. Макар и слабо проучен, все още в историческата наука народ, вече е добре известно, че кимерите са древен народ със собствена културна самоличност, разпрострял военната си мощ и цивилизация като достоен наследник на своите предци от Великата Уйгурска империя. От тази умножаващ и разселващ се народ от него се отделят и редица други народи .

Двете имена Кимери и Болг (българи) вървят успоредно в кимерийското народностно наследство.

Кимери са населявали земите край Каспийско море и в Средна Азия - Бухара, а в Имеон (Памир) живеели българските племена утигури и кутригури, известни още по времето на Херодот и наречени от него утии и кутии. Те са били голям и силен народ, разпрострял се из Евразия. Най-сериозни техни противници били асирийците, елините и римляните. Наред със своя войнствен и свободолюбив дух, кимерите са известни с култа си към коня и със своята висока духовна култура, посочена още от Страбон. Тези високи, синеоки хора са били от основната индоевропейска раса - нордическата. При нашествието си в Западна Европа се присъединяват към келтите и следи от тяхната аристократична традиция се намират в епоса за крал Артур и уелския сборник от легенди, както и в културата на погребението отбелязана от Страбон в гробници -

могили (кургани), които се намират в земите на Южна Русия и Украйна, обитавани от тях.

Записаното в "*Джагфар тарихи*" за бога на кимрите Тангра явно показва тяхното древнобългарско синдийско потекло. Според теорията на Йоханес Нев за родословието на индоевропейците, те се обособили в затворена област на Северна Европа и се разделили на два клона след преселение през V хил. пр.н.е. на югоизток. Тези, които се заселили в Източна Европа, са народът на Курганната култура и са прадеди на иранците - арии. А от народа на север се обособяват келти, германи и римляни. **Според Г. С. Раковски кимерите се разселват по пътя на старите индоевропейски преселения по-късно през II хил. пр.н.е. От него произхождат келтите и тохарите - древнобългарския народ от кимерийски произход.** Древните летописци допълват летописа на Раковски за разселването им от Скандинавия към Волга, Черно море и Северна Германия и разширяват познанията ни за родословието на българи и кимери.

През Бронзовата епоха кимерийците заедно с мизи - шумери и други булгарски и български хуритски племена са в района на Мала Азия.

В 1600 г. пр.н.е.кимерийци, гети, хети и булгари извършили стремително нахлуване в Сувар (Шумер) и в края на XIV в. пр.н.е. и началото на XIII в. пр.н.е. в Египет, но хетско - булгарската държава не успяла да задържи отвоюваните булгарски земи в Близкия изток.

Последвало ново преразпределение на силите, включително и преселение на племената на древните булгари към Иран и Афганистан и Кваказ и Причерноморието и Прикавказието и Волго - Уралието. В района на Мала Азия обаче останали древни българи, които продължили да живеят там в земите на днешна Турция и през Новата ера.

---

1. Иман, Б. Джагфар Тарихи. Оренбург. 1993. Колевски, В - превод от руски. С., 2005. с.293.

2. Раковски, Г. С. Съчинения. т.4. С., 1988. с.261 - 264.

3. Кребс, П. Стратегия на културната революция. Виена., 1986.

ПРЕСЕЛЕНИЯТА НА ПЛЕМЕНАТА ОТ ЗАПАД НА ИЗТОК И ОТ ИЗТОК НА ЗАПАД ПРЕЗ VI ХИЛ. ПР.Н.Е. И IV ХИЛ. ПР.Н.Е. - ПРЕСЕЛЕНИЕ НА ПЛЕМЕНА ОТ ЕДИН И СЪЩ НАРОД

Многопластови и разнопосочни, кръговратни са движенията на племената и народите - индоевропейци, породени от Потопа в Черно море в 5508 г.пр.н.е.**Този Потоп не прекъсва, а превръща индоевропейската, дако-мизийска Варненска цивилизация в перманентен, пулсиращ, единен център на нови култури и цивилизации на Стария свят. Прединдустриалните размествания на формиралите се нови клонове на индоевропейците дават начало на развитие на нови племена, народи и общности, които да изграждат новата си културна идентичност.** Съвсем естествено тези нови общности и народи, наследници на единния дако-мизийски народ от следхайборейската (следледникова) епоха края на IX - първата половина на VI хил. пр.н.е., които обитавали Централна и Източна Европа, включително днешните земи на България е да поставят във фундамента на своята култура и цивилизация опита и достиженията на своите предци. За сетен път се доказва необратимостта на единния общоисторически процес на развитие на всички индоевропейци и други представители на европеидната бяла раса. **Според "*Всемирная история*" (М., 1955), части на територията на България през неолита и енеолита са обитавани от прединдоевропейци и то още преди отделянето през IV хил. пр.н.е. на иранци, траки, гърци, илири, келти, хети, немци, славяни, балти и т.н., които се обособяват в отделни клонове на индоевропейците.**

Общоевропейския генетичен проект и генезисът на генофонда на човечеството, изследванията на дако-мизийския геном на акад. Йордан Иванов и на международно изследване на ДНК на човечеството от международен екип, в който участва проф. д-р Иво Кременски - Директор на Националната генетична лаборатория на Р. България, **недвусмислено сочат дако - мизийския индоевропейски и прединдоевропейски произход на древните българи. Не случайно те са от източно-иранската група на индоевропейците (синдите - кимерийци), а същевременно и от прародината на индоевропейците (мизи и пеларги, пелгари).**

Редица изследвания на езика, писмеността и топонимите в редица краища н Евразия говорят за неизменното древнобългарско присъствие по света. Започнал е процес на поетапно отделяне и обособяване в отделни нови клонове на индоевропейците на

различните племена и народи от общата древнобългарска, индоевропейска общност. Този процес се осъществява в пълнота в края на неолита (медно-каменната епоха) и се утвърждава окончателно през епохата на бронза.

Познанията за света, които ни дават Библията и епоса на Гилгамеш (Големият мизиец) се отнасят за живота, културата и цивилизацията на Стария свят около реките Тигър, Ефрат и Нил. **Разширяването на хоризонта на познанията за древните племена и народи - индоевропейци сочи, че цивилизациите в Мизопотамия, Египет, Крит, Гърция, Индия и Китай са пряко продължение и доразвитие на индоевропейската древнобългарска култура и цивилизация "*Варна*" и край р. Марица.** Пряко доказателство за това са не само тяхната ритуална структура, но и писмеността, последните изследвания на която недвусмислено показват, че нейната родина е земята на съвременна България. И тази писменост е трако - кимерийска (тракийска), водеща началото си още от преди I хил. пр.н.е., не само според плочките на Тартария, разчетени от Харолд Хармон - професор по мултилингвистика от Католическия университет в Брюксел, но и особено след декодирането на тракийското писмо от Стан Гайдаров (Стефан Гайд).

Д-р Явор Шопов - директор на Института по древни цивилизации и неговият екип, доказаха индоиранския етап от развитието на основните древнобългарски племена, формирали по-късно тяхната европейска народност - кутригури и утигури, кучи булгар, котраги и оногури. [1]

Докато живеещите във Волго-Уралския регион и по-късно в Индия синди издигат в култ вълка, то тези племена и народи в Шумер издигат в култ и поставят в основата на своята именна система думата куче. Според Български етимологичен речник (1986 г.) думата куче е от древнобългарски, следбиблейски произход, която има индоирански корен кути. В древен Иран кучето било свещено животно и никой освен царя не е имал право да убива кучета.

Рязкото застудяване на климата края на V хил. пр.н.е. (4200 г. пр.н.е.) в цяла Европа довело до струпване на население на Балканите, където окончателно преди няколко столетия са се заселили атлантите - северни фриги (кимерийци). Те идват на Балканите поради потъването на земите на Атланд (Кимерия) в резултат на природен катаклизъм. Именно те, обособени като отделна група след хилядолетно присъствие край Черно море след демографски взрив в началото IV хил. пр.н.е. напускат Балканите и се заселват край Загроските планини в Иранското плато.

Най -древният долен пласт в Иран в периода 3900 г. пр.н.е. - 1700 г. пр.н.е. е оставен от кутиите (касити), известни в средновековието като кутригури. Останки от този археологичен пласт има в Сиели тепе (3500 г. пр.н.е. - 3000 г. пр.н.е.). Наред с това останки от дейността на древните българи се намират в Яхия IV (3300 г. пр.н.е. - 1800 г. пр.н.е). Вторият и трети пласт са от участието на древните българи в Ахеменидската и Сасанидска персийска империи. Още през IV хил. пр.н.е. - III хил. пр.н.е. каленият и могъщ древнобългарски народ е населявал планината Загрос, Иранското плато и Двуречието (Мизопотамия) в горното течение на река Тигър. Такова преселение в тези земи има още през VI хил.пр.н.е.

През XXIII в. пр.н.е. кутиите завладяват Шумер и Акад и ги управляват 125 години, а около 2500 г. пр.н.е. и Суза - град в страната на Елам. Според надпис на глинените таблички на първия император на кутиите Ерридупизир, той е владетел на света и е с титлата цар.

Кутиите са били с култура подобна на булгарите от Волжка България и племената веди в Индия, на конен народ. Те са били народ с номадско скотовъдство и оскъдно земеделие и не са били по-назад в технологично и културно отношение от шумерите. Те давали на Шумер архитекти и декоратори. Шумери и кутии не са вярвали в едни и същи божества. Тъй като те не са робовладелска страна, при разбиването на Шумер разпускат всички роби, което се отразява особено вредно за шумерската аристокрация. Заради тези причини възстава вдадетелят на Урук и разбива "*царя на кутиите Тарикан*". Кутиите отново се завръщат в Загрос.

Климатичната аномалия между 4200 г.пр.н.е. - 3000 г.пр.н.е.обхваща почти цялото земно полукълбо. Особено студен е климатът в северните земи на Европа и Азия, намиращи се в близост до Северния полюс. Този катаклизъм е настъпил в период, в който в североизточните земи на Азия скотовъдството е силно развито. Азиатските племена имали многобройни стада от камили, едър и дребен рогат добитък и коне.Студът ги принуждавал да тръгнат на запад.

Част от предците на киргизите се заселват трайно по течението на река Инд, а част от тях - иранците (хети, гети), обединени и с други племена, се преселват в Мала Азия. **Азиатските арийци достигнали река Дон и продължавайки на юг преминават Кавказките планини, и се заселват в Азербайджан, Грузия и Армения. По-късно, под натиска на колхиди и праотците на троянците, се изселват на юг.**

Балагурите от Аралско море, през Тюркмения, се заселили в земите между Каспийско море и Елбрус. Тези земи те отвоювали от своите събратя каситите. **В края на IV хил.пр.н.е. българи и арийци отсядат в близост до Мизопотамия,** където вече са акади и шумери, кутии, араби (шопи), евреи, етиопи (гети и шопи) ,вавилонци и финикийци.

В същия период от сливането на идващите от изток фризи - трако - кимерийци (траки) с уралските племена се формирали дарданите при престоя им край р. Дон. [2] Преминавайки между реките Дон и Днепър, заселени от шумери и хайборейци и преодолявайки азиатските траки от Тибет, те се заселват не само на север от Черно море, но и в земите на днешните Румъния и Унгария. Представителите на черната раса се оттеглят в Африка.

От всички конни племена, идващи от изток, само траките и гетите (славяни) се преселват в земите на юг от Дунав. Преди тяхната поява критяните (коритяни) овладяват Крит. Културата и цивилизацията в Егейско - Балканския регион и в Египет се осъществява от едни и същи племена.

В диалога "*Тимней*" Платон разказва по повод Атлантида:

"*... да не се чудите, като слушате гръцки имена за хора не гърци. Причината ще разберете. Понеже му хрумнала идеята да използва разказа в поемите си, Сократ разпитал за значението на имената и открил, че първите египтяни, които писали за онези хора, превели имената им на своя език. Той пък от своя страна, като научил смисъла на всяко име, го превел от там на нашия език и така го записал*". Ето това е истинската причина името Зиези (Миези) да се чете като Зевс, на фризите като фриги, бриги, бизи и т.н.

Според Платон цивилизацията на материка Атлантида се е създала по времето на първият им цар Атлас (Атлант) от братята и сестрите му от времето преди Космическата катастрофа, последиците от която за цяла планета са трагични.

Всичко това довежда до необходимостта оцелелите да преминат през пещерния и номадски начин на живот във времето преди да се преселят в "*Рая на земята*" - североизточно и северно от Черноморие, от река Дунав до реките Волга и Урал, където се формират дако - мизийската и хуноро - скитската общности и цивилизации. Успоредно с това, след навлизането в днешните българска и румънска територии на на преселниците от потъналите фризийски земи от страната Атланд на северните фризи - атлантите кимерийци, тук, главно в поречието на Марица и на юг на Балкана, започва усилено изграждане и развитие на богата енеолитна култура.

Подобрените условия на живот и бит, и гъстото заселване на днешните български земи в края на IV хил. пр.н.е., са в основата на големия демографски бум по тези земи. Наред с всичко това, в страната, поради силното застудяване, при тях се заселват от изток - тибетите, наричани в историческите извори същински даки (траки) или масагети (беси) и други предтракийски племена.

Това голямо струпване на племена, както и голямото застудяване през периода 4200 г. пр.н.е. - 3000 г.пр.н.е. [3], довежда до нови разселения на част от древнобългарите в земите на юг от тях - главно Близкия изток и Египет.

Преселват се последователно кутиии (кимерийци), ариани (бъдещи арийци), населявали през това време земите на днешна Тракия, тогавашна Ария. По техния път потеглят и други племена на формиралата се по нашите земи пелазгическа (пеларгическа) общност, общността на древните пелгари (големите гури) - карите, създателите на Критската и Микенска култура. **Част от тези преселници завземат земите не само на Егейска Ария, но и на Елада и достигат земите на Средиземноморието и Африканския Север в делтата на река Нил. Друга част от тях се заселват в Мала Азия и Палестина. Част от тези племена са шумери, елами и акадци.**

Доказателствата за тези разселвания са многобройни. Преди всичко те са свързани с привнесената в новозавладените от тях земи, култури и цивилизации. Не само шумерският език и езикът на предците на траките - пелгари са близки или почти сходни. Много от наименованията на селищата в Шумер са сходни с тези в следпотопна голяма (Бал) Ария, като например Ларса, Сапар, Лагаш, Ур, Самара, Берое. Съществуването на писменост в древните земи на Бълг (Ария), по-сетнешна Тракия, още от пето хилядолетие пр.н.е. се пренася от новите заселници на Шумер и Египет на тези земи. Пелазгите (пелгари), дедите на траките, са имали пиктографска писменост и цялостна литературна традиция, която е възприета и съхранена във философските и религиозни текстове на Древен Египет, откъдето се разпространява и в целия древен свят.

Писмените източници от Балканска Тракия и Анатолийска Фригия сочат, че възникналата на тяхна територия линейна азбучна писменост се появява столетия по-късно в Древна Елада, където е наречена "*Гръцка азбука*".

Езикът на древната писменост в Ария (Пелгария) от енеолта, както и на по-късната азбука от Бронзовата епоха, е абсолютно един и същ, съхранен в Северен Египет до наши дни като бохарски (бокарски, болгарски) диалект.

Това е пряко доказателство, че населението по българските земи и по-късно, до края на Старата ера, е едно и също, говорещо един и същ език, имащо едно и също верско и народностно самозъзнание. Основните му елементи са съхранени в цялост в самосъзнанието на българския народ и до днес. Това население се е самонарекло "*траки*" (драко - дако - кимерийци). То е достоен наследник на древните мизи и сапеи от мизолитната и новолитна епохи - пряк потомък на Библейския пророк Енох (Хона - Хон), наследник на Имен.

Без да навлизаме по същество в преправения вариант на арамейската (на ариите, маи - кимерийци) Библия ще посочим, че Ной (Новият човек) е с баща Ламах и дядо Матусалем. Бащата на последния е Енох, родоначалник на всички хони, а Имен е действителният родоначалник на именците, син на Зиези - родоначалника на всички изи (мизии, фризи) и сапеи (шотеи, шопеи, шопи).

Пелгарите пелазги и техните наследници траките трако - кимерийци са създателите на египетската и мизопотамска писменост, култура и цивилизация.

Техният Бог (Болг) Тангра (Танаира), кан на ариите, е езически светоглед в чест на Слънцето (Богът "Ра"). **Те са един и същ народ - древни българи.**

За всичко това явно доказателство е фактът, че в различни епохи те се заселват в съседство в различни краища по света и създават сходни култури и цивилизации.

---

1. Институт по древни цивилизации. Авангардни изследвания на древните българи. т.1., кн.1. С., 2007. с.6.
2. Мутафчиев, Кр. Древна история на Балканския полуостров. т.1. С., 1997. с.26.
3. Пак там. с.22.

АРКАИМ И "*СТРАНАТА НА ГРАДОВЕТЕ*"

Страната на българите - ари, кари, именци и кимерийци е известна и като "*Страната на градовете*". В Източен Урал, близо до гр. Челябинск, са открити останки от много градове, наречени "*уралска протоцивилизация от бронзовия век*".

Аркаим на практика е център на огромна градоустройствена мрежа с размери 400 км на 150 км. Според археолога Г. Зданович градът е открит през 1987 г. Но всъщност снимки от въздуха се правят още през 1956 г. **Разкрити са 17 града и 21 крепости (големи селища), както и много на брой по-малки селища и некрополи.** Затова и тази територия по източните склонове на Урал е назована "*Страна на градовете*". Най-древните селища са с овална форма, по-късните имат кръгла, а най-младите градове са с правоъгълна форма. От овалните градове заслужават внимание Берасут, Апандское, Казилское, Исиней I. Кръгла структура притежават Аркаим, Синтиша, Исней II, Саръм-Сакла. [1] Възрастта на "*Страната на градовете*" трябва да се отнесе поне към енеолита или раннобронзовата епоха - V хил. пр. н.е., въпреки че официалната датировка е II хил. пр. н.е. - III хил. пр. н. е.

Според археолозите Аркаим е своеобразен феномен, обитаван от местни, изолирани групи от хора. Те притежавали непознати и до днес строителни похвати, технологии и знания.

От пръв поглед е ясно, че Аркаим е строен по предварително подготвен и дълбоко обмислен план. **Видян отгоре, той прилича на летяща чиния, като в центъра му се очертава правоъгълна площадка, ориентирана североизток - югоизток. А това е важен белег при строителството и изграждането на градската среда при древните българи.** Освен четирите основни посоки те са отбелязвали и полупосоките (североизток, северозапад, югоизток, югозапад). Такива строителни знаци са открити в Плиска, Преслав, Охридското езеро, в поречието на Дон и Волга, Афганистан, Унгария и т.н., говорещи за приемственост и устойчивост в бита и културата на населението.

Антропологическият материал се проучва не от местни специалисти, а от американски учени от Чикагския университет. Изследванията на Р. Линдстром сочат, че населението на Аркаим е белокожо, европеидно, с доста дълъг и тесен череп. **Антрополозите намират най-голямо сходство с населението от Поволжието и Казахстан през Бронзовата епоха.**

Веднага бият на очи съвременните комуникативни системи,

както и монументалните отбранителни съоръжения. При анализа на постройките идва и първата изненада - строителният материал е непознат. Неразбираема е и уникалната хидротехническа система на града, която може да бъде отнесена към V хил. пр. н. е. Почвата под града е била обработена с неизвестна съставка. При изграждането на Аркаим е използван специален фундамент, странен е и химическият състав на цимента.

Аркаим крие още много тайни. Извън съмнение е обаче, че този древен град (възрастта му е трудно определима, защото близо до града има странно излъчване) е използван за храм и обсерватория. Доказателство за това е структурата му, която наподобява огромен хороскоп с диаметър 160 м и ясно виждащи се 12 зодии и 28 лунни знаци. **Изборът на мястото не е случаен. По дължината на планината Урал минава границата между източното и западното полукълбо. Под Урал се намира най-голямото в света разкъсване на земната кора и именно тук в древността е минавал нулевият меридиан.** Планинската верига е от прастари времена (около 1 милиард години). Предполага се, че Аркаим е бил средище за икономически контакти и за зараждане на светогледа Тангра - своеобразен синтез на три понятия - Тан (Вселена), Нак (човек, южен човек) и Ра (Бог). **Градът се е явявал център за древното езическо схващане за единство на света и хармонията му с Космоса.**

Досега са разкрити два защитни пръстена на града. Външният, както отбелязахме, е с диаметър около 160 м. Той е бил ограден с двуметров ров, запълнен с вода. Външната стена имала внушителни размери - височина 5,5 м и широчина 5 м. До стената били разположени над 30 трапецовидни по форма жилища. Всяко от тях притежавало двор с изход на пръстеновидна улица. Интересното е, че не само стените на жилищата, а и настилката на улицата били дървени и съществувала изградена специална канализационна система за дъждовната вода.

Другият защитен пръстен имал диаметър 85 м. Вътре също били разположени жилища. В средата на този втори кръг се намирала правоъгълна площадка с посока североизток. По краищата са открити следи от пепел и там очевидно е горял огън.

Важно е да се отбележи, че за да се достигне центъра на града, е можело да се влезе единствено от северозападния вход. Останалите три били лъжливи и на практика се обикаляло покрай цялата стена. Според Татяна Яруллина маршрутът имал не само отбранително, но и ритуално значение и наподобява небесния път на соларното божество.

Привлича вниманието ни и наличието на пещ във всяко жилище, както и кладенец за вода. Археолозите установили, че пещта е свързана с кладенеца посредством глинена тръба и можела да служи за получаване на мед от руда. На дъното на кладенците са открити множество обгорели кости на животни. По този повод Г. Зданович казва [2]: *"Откритието на жертвеници на дъното на кладенци и на толкова оригинални, металургични пещи ми направи силно впечатление. Не е за вярване, но целият комплекс сякаш нагледно илюстрираше ... най-древния мит за раждането на бога на огъня. Прочутият и широкоразпространен при индоевропейските народи мит разказвал, че богът Агни се родил от вода, вода тъмна и тайнствена."*

Повечето изследователи предполагат, че Аркаим и особено неговият вътрешен кръг е бил обитаван от жреци. **Според изчисленията в него са можели да живеят до 2500 души. Това всъщност не е типичен град, а място, където се пораждат различни елементи на градската култура.**

Аркаим е изпълнявал своите функции около 300 години. По всяка вероятност това е сакрално място - същия период (от 300 години) срещаме както при управлението на Хор в Египет, така и при царуването на Авитохол от "*Именника на българските кханове*". Обитателите му съзнателно напускат града, като преди това го изгарят.

Едва ли е случайно, че арабски пътешественици при описанието на град Болгар от Волжка България говорят за внушителни дървени стени и отбранителни съоръжения, които удивително напомнят за Аркаим.

В поречието на реките край Магнитогорск, Троицк, Джетигсара, са били разположени 17 града, което е ясно доказателство защо тази територия е наречена и "*Страна на градовете*".

---

1. Цонев, Вл. Непознатата Волжка България. С. 2007. с.32.
2. Пак там.с.36.

БЪЛГАРСКИТЕ ДЪРЖАВИ В ДАЛЕЧНИЯ ИЗТОК

Древни българи синди - арии след преселението им през IV хил. пр.н.е., смесени по-късно със завърналите се след престоя им в Шумер и Североизточен Китай българи балхарис, **изграждат в Памир и Хиндукуш своя държава, известна като Бълг, Балгар и Балхара, а по-късно като Бактрия.** Позната като Балгар, тя се е намирала в средното течение на река Заревшан, в согдийаките източници от III-IV в. пр.н.е. е посочена като Блгар (Балгар), а в арабските източници на ибн Асир като Булгар и ибн Хаукал като Бургар. Тази държава и до днес в таджикските източници е известна като Палгар.

Източните граници на държавата били до най-голямата Джеров санг (река, която тече по големи камъни) според древните българи, а според персийците до Златната река (Заревшан). На 360 км от Заревшан била голямата река Сърдаря.

Тук българите именци (българо-бактрийци, траки-шамани и кимерийци) строяли градове и крепости. Древната държава, основана още през IV хил. пр.н.е., процъфтявала с безброй ниви и градини, умело обработвани от населението. Хилядолетия по-късно арабският пътешественик Ал Бакуел, описвайки земята на древните българи, казва:

"*Те, българите, живеят там, където има много грозде, смокини и сини сливи*" [1]. От стотиците градове на древната държава Бълг (Балгара) и на по-късната държава Балхара са се запазили и до днес руини от най-големите и най-силните им крепости.

Първият и най-известен град Бълг (Балх) се издигал недалече от планината Хиндукуш в днешен Афганистан. Някога индийците го наричали "*Царственият Балх*", а арменците в географията си "*Ашхарацуида*" - "*Майка на царе*", защото от този град са произлезли много царски династии.

От град Балх излиза един прочут род, който управлява съседното царство Партия и цялата Персийска (иранска) империя повече от 500 години. Друг известен род се преселил в Армения и основал там една от най-старите царски династии - тази на Аршакидите.

Имената Балх и Балхара са със значение "*Големият град*" и "*Голямата страна*" ("*Великото царство*").

Най-старата българска държава край Памир и Хиндукуш е била широко известна в древния свят. Първите похвали за нея са преди 30 века в най-древните легенди, изписани в индийското сказание "*Махабхарата*".

В най-голямата източна война, описана в сказанието, на помощ на индийския царски род Каурава се притичат българите от древното им царство Бълг. Това било война по-голяма от войната за Троя, описана в прочутата "*Илиада*", но невероятно бързите конни български войни с препускащи пред тях на златна колесница техни царе изгубили борбата срещу другия индийски царски род Пандави.

Преди 3000 години българите са били едни от най-известните народи от Изтока. По време на голямата индийска война, синът на индийския **цар Кардам-Ила** след като се възкачил на българския трон, се отказал в полза на сина си Саса-Бинду и **се преселил с народа си в Северна Индия.** Тук той създал ново царство, **което нарекли царство на кардамитите-балхара.**

На героите от индийската война Балхила и Дранга се оказвало много голямо уважение: "*Там великият воин на колесница Карна, Рита, Шала - цар на Мадра и великият български воин Балхика. Беше също и могъщият Сухма и други българи все войни и царе - Бирата с неговите синове и великият воин Мончело, царе и синове на много страни.*"

Според арменската география "*българите са били един от 15 цивилизовани народа от района край Имеон*", а редом с тях са имената на масагетите, скитите и согдийците - три наистина стари народа. И до днес един от най-старите народи край Памир - таджикският, нарича българите булхар.

На юг от древния град се издигали мощни крепости Варну, Мадар и Хълм (днешен Хулам), както и Кумар Кумул и Самонгон (запазена и до днес). На север от столицата се издигат градовете Андхой и Русток, а на изток Кулаг Анзи и два града с име Пендж. Най-известен сред градовете бил градът на Слънцето - Мараканда (днешният Самарканд). Освен имената на царете кардамити са известни и имената на великия цар Вананд (победоносният цар), както и на двама царе на Партиянското царство със същото име - Вананд Първи и Вананд Втори, и на вожда на преселилите се в Кавказ българи "*ванандци*". Почти всички български царски имена са дошли някога от древната Балхара.

Никита Бичурин [2] пише: "*Да-юечжи (Бактрия). Управлението на държавата назована Големите юечжи се намира в град Гянши от Чан-ан на 11600 ли. Владетелят не зависи от наместник. Населението се състои от 100000 семейства - 400000 души, строева войска 100000. На изток от местопребиваването на наместника 4710 ли, на запад, до Анси (Партия) 49 дни път, а на юг граничи с Гибон (Кашмир). Почвата, климатът, предметите,*

обичаите на народа и паричната единица (монетата) са еднакви с тези на Партиите."

И тук в Бълг се появява култура в готов вид - продължение на културата на древните българи от родината им - Балканско-Черноморския и Волжко-Уралския региони. Първоначално живелите в Европа, а после преминали в Азия бриги, мизи, кимерийци, са от тракийски произход. А ето и историческите доказателства за това:

Ксант фр.5. Страбон XIV "*Ксант лидиецът казва, че фригите са дошли след Троянската война от Европа и от най-левите брегове на Понта и, че ги е водил Сламандриос от берекинтите и от Аспания.*"

Ксант фр.6., "*Стефан Византийски, Локозос: град на Фригия, който населявали траките локози.*"

Ксант фр. 8. Страбон III: "*Едни автори говорят, че траките са мизи, а други, че са лиди. Те разказват това по един стар повод, който предават Ксант Лидиеца и Менекрат Елеантеца: те тълкуват името на мизите от това, че лидите така наричат буковото дърво, а букът расте в изобилие на Олимп, където били изложени публично тези, на които им е определено да плащат десятъка (на боговете). Техните потомци били по-късно мизите, тъй наречени по името на бука. За това свидетелствува и езикът им, понеже той е в известно отношение полулидийски и полуфригийски. А фригите, когато преминали от Тракия, заловили владетеля на Троада и на околната земя. Те там се заселили, а мизите - около извора на Каикос, близо до Лидия.*"

Яростната съпротива на всички древнобългарски и първобългарски групи срещу Персия и Китай и миролюбивото отношение (понякога взаимопомощ помежду им) потвърждава, че в държавите им са влизали още индоирански племена, като една част са живеели в родово-племенния съюз, по-късно държава Хун-ну, а друга част от тях в района на държавата Бълг (Балхара). Когато са избухвали войни между тези племена, родове и съюзи, то те са били за надмощие на религии, идеологии, начин на живот, държавно устройство и управление, а не са били войни между врагове.

В древен ръкопис на арабския историк Ал Хамидони, наречен "Иклил", е описано племето Балхарис. Това е едно от първите споменавания на първобългарския етноним. Това племе е населявало земи източно от Митани - древнобългарската държава, граничеща на юг с Асирия. Това местоположение показва, че **племето Балхарис е населявало района на Бълг (Балхария). От него произхождат българите хурити и кутиите (кимерийци). Китайците наричат страната и столицата й Бо-ло.** Тук са се заселили сарматите (българи бактрийци) и жреци шамани - тракийци, заедно със синди арии, още при преселението през XI хилядолетие пр.н.е. и от по-сетнешните преселения през VI и IV хилядолетия пр.н.е. от Балканско-Черноморския и Волжко-Уралския региони, от Северен Китай (Тян Шан, Тарим, Турфанска долина, Такламакан). През IV хилядолетие пр.н.е. по пътя към Месопотамия и Балканите остават да живеят в Балхара част от балагурите и трако-кимерийците.

Това е народът на родоначалника Зиези, за който в първия препис на Анонимния латински хронограф пише, че те са бактрийци, а във втория му препис е записано: "*Зиези, от който са българите.*"

За тях китайците казвали, че са хуни, което означава "*не-китайци, най-вече согдийци*". Согдиана е владение на Бълг (България, Бактрия). Масагетите, след разбиването им от хуните, също стават част от тази държава. **Или хионитите, масагетите и арийците са согдийци, наричани с истинското им име българи, и неправилно приписаното им от гърците име бактрийци.**

След преселването на Ила, син на Кардама, в Северна Индия, където създава друга държава, китайците я наричат "втората Бо-Ло", а индийци и араби съответно Балхария и Балхара. Първоначално тази част от племето балхарис извършва преселението си в района на Махдядеша (дн. Мах-дя-Прадеш) и основават град Пратищтай. **Столицата на новосъздадената държава е наречена Монкир.** Противници на тази древнобългарска държава са били племената от другата голяма държава в земите на Индия Конудж, между които се водят войни на религиозна основа. Тези конфликти обаче са започнали много по-рано, през XVIII в. пр.н.е., когато в този регион се установили арийците.

---

1. *Иванов, С. История на българите от Бронзовата епоха. С., 2009. с.62.*
2. *Пак там. с.63.*

ДРЕВНИТЕ БЪЛГАРИ ХОНОРИ - ХОНИ И АРИИ

Древнобългарите по Нефритовия път и през Волга, Урал и Поволжието заселват териториите на днешен Западен Китай. Това според археолозите е една от най-големите миграции в историята и води началото си с развитието и придвижването на племената и народите, тръгнали от Балканите и през Урал достигнали до Далечния изток.

В китайските хроники тези бели хора са описани като високи на ръст, с кръгли, вдлъбнати очи, гъсти бради и вежди. Те били със светли или рижи коси и изпъкнал нос. **Типични кимерийци, северни фризи атланти, те били толкова многобройни, че станали ядро на живеещите преди тях по земите на север от Китай "*бели варвари*".** Още през XII в. пр.н.е. те са и ядро на народа овладял властта в Китай и качил на династичния престол Чжоу. Този народ наложил култа към небето, откъдето произлязъл изразът за Китай като Поднебесна империя. Според този култ се счита, че самият император е получил небесен мандат - тянмън.

Дълбока и сложна е историята на дин-лин и другите племена в Китай в рамките на Хонорската държава и империя от Бронзовата епоха. Дин-лините обитавали тези земи още от 2357 г. пр.н.е. Бахлика води началото си още от 2137 г. пр.н.е., според китайските исторически източници. Следва продължителна борба за надмощие и овладяване на днешните китайски земи и развитие на Хонорската държава, прераснала по-късно в империя, обединяваща много племена и народи. В борбата и битките си с китайците древнобългарските племена и народи използвали най-удобно време за тази цел. Те прилагали умело своите високо развити космологични и астрономични познания. Земите около Тян Шан, Тарим, Такламакан, Одрос, цялата провинция Уйгурия били владени от древнобългарските племена и народи, като предците на траките - гети овладели Тибет. Хонорската държава съществува през цялата Бронзова епоха, чак до Античността, когато се основават и първите държави на българи и хуни от нов тип, които в I хил. пр.н.е. (в края) ще видим в единната Хуноро - българска империя. И сега в тяхна чест найвеличественият връх в Тян Шан се нарича Хан Тенгри, по-специално в чест на бог Тангра (божественият кан на ариите).

Според китайски източници северната държава Дин лин била най-големият доставчик на кожи от самур (белка) и мармот в Азия. Същата тази страна се развила и като уникален земеделски център, с изкуствени напоителни канали и системи. Дин лин за първи

път в Далечния изток и Средна Азия стриват житно зърно във воденици между два камъка, употребяват и сложен плуг, а по-късно, в Ранножелязната епоха и такива оръдия на труда от желязо. Тази земеделска развита индустрия се управлявала чрез строго изградена административна уредба. По-късно, когато те се настаняват по на запад в Средна Азия, произвеждат мечове, а бижутерите им прилагат анималистичния стил в изкуството, както и скитите. **Своята държава Дин лин създават в района-между Тян Шан, до днешния град Мунинск, Джунгария и Алтай, след като са изтласкани от Далечния изток през VIII в. пр.н.е. Преди това са в състава на Хонорската държава Бахлика.**

Най-широко известна между древнобългарските държави е Бълг (Балхара, Бактрия) със столица Бълг и прозвище "*майка на хилядите пещери*" в средното течение на река Завершан, заобиколена от Памир и Хиндукуш. От различните народи тя била наричана различно - Балх, Балхара, Балгар, Булгхар, Блгар, Бургар, Пангар. Народът ни бил наричан болгари от руснаците, българиан (от англичаните), бюлгар (от французите), билгарен (от немците), бурджан (от арабите), ний булгар (от унгарците), булгар (от румънците), булхар (от чехите), балхар (от украинците), багхар (от индийците), болгар (от персийците). Държава им имала редица владения, между които и това на Согдиана. Според Херодот в Балх почитали Слънцето, Луната, Земята и водата, извършвали им поклонения, които се срещат и в другите древнобългарски държави от Бронзовата и Старожелязната епоха. В същата държава се родил Заратуша (Заратустра, Зороастър), а авестийското, брахманско и есийско учения са от един и същ древнобългарски корен.

Бълг е била държавата притегателен център за всички държави от Бронзовата и Старожелязната епохи. Още с първите поселения на иделците -арии от Уралието в Согдиана, те създават с хонорите - кимерийци владенията Унаге и Бухара, а по-късно - Хе и Му. Присъствието на древните българи през II хил. пр.н.е. е засвидетелствано под името балхи и балхики в индийските писмени източници.

Според Зент бурджан колобър - движение "*Войни на Тангра*" в митологично - историческата им хроника през 3182 г. пр.н.е. имало потоп в Самар (Шумер) с последвало преселение на царя на Шумер - хан Анбал и иделския пълководец Куберчек в Хин (Далечен изток), а в 2847 г. пр.н.е. се ражда Инджик - хан, син на Боян Имен - родоначалника на българите, което се счита и за условно начало на Хонорската държава. Други източници търсят това начало през V хил. пр.н.е. Границите Хонорската държава на юг достигали до

Памир и Хиндукуш - едно огромно владение на древните българи в продължение на 2 хилядолетия през Бронзовата епоха.

Своето историческо развитие имат и наследниците на Великата уйгурска империя в Южна и Северна Америка - маи, олмеки, толтеки, ацтеки, както и народите край Северно море. Най-широко известна в историческите извори е Хонорската цивилизация, обхващала пространствата в цяла Азия.

Историята на Волжка България, записана в "*Джагфар Тарихи*" и съвременната българска историография[3] сочи, че древните българи са почитали един бог - Тангра и Тара. Името Тангра е смисълът на близко понятие в уелския и ирландски езици, а Тара е подобно на името на Бога - гръмотворец. Сериозни са аналогиите в българската и вавилонска митологии, които сочат, че цялата скандинавска митология е със същия древен произход.

---

1. Иванов, С. Праистория и история на древните българи. С., 2005. с.162.
2. Пак там. с.162.
3. Димитров, Л. Тенгри. Авитохол. т.2. С., 2006. с.153.

ХОНОРСКАТА ИМПЕРИЯ

Потвърждавайки единния родов корен на първобългарите Михаил Бащу в древнобългарския летопис "*Джагфар Тарихы*", глава първа "*Древната история на българите*" сочи като първични племената Имен и Синд. [1] Тези племена са плод на хилядолетно съществуване на първобългарите с изначалните наши родоначалници Имен и Синд. Подробно е разгледан периодът на историческото присъствие на предците ни в далечния Североизток, край река Амур. Очертан е величественият образ на считания за пратеник на Бога сред хората Боян Имен. Според "*Книга на хоните*" на Кул Гали, собственото му име е Аудан, а "*Боян*" означава бял шаман - поклонник на Тангра. В други източници той е българският родоначалник Зиези. Хилядолетното съществуване на предците води до формирането на нови родове и племена и до формиране на първоначални родово-племенни общности - наследници и потомци на изначалните родоначалници.

По подобие на държавите Шам в Близкия изток, Идел във Волгоуралието и Самар в областта Мустанг, близо до Индия, в Далечния изток през 5000 г. пр.н.е. е образувана крупна федеративна държава на хони, хунори, българи и други сродни им племена. В нея българите заемат западната й част - пространствата между Куен-лун, Тян-Шан, Алтай и Гоби. В VII в. пр.н.е. тази държава се превръща в империя. Пътят на племената от състава й е дълъг и сложен. Преминавайки през почти цяла Азия те достигат до р. Амур и Ордос. Част от тях се съединяват и живеят дълго време в Мустанг и Тибет, друга част край Алтай и зад пустинята Гоби, където развиват невероятно висока култура. **Тези племена са Дин-Лин и Ди - северните и южни "*варвари*", според наименованията им от китайците - техните непосредствени съседи.**

През епохата на Хонорската (Хунорска) държава, по-късно империя и на Хунската от края на VIII в. пр.н.е. държава, различните племена от една кръв - хони (хунори), от 1200 г. пр.н.е. са наречени арийци. След 209 г. пр.н.е. те се наричат хуни, в рамките на общата империя и имат сходна историческа съдба. Свои градове държави те строят много често в границите на общата територия - Западното крило на империята, в което имат водещо начало и са пълновластни господари. Българите от Западното крило на империята са в непрекъснат досег със събратята си от Балх, Тибет, Тарим, живеещи извън територията на империята в различни периоди от нейното съществуване и имащи самостоятелна форма на

държавно и териториално управление. **Хонорската империя е най-древното и най-крупно държавно формирование, в състава на което решаваща роля са имали неговите първосъздатели от рода Дуло**. Както е посочено в древнобългарския летопис "*Историята на Джагфар*" името "*българи*" носи самостоятелно племе [2], формирано от двата клона на изначалния ни родов корен, в резултат на смесването на турански и северноирански родове, известни като седемте рода в държавата Идел. Те са наследници на своите велики предци Имен и Синд, на легендарните етиопипочтени (лелеги и кари), кушитите - аги и кимерите (фризи, болги).

Още през X хил. пр.н.е. част от българските и хонски племена достигат Далечния изток. Друга част от тях през новия Туран достига до Близкия изток и участва в основаването на Шумерската държава. Част от тези българи се вливат в състава на други близкоизточни съседи.

Българските племена играят съществена роля в Хунорската империя във взаимоотношенията с другите родове и племена на хони и скити.

След Ноевия потоп в Черно море, основно място, където се съсредоточават оцелелите при тази природна катастрофа хора, са земите на днешен Кюрдистан (Ирак). Сред праотците на много бъдещи народи живеят и българските предци - хонори и скити. Названията хунори и скити са събирателни за много племена. Събирателни за сродни племена по материална, духовна култура и произход, тези племена са със значима роля за общочовешкото развитие в цялото Северно полукълбо и отчасти в Южна Америка. **Разселването на хоните (хунори) през X хил. пр.н.е. е на изток - североизток - изток, а на предците на скитите през VIII хил. пр.н.е. на север - северозапад - запад и изток - североизток - изток. От V хил. пр.н.е. скити и хонори са в единна конфедерация - държавата на хунорите**.

През V хил. пр.н.е., след края на Ледниковата епоха разселването на скитите (бивши масагети), хонорите и древните българи е в Централна Азия. Българите заемат пространствата с граници на изток - р. Амур, на юг - Гоби (Шамо), по-късно превърнала се в пустинята Кун-Лин, на север - Алтай, Саяните и Байкал, и на запад - Памир и Тян-Шан. Плодородните по онова време земи на Таримската котловина се владеят от древните българи. По-късно част от предците на хунорите (хони) се придвижват на юг и достигат Перу в Америка, а през I хил. н.е. достигат и Полинезия. Част от племената и народите от Хунорската (Хонорска) империя по-късно се завръщат и завладяват части от Северна Америка и Близкия изток. Същевре-

менно, в продължение на няколко хилядолетия, племената на скитите владеят земи от Британските до Японските острови и от Северния ледовит океан до Индийския океан и Средиземноморието.

Скитите и хонорите, които са от един и същ родов мизийски корен се разселват почти по едни и същи места, без да прекъсват помежду си духовните си и материални връзки. Техните взаимоотношения са добросъседски и непрекъснато укрепват, в резултат на което започва и се формира единна устойчива общност на хонори и скити - носители на висши знания, духовност и културно строителство. Тази общност е наследник на българите и хоните от Кавказко-Черноморския и Волжкия региони и е създател на Хонорската държава и скито-хонорската цивилизация. Източните скити - мурдаси наричали синдийците уралци (ура) или арии (арийци-аси).

В Таримската котловина още през V хил. пр.н.е. се изгражда българска държава. Според българския изследовател П. Добрев, посоченият 70 пъти в древноиндийския източник "*Махабхарата*" северен народ болхи, балхика е описан като такъв и в "*Атхорва Веда*". Същият този народ през III в. пр.н.е. е воювал с индийския цар Ашока. Тогава този народ носи името болинги. В действителност нещата са много по-сложни, защото и в други области на Средна и Централна Азия живеели древни българи.

В географския труд на арабина Якутал Рупи (1179 - 1229 г.) познатият му тогава свят е разделен според него на 4 зони от югоизток на югозапад и запад. Според него: [3]

"*Четвъртата зона започва от земите на Китай, Тибет и Хотан и включва тези селища, които са между тях. Тя минава през планините на Кашмир, Болор, Бурджан, Бадахшан, Кабул, Бур, Харат, Балкх, Тухаристан, Марв, Кухистан, Низабур, Кумис, Джурджан, Табаристан, ал-Рйи, Хуим, Хамадан, Азербайджан, Мосул, Харран, Азаз, ат-Тунур, островите Кипър, Родос и Сицилия, и от там до Заобикалящото море, преминавайки проливите към Испания и земите на Магреб ...*"

Болор (Булур) е била разположена в областта на Хиндукуш и Каракорумската планинска верига, на 500 километра източно от Балх. По арабски източници, в тази страна през 3 месеца от годината не може да се види Слънцето, поради постоянни снеговалежи и дъждове. Според персийската география от X в. "*Худудол Алам*" Булур е просторна страна и владетелят й Булурин-шах се счита за син на Слънцето.

В списъка на родовете от "*Махабхарата*", цар Парикшит на страната Куру е посочен като потомък на първия древен цар на

арийците Пуру-рова Аила. Името му Аила е равностойно на арийци. С неговия народ и с него са тясно свързани царете Уччаих Шравас, Сантану и Балхика (Бахлика, Пратипийа) от расата на Каургвите, т.е. на този цар и на неговия народ. Цар Пуру-рова Аила е мигрирал в Индия от страната Бахли в Централна Азия. Тази страна не може да се отъждествява с Балх или Бактрия.

В "*Атхорва Веда*" като северни народи се сочат Муджавант, Махавриша, Гандхара и Балхика. Според древни индийски източници народът Балхика е обитавал Северна Индия в т.нар. епоха на Кришна (1950-1400 г. пр.н.е.). По други източници, страната на българите Балхика е била разположена в Кашмир. 2000 години след епохата на Кришна страната на българите съществува в същия регион под името Болур. Топографски прототип на името Болур (Булур) съществува и в южната част на Таримския басейн. Югоизточно от Хотан, близо до град Ния, се намира град Лопур, което говори за обширната територия на тогавашната държава Болор-Балхика.

Според ведическата традиция на индийците Среднохималайският район е бил свещена земя за арийците (хони, хонори), откъдето последните се заселват в Индия. Но те не идват през Балх (Балк), а от към държавата Балхика-Болор от Таримската котловина, която е съществувала по-рано от нейната съименница в Кашмир, още преди нахлуването на ариите (арийци) - 1700 - 1500 г. пр.н.е. в Индия. **Една от най-старите, известна ни от историческите източници страна на Изток, е страната Балхика с център Таримската котловина. Ведическата традиция по безспорен начин потвърждава това**, като хвърля мост между най-ранните химни (веди) на неарийските царе с източните райони, а не между тях и Пенджаб.

Отбелязаната нашироко във ведическата традиция страна Балхика отвъд Хималаите, на мястото на днешната пустиня Такламакан, е изконна българска земя още от времето на основаването на Хонорската (Хунорска) държава. Намиращата се в западнета част на Хонорската държава Балхика-Болор, е всъщност в нейната предна част. От създаването на Хонорската (Хунорска) империя до X в. пр.н.е. тя е самостоятелна държава, каквато е и Балх (Балк, Бактрия) в Памир.

В различни периоди от присъствието на българите в Таримската котловина са съществували и древната държава Балука (Бхарука - на индийски език), и Балуцзя и Ро-и-к на китайски език в района на градовете Уч-Турфан и Ансу, и Бо - най-силната държава в полите на планината Тенгри. Тези държави са съществували главно през I хил. пр.н.е. в състава

на Хонорската (Хунорска) държава и империя. С образуване на пустинята Такламакан населяващите я българи се изтеглят на север, към Уч-Турфан, Ансу, Куча, Бургур и на юг до Полур в близост до Хотан, създаден през III в. пр.н.е. от китайски заселници и индийски колониалисти, изпратени от цар Ашока да воюват срещу българите (балхи и болги) от Балхика (Болор).

Друга част от българите напускат Тарим и продължават своя път на запад, а трета част се изнася в Тибет, в непосредствена близост до днешната китайска провинция Юнкан, където вече се били заселили южните хонори (хунори) - "*варвари*". Великата Хонорска държава (империя) през VIII в. пр.н.е. включва в състава си всички български държави без Балх в днешен Афганистан, както и почти всички хонорски и хунски племена.

Около 2600 г. пр.н.е. вождът на китайците, Жълтият император, воюва срещу северните племена хун и юй, на чиято страна са народите Ди и Жун от великата Хонорска държава. Тези два народа, отседнали планинци, заемали обширни територии в поречията на реките Хуанхъ и Ян цзъ. По същото време китайците заемали територията на провинцията Хонан и югоизточните части на провинция Шанси. Легендарната първа китайска династия (2205 - 1767 г. пр.н.е.) води хилядолетна борба с тези "*рижи дяволи*" - народа Ди, известен от източниците на европейските изследователи като сери.

През 1797 г. пр.н.е. китайският велможа Гун Лю, изпаднал в немилост, бяга на запад при жуните. Потомците на Гун Лю през 1327 г. пр.н.е. се завръщат в Шанси и полагат началото на династията Чжоу. **През 1767 г. пр.н.е. последният император на Китай от падналата от власт династия Ся-Шун Бей оттегля народа си в северните степи, в земите на местните хонорски племена Хун юй и Хян юн. Така се поставя началото на прахуните - Ху (метисизирани брахикефали европеиди и теснолики монголоиди)**. По това време широколиките монголоиди са на север от Гоби в земите на днешна Монголия.

След преминаването на древните хуни (първохуните) през Гоби и повторната им метисизация, този път с динлините от Южен Сибир, северно от Саяновите планини възникват хуните.[4] Възниква карасукската археологическа култура, в която метисизираните древни хуни (първохуните) са с черепи, напомнящи тези на днешните узбеки и таджики. Монголоидният компонент в техните черепи е бил погълнат от европеидния компонент.

На изток хуните подчинили сродните им племена от Прибайкалието, цяла Централна Монголия и Забайкалието. През 1200 г.

пр.н.е. в пространството между провинция Хебей и езерото Баракул, след като са прекосили Гоби първохуните, създават първата си държава в източното крило на Хонорската държава.

При създаването на хунската държава жуните заемат териториите на северозапад от оазиса Хами, където граничат с чешийците (източни иранци) в Турфан, на югозапад достигат до бреговете на езерото Лобнор, Черчел Дарян и платото Памдам. Сродните им племена живеят в Северен Съчуан. В провинция Хебей са населени племената Бейжун (Шанжун), Цзяши (клон на Уиди), Сян Хюй, Фей и Гу (клон на Байди), и У Чжун. На запад в провинция Шанси са племената жунди-Дажуни, Лижуни, Пюанжуни, в провинция Гансу племената Саожуни, в Хенан и Шанси - Маожуни, Бойди, Чиди, Цянцзюжуни, Луши, Люсюй и Дочен. Племето от жуни Мурон живяло първоначално в провинция Шанси, след това в Одрос. Птоломей го записва под името сери. Шанжуните живеели в Хинган в съседство с монголите (дун ху) и хуните. На юг хуните достигнали до провинциите Хебей и Шанси, на север до Гоби, а на запад 6 жужански племена обитавали териториите на съвременна северна Монголия. Северно от хуните живеели динлините - европеидни обитатели на Азия.

1. *Иман, Б. Джагфар тарихи. С., 2005. с.14.*
2. *Пак там с.284.*
3. *Иванов, С. Праистория и история на древните българи. С., 2005. с.261.*
4. *Пак там с.263.*

ДРЕВНИТЕ ХОНОРИ, ХУНОРИ И ХУНИ - ХУНОРО - БЪЛГАРИ

В продължение на две хилядолетия, изолирани от другия свят, останалите в Длечния изток след преселението на Запад племена, след настъпилото затопляне на времето, се умножават, съюзяват и се появяват като пъстра смесица от племена - хиксоси в регионите на Месопотамия и реката Нил в Египет. Изключително жестоки, те опожарявали завладените от тях градове и опустошавани храмовете.

Прогонени от Египет, те се върнали по своите стари поселища и се разделили на два клона - по-многоброен под името хуни и по-малоброен - хазари. Тъй като тези племена принадлежат към конните народи, сведенията за тях послужили по-късно в историческата хроника да бъдат поставени под общ знаменател с името хуни. [1]

Българските предания и източници сочат:

"Някъде около времето на Великия потоп (3761 г. пр.н.е.) в Месопотамия, сред именците в Манджурия избухнали размирици. Царят със своите дружини бил принуден да се пресели на запад където покорил китаите в Орхонските планини. Така възникнал народът на хоните. Те завладяват на запад района на Алтай и се съюзяват с маджарите в Западен Сибир. Съвместният им набег към стария Туран прогонил ариите.

При смесването на кимерийците от рода Дуло и част от арийците от рода Асеня от поселищата им край Одрос се получил народът на хоните-динлини. Саките-хионити, обитаващи пространството между Аралско море и Иранското плато, наричали себе си она или хиони. Според персийците тези племена са тури и гури. Във времената на Заратустра те са основали Балхарийското (Бактрийско) царство."

Хионите са познати на арменци, персийци и римляни стотици години преди появата на западните хуни (ефталитите). Те също са клон от тохарската общност. **Наречени "*бели хуни*", те са в основата на западния (най-важния) онгъл на Хунската империя (държавата Хун-ну).**

Съществуват много сведения за мястото на дедите ни в Стария свят като **високо издигнат народ. Това ни показва защо отделни индоирански племена постоянно са търсели корените си сред сродните им първобългари и в тяхната династия на Дуло,** както и защо постоянно са сключвали брачни съюзи помежду си.

Хун-ну означава "*северни бели варвари*". Северни, защото са в

земите на север от Китай, бели, защото произхождат от бялата раса и варвари, защото не са китайци, а динлини (дуловци).

Под Ху се разбирало некитайци, главно согдийци. В района на Согдиана според китайските и персийски източници е съществувало **едно от първите първобългарски владения Унаге.**

Според изследователя Н. Бичурин "*Резиденцията на владетеля на Унаге лежи на западната страна на река Уху. Това е древна бухарска земя. Владетелят се нарича Чжааву. Той произхожда от рода на самаркандския владетел. Наименованието му е Фуши. Резиденцията му е окръжност с площ две ли. Строевата войска е неколкостотин човека. Владетелят седи на трон, представляващ златен овен. На североизток Бухара 400, на северозапад до МУ - около 200, на изток до Гуачжец 7500 ли ...*"

Ху-ну са тръгнали през IV хилядолетие от държавата Бълг и са се преместили в североизточна посока. Това са хората от племето хунга - бяла раса, високи, светлооки и светлокоси хора. Такова племе хунза и до днес живее в Каракорум. Името му се чете като "*Учителите согдийци*". Произходът им е от согдийците - балхарис. Това е онази част от българо-бактрийската група, които по-късно влизат в основата на западния клон на държавата Хун-ну.

Както в земите на Средна Азия, откъдето се преселват Хун-ну, така също и в тези на Минусинската долина при река Енисей, от археологична гледна точка най-интересни са находките от късния бронз. Те са напълно идентични с тези на скитите от Средна и Източна Европа. Потвърждава се фактът, че в състава на хуните са преселниците арии от Бълг, част от скитите и кимерийците.

За Ди и Дин-лин, по-късно съставна част от родово-племенния съюз на Хун-ну и на държавата Хун-ну, се споменава за първи път в периода 2357 - 1764 г. пр.н.е.[2] Това са основни древнобългарски племена от състава на Великата Хунорска империя от V хил. пр.н.е. При разбиването им от Китай (Поднебесната империя) малка част от тях остава под властта на Китай, а по-голямата част се преселва на северозапад. Според Син Цзян **около 1200 г. пр.н.е се създава родовоплеменният съюз Хун-ну** на територията на земите в долината на р. Енисей, когато и останалата под властта на Китай част от племената преминава пустинята Гоби. **Като част от древнобългарската азиатска група, която няколко хилядолетия преди това е създала първите си държави, Хун-ну са носителите на държавното устройство.**

Първото документирано в историята на човечеството преминаване на пустинята Гоби (Такламакан) е извършено след разбиването на динлините от китайските княжества през 2200 г. пр.н.е.

Тези първи преселници се установят по горното течение на река Енисей и създават уникална за времето си култура. Откритите от археологическа експедиция през 1927 - 1937 г. огромни каменни блокове с руническа писменост в Пустинята на смъртта (Гоби), идентична на енисейската и древнобългарска писменост в Кавказ, съвпада с времето на преминаването от бъдещите хуни на пустинята Гоби. По същото време племена от синдите-арии от клона на иделците се преселват от Волго-Уралието край Енисей, в резултат на което се обединяват и създават няколко отделни културни центъра, определени от археолозите като "*донесена в готов вид месопотамска култура*".

Преминаването на Гоби северно от Хималаите от втората група преселници, в състава на които вече са и завърналите се от Египет хиксоси, довело до превземане на разделените носители на Карасукската, Глазовска и Андроновска култура и управление над тях. Племената динлини и арийци (потомци на ариите) около 600 години преди второто преминаване на Гоби завладели западната част на Южен Сибир и земите на днешен Казахстан до планината Урал. По-голямата част от тях още през XI - X в. пр.н.е. се премества на юг, поради което на новодошлите към 1200 г. пр.н.е. не е било трудно да наложат управлението си над малочислените по това време техни съплеменници при река Енисей.

Всички сведения показват, че **сериите, наименовани в други източници Ди, са идентични по вид с траките-кимерийци и са били в състава на хуните.** Според цейлонски посланици сериите живеят "*отвъд Едмонд*" (Хималаите), с което и териториално ги отъждествяват с Хун-ну. Части от кимерийците влизат в състава на индоевропейските групи на именците -Хун-ну и българо-бактрийци, а най-много от тях в трако- кимерийската група. Влизайки по-късно в състава на Хун-ну, техни племена се сливат с арийците, поради което след това в източниците на техните потомци се сочи, че те произхождат от синдите.

Родово-племенният съюз, а по-късно и държава Хун-ну се създава на основата на обединяване на 24 племена - кимерийци, хиксоси (хуни), арийци, тохари (ефталити), хони (динлини), хунза (балхарис-согдийци) и други първобългарски племена, заедно с азиатските племена монголи и тюркюти. Водещо място в обединението на племената и в държавното образование заемат древните българи - согдийци, кимерийците (серии) и тохарите (ефталити), всички от именския род Дуло, **приели заедно със събратята си синди името арийци, а по-късно наречени хуни (племена от един и същ родов корен).**[3]

Нека да не забравяме, че още в древен Шумер по време на 25 годишното си владичество, предшественикът на Саргон Велики - **родоначалникът на древните българи-балхарис Зиези формира народността хунори, която под неговото управление се издига на такава висота, че заема централно място в документите на епохата, а по-късно и на историята.**

Ето защо Димитър Съселов - известен български изследовател, не приема имената *"хуни"* и *"хуно-българи"*, а хунори. Той определя хунорите като касити, шумеро-арийска народност, обособена поне 1000 години преди появата на хунорите на историческата сцена, но близки с тях. Тяхното име се маркира от родоначалника Зиези, като същите са наричани още северни варвари или лъконосци. Същите имена носят северните съседи на китайците динлините, част от състава на които влизат в западния клон на хунския родово и военноплеменен съюз и на държавата Хун-ну. От тук са и непосредствените исторически връзки в живота, бита и културата на племената от древен Шумер и Североизточна Азия. Общото им име означава могъщи господари, каквито те са били в Месопотамия, на юг от величавата някога Ниневия и в източноазиатските степи.

---

1. Иванов, С. История на българите от Бронзовата епоха. С., 2009. с.66.
2. Пак там. с.67.
3. Пак там.

ДРЕВНИТЕ ХУНОРО - БЪЛГАРИ. ДУХОВНО ДОСТОЛЕПИЕ

Онова, което било духовно достояние на Китай и е в някаква връзка с посока запад - от Иран или Индия към Китай, или от Китай към Индия и Иран, е духовно достояние и на хунорите, и главно на българите.

Най-подробни в китайските летописи са сведенията за хунорското държавно, народностно, военно, племенно и т.н. устройство. **Единствената добре известна засега черта, ярко отличаваща хунорите от другите народи, е превъзходното им устройство, в основата на което е троенето (разделянето на три).**[1] Държавата се деляла на три области - средищна, лява (източна) и дясна (западна). Целият народ се делял също на три части - средищна, лява и дясна. Войската имала три отряда - средищен, ляв и десен. Племената имали по три орди, а родовете били подразделени на средищен, ляв и десен род. Всеки род имал своя права черта - ок, ляво и дясно коляно. Това деление винаги било неокончателно, а като излъчване от средище, което всеки момент е можело да бъде погълнато. Кханът управлявал не само средищната област и средищния главен отряд, но и цялата държава и цялата войска, въпреки че външно те изглеждали съвсем самостоятелни. За осъществяване управлението на областите и войската той назначавал своите бъдещи приемници - синове и братя. Лявата област се управлявала от първия престолонаследник то ки, догри (превъзходен) крал, кхан, а пръв негов помощник в управлението на областта и на главния ляв отряд бил следващият, втори по ред престолонаследник - кок-ле или кук-ли крал, със сегашно произношение гу-ли.

И тези четиримата били на четирите ъгъла *"рога"*. Следвали други шестима кханове, които, пак разпределени на леви и десни, съставлявали шестте *"рога"* и т.н. В трите области и в трите главни войскови отряда имало всичко 24 предводители. Това троене е до крайния възможен предел - рода и родовата бойна чърда. Всички 24 кханове били наследствени, но в непълния смисъл на думата. В действителност само кхан-ю е наследявал, а всички останали са зависели от него. При смъртта му всички дотогавашни губят длъжностите си и ако новият кхан-ю има достатъчно синове, въобще не получават нови длъжности на управители. Постоянното средоточие е представлявал неговият род. Ако държавата се дели на три, то земния простор се дели на пет.

Средището и различните посоки са имали и номер - бройка, а имало и особено място или собствена особеност. Хунори и българи не са придавали на числата никакви магически свойства.

Както в устройството, така и във времечислението хунори и българи се основавали на тройното деление и се ръководели от значението на числата. Те делели годината, месеца и деня на три. Това троене е произхождало от основното им начално схващане за средището и за излъчваните от него в две посоки нови средища.

В пространството неизменното средище била Средищната звезда, а на земята - столичния онгъл. За начален, пръв ден на годината бил възприет най-късия - денят на зимното слънцестоене.

През II в. пр.н.е. те достигнали до такова съвършено и точно времечисление, каквото никой народ не е познавал. От значение за тях са били 12-годишният и 60-годишният кръговрат. В най-далечно минало те били свързани с движението на Юпитер, наричан от тях Янкул.

Както в звездоведството и времечислението, в схващането за пространството, в схващането за света, Вселената и природата, и в устройството - държавно, военно, народностно и родово хунори и българи проявявали разбирането си за числото и особено за тройното и петорно деление. Чрез петорно повторение 12-годишният кръговрат се превръщал в 60-годишен. Всяка година от 60-годишния кръговрат получавала свое име, съставено от името на животното,определящо годината в 12-годишния кръговрат и името, на елемента, на който този кръговрат бил посветен - вода, огън, желязо, дърво, земя. По-късно за означаване на различни времена си служели с царуванията на владетелите, както например в "*Именник на българските канове*". В народа у много потомци на хунорите тези названия се запазили и досега.

Повечето днешни български обичаи са израз и въплъщение на някогашните схващания и разбирания, и са останали още от тогава с нищожни промени. Голяма част от тях са свързани със средищните дни на годината и са изразявали една и съща мисъл - почит към Върховното единство. Някои от тези обичаи не са свързани само с празненства, а и с всекидневния живот на човека. До неотдавна всеки българин, когато е бил навън преди изгрев, "*когато слънцето зора издаде*", ставал прав, свалял шапка и благоговейно се покланял.

Българското превъзходство над своите съседи се отнасяло не само до отделни духовни области, а се проявявало в цялостно духовно развитие. Българските схващания са представлявали стройно и съгласувано единство.

Да се приписват днес името и особеностите на една или друга твърде късни издънки от изначалния благороден български родов корен е не само погрешен и неточен израз, но и извращение. Същото, макар и с не толкова големи последици, е названието на езика ни, който е бил близък до всички хунорски племена в миналото. Така той е по-близък до езика на чуваши, татари, манджури и на множество средноазиатски племена от хунорски произход, отколкото на тюркските племена и народи, както се опитват някои автори и изследователи да ни уверяват.

Да се вземат за мерило на расовата ни принадлежност само оттенъкът на кожата на лицето, формата и цветът на очите и цветът на косата, а не и на някои други причини и условия, между които на първо място географските и климатични условия, е абсурдно. Единственото правилно име за обозначаване на расата на някогашните хунори и техните потомци, запазили голяма част от нравствените, духовни и хунорски особености, е името хунор.

Древните хунори или са се обособили още в Тарим в две основни групи, или след напускането на котловината, в своите непрестанни странствания в Средна Азия са променили своя нрав, външен вид и език.[2] Поради суровия и пълен с опасности живот, чрез продължителен и безмилостен подбор, те са изработили у себе си особените духовни и нравствени качества. Като се има предвид, че със себе си водели малко от своите жени и по пътя са вземали жени от чужди племена и народи, то тези техни качества са станали твърде различни от другите раси.

Днешният български народ, след като е запазил в известна степен характерните белези на своите прадеди - някогашните българи и техните хунорски черти, както и чертите на древните траки, наравно с това е придобил и чертите на своите майки, в повечето случаи славянски жени. Той е носител на отличителните качества и черти на истински господарски, високо издигнати учители (гури), владетелски народи - потомък на предци благословени и достолепни.

---

1. Иванов, С. Праистория и история на древните българи. С., 2005. с.265.

2. Пак там. с.268.

ДРЕВНИТЕ АСИ И АРИЙЦИ

Не може да се даде цялостна преценка за развитието на древните ни предци, ако не се отдели място на народа на Вотан - асите, оставил дълбоки следи по пътя на родословното ни дърво.

Според Дейвид Леин *"Вотан е изключително бог на арийските народи. Той е изява на волята на арийската нация, като архетип и въплъщение на мъдростта на праотеца, дълбоко заложени в нашата генетична памет."*

Основополагащ елемент на българската цивилизация са кимерите - праотците и на голяма част от келтите и траките. Иранците аси или арии са другият брат на кимерийското ядро със значителното им културно и езиково наследство за съвременните българи. От тези два рода - трако-кимери - Болги и иранци - арии вадим народностното име на българите. С това се слага край на спекулациите, че траките и българите в рамките на Хонорската (Хунорска) и Хунската империи са съвсем различни народи, като последните са изцяло асимилирани от славяните. **Траки и българи са от два клона на един и същи родов корен на първобългарите** и без преувеличение днес можем да потвърдим тезата на нашите възрожденци Георги С. Раковски, Цани Ганчев, д-р Ганчо Ценов и Найден Шейтанов, че българите са и траки.

Когато разглеждаме иранския народ аси, виждаме, че културното им наследство ни отвежда и към културното наследство на древните германи. Не случайно най-ранното название Германия е дадено на селище край днешна Сапарева баня, област Кюстендил. Въпреки, че името аси не е вписано в историческите документи за произхода на българите, в наследството си сме открили много следи за принадлежността им към нашата историческа и културна самоличност.

В древногерманските предания асите се възприемат като богове. С "*аз*" започва нашата българска писменост в двете й разновидности - кирилица и глаголица, и за разлика от всички славянски народи само ние наричаме себе си "*аз*".

Със същото местоимение наричат в източниците себе си асланите в Кавказ, осетинците, които са известни и като аси.

В "*Сага за инглингите*" [1] съставителят на знаменитата Еддага разкрива истината за произхода на асите, като народ от Северното Причерноморие, преселил се през I в. н.е. в Скандинавия. Преди това Одинските аси са с царство на изток от р. Дон със столица Асгард (градът на асите). Последният им цар бил Один, който странствал

много, но и завладял редица земи на юг от Кавказ в *"страната на турците"* по Сгурлусон, който извежда произхода им от древна Троя. Асите живеели заедно с древните българи в Памир. Те са масагетско, сродно на древните българи племе, с владетел на име Аслан. Името на владетеля им е сходно с това на древния български владетел Заберган (Забер кан). Следи от тях намираме и в Мала Азия.

Летописецът разказва за старите земи на мизийците край Бурса - днешна Турция и Малоазиатския Олимп, в близост до който е разположена Троя. От *"Илиада"* е известно, че мизи, като съседи на съюзниците на троянците и тяхното преселение напомня за одиновите аси, притиснати от Александър Велики към Черно море - царството на асите. Това напомня и за кимерите - клон от древнобългарския род, установил се на полуостров Дания и не случайно Стайн Ярвкит ги определя като тракокимерийци, които след напускането на Троя строят град Асгард - "*Железният град*" на "*Железния народ*".

Родството на българи и аси не идва само от Имеон, а и от преместването им в земите между Дон и Кавказ, където през 60 г. пр.н.е., след неравна борба с римските легиони Один изтегля част от поданиците си към Скандинавия. Преди това той поверява управлението на Асгард на двамата си братя Бил и Бе. **Ранната история на баварците, с доказан български произход сочи, че се заселват в Армения, откъдето са прогонени от император Тиберий. Два века по-късно в тези земи от изток пристигат и се заселват българи, начело с Авитохол и основават Стара Велика България.** Тук именно се пресича историята на българите (баварци) и одиновите аси, като история на един и същ народ.

От древните легенди се вижда, че баварците всъщност са одиновите аси - клон на древните българи Асен, асимилирани от древните българи на Авитохол, като са наследили от тях руните и преданията от "*Сказание за дъщерята на хана*", за бог Один-Борин и за хероя Один - Аудан, наречен Дуло, като равностоен на царете от свещената българска династия Дуло.

Асите на Один са били уседнал народ, който строял градове, занимавал се със земеделие и имал добре устроени войски и държава. По своето положение Один е бил Цар - жрец с име на прославен воин и мъдрец.

Разглеждайки легендата за Еней и следите към Троя, разкриваме съществени връзки на етруските от Италия, произхождащи от Мала Азия, от един и същ родов корен с асите. **Митовете за одиновите аси свидетелстват за културната им близост с мидите - перси и индоариите, а не до всички народи от иранската ези-**

кова група. Според китайските предания и легендарния им прародител Фу-си произхожда от асите.

В живота на асите виждаме жертвоприношението и основополагащото му значение във ведическата традиция, а така също погребалния ритуал и трупоизгарянето. Один е обожествен приживе като бог на войната. В наследството на асите се намира и ведическата доктрина за изначалния огън, от който е произлязло всичко и към който всичко се връща наново. Асите, както и троянците са издигали могили в чест на знатните си хора. Асите и българите, според древнобългарската митология от сборника с песни на волжките българи, можем да разглеждаме като митологични успоредници в българския пантеон от описанието на Один като бог и херой, също като Аудан Дуло, в мита за дървото на живота и легендата за Тор, и накрая в легендата за трите богини на съдбата - Урдур (Съдба), Вернади (Настояще) и Скулд (Бъдеще). Археологическите паметници свидетелстват, че култът към трите нимфи е бил широко разпространен сред древните траки по нашите земи. Кои техни качества и каква дълбока вяра ние българите сме съхранили към тях най-добре личи от народните предания за Крали Марко. **Асите са с троянско - тракийски корен.**[2]

Всичко това предполага необходимостта от по-задълбочено проучване и уточнения на въпроса за участниците в Троянската война по "*Илиада*" на Омир.

Стремейки се да са по-близко до по-древната история и култура на троянците, редица изследователи се опитват да докажат, че троянците са предците на техните народи.

Една от тези теории е, че Одисей е бил датчанин, а троянците буйни финландски момчета, защото според италианския инженер Феличе Винчи, археолозите досега не са намерили никакви материални следи от данайци, пелазги и лапити.

Всички тези теории ни задължават с по-голяма настойчивост да доказваме тракийския произход на троянците, на ролята и мястото на Троянската война, на различните племена от тази древнобългарска общност.

Арийските номади, които се придвижват през планините Хиндукуш и се заселват в равнините на Северна Индия през второто хилядолетие пр.Хр., се отдават на размишления за началата на Вселената.

"*Тъмнината бе скрита в тъмнина ... Откъде произлезе Вселената? Откъде начена сътворението й? Този, който се взира отгоре в нея, във висшите небеса, само той знае или може би и той не знае.*"[3]

Те са наистина раса от воини. Изпълват със страхопочитание и смазват местните племена чрез изтънчената ефикасност на бойните си умения и по-специално майсторското си управление на бързите, леки колесници с колела със спици, които до този момент на са познати в тази част на света.

Понеже първоначално нямат писменост, арийците демонстрират впечатляваща интелектуална сила, като създават и запазват само чрез устното слово изумително богата поезия, която служи за хранилище на религиозните им идеи. Нещо повече, тези "*неграмотни*" нашественици въвеждат езика санскрит, на който ще бъде въплътена уникалната индийска култура.

Те наричат себе си арийци, което значи "*благороден по рождение и раса*". Тези горди, високи, светлокожи хора, с големите си стада добитък и буйните им дорести коне, с овцете и козите си и глутниците лаещи и подскачащи кучета идват от коренните си земи в евразийските степи на Иранското плато някъде около 2000 г. пр.Хр. **От Иран част от арийците се придвижат на запад, като смесват културата си със старите цивилизации на Близкия Изток.** Приблизително по това време тези, които по-късно ще станат известни като индоарийци, постепенно проправят пътя си на изток през проходите на Хиндукуш.

Арийците идват на племенни групи от различна големина в течение на няколкостотин години. Нощем, облечени във вълна и кожи, за да се пазят от свирепия планински студ, те ядат говеждо, пият подобно на бира питие, наречено "*сура*" около огньовете си и вероятно говорят за страната, която са оставили зад себе си и за това какво ги очаква занапред.

Мамещата територия в долината на р. Инд обаче не е свободна. Други вече са се настанили тук, включително и един тъмнокож народ, вероятно дравидите, които в по-късните епохи ще се срещат главно в Южна Индия. **В някои случаи групи от пришълците използват сила, за да победят и подчинят местното население. Но те също така се смесват с него и в културно, и в расово отношение.**

Индоарийският език санскрит ще възприеме много думи и произношения, които могат да бъдат проследени назад в дравидските езици. Арийските духовни виждания ще се слеят с вярванията на старите жители, за да се превърнат в разноликата религия и начин на живот, наречена индуизъм.

В по-късен етап други народи ще донесат на субконтинента своите екзотични културни черти. Всеки от тях на свой ред ще бъде погълнат от уникалното общество, създадено с помощта на арийците.

Арийците, които се заселват в северозападна Индия, са организирани в племена, всяко оглавено от вожд и жрец. Първото задължение на мъжа ариец е към племето му и той често е призоваван да доказва лоялността си в битки, било с други арийски племена или с неарийци.

От първите си години в Индия те създават безчет религиозни поеми и химни, които се предават устно от поколение на поколение. Въпреки че тази забележителна свещена литература не била записвана векове наред, тя остава вярна в оригиналното си звучене, понеже жреците, които са заети със запазването на химните, се грижат в тях да не се правят никакви изменения.

Стиховете са стриктно оразмерени и лесно се помнят. В училищата арийските деца седят с часове и повтарят химни след жреците ред по ред, и според една доста непочтителна поема приличат изключително много на хор крякащи жаби.

Стиховете са практически единственият източник на информация, който оставят след себе си индоарийците, тъй като те не строят храмове и паметници, не оставят произведения на изкуството, погребални вещи, печати или каквито и да било писмени сведения. По-късно стиховете се събират в антологии, познати като Веди или "*книги на знанието*", които след време ще дадат името си на целия период на арийското господство в Древна Индия - Ведически период.

Всъщност единствената от тези книги, която съдържа историческа информация, е най-старата и най-богатата "*Ригведа*". Между 1500 и 900 г. пр.Хр. арийските поети събират и композират нейните 1028 химна.

Както сочат редица данни в "*Ригведа*", земята е центърът на арийската Вселена, най-вече защото осигурява паша за стадата кози, овце, коне и говеда. **Арийският земевладелец измерва имота си чрез големината на стадата си.** Ушите на добитъка са белязани. При отсъствие на монетарна система, кравата е стандартното средство за търговия. Санскритът е богат със специални думи, посочващи индивидуалните характеристики на различните добичета - например "*кравата със странното теле*" или пък "*кравата, която е безплодна след отелване*". Кравите му се доят три пъти дневно. Прясното мляко и каймакът, който би могъл да се развали много бързо в горещината, са постоянни в арийското меню. Ядат говеждо, овче и козе месо, краставици, масло, добито от сусамени семена, плодове, включително и банани, и питки, направени от основната житна култура - ечемика. **Арийците откриват в Индия и растителна храна с наистина изключителни свойства**

- захарната тръстика. Западният свят няма да познава захарта чак до IV в. пр.Хр., когато войниците на Александър Велики ще се върнат от Индия в Гърция и ще разказват за чудната тръстика, която дава мед без помощта на пчели.

Те обработват полята с плугове, теглени от волове, които при умерен климат, им осигуряват по две реколти годишно. Зърното жънат с ножове или със сърп, а после го вършеят вероятно с бухалки и го отвяват, като го изсипват на вятъра, който да издуха плявата. Тежките дървени плугове се теглят от впрягове от два до осем вола. Според разпространеното мнение, само плуг, теглен от 8 вола, може да работи цял ден, а впряг с два вола е добър само за четвърт от работния ден. Арийците очевидно практикуват някои форми на иригацията, вероятно насочвайки речната вода към полята и изглежда разбират идеята за ерозията на почвата, защото, както сочи и "Ригведа", за реките "*те са разрушители на бреговете си, както армиите са разрушителни за враговете си*".

Освен земеделци, арийците са и ловци. Кучета се използват при лов на глигани, но не и от пастирите. Арийските ловци използват примки и стрели, за да убият плячката си. Те ловят в примките глигани и лъвове, а антилопите в ями. Оплитат птиците в мрежи, простряни между клоните. **Въпреки че не използват желязото до около 1000 г. пр.Хр., още в началото техните бронзови сечива и оръжия са много по-съвършени, отколкото тези на местните жители.** Арийските жилища са вероятно правоъгълни дървени постройки със сламени покриви и няколко малки стаи. В централното помещение, където се изпълняват семейните религиозни ритуали, е огнището.

Арийското общество е строго патриархално. В домакинството бащата е неоспорим господар. **Мъжете от военното съсловие обикновено имат по няколко жени, синовете са по-желани, отколкото дъщерите, а съпругите по закон се придържат към по-строги стандарти на морал и вярност, отколкото техните съпрузи.**

Но жените имат голяма свобода при определянето на партньора си. Въпреки че някои бракове са уговорени, чудото и силата на любовта е повтарящ се мотив във ведическите химни и арийските девойки вероятно са можели да избират своите съпрузи. Арийската сватба започва с празненство в дома на булката. Булката и младоженецът се вричат един на друг като се хващат за ръце и преминават около церемониален огън. След това те се отправят към новия си дом в специална каруца или колесница. Вдовиците

могат да се омъжват повторно, а жените свободно могат да участват в обществените дела. "*Ригведа*" описва "*красиви жени, тълпящи се на празнични събирания*". Жените са много активни и в религиозната дейност. Момичетата посещават ведическите училища също както и момчетата. Жени са композирали някои ведически химни и дори стават мъдреци.

Арийците са хора, които обичат да се обличат добре. Техните религиозни книги съдържат фразата "*добре облечен*". Основното облекло се състои от "*долни дрехи*" и една друга, която се носи посвободно над тях. И двете обикновено са от вълна или от еленова кожа. И мъжете, и жените носят златни накити на ушите, вратовете или ръцете си, а жените понякога се разкрасяват със златотъкани рокли и орнаментирани прически. Те грижливо се вчесват и мажат косите си с масло, подреждат ги в дълги плитки. Въпреки че бръсненето е познато, мъжете обикновено носят бради и мустаци.

Арийците изглежда умеят да се забавляват. Те обичат музиката и танците, имат вкус към алкохола, изпитват огромно удоволствие от надбягванията с колесници и имат слабост към залаганията.

Състезанията с колесници са особено подходящи за шумния арийски нрав. Състезателите препускат до означеното място по пътя си, обикалят го и се връщат до старта, където победителят получава награда.

Търсейки услуги от своите богове - обилна реколта, успешно придвижване на добитъка, щастлив брак - **арийците вярват, че божествата, както хората, очакват да получат нещо в замяна.** Затова, получавайки божието благоразположение, те извършват жертвоприношения под звуците на молитвени напеви и химни.

Най-често споменаваният бог е Индра - земно, мургаво и брадато същество, чийто апетит е така силен, както и юначеството му. Индра е този, "*без когото хората не могат да покоряват, този когото те викат за помощ, когато се сражават, който разтърсва неразтърсваемото*".

Но обичайните жертви са животните, които се убиват обикновено с един удар на топор, отсичащ главата им. Специален ритуал, наречен "*жертвоприношение на коня*", е изключително важен. Бял жребец бива оставен да се скита свободно в продължение на цяла година, а отделение бойци го следва по петите. Царят претендира за цялата страна, обходена от коня.

Арийските владетели са длъжни също да се консултират с поданиците си на събрания, които са най-малко привидно демократични.

Важността, която се отдава на хармонията между владетеля и поданиците му, е отразена в химн, насърчаващ гражданите: "*Събирайте се, говорете заедно, нека умовете ви се слеят в едно!*".

В крайна сметка е възможно някои племена в ранния ведически период да са били организирани на републикански начала без наследствен монарх и към края на ведическата епоха, през VII и VI в. пр.Хр., някои държави са републики, с правителства, овластени от народни събрания. При екстремни обстоятелства надигналата се общественост може да събори царя от престола му.

Но в повечето случаи арийските племенни царства са организирани на монархически принцип. Всяко поотделно се състои от едно или няколко селища, обикновено построени на възвишения и защитени от каменни укрепления. Всяко селище е административна единица, вероятно състояща се от няколко къщи с големи семейства, живеещи в отделни домове.

Естествено войната е най-важната и скъпа задача на царя. Повечето войни между арийците са мотивирани не от нещо друго, а от ламтеж за кравите на съседите.

При един известен конфликт, който става някъде към XII в. пр.Хр., войници от най-силното в това време арийско племе разбиват бойците от 10 други племена в сражение, известно като Битката на десетте царе. Сражението е предизвикано от негодуванието на един жрец, изгонен от Судас, цар на могъщото племе бхарати. За да си отмъсти на Судас унизеният жрец организирал съюз с други 10 племена и ги повел срещу бхаратите. Цар Судас и хората му, обградени първоначално, успели да пробият обсадата и на свой ред да обградят враговете си. Те спечелили боя и така укрепили хегемонията на бхаратите.

Изпитания с огън и вода понякога се използват за доказване на вина. При една такава процедура обвиняемият трябвало да държи нажежена до червено метална топка в ръцете си, които били защитени само от смокинови листа, и да се разхожда бавно на определено разстояние. Ако изпуснел топката, трябвало да започне отначало. Ако изгорял ръцете си, бил признаван за виновен. Подобно изпитание обявявало даден човек за виновен, ако ръката му бъде засегната, докато вади предмет от котел с вряща вода.

Късната фаза на ведическата ера в Индия, приблизително между 1000 и 600 г. пр.Хр., е време на огромни промени в почти всички сфери на арийския живот. Арийците бавно проникват на изток и юг по обширната долина на река Ганг и понататък, като изгарят горите, когато е необходимо, за да съз-

дадат място за своите поселения. Техните постоянно враждуващи държавици се превръщат в по-малобройни, но по-големи царства и републики с постоянни столици и увеличаваща се бюрокрация. Една по-значителна война между враждуващи групировки, вероятно водена през X в. пр. Хр., бива възпята в дългата героична поема "*Махабхарата*", националния епос на Индия, която със своите 100 хил. куплета, е най-дългата известна поема. Центърът на икономиката постепенно се измества от скотовъдството към земеделието - оризът, който произхожда от Източна Индия, измества ечемика като основна култура.

Населението се увеличава бързо и към края на този период започват да се появяват градове. Към началото на VII в. пр.Хр. има 16 големи арийски държави на обширна територия, която се простира от горните части на долината на Ганг из цяла Северна Индия и надолу в Декан, високото сухо плато, което отделя субконтиненталния север от крайбрежните области на юг. Арийски търговци вероятно търгуват с южняците, които са доста поизостанали, и с Месопотамия. Фактът, че в този период търговията процъфтява, може би означава, че арийците са имали вече някаква писменост, но те не са оставили твърдо доказателство за това.

От всички промени, които се извършват в живота на арийците в тези години, най-драматично е издигането на жречеството. Жреците по-рано са съветници на царете, но сега стават в очите на народа по-велики от царете - даже по-велики и от божествата, на които са предназначени да служат.

С нарастването на амбициите на жреците нарастват и тези на царете. Имперските идеи обхващат въображението на амбициозните арийски монарси, наречени раджи. Те са подтиквани от религиозните напътствия да постигнат "*превъзходство и надмощие над всички царе*" и към "*върховна, всеобемаща власт*". Сега богато облечените владетели заемат престола с изискани церемонии, в които царят поставя нозете си на тигрова кожа, символично приемайки огромната сила на този звяр.

Разделянето на обществото на касти става неотменим факт от живота след придвижването в Гангската област. Идеята за кастата произлиза от крайно расисткото съзнание на арийците. Истинската дума, която те използват за каста, означава "*цвят*". Арийците наричат тъмнокожите жители на Индската долина "*даса*" - дума, която постепенно започва да значи роби и ги осъждат като езичници. Началата на кастовата система са осветлени в един химн от "*Ригведа*", който обявява, че всяко от четирите съсловия или касти, произхожда от различни части на първичното мъжко тя-

ло в низходящ ред - жреците или брахманите от устата му, владетелите и воините, или кшатриите от ръцете му, селяните и търговците, или вайшите от бедрата му, а слугите и робите, или шудрите от краката му. Местните "*даса*" биват причислени към разреда на шудрите.

По-късно, във Ведическата епоха, строги правила укрепват социалния ред. Членството в която и да е каста, става наследствено и постоянно, с някои изключения. Мъже от жреческата и военната каста могат да вземат жени от по-нисш произход за съпруги, но мъже от двете нисши касти не могат да се женят за висшестоящи. Религиозните текстове, наречени Брахмани, композирани в този период, обявяват, че шудрите нямат право на собственост. Нещо повече, те са "*удобни за бой*" и могат да бъдат "*заклани безнаказано*". Текстовете определят и погребални могили с различни размери. Колкото по-висша е кастата на покойника, толкова по-висока е и определената за него могила. По-късно се развиват професионални субкасти с много тънки отсенки на градация между тях.

Един списък на професии, изложен в късноведически текст, илюстрира богатството, което е достигнал социалният и икономически живот на арийците. Той включва танцьор, учител по танци, барабанист, смешник, счетоводител, златар, гравьор, грънчар, дърводелец, майстор на тетива, кучкар, кожар, гледач на слонове, месар, въжар, детектив, знахар, звездоброец и жена, която прави благовонни масла. Един ведически химн посочва, че независимо от професията си, типичният ариец има стремеж към материалните блага и огласява, че "*ковачът търси през цялото време човек със злато ... Аз съм поет, баща ми е знахар, майка ми е мливарка с остри камъни. С различни мисли, ние всички копнеем за богатства, вървейки след тях като добитък*".[4]

Въпреки материалистическите си подтици, най-дълбоката промяна в късния ведически период е появата на ново религиозно направление, пресъздадено в серия от учения, наречени Упанишади. Буквалното значение на упанишад - "*да седя пред*", предполага и произхода на тези медитации.

Варуна, цар на справедливостта и властелин на Вселенския порядък, се отличава от повечето богове с относително строг нрав. Повечето божества в общо взето оптимистичната арийска религия са добронамерени и смели. Варуна е нещо като техен възпитател и наставник.

Когато ариецът умре, тялото му се изгаря или погребва. Въпреки че кремацията постепенно започва да преобладава, погре-

балният обичай, описан в един ранен химн, е трупополагане, при което жрецът моли земята да бъде мила с покойника, *"да го обгърне, както майката загръща сина си в края на ризата си"*.

Смъртта е подвластна на бог Яма, който позволява на праведния да премине мост, водещ към блясковия рай, където радостта и светлината са вечни. Арийците си представят небесата като царство, с безкрай земни удоволствия, храна и напитки, музика и приятели. Те считат ада за бездънна тъма, бездна, в която завършват *"злите, измамни и неверни хора"*, макар че не се описват специални мъчения.

В своите молитви, както и във всичко друго, арийците са реалисти. Те са практичен народ, по-загрижен за оцеляването си, отколкото за несигурността, която ги чака в отвъдното. Техните химни често са молби за добро здраве и дълъг живот, победа и задоволство. Но вярата им в рая и ада е признание, че съдбата им до определена степен зависи от делата им на земята. Някои форми на поведение са открито определени като греховни, например магията и прекаленото пиянство, и въпреки популярността си - комарджийството. Прелюбодеянието, кръвосмешението и абортът също се отбелязват като осъдителни от Ведите. Доблестният ариец е честен, верен на боговете, смел и щедър.

Племенните вождове управляват в относително великолепие, но върху властта има определени ограничения. Арийският цар обикновено предава трона на най-големия си син, но при екстрени обстоятелства, племето може да си избере друг член на царската фамилия или въобще друг благородник за свой следващ владетел. Царските привилегии включват ползването на дворец, подобен на царската резиденция с хилядата колони и хилядата порти, описана в *"Ригведа"*, която вероятно преувеличава.

Царската власт, въпреки че е огромна, става обект на понататъшни ограничения. Едно такова ограничение е върховният жрец, наречен пурохита. Той е най-важният министър на владетеля, политически и религиозен съветник, който постоянно съветва царя, призовава боговете на помощ и дори го придружава в битка. Поддръжката на този сановник е така важна, че царят често обсипва пурохита с дарове - крави, коне, злато, колесници и робини.

---

1. Сверисон, Айгир. Кой съм аз и житие Рода болгарского. Авитохол, бр.27. С., 2004. с.7.
2. Пак там с.9.
3. Иванов, С. Праистория и история на древните българи. С., 2005. с.279.
4. Пак там с.285.

ДРЕВНИТЕ БЪЛГАРИ, МОРСКИТЕ НАРОДИ И ЕГИПЕТ ПРЕЗ БРОНЗОВАТА ЕПОХА

Преди Потопа от 3126 г. пр.н.е. част от шумерите нахлуват в делтата на Нил. [1] Макар и силно организирани, шумерите мизи са били малобройни спрямо местното население и налагат своята култура и власт, но не навсякъде, в Египет.

До средата на IV хил. пр.н.е. според историческите източници съществуват 22 града - държави в Горен Египет и 20 града - държави в Долен Египет. Геологични и почвени проучвания показват, че реките в Горен Египет започнали да пресъхват и земята не можела да обезпечава пълноценно с храна хората. Това довело царството до сериозно изпитание, което започнало войни за овладяване на другото царство.

При по-късни разкопки открили глинените плочки на Нармер в Нехен - един от центровете в Горен Египет, на 600 км от Кайро. Нехен бил град - държава, център на култа към бога Сокол - Хор. Откритите находки сочат като царе и Крокодил, Скорпион и Морска котка, чиито образи се срещали често с образа и символа на града - Сокола Хор. Името на владетеля било обозначено върху ритуален боздуган, отразяващ сцени на победа над враговете му и тяхното покоряване на волята му. Името му като символ на власт било изобразено с пиктограма на скарабей, с опашка на бик, с провесени на шиите си птици, както и 30 брадвички. Седем покорени града и жителите им с мотики в ръка символизират отводняване на полетата им, както и на храм или град. Отразена е реална случка. Тази рисунка се явява като един от най-древните исторически документи в света. Този и други символи, включително върху намерените плочки сочат, че цар Скорпион е победил воините на Нагада - многолюдно селище на Западният бряг на Нил, където е бил почитан бог Сет. **Битката за надмощие в Горен Египет, изобразяваща Нармер от 3100 г. пр.н.е. сочи, че с короната на Горен Египет на главата си и с боздуган в ръка, той покорява владетеля на Долен Египет.** Соколът Хор, символ на фараонската власт, е посочен в позата на победител. Папирусът ясно показва района на делтата в Долен Египет, завладяна от Нармер. Селището Нагада с намерения там издълбан в скалите рисунки керамичен съд, много по-древен от ритуалните боздугани и примитивната червена шапка, е важно и с това, че показаната корона, взета от Скорпион, е свързана с по-късното управление на Нармер. Всички тези и други най-нови разкрития показват, че **историята на Египет**

се губи още по-назад във времето. Преди овладяването на Египет от цар Ненес, по време на владетелите Скорпион, покорил градовете и селищата в съседство с Горен Египет и Нармер, воювал с хората на юг от делтата на Нил. Вероятно е имало по-ранна нулева династия на царете Скорпион и Нармер, които са положили основите на най-славната от древните цивилизации. Известно е, че през V хил. пр.н.е., след потъването на Атланд, атлантите кимерийци (северните фризийци) се насочват към Балканите и Егея, към Средиземноморието и Северна Африка. Част от тях остават на остров Крит, а по-късно отиват при събратята си по съдба в Египет и след това наново се връщат в земите на Крит и Микена.

Не случайно символът на Скорпиона е символ на обединен Египет, носен от фараона, като "*Владетел на двете земи*". Този символ носи сплетени една в друга хилядолетните корони - бяла във формата на кегла на Горен Египет и червена, наподобяваща черпак на Долен Египет.

Пристигналите от Балканите и Крит кари и каритяни (критяни) около 3000 г. пр.н.е се съюзили с древните атиняни и потомци на дактилите и покоряват Горен Египет. Те са под водачеството на Мина (Аха, Менес), родоначалника на първата египетска династия. Това е владетелят, построил новата столица на Египет - Менефер (днешен Мемфис). Така през периода 3000 г. пр.н.е. - 2565 г. пр.н.е основни водещи племена в Египет са критяните (каритяни) и идейските дактили. Египетската земя тогава се нарича "*Та камет*" - черната земя (по цвета на почвата). Отделните градове "*номи*" до началото на IV хил. пр.н.е. били обединени в две царства -Горен и Долен Египет, като това политическо деление съответствало на географското деление.

В тази епоха изворите на река Нил се намирали във високите етиопски планини, където живеели гети и шопи, като реката, спускайки се на север през по-ниските и равнинни територии, се вливала в Средиземно море.

Поради тази причина на горната част на картата се намирал Долен Египет, а на долната и част - Горен Египет. Разделението на двете царства било не само географско, но и символно - религиозно, като всяко от тях си имало свой бог. В северното царство това бил богът Хор, а на южното царство - излезлият като победител в дълголетната борба със стремежа за обединение -бог Сет. Символ на властта в Северното царство била червената корона и змията, а на юга бялата корона и ястребът. Даже след обединението владетелите (фараони) на Египет се титулували "*господари на двете земи*", а в короната им влизали елементи от двете стари корони.

След обединението настъпва епохата на Старото египетско царство, начело с фараон, който съсредоточава в свои ръце политическата власт и разполагал с чиновнически апарат, с който управлявал държавата. Страната е разпределена на области (номи), начело с управители - номарси. Стремежът да се постигне обединението бил главната цел на Старото и Средно египетско царство (3150 г.пр.н.е - 1785 г. пр.н.е.).

По време на първите две династии Северното царство поддържано от либийски и азиатски племена се опитало да се откъсне от владетеля, като се предизвиквали често и религиозни конфликти между привържениците на боговете Сет и Хор. Стабилитет на страната се получил при енергичните и войнствени фараони от IV династия, с които започнал най-големият разцвет на Египет, който продължил до VI династия. Това било времето на строителството на поразяващите по размери пирамиди, построени от Джосер в Сакар, от Хеопс, Снефу, Хефрен и Микрен в Газа. Чрез тези строежи фараоните се стремели да обезпечат безсмъртие за себе си, народа и държавата си.

Египет разширил значително границите си на юг в Нубия, на изток до Синай и при бреговете на Палестина, Финикия и Сирия. Той поставил основите на корабоплаването, търговията по море и военноморската си сила. Този период е времето 2625 г. пр.н.е. - 2200 г. пр.н.е. и е по-известен като периодът на първата велика империя.

По времето на тези древни фараони в Египет съществуват уникални познания за човека, Вселената и Боговете, като такива познания има и при именци и кимерийци в Далечния изток, при карите от Крит (каритяни) и мизогетите (беси) на Балканите.

Постоянна и взаимно зависима е връзката на човешкия род с общовселенския живот и Слънчевата система, чийто представител е Амон Ра. Богът Слънце, според древните ни предци, поставя владетелите - фараони, царе, князе, владетелите на племената и народите. Така извисените към небосвода върхове на пирамидите олицетворявали реално съществуващата във Вселената, включително и на планетата Земя, йерархия.

Това е и най-древният човешки светоглед, идентичен с този и на още по-древните български племена и народи - именци и синдийците - арии, и на уйгурите, който бил запазен и в трите клона на древните българи от Бронзовата епоха. [2] Разликата е, че те са наричали своя бог Танг /Кан/ Ра - кана "*бог Ра*". Този

техен светоглед е заложен в символите им - триножник с орел, с разперени крила и конска опашка на върха му. Тези три компонента на знанието символизират изкуството да даваш без да искаш благодарност. И до днес триножникът - висшата небесна сила, създател на общовселенския живот и хармонията във Вселената, орелът с разперени крила и конните народи, към които принадлежим, както и конската опашка, означават същото.

Периодът на възход и строителство на висока култура и цивилизация в Египет е тясно свързан с основните племена, създатели и творци на обединението му, на държавността, духовната му и материална култура, и цивилизация.

След периода на анархия в държавното управление на Египет (2200 г. пр.н.е. - 2086 г. пр.н.е.), през времето на XI - XII династия (2061 г. пр.н.е. - 1785 г. пр.н.е.) следва етапът на Средното египетско царство. После управлението е поето от пристигналите от североизток хиксоси. В продължение на повече от век с 36 владетели те владеят Египет.[3] През 1560 г. пр.н.е. хиксосите са изтласкани от Египет чрез останалите извън тяхната окупация южни територии начело с Тива, които продължавали държавните традиции на Египет и **поставили начало на Новото египетско царство. Това царство за пореден път достига до славното величие - разширяване границите на държавата до река Ефрат при фараон Тутмос III.**

Не случайно египтяни и митанийци са в дълбок съюз при възникнала външна опасност, макар и от страна на други древнобългарски племена и народи - главно хетите, и по конкретно - държавата им Хати.

Владетелят на хетите обединява недоволните князе на Сирия и изтласква Египет от северните райони на Палестина. По това време Митани е част от Хетия, а Асирия се съобразява с нея.

Тези събития слагат началото на войната между привържениците на боговете Амон - Ра и сирийския Едон. Спечелвайки голяма победа над Митани и сирийските княжества, **хетите стават причина древните българи да се разделят на 3 клона,** като единият от тях се преселва в Египет. Хетите и Египет се сблъскват решително при Муршило II (1336 г. пр.н.е. - 1306 г. пр.н.е.), когато фараон Рамзес II е разбит при Кадем, но след смъртта на хетския владетел, синът му е детрониран от чичо му Хатушило III. Поради това, че се чувствал нестабилно на престола, последният сключва мир с Рамзес II, което се отразява добре на двете империи. Сирия е разделна между Хетия и Египет. Нестабилността на Хетия дава възможност за възхода на Асирия.

Било спряно настъплението на хетите към Сирия, с която Египет сключил мир по времето на фараон Рамзес II. Военните успехи и наложените данъци от поробените народи довеждат Египет отново до възход. Владетелите придобили възможности да извършват строежи на храмове в Луксор и Карнак. Когато след XIII в. пр.н.е. Хетската държава загива, Египет вече не е мощна държава както при фараоните Тутмос и Рамзес.

Нашите древни предци са били на страната на фараоните религиозни реформатори, поради което ролята им в този период е била незавидна. Голямата битка за религиозни реформи в Египет довежда до двувластие. **Аменхотеп IV (Ехнатон) не успява в своята реформа, но делата му довеждат до излизане на част от египтяните начело с владетелите си в земите на Палестина, където приемат нова религиозна догма и ново име - израилтяни и юдеи. По-нататъшната съдба на тези преселници е широко известна с налагане след малко по-късно от хилядолетие чрез изопачения вариант на Библията своята история, която представят за изначална на човечеството.**

Под въздействието на писмеността на древна Ария (Тракия), пренесена в Древния изток, в земите на Египетското царство и империя, се развива нова, дообогатена култура и цивилизация, с централизирана държавна власт начело с фараон, на които принадлежало всичко - градовете, хората, земята. В началото нищо не ограничавало властта на владетеля, освен неговото чувство за справедливост към народа му. Едно от важните задължения на владетеля било създаването и поддържането на напоителните съоръжения и това не е случайно. Поддържането на тези съоръжения подсигурявало прехраната на населението, което е в основата на държавата, развиваща се като централизирана административна система. В края на III хил. пр.н.е. по време на Средното царство, намараите (областни управители) и жреците ограничили властта на фараоните, които вече се съобразявали с тяхното мнение.

В Древен Египет широко разпространение имат йероглифното писмо и свещени изсечени знаци, главно върху стели. Това писмо било съчетание на знаци и рисунки. По-късно то било опростено в няколко разновидности. Създадени били специални специализирани училища към храмовете които били наричани "*домове на живота*".

Създадена била дълбоко почитана в страната длъжност на писаря, който се обучавал в специализираните училища при храмовете. Поучението на Ахтон от Средното царство към сина му гласи: "*... не съществува длъжност, която да няма началник, ос-*

вен длъжността на писаря, тъй като самият той си е началник". И продължава: "*Нему никога не казват: поработи за този човек*".

Писменост високо развита цивилизация, дълбока религиозност, култ към Слънцето, стремеж към науките и висока степен на строително майсторство отличават египтяните и древните българи по тези земи през Бронзовата епоха.

Морските народи пелазги нахлуват и атакуват Хетия и я довеждат до колапс. Империята на хетите престава да съществува.

След като превръщат в руини много градове по Източното Средиземноморие, морските народи отиват на юг и струпват войските си по египетската граница на Палестина. Корабите им навлизат по южното крайбрежие на Египет. През 1197 г. пр.н.е. Рамзес III смазва бунт на наемниците си по море. Осуетявайки сериозната заплаха, надвиснала над владенията му, фараонът се подготвя да даде решителен отпор и на двата фронта - по суша и море. Той изпраща част от армията си към Палестина, а друга част от нея разполага по южното крайбрежие и издава заповед да пресекат достъпа до ръкавите на делтата на река Нил. В Палестина предводжданите войски на фараон Рамзес III, който ги командва от колесница, влизат в остра битка с морските народи - главно пелазги. Както по суша, така и по море, победа удържат войските на фараона. Въпреки всичко това обаче, ръководството в Близкия изток, установено от Египет и Хетия, е възстановено завинаги и на цивилизацията по тези земи е нанесена вреда. Мирът и благоденствието в района изчезват. Египет излиза изтощен от битката и последвало попадане под либийска власт. Големият строител фараон Рамзес III не може да спре упадъка на Египет.

След Рамзес III започва Третият преходен период за Египет (XII в. пр.н.е. - VII в. пр.н.е.). През този период Египет често е управляван от чужденци. Оттеглилите се от Палестина фараони нямат авторитет в страната си. Повечето от държавните структури били овладени от великия жрец на Тива, а през 1097 г. пр.н.е. Нубия отхвърля властта на Египет. След смъртта на последния фараон от XX династия Египет е разпокъсан по взаимно съгласие. Една царска династия (1085 г. пр.н.е. - 945 г. пр.н.е.) отседнала в Тананаис и управлявала Севера, а наследниците на великите жреци на Амон в Тива и управлявали Юга. След смъртта на обединилия Египет последен фараон от XX династия, либийски княз Шешан I основава XXII династия (905 г. пр.н.е. - 709 г. пр.н.е.). Той си поставя задача да възстанови египетското влияние в Сирия и разцепвайки Йерусалим, Библос е отново под египетска власт.

Северът на Египет продължава да рои редица княжества и техните владетели узурпират властта. Сред тях е князът на Бубастис, основал XXIII династия в Египет (815 г. пр.н.е. - 709 г. пр.н.е.).

Център на Египетската религия - водеща сила в живота на страната, е Хелиопол - градът на Слънцето, Слънчевият бог, който в Египет се нарича Ра. Това наименование е древноарийското наименование на Волга. Ра е проява на Всевишния, даваща благодат и даряваща живот за населението на страната, на една от двете най-велики древни човешки цивилизации в Близкия изток преди Новата ера.

---

1. Агнес, Р. Древни митологии. кн.2. Египет. С., 1999. с.7.
2. Иванов, С. История на древните българи през Бронзовата епоха. С., 2009. с.21
3. Пак там с.25.
4. Лафорг, Ж. История на света. Древни цивилизации. С., 2007. с.205.

ПРЕДАНИЯ И ДОКАЗАТЕЛСТВА ЗА ДРЕВНАТА ДУХОВНОСТ НА БЪЛГАРИТЕ ОТ БРОНЗОВАТА И ЖЕЛЯЗНА ЕПОХИ

Древнокитайските летописи са съхранили за човешката история едно особено място за древнобългарския корен не само за Боян Имен и Тимоти, и неговите потомци Кубратовите българи от държавата Ордос, но и за пътя на хонорите от Шумер, през р. Нил и р. Ганг, до долината на жълтата река Хуан хъ и Тарим, през който минава широко известният в историята път на коприната.

Българите не само в Ордос, но и в други поселища, са били строители, а не номадски народ, със заложени в тях висока култура, развита астрономия, усет за единство и свобода.

Те наричали Полярната звезда Тен-гри (Единствен), Алфа от съзвездието Дракон, изгряла в 2824 г. пр.н.е.

Йероглифът на владетелския им род Дуло се разчита като Луан. Така се е наричала и столицата на китайската династия от XI - II в. пр.н.е. Чжоу, създадена от източното крило на българи и хунори. **В тази част на империята пазач на архивите бил Лао Дзъ (Старият мъдрец), наричан от китайците Боян (Богор), изобразяван многократно в китайските градове с жезъл, със свещения древнобългарски атрибут конска опашка. Той е основател на Таоизма, на Дао и Дъ (Път на Вселената и Нравствения закон). Според Толстой тази книга на Лао Дзъ е "*най-великата книга на света*".**

Българинът Лао Дзъ "*светилото на мъдростта на Китай*" и знаците на българския символ за единство "*Ин и Ян*", единство чрез допълване на цялото, са в основата на древнокитайските учения и в дейността на последователите му, между които и Конфуций. От историята е известно, че по-късно Конфуций опитва да внедри в китайския императорски двор българската форма на управление. Лао Дзъ (Боганотор) - Бо-ян напуска Китай поради упадък на нравите и на границата му по настояване на китайците пише "*Новите учения*" и тръгвайки на запад се губи от погледа на китайските летописци, за да се появи отново в индийските летописи под името Болгар, а първите му ученици са Буда и Бободаш. **От значение е, че Буда е принц Сидхарта - княз на скитите, сърцевина на които са българите.** Спорната за много учени богата култура от Бълг (Балк) отпреди две хилядолетия, на базата на която по-късно се създава Кушанската империя, са с несъмнен български произход, същият с тези на държавите Бълг, Шамбала и Кушанската империя.

От тази част на света българските брамани с ведическо знание достигат до Индия, където диктуват свещените "*древноиндийски*" книги на санскрит (съвършен, свещен и скрит) език. Далеч преди индийците да ползуват този език, той е ползван от древните българи. Браминът Панини от V в. пр.н.е. от Бълг (Бактрия) създава на санскрит първата граматика и на нея записва своето име в "*Махабхарата*". Подобно на зороастрийските и тракийски мистерии, както и слънчевия култ на индийците, са създадени от български духовни учители - гури, и са записани на санскрит в свещените индийски Веди (виждане, знание).

Брамините предавали на посветените древнобългари будистките учения, които водят корените си от Шамбала - страна, в която и до ден днешен не могат да се докоснат нежелани гости. Има невидими бариери и деформации на видимия ландшафт, енергетични полета, каменолавини и отклоняващи мисълта излъчватели. "*Който не е повикан, няма да стигне*".

В древните предания се говори, че в Шамбала е най-древният център за Космическия разум (Тангра), който излъчва импулс за събуждане съзнанието на човечеството, ускоряване на еволюцията и възцаряване на Разума.

В научните среди като парола за стария български светоглед е утвърдено името на Тангра. След владетелската титла на Омуртаг, дадена му от Бога, надпис от неговото време ни съобщава, че ханът е извършил "*жертвоприношение в чест на Тангран*". Тангран може да бъде култов обред, държавен ритуал от съществено значение или начало на нов етап, епоха. Той може да изразява кой е българският Тангра, че е извършено свещенодействие, противостоящо на древната религия на индоарийците на персийската религия на пророка Заратустра.

Жертвоприношението е част от ритуалната практика на владетелите и свещенослужителите на Аспарухова България. То присъства неотменно в народните тържества и обреди, свързани с календарните традиции. Значението на иранската представа за Бълг като Космическа скала (планина) се покрива напълно с древния космически шумеро -вавилонски възглед. Източноиранският Бълг под формата на Тангра намираме в летописа "*Джагфар тарихи*", където е включена и историята на Болгар - "*Кади китаби*". Якуби ибн Нуман, като касаещи общия ирански произход на кимерийци, аорси, масагети, арменци, българи и саклани, ни показва голямото значение на религията за човечеството в древния свят.

Религията често става причина за преселването на цели народи или за само определянето им в своята другост спрямо

родовия корен. [1] Така например поводът за възникване на името Турск е отново религиозен и е свързан с "*Върховния бог на синдийците Тара или Тангра*". Те (кимерийците като клон на синдийското племе) се възмутили от това, че останалите синдийци започнали да изобразяват върховният бог на синдийците Тара или Тара в кощунствен вид на човек, а не в образа на високата островърха каменна планина Самар.

Понятието "*Тангра*" съдържа духовната идея за свещената планина дори в Туран и за част от масгутите (източните масагети), които отишли встрани от другите, в степта на Каменната поляна. То е характеристиката на Тангра - т.е. Каменният бог - Небосвода. В древната представа на иранските народи каменната планина Самар е материалният елемент на Тангра. Самар е "*изображение, символ на Бога*". В летописа се казва: "... *Тези, които отишли най-далече от всички, били наречени българи. На негово място те издигнали висока планина в чест на Тара и я нарекли Самар ... Но някои от тях осквернили с нечистотии водата, забравяйки,че тя е също свещена, защото отразява образа на Тара.*"

Мирча Елиаде сочи, че свидетелство за оприличаването на храмове като "*Космична планина*", свързваща Земята и Небето, намираме още във Вавилон, където кулите и олтарите са наречени "*Планини на дома*". Издигнатата от българите "*Висока планина*", както издигнатите Вавилонска кула и Зикуратът на зороастрийците осъществяват идеята за свещената планина, посветена на боговете.

Това ни говори, че става дума за историческия характер на бога Тангра, наречен от българите Самар, а от друга страна, че синдийците започнали да изграждат (изобразяват) върховния бог Тара в кощунствен вид на човек, се разделят на две групи - "*самарци*" и масгути (масагети). Последните вярвали единствено на Слънцето.

Богът с "*кощунствен вид*" е Богът на живота и вечността - крилатият Бог с лъвска глава и човешко тяло, около която е увита змия, богът без начало, среда и край, който владее Абсолюта. В този Бог е събран целият религиозен опит на индоиранците, започвайки от индийския Шива, преминавайки през шумерския Енлил, вавилонския Иа и се достигне до идентификацията му със Сатурн, възприеман от звездните рамки на иранския свят. В рамките на източноиранската религия "*Тангра*" е израз на "*каменната*" духовна природа на върховния Бог, като го наричат безкрайно време, съдбата, вечният кръговрат и други.

Тангризмът - изконната религия на българите, наред със своя философско религиозен смисъл има и силно изразени геополитически измерения, [2] така както например определен геополитически смисъл има в езотеричните учения за сблъсъка между изчезналите цивилизации Атлантида и Лемурия,за скрития принцип на човешкото развитие и търсенето на митичния център на света. Свещената планина Меру в областта на Шамбала е обитавана от тайните световни мъдреци (махатми) и Учители на човечеството. Те пазят "*Тайните сили на историята*", "*Заговорът на евразийците*" и "*атлантите*" според руския геополитик Александър Дугин.

Езотеричният корен на геополитиката има определено символично значение за нас българите. На първо място голямо е влиянието, което българите - богомили оказват за създаване на тайни общества. Добре описаната хипотеза на Д. Димитров, че "*Центърът на света*" - свещената планина Меру се намира в планината Тян Шан, в района на осемхилядника Кан Тангра (Хан Тенгри) в днешен Казахстан показва, че именно този връх на българите в района на центъра на света се нарича Шамбала.

Специфичната роля на тангризма в световната история се подчертава от множество автори. Според В. Танев българите са единственият народ с единобожие и монетеизмът на евреите не е чак така изчистен, както българската вяра в Бога на Небето - Танг Ра. "*В българския Тангризъм нямаме нищо друго,освен идея за цялост*". Българският Тангра е единственият бог без синове и дъщери, от когото не произхождат никакви божества. Той е едновременно и светлина, и Слънце, и морал, и живот, и Всичко. До сходни изводи достига и Д. Съселов, според които "*никой народ преди българите не е познавал Единствения бог*". Според него при евреите единственият бог се появява по-късно. Според Т. Танев от Япония до България е съществувала една единствена религиозна система - Тангризмът.

Тангризмът е най-древната религия, съществувала сред човешкия род и според Гео Донев е "... *в основата на всички следизточни монотеистични религии и божества*" и "*Тангра е "баща на всички богове*".

След Потопа Тангра на българите остава Бог на десетки етнокултури, обособили се от древнобългарската. Тангризмът е свързан с редица езотерични учения и доктрини, разпространени в древния свят, съхранени в днешно време в Азия, като остатъци в Даоизма, Старата тибетска религия, тибетските учения "*Йога*", "*Тангра*", в ученията на монголите и сибирските шамани. Като строг монотеизъм, тангризмът е тясно свързан с имперската идея за регионално и световно господство. Освен в Близкия изток (сред шумерите и асирийците), Тангризмът е бил разпространен чак до

Великденските острови и сред келтските народи, по-късно и сред тюркските и монголските народи. Според П. Добрев Тангризмът е "*отглас на една от най-старите религии, създадени на Земята*".

За богопочитанието на древните българи към небето известният български етнограф проф. В. Бешелиев пише: [3] "*Първоначално Тенгри е означавало "Небе" ... По-късно обаче пряко представата обиталище на върховния Бог, думата "небе" е доказала значението и "върховен бог или само бог "Тенгри", наричан бог на небето и му приписвали всички принадлежащи на небето, атрибути, като светлина, слънце, мълния, гръмотевица.*"

Както е видно духовността на българите през тези епохи е била цялостна система.

1. *Иванов, С. Праистория и история на древните българи. С., 2005. с.347.*
2. *Пак там. с.348.*
3. *Пак там. с.350.*

ДУХОВНОТО ЕДИНСТВО НА БЪЛГАРИТЕ

За да съществуват древните българи през хилядолетията, им е необходима духовната готовност, съпричастие, величие на духа, такива, каквито са заложени в общоизвестното първобългарско умение за Духовното единство, очертани от Д. Съселов. [1]

С думите върховно единство преди хилядолетия българите са наричали и означавали началната първичност. Тези две думи обаче не бива да се тълкуват буквално. В същото време думите "*всичко съществуващо*" означават не само Вселената, но и много други подобни на нея, съществуващи, но неизвестни на сегашните хора. **Това определение е било схващано не само като даденост, защото учението за върховното единство ВЕД включва към тази даденост строежа и различните пътища, редът на дейността и почивката, на творчество и унищожение, съгласуваност и допълнителност**, съчетание и разпад, ред и възмездие, с една дума всеки съществуващ и възможен ред. В това учение е посочена **възможността** за средищата и троенето при всеки две срещустоящи начала, които били проявявани и съгласувани с начална особеност в срещуположни начала. Едни от тях са наричани дейни - светло, сýхо, топло, леко, а тези от противоположното направление почивно - тъмно, влажно, студено, тежко и други. От най-древни начала тези направления са съществували, като дейното, като огнено начало, а почивното и другите противоположни начала, като водно начало, вода. Всичко, което съществува и може да бъде възприето по някакъв начин, представя различни съгласувания, съчетания и натрупвания към по-нататъшни взаимодействия с ВЕД.

За жизненото, нравствено и волево начало според едни разбирания са били излъчвани направо от Бога -различен и повече от ВЕД, а според друго разбиране, станало известно поради възприемането му от китайския император от първата династия Хон-Вути е, че ВЕД е върховният бог и "*от него произтичат всички други излъчвания и съпровождащите ги начала*". Между двете разбирания се е водела битка за философско-религиозна дискусия.

Според ВЕД има три вида взаимозависимост: Великият кроеж, Производителна и Унищожителна взаимозависимост. Великият кроеж се отнася до веществото - начало. Според него при взаимодействието си Огънят и Водата произвеждат Земя, а тя при взаимодействие на Вода и Огън излъчва Дърво и като последващо веществено начало Метал. В Производителната взаимозависимост Дърво-

то произвежда Огън, Огънят - Земя, Земята - Метал, Металът - Вода и Водата - Дърво. При Унищожителната взаимозависимост Водата гаси (унищожава) Огъня, Огънят топи Метала, Металът гори Дървото, Дървото разлага (изсмуквайки) Земята, Земята поглъща Водата. Някогашните българи възприемали Вселената не толкова като проява на веществото или веществено начало Огън - Вода, а много повече като живо олицетворение на реда във всяко отношение. Така пълната самостоятелност на Средищното небе (това на незалязващите звезди), троеното от него и другите небеса - всички със своите светове и съзвездия с различни звезди, не си пречат и нямат противоречия, възможност и противодействия.

Както ВЕД, така и някои от излъчените от него средища са надарени с живот, а всички средища с присвоена при излъчването им някаква степен на самостоятелност. Ако ВЕД би бил приеман като някаква дейност и във всички други промени в него, като ставащи в неизменно даден ред, то и всяко сближаване, и неуредено състояние, поражда по-голяма вероятност, би ставало позначително, докато от съвсем рядко изключение би се развило до такава степен, че да измести уреденото и би премахнало въобще всякакъв ред. Такова е естественото развитие в природата, на което се отрича всякаква възможност, но не и при човека. Човекът като отделно същество бива сравнително рядко самостоятелно излъчващо същество. Основно човешко средище е родът, а всички човешки средища са преди всичко от духовно естество. Верските схващания, съществуващи с държавните устройства са изключително създадени от човека. Родовото и лично човешки средища са надарени с особено голяма самостоятелност.

Нашата Вселена е единствено осезаема за човека между множеството други и е била обявена за съдържаща седалището на ВЕД. Но тя със съществуващото средищно небе с точка означена със звезда е мястото, около което се завъртат както средищното, така и другите небеса и съзвездия. Тази звезда преди около 4 хилядолетия е била наречена също Върховно единство. Тя е олицетворяващ белег на особено важно значение. Като излъчващо и управляващо средище тя олицетворява единния произход и единното устройство на Вселената и на всичко що се намира в нея.

В Китай са смятали, че редът на Земята трябва да съответства на реда на небето и поради това, земният император - Небесният син, отговаря за реда на Земята.

Според учението за ВЕД свободата е възможност за действие или бездействие, поради което всяко човешко средище - човекът, род, народ или изкуствено създадената от него държава всяка във своите простори, самостоятелност и времена, има своя си свобода. За разлика от дуалистичните учения, запазили въздействието си и досега, които сочат, че има вечна борба между двете първоначални начала Доброто и Злото, при учението ВЕД борбата в какъвто и вид да се проявява, не е самостоятелно начало.

Борба има там, където има живот и често това няма нищо общо с борба между Добро и Злото, които са чужди за ВЕД. Според това учение възмездието е в самовъзстановяване на ред, без каквато и да е нравствена оценка.

Българското понятие "Господарството" няма нищо общо с разбиранията у други племена и народи за робство или за налагане на собствена воля над други човешки същества. Владеенето на собственост по вид земя, куче, кон, добитък и т.н. влиза в определението на древните ни предци за господарство.

Владеенето дори на къс бедна и неплодородна земя, според Иван Вазов, е бил един от важните признаци за същинско господарство, наричано държава.

Когато пряката връзка и взаимозависимост на отделния човек се оказвала достигаща ВЕД, то този човек се явявал като човек - господар, а когато в съвсем редки изключения надвишава ВЕД и бива отправена към Бог, духовните времена на такива Човеци - Господари като тези на Спасителя, Буда, Лао Дзъ, Зороастър и други, обхващат и цялото земно кълбо. Освен древните българи и хонорските племена единобожие, и то сравнително по-късно, приемат евреите.

По необходимост всяко общество се развива в духовно - нравствено отношение към стоящите на по-високо равнище от тях. Непризнаването на самостоятелността на различните средища, например на родството, означава отричане на техните действия и води до противопоставяне и раздробявания, поради което започва мисълта за единството. Тази мисъл въздейства върху разбиранията във всички посоки и води към действия за постигане отново на единството.

Учението за ВЕД, по произход българо - хунорско, е съпътствало живота на тези племена и народи хилядолетия и е служело като първооснова за осъществяване на тяхното единодействие и същинско единство по пътя им към достолепието и величието им - материално и духовно.

Първобългарите още в зората на своята хилядолетна история установяват със завидна точност леточисление, основа-

ващо се върху една древна и самобитна, слънчева, екваториална астрономия, разработена от техните колобри. Единствените сведения за това леточисление са косвени.

Основавайки се върху българските народни обичаи, свързани с определени празници от годишния кръговрат и традициите на Далечния изток, и върху теорията за слънчевия характер на тяхната година, бяха установени точните дати на 13-те български празници, които може да се причислят към древнобългарското леточисление.

Всяка година древните хонори са правели по три събора в петия ден на първия, петия и деветия месец. Изборът им е свързан с началото на трите годишни времена, съставени от по 4 месеца. **Зад всичко това стои древнобългарският светоглед.** В Дунавска България за змията се смята, че е свързана със смъртта и света на мъртвите и прадедите, поради което тя олицетворява духа - покровител на къщата, семейството и имота, живееща под къщния праг, откъм огнището. Убийството на такава змия е табу.

Във Волжка България същите тези животни се ползват с особено уважение. За това ни разказва арабският пътешественик Ахмед Ибн Фадлин: [2]

"Забелязах, че те считат виенето на кучетата за твърде щастливо предзнаменование. Те се радват на това и казват, че годината ще бъде плодородна, благополучна и мирна. Виждал съм при тях змии в такова голямо количество, че около клона на едно дърво се увиват по десет и повече, но те, жителите, не ги убиват, а тези змии не им причиняват зло".

Датите на хунобългарите не са били произволно избирани, а са подчинявани на една строга уредба (система), чието начало (принципи) се корени в древния техен и на предците им светоглед. Всичко това е плод на духовното единение на българите през хилядолетията.

Това единение на духа е особено актуално и необходимо сега на съвременните българи - достойни потомци на величавите си предци, пратотци и прадеди.

1. Съсълов, Д. Учение за върховното единство. кн.10. С., 1999. с.7.
2. И.б.н. Фадлан. Путешествие на Волгу. М.-Л., 1939. с.21.
3. Пак там. с.25.

ВЕЛИЧАВАТА СЪДБА НА БЪЛГАРИТЕ ОТ БРОНЗОВАТА И СТАРОЖЕЛЯЗНА ЕПОХА

ХРОНОЛОГИЯ

3500 г. пр.н.е. - 3200 г. пр.н.е. Земите между Тигър и Ефрат са населени с племена и народи, живеещи в градове.

3200 г. пр.н.е. - 2000 г. пр.н.е. Шумерска ера. Шумер е без единно управление, състоящ се от Урук, Ур, Лагаш и други градове-държави.

3000 г. пр.н.е. - 2563 г. пр.н.е. Критяните, заедно с идейските дактили, са основни и водещи племена в долината на р. Нил. Техните братя критяни, останали на о. Крит са същинските елини.

Менес (Мина) е родоначалник на първата елинска династия.

3000 г. пр.н.е. - 50 г. пр.н.е. Предкласическа епоха на маите.

3000 г. пр.н.е. - 2200 г. пр.н.е. Елада е заселена от пелазги и кари. На о. Крит в този период (ранноминойския) една част от тези племена дошли от Унгария. Друга част от тях, дошли още в края на V хил. пр.н.е. от Тибет, строят пирамиди. Те владеят няколко езика.

2980 г. пр.н.е. В Европа се завръщат изселилите се преди хилядолетия предци на траките - лелеги, които преминавайки през р. Урал, преодолели съпротивата на колхите и отседнали в средното течение на р. Дон. На тази територия те се сливат с мурдасите и част от арийските племена, под името дардани.

2900 г. пр.н.е. Дарданите завладяват Кавказ. Идващи от Памир предци на траките се придвижват на запад, по крайбрежните земи на Черно море, между реките Днепър и Дон и преодоляват живеещите там шумери, хиперборейции други студеноустойчиви племена. Те се съединяват със сродни на тях племена на Балканите и се заселват в Мала Скития, като прогонват от тези земи галите. Завладяват териториите на днешните Хърватско, Босна и Херцеговина. Владеят земите между Стара планина и Бяло море, и от р. Струма до Черно море.

2800 г. пр.н.е. Основан е първият по поречието на р. Инд град - държава Харапа.

2750 г. пр.н.е. - 2726 г. пр.н.е. Хунорите (могъщи господари) на Зиези владеят територията между р. Тигрис на запад и подножието на планините Елам с център гр. Ума. Те създават първата световна империя със столица гр. Ереч.

2600 г. пр.н.е. Жълтият император на Китай воюва срещу народите Ди и Жун от Хонорската държава и племената хун и юй.

2600 г. пр.н.е. - 2000 г. пр.н.е. Ранноеладски период. Сред областите на Елада (Древна Гърция) изпъква Микена с висока култура, създадена от пределинските племена кари и пелазги.

2563 г. пр.н.е. Критяните напускат Египет и развиват на о. Крит качествено нова култура, където прекъсват властта на данайците.

2500 г. пр.н.е. Първи опит на шумерските градове - държави да се обединят под управлението на Лагаш, воювайки с Елам. Окончателно оформяне на индоевропейския облик на траките. Дарданите (троянци) завладяват Североизточна Мала Азия - земите владени до тогава от етиопци-почтени, кушити и лелеги-кари. Те постигат в тези земи висока степен на културно развитие.

2450 г. пр.н.е. Преселилите се от Далечния Изток и Североизточен Китай, както и от Тян Шан, Тибет и Такламакан гури (балхарис), арийци, траки, кимерийци, саки заемат нов Туран, достигат до Месопотамия. Северна Месопотамия е завладяна от акадците на цар Саргон I.

2357 г. пр.н.е. - 2225 г. пр.н.е. Северно от Китай се появяват племената шанхун, хунюн и хунюй. В китайските източници са посочени еднородните племена динлинни (некитайци, "северни бели варвари"). Сформира се хунската общност от племена на хиксоси (смес от останалите части от първобългарски и други племена и народи в периода след преселението им до началото на третото хилядолетие, както и арии (по-късно арийци), кимерийци и саки - ефталити - техни съюзници. Древните хуни са наричани сюнну.

2316 г. пр.н.е. - 2261 г. пр.н.е. Саргон Велики завладява Шумер и се поставя началото на междудържавното сътрудничество.

2300 г. пр.н.е. - 2130 г. пр.н.е. Шумер е под властта на Акад с владетели Саргон и наследниците му. Худоните - кутии установяват връзки с Елам и се населяват около езерото Урмия (Кути).

2130 г. пр.н.е. - 2000 г. пр.н.е. Възвръщане независимостта и възраждане на Шумер с владетели царете на Ур. Кутиите завладяват Акад и го владеят един век.

2277 г. пр.н.е. - 2276 г. пр.н.е. Хунорите се изтеглят на изток от Елам, Индия и Централна Азия.

2205 г. пр.н.е. - 1767 г. пр.н.е. Военни сблъсъци между китайците и хонорите. Създадена е държавата на древни българи Балхика (Болор) в Тарим и Кашмир, както и държавата Болор (Булур) в Хиндукуш.

2200 г. пр.н.е. В земите около Дон и Урмия започва раздвижване на хуритите. Разорено е царството Урарту и е основано царството Митани.

2000 г. пр.н.е. Елините - първите говорещи гръцки език жители на Елада, начело със завоевателя на Троя Агамемнон, създават Микена, разпрострялa се в земите на Средиземно море от Сирия до Гибралтар.

2000 г. пр.н.е. - 1700 г. пр.н.е. Заселени в Северна Месопотамия (р. Белих) кутии създават съюз между Елам и Мари срещу Ур (Шумер). Започват големи морски походи на кари и други първобългарски племена на запад.

2000 г. пр.н.е. - 1600 г. пр.н.е. В Месопотамия настъпва Старовавилонската ера.

1900 г. пр.н.е. - 1950 г. пр.н.е. Затопляне на климата на Балканския полуостров. Студеноустойчивите племена, между които и хиперборейците, се преселват на Скандинавския полуостров, а шумерите - в Южна Русия. Племената, живеещи в Румъния и Молдова, се преселват на север от Черно море, а готите - в днешна Унгария. От Италия в Германия, а по-късно на Скандинавския полуостров, се преселват арийските племена.

1850 г. пр.н.е. - 1840 г. пр.н.е. Троянската война.

1800 г. пр.н.е. - 1500 г. пр.н.е. Създадени са големите цитадели на древността Мургаб, Бухара, Хорезъм, Балх.

1770 г. пр.н.е. Българите хурити създават своя град-държава Мари. Столицата е едно от чудесата света. Вавилон е на върха на разцвета си. Основател на Вавилонската цивилизация е владетелят Хамурапи (1792 - 1750 г. пр.н.е.). В Двуречието има две държави с центрове гр. Мари с цар Зимрилим, току що освободил се от Асирия и гр. Вавилон.

1767 г. пр.н.е. От метисизация на китайците от династия Ся и хонорските племена хун-юй и Хян-юн се поставя началото на древните хуни.

1759 г. пр.н.е. Гр. Мари е овладян от вавилонците и сринат до основи. Хамурапи завладява по-голяма част от владенията на Зимрилим извън столицата.

1742 г. пр.н.е. - 1155 г. пр.н.е. Династията на каситите управлява Вавилон. Краят на господството им над Вавилон слагат владетелите на държавата Приморие.

1730 г. пр.н.е. Племената хиксоси (хуни) завладяват Северен Египет.

1700 г. пр.н.е. В земите, завладени от хиксосите, са настанени и израилтяни.

XVII в. пр.н.е. - XII в. пр.н.е. Древните българи хурити са в състава на Хетската държава.

1680 г. пр.н.е. - 1580 г. пр.н.е. Начало на Новото царство в Египет на победителя на хиксосите Ямхос (Амосис).

1620 г. пр.н.е. - 1580 г. пр.н.е. Хетският цар Муршил I покорява силната по това време семитска държава Алалх, а каситите - държавата Хана (Митани). Българите хурити нападат земите на хетите в Северна Сирия при приемника му Хактил. Отблъснати са чак от цар Телепин (1525 - 1500 г. пр.н.е.).

1600 г. пр.н.е. Племената на ариите от Далечния изток преминават на север от Гоби, съединяват се с динлините и други от племената наследници на именците и приемат името арийци. Метисизация между древните хуни (първохуните) и динлините. Появяват се племената и народът на хуните.

Хетите завладяват Анатолия, а през следващите два века завладяват Сирия и Ливан.

1595 г. пр.н.е. - 1571 г. пр.н.е. Каситите (потомци на кутиите), с вожд Агум II, завладяват Вавилон и Горен Ефрат, включително и държавата на хуритите Митани.

1580 г. пр.н.е. Хиксосите са прогонени от Северен Египет и се завръщат на североизток в старите си поселища.

1450 г. пр.н.е. - 1300 г. пр.н.е. Териториален и икономически връх на хетите.

1450 г. пр.н.е. Критската цивилизация е унищожена от изригването на вулкана Санторин и последвалите го земетресение и наводнение.

1400 г. пр.н.е. Зачестяват нападенията на хуните над Китайската империя и тя премества столицата си.

1400 г. пр.н.е. - 1380 г. пр.н.е. Сключен е мирен договор между царството на хуритите Митани и хетите.

1365 г. пр.н.е. - 1354 г. пр.н.е. На престола в Египет е фараонът Аменхотеп IV - Ехнатон, който въвежда вярата в един бог.

XIII в. пр.н.е. Династия на Хераклидите, поставяща началото на лидийските царе.

XIII в. пр.н.е. (втората половина) Съседните на древнобългарските племена - племената израелтяни, след 4 века престой в Египет го напускат, водени от Мойсей.

1250 г. пр.н.е. Асирия е владетел на целия Месопотамски Север.

1226 г. пр.н.е. Българите хурити населяват северозападната част от Месопотамия. Появява се династията на худоните, от която произлиза родът Дуло. Северна Месопотамия и Северна Сирия се населяват от другите два клона на хуритите балхарис. Владяната от тях територия на държавата Митани още през 1350 г. пр.н.е. е завладяна от хетите. Каситите - хурити балхарис губят Вавилон.

XII в. пр.н.е. - VI в. пр.н.е. Трако-кимерийците (древни българи) владеят Кавказ и Балканите. По-известни владетели са: Антигон 1120 г. пр.н.е., Илирик (986 г. пр.н.е.), Колад (783 г. пр.н.е.), Брем (723 г. пр.н.е.), Болг (670 г. пр.н.е.), Лила/ Ладо (558 г. пр.н.е.).

1200 г. пр.н.е. Основана е първата хунска държава в състава на Хонорската (Хунорска) държава. На юг границите ѝ достигат до Шанси и Хедей, а на север до Гоби. Северно от хунската държава живеят дин-лините.

1185 г. пр.н.е. Хетите рухват под напора на морските народи.

1105 г. пр.н.е. Умира Навухудоносор I и ръководеният от него съюз на българите худони, хиксоси, субареи-арийци и 2 итало-гръцки племена се разпада. Потомците на хиксосите се преселват в Средна Азия, а итало-гръцките племена в Мала Азия. Поставен е краят на Митани, чиито племена са преселени в Приморската страна.

1050 г. пр.н.е. В Мала Азия се преселват фригите (бриги) и създават царство Фригия.

1020 г. пр.н.е. - 1004 г. пр.н.е. Цар Саул има сблъсък с главния център на хуритите в Сирия гр. Цоба (Саба - Сова).

1004 г. пр.н.е. - 965 г. пр.н.е. Цар Давид обединява Израил и Иудея.

X в. пр.н.е. Привърженици на Авесалом - син на цар Давид, владетел на Израилско-Иудейската държава, се настаняват за няколко века в Странджа Сакар. При цар Соломон (син на цар Давид) в Ерусалим с богати дарове идат българи худони, водени от Савската царица.

I хил. пр.н.е. Хунори и българи достигат до Перу и Полинезия. Част от тях се завръщат обратно и завладяват част от Северна Америка и Близкия Изток.

Морско господство на европейските и малоазийски траки над водните пътища през Дарданелите и Босфора.

В Таримската котловина са образувани редица градове - държави като Балука, Бо (Куча) - най-силната държава в полите на планината Тенгри и редица други крупни градове в Таримската котловина, Тибет и Хималаите.

Омир за пръв път споменава името на траките, живеещи между Пеоне в Йонийско море и Черно море. Величествени паметници на материалната и духовна култура на етруските.

932 г. пр.н.е. Българи и евреи изграждат Израилското царство в Северна Палестина, което воюва с Йудейското царство в Южна Палестина.

920 г. пр.н.е. Българите-худони заедно с израелтяни, египтяни, асирийци и други погребват царица Бастет с баща Худоносор и майка от коляното на цар Давид в Странджа-Сакар край Малко Търново, където заравят историята на света (кивота).

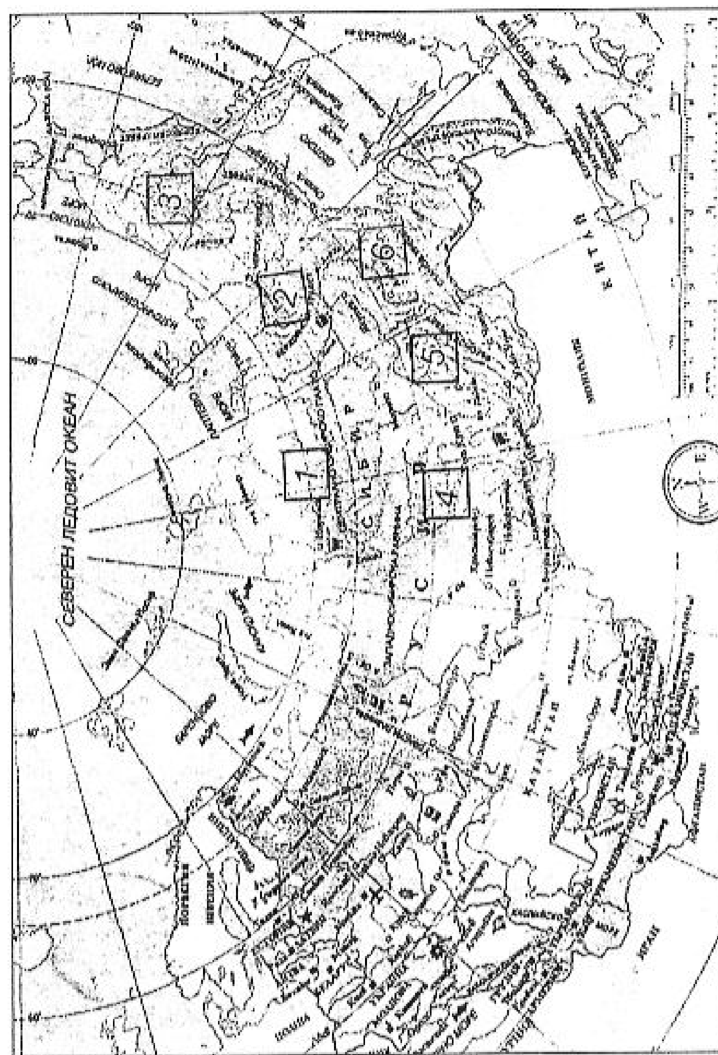
IX в. пр.н.е. Пелазгите прогонват населението на Елада и Задкавказието към остров Сицилия и Южна Италия. Хуритите на Савката царица - сармати (цармати) завладяват земите от реките Об и Енисей до Волга и Дон, Кавказ и Каспийско море. Морска хегемония на карите.

Българи худони водени от брата на Савската царица цар Тимсти от рода Дуло напускат Месопотамия и отиват на Североизток в днешен Североизточен Китай - Таримската котловина, където основават древнобългарска държава.

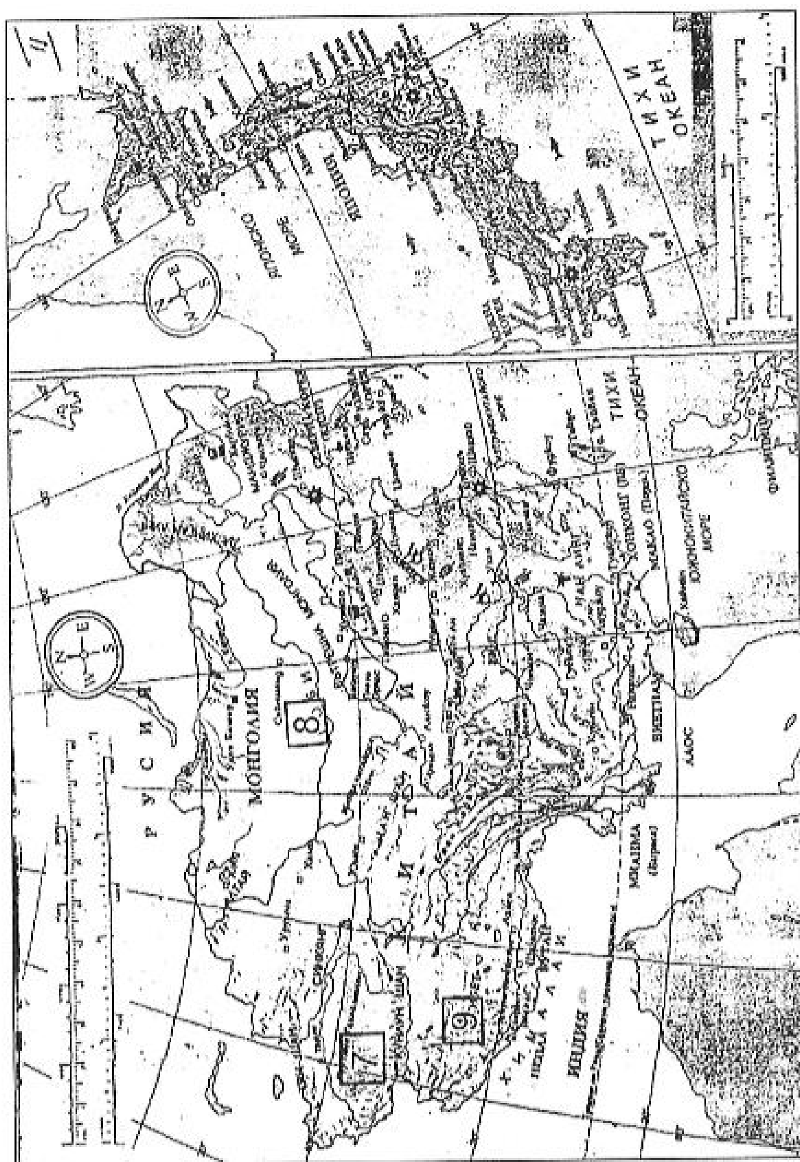
Възниква древноизточната иранска държава Ариящаяна;

Възниква обединението на касити, саки, кутии и хурити - царство Мана водило дългогодишни битки с Асирия;

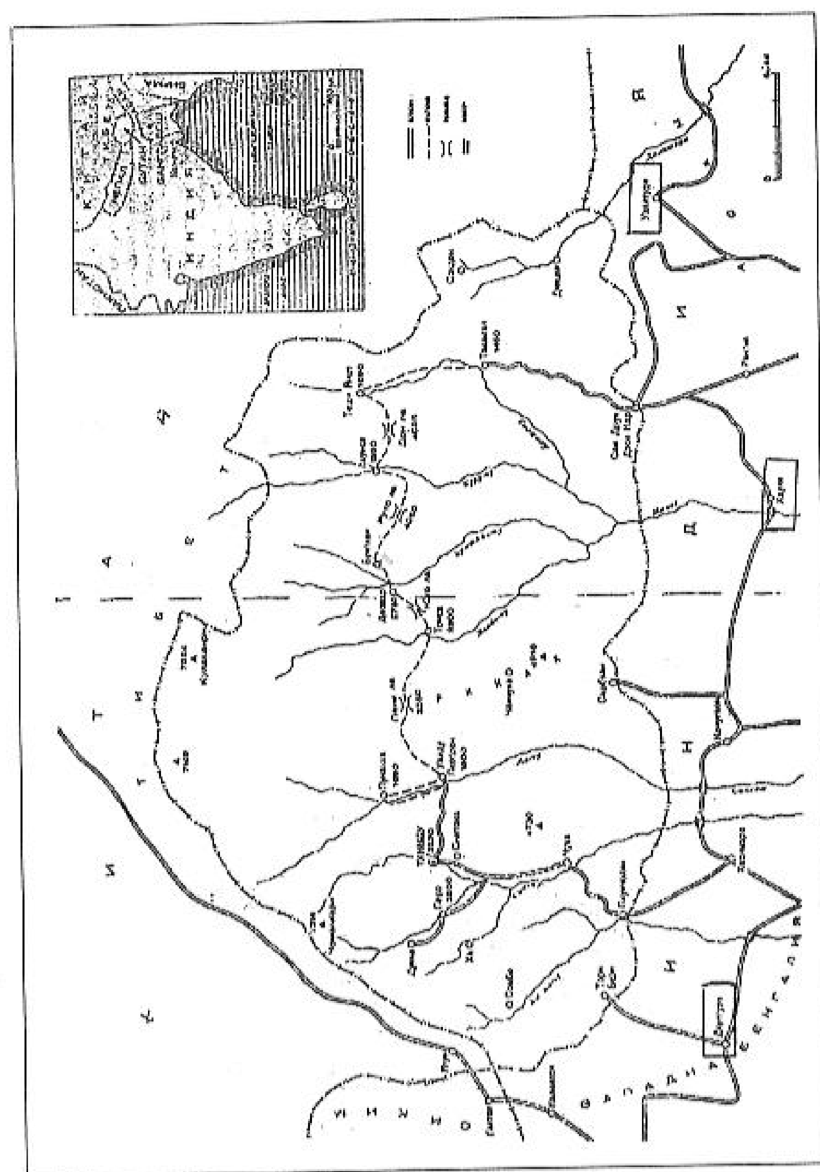
ДРЕВНИТЕ БЪЛГАРИ ПРЕЗ КАМЕННАТА И БРОНЗОВА ЕПОХИ - МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И РАЗСЕЛВАНИЯ

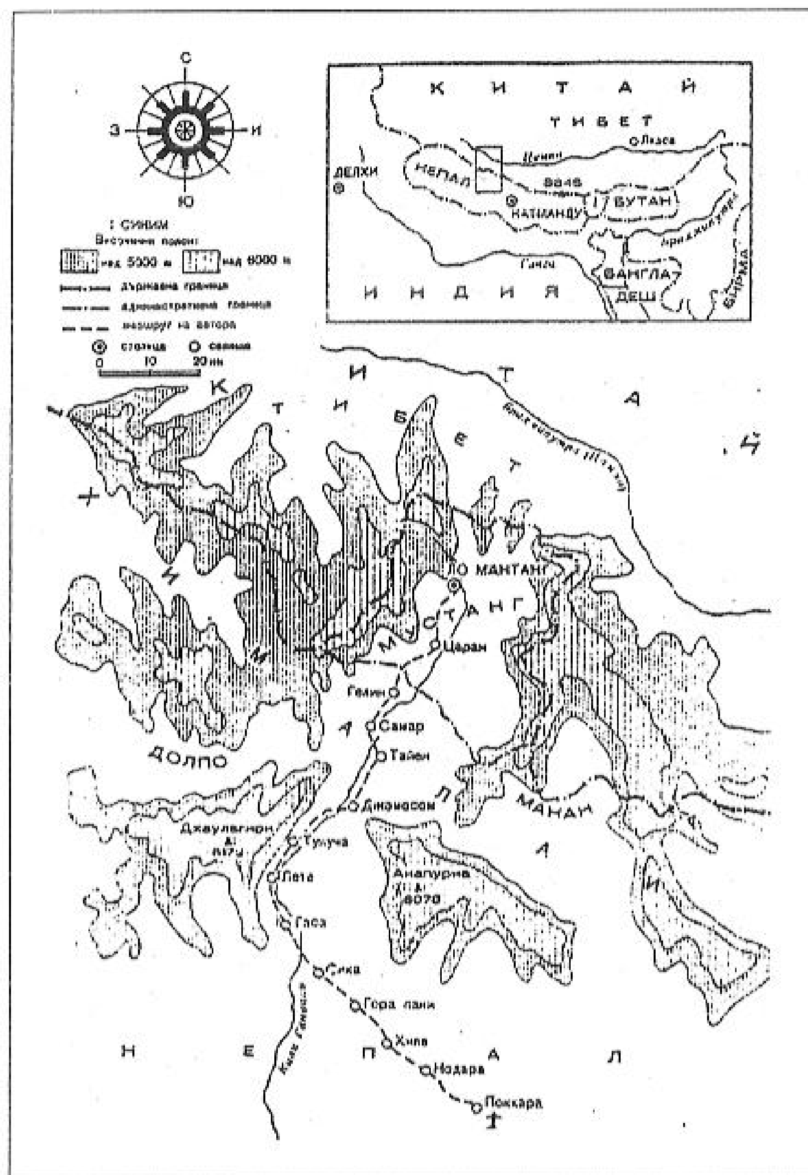
1. Североизточна Азия след Космическата катастрофа. Местоположение на конните племена, праотци на: 1. арийци; 2. първобългари; 3. монголи; 4 и 5. предците на славяните; 6. маджари.

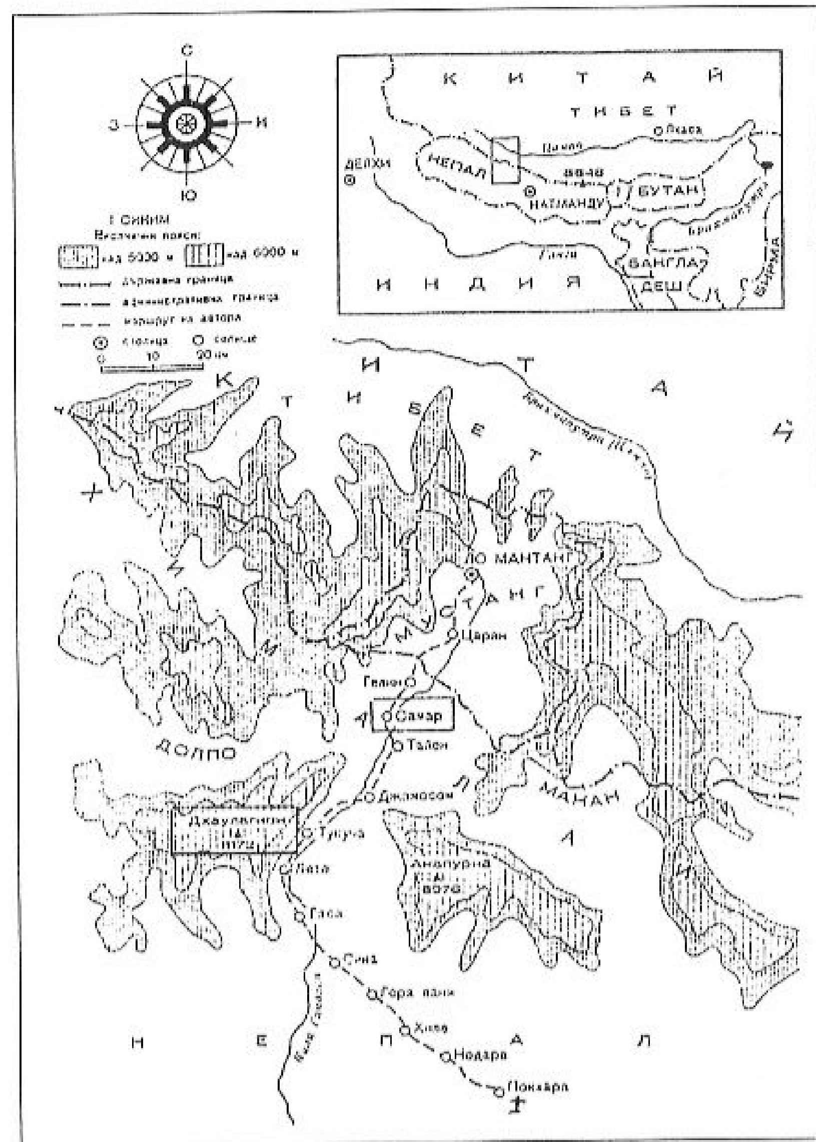
2. Североизточна Азия след Космическата катастрофа (11650-11542 г. пр.н.е.). Земите на протобългарските племена гури (7) и неконните племена (8) в Такламакан и на траките (9) в Тибет.

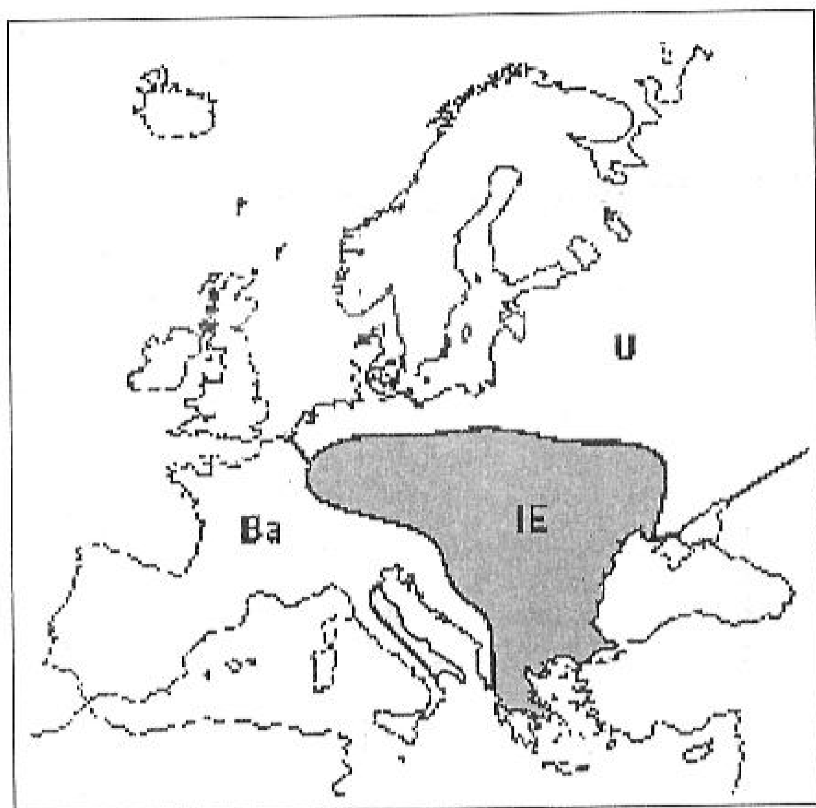
3.

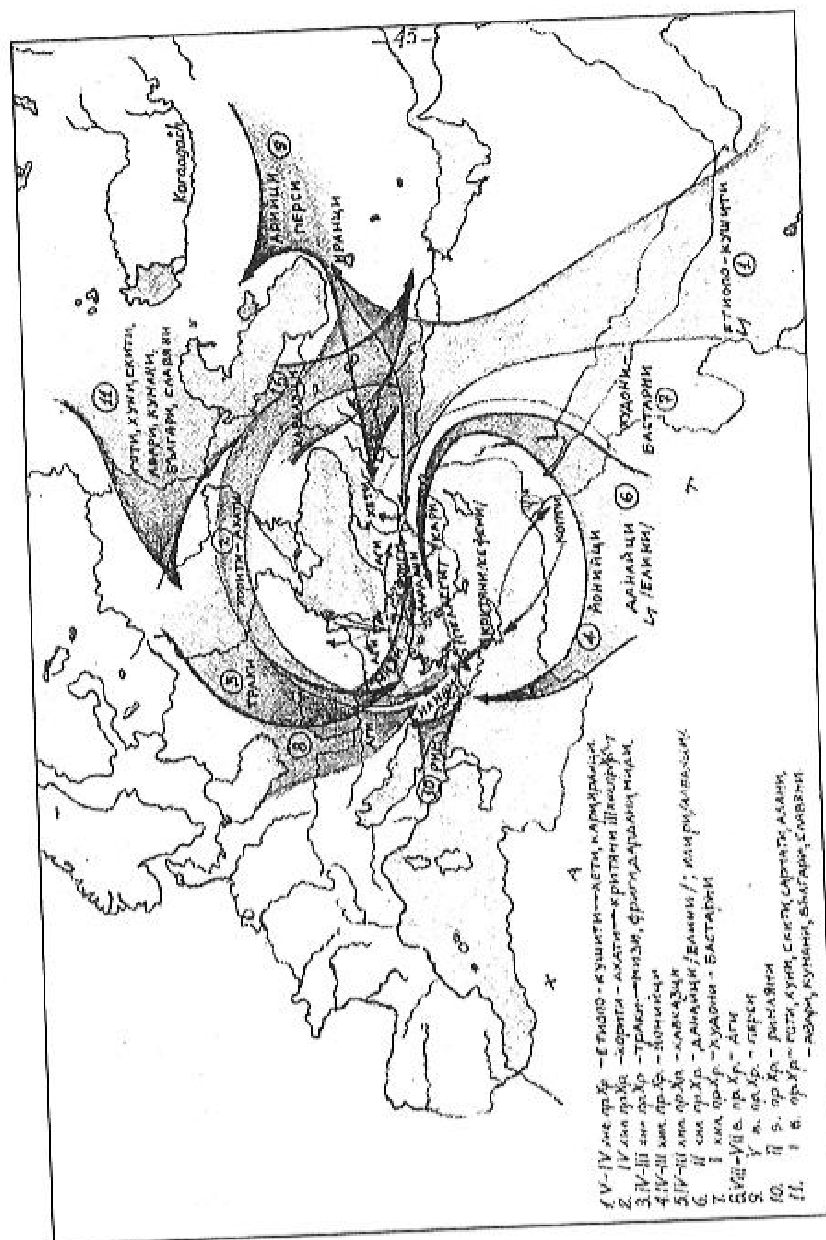
4. *Областта Мустанг в Хималаите, в която е създадена протобългарската държава Самар.*

5.

6. Местоположение на индоевропейците, баските и уралските народи преди Потопа в Черно море (5506 г. пр.н.е.)

7. Движение на древните племена през Балканския полуостров

8. Индоевропейците и отделилите се балти (B), келти (C), угро - фини (FU), германци (G), ибери (I), и славяни (S) след Потопа в Черно море (до края на IV хил. пр.н.е.

9. Първобългарите и древните българи XXXIII хил. пр.н.е. - IX в. н.е.

СЪДЪРЖАНИЕ

(97)8954893013
12лв.